

Державна служба геології та
надр України
№ 044/100-21 від 20.01.2024
948/01/20-21 617
20.01.24

ДЕРЖАВНА СЛУЖБА ГЕОЛОГІЇ ТА НАДР УКРАЇНИ (Держгеонадра)

03057, м. Київ, вул. Антона Цедіка, 16, тел.: (044) 536-13-18, (044) 536-13-17, факс: (044) 456-71-45, e-mail: geonadra@geomail.kiev.ua

№ _____

на № _____

від _____

**Державна регуляторна служба
України**

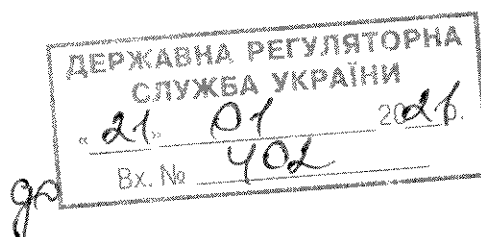
Державна служба геології та надр України відповідно до вимог Закону України «Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності» надсилає на погодження розроблений Держгеонадрами та завізований Міністром захисту довкілля та природних ресурсів України проект Закону України «Про внесення змін до Загальнодержавної програми розвитку мінерально-сировинної бази України на період до 2030 року».

Додатки:

1. Проект Закону на 84 арк.
2. Порівняльна таблиця на 145 арк.
3. Аналіз регуляторного впливу 14 арк.
4. Повідомлення про оприлюднення на 1 арк.

Голова

Роман ОПІМАХ

574603

**МІНІСТЕРСТВО ЗАХИСТУ ДОВКІЛЛЯ ТА ПРИРОДНИХ РЕСУРСІВ УКРАЇНИ
(МІНДОВКІЛЛЯ)**

вул. Митрополита Василя Липківського, 35, м. Київ, 03035, тел.: (044) 206-31-00, (044) 206-31-15,
факс: (044) 206-31-07, E-mail: info@mepr.gov.ua, ідентифікаційний код 43672853

На № 18366/01/10-20 від 11.12.2020

**Державна служба геології
та надр України**

Про погодження законопроектів

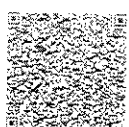
Міністерство захисту довкілля та природних ресурсів України надсилає завізовані проекти законів України «Про внесення змін до Загальнодержавної програми розвитку мінерально-сировинної бази України на період до 2030 року» та «Про внесення змін до Бюджетного кодексу України щодо забезпечення розвитку мінерально-сировинної бази України» з метою направлення їх на погодження до заінтересованих органів.

Додаток: законопроекти на 81 арк. в 1 прим.

Міністр

Роман АБРАМОВСЬКИЙ

Інна Кузнєцова (098) 926 77 79

UB
Міністерство захисту довкілля та природних ресурсів України
№25/1-22/12697-20 від 31.12.2020
КЕП: Абрамовський Р. Р. 31.12.2020 14:07
58E2D9E7F9003078040000001E6B2F00C0608500

ПРОЄКТ

Вноситься

Кабінетом Міністрів України

Д. ШМИГАЛЬ

“ ”

20__ р

ЗАКОН УКРАЇНИ

Про внесення змін до Загальнодержавної програми розвитку мінерально-сировинної бази України на період до 2030 року»

Верховна Рада України постановляє:

І. Внести до Загальнодержавної програми розвитку мінерально-сировинної бази України на період до 2030 року, затвердженої Законом України «Про затвердження Загальнодержавної програми розвитку мінерально-сировинної бази України на період до 2030 року» (Відомості Верховної Ради України, 2011, № 44, ст. 457) такі зміни:

І. Розділ І «ЗАГАЛЬНА ЧАСТИНА» викласти у такій редакції:

«Основою сталого та ефективного розвитку національної економіки, особливо її видобувної та переробної галузей, є потужний вітчизняний мінерально-сировинний комплекс, що формується на власній мінерально-сировинній базі.

Мінерально-сировинна база (далі – МСБ) – це сукупність ресурсів і запасів корисних копалин, які використовуються або можуть бути використані державою. МСБ країни створюється шляхом проведення комплексу геолого-зйомочних, пошукових та розвідувальних робіт. За їхніми результатами в надрах України розвідано близько 8,8 тисяч родовищ промислового значення з майже 100 видами корисних копалин. За обсягом розвіданих запасів вугілля, залізних, марганцевих і титано-цирконієвих руд, граніту, каоліну, калійних солей, сірки,

UB
Міністерство захисту довкілля та природних ресурсів України
№25/1-22/12897-20 від 31.12.2020
КЕП: Абрамовський Р. Р. 31.12.2020 14:07
58E2D9E7F900307B040000001E6B2F00C0608500

вогнетривких глин, облицювального каменю, скляного піску й інших корисних копалин Україна належить до провідних країн світу. З видобутком та використанням корисних копалин пов'язано близько половини промислового потенціалу країни та до 20% її трудових ресурсів. За рахунок експорту мінеральної сировини та продуктів її переробки Україна отримує близько 60% від загальної суми експортних надходжень. При цьому надра України ще мають значний потенціал для суттєвого нарощування МСБ.

За промислово-економічним значенням передбачається розподіл видів сировини загальнодержавного значення, як складової мінерально-сировинної бази України, на такі категорії:

категорія А – види мінеральної сировини, що інтенсивно видобуваються в Україні та відчутно впливають на економіку держави, вони характеризуються значними розвіданими запасами та є предметом експорту або можуть розглядатися такими з метою забезпечення в стислі строки надходжень до державного бюджету;

категорія Б – види мінеральної сировини, що нині в Україні видобуваються в обмежених обсягах, собівартість їх видобутку забезпечує граничний економічно вигідний рівень рентабельності, розробка ускладнюється екологічними проблемами, розвідані запаси родовищ невеликі або виснажені, нові родовища недостатньо вивчені, водночас потреба в таких видах сировини зумовлена розвитком промисловості. Нестача таких видів мінеральної сировини покривається за рахунок імпорту;

категорія В – види мінеральної сировини, родовища яких в Україні наявні, запаси їх (у тому числі значні) розвідані, але сировина видобувається в обмежених обсягах або не видобувається взагалі. Згідно з техніко-економічними розрахунками така мінеральна сировина за нинішнього економічного становища країни не є конкурентоспроможною, порівняно з імпоротною сировиною, і не може бути рентабельно перероблена на вітчизняних підприємствах із застосуванням існуючих технологій. Водночас потреба в такій сировині може

відновитися в результаті впровадження новітніх технологій збагачування або попередньої переробки відповідних руд;

категорія Г – види мінеральної сировини, родовища яких сьогодні в Україні не розробляються і недостатньо вивчені, але в перспективі можуть стати важливими для економіки держави, враховуючи потреби інших галузей промисловості.

Стратегічно важливі для економіки країни корисні копалини – це найважливіші корисні копалини загальнодержавного значення, що забезпечують економічну безпеку держави, стабільність розвитку національної економіки у довгостроковій перспективі, а також сприятливі та безпечні умови проживання населення.

Головними критеріями виділення стратегічно важливих корисних копалин можуть бути: їхня роль у формуванні валового національного продукту, обсяг валютних надходжень від експорту, вплив на стабільність національної валюти, кон'юнктура на внутрішньому і світовому ринках, потреба у відповідній сировині національної оборонної та інших видів промисловості, високотехнологічних виробництв тощо.

Перелік стратегічно важливих для економіки корисних копалин на різних етапах історичного розвитку змінюється, що є особливо актуальним сьогодні, у період стрімкого розвитку технологій, і тому цей перелік потрібно періодично уточнювати. Визначальний вплив на перелік стратегічно важливих корисних копалин має загальна стратегія держави, рівень розвитку її економіки.

Нині стратегічно важливими для економіки України є: природний газ, нафта, вугілля, уран, золото, залізо, марганець, хром, титан, молібден, мідь, нікель, кобальт, свинець, цинк, благородні, рідкісні (берилій, літій, тантал, цирконій та ін.), рідкоземельні метали, сировина для металургії, гірничо-хімічна, агрохімічна та будівельна сировина, графіт, природньо захищені питні та мінеральні води. Перелік стратегічно важливих корисних копалин затверджується Кабінетом Міністрів України за поданням центрального органу

виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері охорони навколишнього природного середовища та переглядається кожні 5 років.

Критична мінеральна сировина – це стратегічна сировина, яка в країні не видобувається або видобувається в обмежених обсягах, а споживається в значній кількості та має високий потенційний ризик в обмеженні її імпорту, що може привести до зупинення відповідного промислового виробництва. Критичність сировини має тимчасовий характер і залежить від швидкоплинних змін в економіці держави, технологій промислового виробництва та стану державних запасів цієї сировини. Нестача критичної сировини несе в собі ризики та загрози для розвитку економіки держави. Проблема критичності усувається шляхом диверсифікації джерел постачання або заміщенням критичної сировини іншою сировиною, або нарощуванням видобутку цієї сировини із власних надр. В умовах обмежених фінансових ресурсів, бюджетні асигнування потрібно спрямовувати переважно на заходи, що будуть сприяти приросту ресурсів такої сировини.

В різних країнах існують неоднакові підходи до методології визначення критичності сировини. У США і в країнах Євросоюзу до критичної сировини відносяться передусім хімічні елементи та їхні групи, які є основою виробництва високотехнологічної продукції. Зокрема, як в США, так і ЄС до них віднесені магній, сурма, платиноїди, кобальт, галій, германій, ніобій, рідкісноземельні елементи, тантал, вольфрам, індій.

Попередньо в Україні можна визначити такий перелік критичних видів мінеральної сировини: природний газ, нафта, уран, коксівне та антрацитове кам'яне вугілля, руди алюмінію, вольфраму, міді, свинцю, цинку, нікелю, літію, танталу, ніобію, хрому, кобальту, магнію, платиноїдів. Перелік критичних корисних копалин та зміни до нього розробляються на підставі аналізу стану та змін Балансу запасів корисних копалин і митної бази експортно-імпортних операцій з мінеральною сировиною та продуктами її переробки, а також

затверджуються Кабінетом Міністрів України не рідше, ніж кожні 5 років, за поданням центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері охорони навколишнього природного середовища .

Поділ видів мінеральної сировини за промислово-економічним значенням

Види	Категорія А:	Категорія Б:	Категорія В:	Категорія Г:
мінерально ї сировини	значні запаси, інтенсивно видобуваються, предмет експорту	запаси невеликі або виснажені, обмежений видобуток, предмет імпорту	значні запаси, обмежений або відсутній видобуток (нерентабельн ий)	запаси не розробляються і недостатньо вивчені
Паливно- енергетичні ресурси	природний газ *** нафта і конденсат *** уран *** кам'яне вугілля *** буре вугілля ***	торф	метан вугільних пластів	газ центрально- басейного типу *** газ сланцевих товщ метан із газогідратів
Металічні руди	залізо * марганець * титан * цирконій і гафній *	нікель і кобальт *** свинець і цинк *** алюміній *	тантал і ніобій ** літій ** берилій *** рідкоземельні та ітрій ***	хром *** мідь *** вольфрам ** платиноїди ** молібден *

			золото і срібло *	
Нерудна	піски	калійні солі *	флюсові	флюорит
сировина	формувальні *	сірка	вапняки і	магnezит
	вторинні	самородна *	доломіти *	високоглинозе
	каоліни *	вапняки для	бентонітові	мна сировина
	тугоплавкі	цукрової	глини *	*
	глини *	промисловос	барит	апатит *
	кварцити *	ті *	напівдорогоці	фосфорити *
	первинні	графіт *	нне каміння	алмази *
	каоліни і			польовий
	опоки *			шпат *
	кварцовий			глауконіт *
	пісок *			техногенна
	будівельне			сировина
	каміння *			
Підземні	питні та	теплоенерге		
води та	технічні	тичні води		
лікувальні	підземні води *	лікувальні		
грязі	мінеральні	грязі		
	води *			

* стратегічна сировина,

** критична сировина,

*** критично-стратегічна сировина.

В останні десятиріччя через суттєве скорочення видатків держбюджету на геологорозвідувальні роботи в розвитку МСБ спостерігаються негативні явища та тенденції – скорочуються обсяги видобування корисних копалин, приріст запасів більшості стратегічних видів корисних копалин не компенсує обсяги їх

видобутку, збільшився імпорт мінеральної сировини, темпи відтворення МСБ не відповідають потребам країни. Крім того, наявна інформація про родовища та рудопрояви втрачає актуальність, первинна геологічна інформація втрачається, що призводить до втрат доказової бази наявності родовища, що, у свою чергу, унеможливорює їх залучення до видобутку за рахунок інвестицій.

Подальше зволікання із вжиттям дієвих заходів зумовить нестачу низки видів власної мінеральної сировини, що загрожує економічній та політичній незалежності країни. Одним з таких заходів є прийняття актуалізованої Загальнодержавної програми розвитку МСБ з урахуванням сучасних ринкових умов господарювання та надрокористування.»;

2. Розділ II «МЕТА ПРОГРАМИ» викласти у такій редакції:

«Метою Програми є забезпечення потреб національної економіки в мінеральних ресурсах за рахунок власного видобутку, зменшення залежності України від імпорту мінеральних ресурсів та збільшення експортного потенціалу країни за рахунок видобутку корисних копалин, що мають великий попит на світовому ринку. Мета Програми у повній мірі відповідає сучасним європейським принципам сталого розвитку та найкращим світовим практикам.

Досягнення зазначеної мети передбачається не шляхом абстрактного валового нарощування запасів усіх видів корисних копалин, а за рахунок концентрації зусиль, в умовах обмежених фінансових ресурсів, на удосконаленні структури запасів та перспективних ресурсів стратегічно важливих для держави корисних копалин і критичної мінеральної сировини, а також відповідної активізації геологічного вивчення надр із застосуванням сучасних пошуково-розвідувальних та інформаційних технологій.

Загальнодержавна програма в сучасних умовах господарювання має бути орієнтована на пошуки стратегічно важливих і критичних видів сировинних ресурсів і забезпечення швидкого та прозорого залучення інвестицій, з метою освоєння виявлених перспективних ділянок для геологорозвідувальних та видобувних робіт на найбільш доцільних для народу України умовах.

Сучасні умови ринкової економіки вимагають наукового обґрунтування та невідкладної розробки стратегії надрокористування, сталого державного стимулювання та фінансування пошуково-розвідувальних робіт і дій, спрямованих на прискорення залучення до промислової розробки стратегічних, насамперед, і критичних видів мінеральної сировини, а також оперативного регулювання пріоритетів розвитку МСБ залежно від кон'юнктури світового ринку й української економіки.».

3. Після розділу II доповнити розділом III «ШЛЯХИ І СПОСОБИ РОЗВ'ЯЗАННЯ ПРОБЛЕМИ» такого змісту:

«Проблема розвитку мінерально-сировинної бази України як матеріальної основи зростання національної економіки потребує зваженого системного підходу, оптимальним варіантом якого є збалансоване використання ресурсів держави і приватного бізнесу та запровадження інноваційно-інвестиційного механізму надрокористування. Це дасть змогу підвищити ефективність засобів впливу з боку держави на розвиток геологічної галузі, забезпечити впровадження сучасних ефективних форм господарювання, створити додаткові робочі місця на підприємствах мінерально-сировинного комплексу та збільшити його внесок у розвиток національної економіки, зменшити її залежність від імпорту окремих видів мінеральної сировини та зміцнити експортний потенціал.

Проблеми передбачається розв'язати шляхом:

концентрації зусиль, у тому числі фінансових ресурсів, на пріоритетних напрямках розвитку мінерально-сировинної бази, пошуках та розвідці родовищ корисних копалин, насамперед стратегічно важливих для національної економіки;

активізації робіт щодо геологічного вивчення надр з використанням сучасних засобів нагромадження, систематизації та обробки геологічної інформації, впровадження нових методів і технологій пошуків і розвідки родовищ корисних копалин;

диференційного підходу до оцінки запасів і перспективних ресурсів мінеральної сировини, впровадження раціональних способів розробки комплексних родовищ і вилучення супутніх компонентів, відтворення ресурсного потенціалу регіонів з інтенсивним видобутком корисних копалин;

активізації міжнародного співробітництва з питань геологічного вивчення, раціонального використання і охорони надр.

Значну частину витрачених на реалізацію Програми коштів передбачається компенсувати ще під час її реалізації за рахунок надходжень від продажу спеціальних дозволів на користування надрами, на виділені під час виконання Програми ділянки, а також від продажу геологічної інформації, створеної при виконанні Програми.».

У зв'язку з цим розділи III – V вважати розділами IV – VI відповідно.

4. У розділі IV «ЗАВДАННЯ І ЗАХОДИ ПРОГРАМИ:

1) абзаци перший – другий замінити трьома абзацами наступного змісту:

«Головне завдання Програми – це стале забезпечення зростаючих потреб національної економіки в мінеральній сировині. Україна володіє потужною мінерально-сировинною базою з багатьох видів корисних копалин, її надра мають величезний потенціал для подальшого розвитку МСБ і нарощування запасів корисних копалин шляхом сучасної геолого-економічної оцінки нових перспективних ділянок та переоцінки історичних, збільшення видобутку стратегічно важливих та зменшення кількості критичних видів мінеральної сировини.

З урахуванням загальних положень сформовано завдання Програми з нарощування запасів і перспективних ресурсів з окремих видів корисних копалин та визначено заходи з практичної реалізації завдань. Програма передбачає використання бюджетних асигнувань для стимулювання результативності проведення робіт з геолого-економічної оцінки за рахунок їх прискорення та покращення якості. Метою є не просто виявлення, а подальше швидке освоєння промислових об'єктів стратегічно важливих і критичних

корисних копалин, ресурсна база яких недостатня, але результати раніше проведених робіт свідчать про їх наявність.

У додатку 2 до Програми окремі види стратегічно важливих і критичних корисних копалин, а також напрями геологорозвідувальних робіт об'єднані в групи із загальним фінансуванням для можливості оперативного управління пріоритетними напрямками розвитку МСБ з окремих видів корисних копалин та їх фінансуванням.»;

2) у главі «Газ, нафта, конденсат» підрозділу «Паливно-енергетичні ресурси»:

назву глави викласти у такій редакції:

«Природний газ, нафта, конденсат»;

після абзацу першого доповнити абзацом другим такого змісту:

«Держава зацікавлена в максимальному заміщенні імпорту вуглеводнів, оскільки ці дії матимуть значний позитивний ефект на економічне зростання країни та гарантуватимуть її стале енергозабезпечення. Інвестиції в розвиток вітчизняного видобутку нафти і газу та їх переробки призведуть до створення нових робочих місць і розширення податкової бази по всьому ланцюжку задіяних послуг та товарів у суміжних галузях.».

У зв'язку з цим абзаци другий – дванадцятий вважати абзацами третім – тринадцятим відповідно;

в абзаці третьому цифри та слово «381 родовищем» замінити цифрами та словами «426 родовищами, з них 50 законсервовані»;

в абзаці четвертому:

цифри «211», «112», «45» замінити цифрами «253», «116», «42» відповідно;

доповнити абзац після слова «Південному» словами «15 з них перебувають на морському шельфі»;

абзац п'ятий виключити.

У зв'язку з цим абзаци шостий – тринадцятий вважати абзацами п'ятим – дванадцятим відповідно;

в абзаці п'ятому:

цифри та слова «1 січня 2010 року становили 5425,4» замінити цифрами та словами «2019 рік обліковані 5319,0»;

цифри «4636,7», «788,7» замінити цифрами «4545,8», «773,2» відповідно;

абзац сьомий – дванадцятий замінити десятьма абзацами такого змісту:

«Станом на 2019 рік використано близько 59% початкових сумарних ресурсів за сумарним обсягом усіх вуглеводнів. Нерозвідана частка початкових сумарних ресурсів у кількісному відношенні за сумарним обсягом вуглеводнів склала 2193,0 млн тонн умовного палива.

Таким чином, у Східному регіоні залишається значний потенціал для нарощування обсягів видобутку нафти і газу.

Початкові сумарні ресурси Західного регіону за станом на 2019 рік обліковані 1440 млн. тонн умовного палива, з них 970 млрд. куб. метрів газу та 470 млн. тонн нафти і конденсату. Ступінь реалізації початкових сумарних ресурсів вуглеводнів становить 42%. Нерозвідана (залишкова) частина близько 850 млн. т у.п. В Західному регіоні також є значні перспективи для нарощування запасів вуглеводнів та їх видобутку.

У Південному регіоні (Причорномор'я, Крим та шельф у межах виключної (морської) економічної зони Чорного та Азовського морів) реалізовано тільки 4% початкових сумарних ресурсів, що в цілому становить 2100 млн тонн вуглеводнів, з яких газ – 1900 млрд куб. метрів і нафта з конденсатом – 200 млн тонн. Потенціал цього регіону для приросту запасів є максимальним. У зв'язку з окупацією значної частини території Південного регіону прогнозні ресурси економічної зони України зменшуються до 270 млн. т у. п., у тому числі по Чорному морю – 160,0 млн. т і по Азовському – 110,0 млн. т.

За міжнародною системою оцінки PRMS, станом на 2018 рік, комерційно видобувними запасами нафти і газу вважалися приблизно 3477 млн барелів нафтового еквіваленту (22 роки споживання), а ресурси з невизначеною вірогідністю комерціалізації – 1160 млн т барелів нафтового еквіваленту.

Понад 70% перспективних ресурсів (С3), які є першочерговими для проведення розвідувальних робіт та пошукового буріння, зосереджені на глибині понад 3 км, значна частина цих ресурсів також залягає на надглибоких горизонтах – понад 5 км. Крім того, понад 92% родовищ мають запаси менше 5 млрд куб. м і 5 млн т, та вважаються дрібними і дуже дрібними. На частку великих і середніх родовищ припадає половина запасів та видобутку країни, однак вони перебувають на завершальній стадії розробки та виснажені на понад 70%.

Отже, в надрах нафтогазоносних регіонів України залишаються нерозвіданими близько половини наявних ресурсів вуглеводнів. Разом з цим їх переважна більшість представлена дрібними, глибокозалягаючими або низькорентабельними об'єктами, освоєння яких є проблемним і не забезпечить необхідного приросту розвіданих запасів та його перевищення над обсягом нафтогазовидобутку.

Суттєве збільшення видобутку вуглеводнів у перспективі неможливе без значного нарощування ресурсної бази та покращення її якості за рахунок розвідки та підготовки нових об'єктів. Це пріоритетне завдання за попередніми оцінками дозволить приростити до ресурсної бази ще близько 800 млн т у. п., зокрема за період виконання цієї Програми – близько 170 млн т. умовного палива.

Цей напрям нарощування мінеральної сировини належить до пріоритетних.

Суттєвим резервом для повного забезпечення економіки України газом власного видобутку є наявні в українських надрах нетрадиційні джерела газу. »;

3) підрозділ «Паливно-енергетичні ресурси» після глави «Газ, нафта, конденсат» доповнити новими главами такого змісту:

«Нетрадиційні джерела газу

До нетрадиційних джерел газу належать: газ центрально-басейнового типу, газ сланцевих товщ, метан вугільних родовищ та газ-метан із газогідратів.

Ресурси цих різновидів газу відносять до так званих альтернативних джерел вуглеводневої сировини. Вони є присутніми в українських надрах та характеризуються різними (як правило, складними) гірничо-геологічними умовами залягання та формування і, як наслідок, потребують спеціальних методів та методик їх опішукування, розвідки, розробки та видобування і, відповідно, значних витрат на їх освоєння. Усі зазначені різновиди газу характеризуються додатковою капіталомісткістю та підвищеною складністю видобування, але їх ресурси значно перевищують ресурси традиційного природного газу. Запаси нетрадиційних джерел газу почали офіційно обліковуватися в державному балансі запасів лише в 2020 році. Водночас, цей вид сировини все ще належить до категорії Г.

Газ центрально-басейнового типу

Цей тип природного газу пов'язаний з низькопористими та низькопроникними колекторами, які залягають на великих глибинах (5–8 км) переважно в Центральній та Південно-Східній частині Дніпровсько-Донецької западини. Поряд з низькими фільтраційно-ємкісними властивостями для них характерні, як правило, низька продуктивність свердловин, що вимагає постійного буріння їх великої кількості, необхідність застосування стимуляції (гідророзрив пласта) та, зокрема, горизонтального буріння, коротка тривалість життя свердловин та швидке падіння їх дебіту, на половину вже у перший рік. Пошуки, розвідка та видобуток цих скупчень газу має свої специфічні особливості, через що він виділений у окремий тип. Його ресурси та запаси раніше не обліковувались, а перші обсяги такого газу у розмірі 98,3 млн куб. метрів перспективних запасів та ресурсів Святогірського родовища були офіційно поставлені на Державний баланс у 2020 році.

За попередніми оцінками ресурси газу центрально-басейнового типу в Україні суттєво перевищують ресурси звичайного природного газу, і тільки по Східному регіону, за підрахунками Українського державного

геологорозвідувального інституту (далі – УкрДГРІ), його геологічні запаси до глибини 4500 м за п'ятьма продуктивними комплексами сягають 32 трлн куб. метрів, а вилучені – 8,5 трлн куб. метрів при коефіцієнті вилучення 0,28%.

Для вирішення проблем необхідно:

провести переінтерпретацію наявних геолого-геофізичних матеріалів та виконати наукове обґрунтування найбільш перспективних ділянок можливих скопчень такого газу;

виконати комплекс геофізичних досліджень, включаючи 3Д сейсмічне моделювання, виділити пастки та визначити місця закладання параметричних свердловин;

виконати буріння параметричних свердловин з повним відбором керну у перспективній частині розрізу, а також сучасні комплексні петрофізичні дослідження керну для створення інтерпретаційних моделей;

провести геолого-економічну оцінку першочергових нафтогазо-перспективних об'єктів і підготувати їх для ліцензування;

впровадити необхідне технічне регулювання та економічні стимули на рівні держави для залучення інвесторів до пошуку таких ресурсів.

Повне виконання цих завдань дозволить прирости ресурсну базу газу на 150–200 млрд куб. м, зокрема за період виконання Програми близько 50 млрд куб. метрів.

Газ сланцевих товщ

Газ сланцевих товщ (який вміщують глинисті сланці та аргіліти) – це горючий природний газ, що міститься в низькопорчистих та низькопроникних газоносних сланцевих товщах. У пластових умовах він знаходиться в практично нерухомому стані і видобувається через штучні проникні зони та резервуари в навколосвердловинному просторі, які створені з використанням технології гідророзриву або інших технологій розуцільнення газоносної сланцевої товщі. Уміщуючими породами газу сланцевих товщ є осадові породи з переважанням

глинистої складової (до 50%), сланцеватої (шаруватої) текстури, збагачені розсіяною органічною речовиною (ROP від 1% до 25%), що за ступенем катагенетичних перетворень здатна генерувати й акумулювати гази вуглеводневого складу. Цілеспрямованими теоретичними дослідженнями проблем і можливостей видобування природного газу зі сланцевих торщ в Україні почали займатись десять років тому, а практика його видобування відсутня.

У Дніпровсько-Донецькій западині високоперспективними вважаються чорносланцеві товщі девону та карбону, які залягають у прибортових частинах на глибинах 2000–4000 м. Одним з першочергових об'єктів для пошуків є ділянка надр Олеська та аргіліти силуру Волино-Поділля у Західному регіоні, Руденківське родовище в Дніпровсько-Донецькій западині та Кальміус-Торецька площа північно-західної частини Донецького прогину. Попередня оцінка ризикованих видобувних ресурсів сланцевого газу в Дніпровсько-Донецькій западині сягає 2,2 трлн куб. метрів, у Західному регіоні – до 1,5 трлн куб. метрів.

З метою практичної реалізації Програми з пошуку сланцевого газу необхідним є:

проведення фундаментальних та прикладних науково-дослідних і тематичних досліджень вивчення світового досвіду з наукового прогнозування та обґрунтування перспективних зон розвитку сланців із високим вмістом органічної речовини, з якими пов'язуються перспективи видобутку газу в усіх нафтогазоносних басейнах України;

здійснення оцінки прогнозних і перспективних ресурсів газу сланцевих товщ нафтогазоносних басейнів України;

розроблення цільової програми з техніко-економічним обґрунтуванням проведення пошуково-розвідувальних робіт, включаючи буріння опорно-параметричних свердловин;

виявлення та підготовка об'єктів для першочергового проведення геологорозвідувальних робіт з метою відкриття родовищ сланцевого газу;

пошук технологій досліджень сланцевого газу;

впровадження необхідного технічного регулювання та економічних стимулів на рівні держави для заохочення бізнесу займатися пошуком та розробкою таких ресурсів;

практична реалізація проєктів з пошуку, розвідки та видобутку сланцевого газу на першочергових об'єктах.

В результаті практичної реалізації цього напрямку очікується приріст ресурсів газу обсягом близько 100 млрд куб. метрів, зокрема за період виконання Програми близько 40 млрд куб. метрів.

Газ-метан із газогідратів

Газ-метан із газогідратів є перспективною складовою нетрадиційних джерел газу.

Наявність газогідратних скупчень у північно-західній частині шельфу Чорного моря підтверджена результатами комплексних геофізичних досліджень, виконаних Інститутом геофізики НАН України у 2010–2013 рр. Попередня оцінка обсягів метану тільки цієї ділянки складає близько 1,2 трлн куб. метрів. Крім того, ознаки наявності газогідратів виявлено і на інших ділянках Чорного моря, а також у розрізах Дніпровсько-Донецької западини.

Пошуково-розвідувальні роботи з виявлення та оцінки скупчень газогідратної сировини повинні передбачати, зокрема, розробку, освоєння та впровадження технологій вилучення та видобутку метану з газогідратів, із подальшим проведенням аналізу та узагальненням результатів вітчизняних та закордонних досліджень і робіт з пошуку та проведення дослідно-промислової експлуатації розвіданих газогідратних об'єктів.

В межах цієї Програми за державний кошт може передбачатися лише проведення науково-тематичних досліджень.

Метан вугільних родовищ

Цей вид сировини належить до категорії В. Важливий додатковий ресурсний потенціал вуглеводневої сировини, пов'язаний із покладами родовищ Донецького та Львівсько-Волинського вугільних басейнів.

За попередніми оцінками ресурсна база першого з басейнів досягає 6 – 10 трлн куб. метрів, другого – 10 млрд куб. метрів.

Балансові запаси метану вугільних родовищ становлять понад 300 млрд куб. метрів.

Для розвитку цього напрямку необхідно завершити розробку нормативної документації з оцінки промислових запасів метану та провести геологорозвідувальні роботи з оцінкою запасів і ресурсів метану окремих ділянок.

Практична реалізація зазначених заходів передбачається за рахунок небюджетного фінансування.»;

4) у главі «Вугілля» підрозділу «Паливно-енергетичні ресурси»:

назву глави викласти у такій редакції:

«Кам'яне вугілля»;

у абзаці першому слова «основним джерелом» замінити словами «одним з основних джерел»;

в абзаці другому друге та третє речення виключити;

абзац третій викласти у такій редакції:

«Загальні ресурси кам'яного вугілля України: балансові, позабалансові, прогнозні становлять більше 100,0 млрд. тонн, серед них розвідані запаси – понад 50 млрд тонн.»;

в абзаці четвертому «і потребує державної підтримки» виключити;

абзац п'ятий доповнити новим реченням такого змісту:

«Ці види вугілля належать до критичної сировини і роботи по них можуть виконуватись за рахунок бюджетних коштів.»;

абзаци шостий – восьмий замінити одним абзацом такого змісту:

«Для вирішення проблеми передбачається здійснення переоцінки наявного

резерву ділянок шахтного будівництва із зазначенням високо перспективних для освоєння об'єктів та підготовка їх до подальшого інвестування, а також пошук нових об'єктів, зокрема в регіонах, перспективних до розширення площ промислової вугленості.»;

5) підрозділ «Паливно-енергетичні ресурси» після глави «Кам'яне вугілля» доповнити новими главами такого змісту:

«Буре вугілля

Цей тип сировини належить до категорії А. Буре вугілля в Україні, як і кам'яне, – єдина енергетична сировина, запасів якої потенційно достатньо для забезпечення енергетичної безпеки держави. Видобуток бурого вугілля і його глибока переробка в готову продукцію може стати одним з основних джерел забезпечення потреб України в енергоносіях.

Сировина, окрім традиційних напрямів використання як енергетичної, може мати велике значення шляхом глибокої переробки з отриманням рідкого та газоподібного палива. Загальні ресурси бурого вугілля України, згідно з державним балансом, становлять близько 2,9 млрд тонн.

Основними завданнями цього напряму на період до 2030 року можна вважати переоцінку наявного резерву ділянок шахтного будівництва із зазначенням високо перспективних для освоєння об'єктів з позицій нових технологій переробки та підготовка їх до подальшого інвестування, а також пошуково-оцінювальні роботи, підготовка до інвестування та промислового освоєння перспективних до відробки родовищ.

Роботи виконуються за рахунок залучення приватних інвестицій.

Торф і сапропель

Ці види сировини належать до групи Б. Вони використовуються як паливо або як аграрна сировина.

Найбільші ресурси торфу зосереджені на Поліссі – у Волинській, Рівненській, Сумській, Чернігівській і Житомирській областях, де розвідано

понад 1000 родовищ.

В Україні близько 500 родовищ торфу зараховані до групи експлуатованих. Близько 80% добутого торфу використовується як паливо і 20% – як добрива.

Розвіданість торф'яних родовищ дозволяє значно збільшити видобуток торфу для палива і виробництва органічних добрив.

В Україні відкладення сапропелю встановлено у 351 водоймі, переважно в північних областях. Основна кількість запасів (74%) зосереджена у водоймах Волинської області, в озерах Шацької групи. Зі 190 розвіданих родовищ області, вісім належить до експлуатаційних, решта – до резервних.

У цьому напрямі передбачається прогнозно-кадастрова та сучасна геолого-економічна оцінка перспективних ділянок і родовищ торфу та сапропелю з проведенням радіогігієнічної оцінки останніх, для введення їх в промислову експлуатацію.

Роботи виконуватимуться за рахунок залучення приватних інвестицій.»;

6) глави «Метан вугільних родовищ та «Сланцевий газ» підрозділу «Паливно-енергетичні ресурси» виключити;

7) главу «Уран» підрозділу «Паливно-енергетичні ресурси» викласти у такій редакції:

«Цей вид сировини належить до категорії А. Він є стратегічно важливим, бо забезпечує вироблення понад 50% загального обсягу електроенергії в Україні.

Потреба атомних електростанцій України в концентраті природного урану для перевантаження діючих енергоблоків становить 2,5 тонн на рік. Можливість розвитку вітчизняного уранового виробництва обумовлена наявністю в Україні значних покладів уранових руд та кон'юнктурою світового ринку концентрату природного урану. Загальний стан уранової мінерально-сировинної бази оцінюється як задовільний. За ресурсами і підтвердженими запасами урану Україна входить до першої десятки країн світу і є провідною в Європі. За даними WNA (Світова ядерна асоціація), у 2017 році Україна посіла 11 місце у світі за розвіданими запасами урану.

Основні поклади урану зосереджені в межах Українського щита, де виділяються дві головні металогенічні області: Кіровоградська (з Центрально-Українським ураново-рудним районом) та Придніпровська (з Криворізько-Кременчуцькою та Західно-Інгулецькою металогенічними зонами). В межах Центрально-Українського ураново-рудного району розміщені великі за запасами родовища, уранові руди яких за якістю належать до рядових і бідних.

Метою розвитку урановидобувного виробництва є задоволення в повному обсязі потреби атомних електростанцій у природному урані.

У цьому напрямі передбачаються:

з метою введення в експлуатацію родовищ з меншою собівартістю видобутку і покращення таким чином структури запасів:

за рахунок більш багатого вмісту урану – проводити пошуки багатого зруденіння в зоні рифейської структурної незгоди та в межах вулканотектонічних западин;

за рахунок менших витрат на видобуток – проводити пошуки, розвідку, дорозвідку та підготовку до промислового освоєння родовищ, придатних для відпрацювання відкритим способом з комплексуванням бурової розвідки цього типу родовищ із дослідно-промисловим видобутком;

з метою зменшення впливу на навколишнє природне середовище проведення робіт з удосконаленням реагентів, що застосовуються при вилуговуванні.

Цей напрям нарощування мінеральної сировини належить до пріоритетних, який потребує державного фінансування та адміністративної підтримки.

Сучасний стан паливно-енергетичних ресурсів України та практична реалізація завдань і заходів Програми дозволить забезпечити потреби економіки країни на довгострокову перспективу за рахунок власного видобутку.»;

8) главу «Залізні руди» глави «Чорні метали» підрозділу «Металічні корисні копалини» викласти у такій редакції:

«Цей вид сировини належить до категорії А. В Україні залізні руди і залістисті кварцити видобуваються на родовищах Криворізького, Кременчуцького та Білозірського залізрудних басейнів. Усього нараховується 54 родовища залізних руд, з яких 22 перебувають в експлуатації. Розвідані (підтверджені) запаси становлять 28 млрд тонн, майже стільки ж становлять і обсяги перспективних і прогнозних ресурсів.

Але незважаючи на значні запаси та ресурси, в державі є певні проблеми із забезпеченням гірничовидобувних підприємств якісними залізними рудами. Необхідно відзначити, що ресурси багатих руд у межах рудних полів діючих гірничодобувних підприємств Кривбасу на прийнятних глибинах (800–1000м) – обмежені. Економічна доцільність розробки багатих руд на більших глибинах не визначена. Безліч покладів залістистих кварцитів із вмістом Feмагн. менше 30-35% потребують оцінки з позицій ринкової економіки. Актуальною є переоцінка існуючих запасів і ресурсів відповідно до сучасних технологічних процесів металургії, зокрема, прямого відновлення заліза.

Для нарощування мінерально-сировинної бази залізних руд передбачається:

- проведення геологорозвідувальних робіт в межах родовищ багатих залізних руд;

- проведення пошукових, пошуково-оцінювальних робіт з метою розвідки багатих руд і легко збагачуваних магнетитових кварцитів в межах існуючих рудних районів;

- розробка, апробація та впровадження сучасних раціональних технологій комплексного дослідження залізних руд для забезпечення об'єктивної оцінки їх якості, обґрунтованого нарощування запасів та оперативного супровіду видобутку та переробки з забезпеченням ліквідності кінцевих товарних продуктів.

Реалізація цих заходів передбачається за рахунок небюджетного фінансування.»;

9) главу «Марганцеві руди» глави «Чорні метали» підрозділу «Металічні корисні копалини» викласти у такій редакції:

«Цей вид сировини належить до категорії А. Основні запаси та ресурси марганцевих руд приурочені до Нікопольського марганцеворудного басейну.

Україна з її розвиненою чорною металургією за наявності значних покладів марганцевих руд є провідною у світі за споживанням та виробництвом марганцевої продукції. Але існуюча структура запасів і технологія збагачення марганцевих руд не можуть забезпечити зростаючі потреби чорної металургії у вищих сортах марганцевих концентратів, передусім малофосфористих.

Численні прояви залізо-марганцевих і марганцевистих залізних руд, виявлених в корах вивітрювання кристалічних порід докембрію у Побузькому рудному районі, можуть слугувати резервом для марганцеворудної промисловості. Ці руди, як правило, окислені й легко піддаються збагаченню, що робить їх рентабельними для переробки.

Для нарощування мінерально-сировинної бази марганцевих руд передбачається:

- проведення геологорозвідувальних робіт на флангах існуючих родовищ;
- проведення пошукових та пошуково-оцінювальних робіт з метою розвідання окисдних марганцевих руд у межах існуючих рудних районів;
- проведення пошукових робіт на залізо-марганцеві руди в корах вивітрювання кристалічних порід докембрію у Побузькому рудному районі;
- розробка технологічних схем переробки важкозбагачуваних карбонатних та змішаних типів руд.

Роботи виконуються за рахунок приватних інвестицій.»;

10) главу «Хромові руди» » глави «Чорні метали» підрозділу «Металічні корисні копалини» викласти у такій редакції:

«Цей вид сировини належить до категорії Г. Основні споживачі хрому – металургійна промисловість, виробництво ферохрому і вогнетривів, хімічна промисловість. Україна поки не має власної мінерально-сировинної бази хрому.

Перспективні та прогнозні ресурси цього виду корисної копалини оцінені в Побузькому рудному районі, в межах Капітанівського рудного поля, де, крім корінних руд, в останні роки було відкрито новий геолого-промисловий тип: комплексні хром-нікелеві руди в корах вивітрювання та мінералізація металевого ренію. Крім того, відомо, що ультрабазити супроводжуються золото-платиноїдною мінералізацією, вивчення якої може призвести до виявлення нових типів родовищ.

Для нарощування мінерально-сировинної бази хромових руд передбачається проведення пошукових та пошуково-оцінювальних робіт на найбільш перспективних об'єктах Капітанівського рудного поля. При цьому факт наявності інших вищезазначених типів рудопроявів потребує суворого контролю з боку Держави та дотримання принципу комплексного використання надр.

Роботи виконуватимуться за рахунок бюджетних коштів та залучення приватних інвестицій.»;

11) главу «Алюміній» глави «Кольорові та легуючі метали» підрозділу «Металічні корисні копалини» викласти у такій редакції:

«Цей вид сировини належить до категорії В. Проблема забезпечення потреб вітчизняної промисловості у власній алюмінієвій сировині є дуже нагальною. Потенційні внутрішні ресурси алюмінієвої сировини (зокрема Високопільського родовища в Дніпропетровській області, нефелінові руди у Приазов'ї, закарпатські алуніти, каолін та інші) згідно з попередніми техніко-економічними розрахунками є неконкурентоспроможними, порівняно з імпоротною сировиною, і не можуть бути рентабельно перероблені на вітчизняних підприємствах за діючими технологіями.

Для нарощування мінерально-сировинної бази алюмінієвих руд передбачається геологічне довивчення та оцінка промислових запасів залізистих бокситових руд у межах Високопільського родовища.

Роботи виконуються за рахунок приватних інвестицій.»;

12) главу «Мідь» глави «Кольорові та легуючі метали» підрозділу

«Металічні корисні копалини» викласти у такій редакції:

«Цей вид сировини належить до категорії Г. Україна не має промислових запасів мідних руд, незважаючи на загальні досить значні перспективні та прогнозні ресурси. Всього на території України відомо понад 150 рудопроявів міді, деякі з них можуть розглядатися як потенційні родовища.

Найбільш перспективною є Волино-Подільська металогенічна провінція, де у траповій формації виявлено самородну мідну мінералізацію та виділені перспективні Волинський, Маневицький та Кухотсько-Вольський металогенічні райони, а в їх межах рудні поля. Загальні обсяги перспективних ресурсів міді (кат. P1+ P2) складають 3,5 млн тонн.

Для нарощування мінерально-сировинної бази мідних руд передбачається: збільшення обсягів геологорозвідувальних робіт з метою виявлення нових, перспективних проявів самородної міді у траповій формації;

проведення пошукових і пошуково-оцінювальних робіт на території Волинського, Маневицького та Кухотсько-Вольського металогенічних районів з метою підготовки рудопроявів (ділянок) для розвідки.

Роботи виконуються за рахунок приватних інвестицій.»;

13) главу «Нікель і кобальт» глави «Кольорові та легуючі метали» підрозділу «Металічні корисні копалини» викласти у такій редакції:

Цей вид сировини належить до категорії Б. Родовища обох металів на території України представлені силікатними рудами кори вивітрювання гіпербазитів і зосереджені у двох районах: у Середньому Побужжі (Кіровоградська область) та Середньому Придніпров'ї (Дніпропетровська область). Але у зв'язку з незадовільними гірничотехнічними умовами та низькою якістю руди практично вся внутрішня потреба в нікелі та кобальті в останні роки забезпечується за рахунок імпорту.

Сьогодні в Середньому Побужжі встановлені лінійні кори вивітрювання з промисловими вмістами нікелю та хрому. Загальні перспективні ресурси нікелю в межах ділянок з лінійними і площинними корама вивітрювання становлять 52

тис. тонн і розташовані поблизу Побузького нікелевого заводу.

Перспективи сульфідної нікеленосності України обмежені, але деякі передумови розвідання промислових родовищ сульфідного нікелю є. Так, сульфідне мідно-нікелеве зруденіння встановлено в північно-західній частині Українського щита.

Для нарощування мінерально-сировинної бази нікелевих та кобальтових руд передбачається:

проведення пошукових та пошуково-оцінювальних робіт на силікатні хром-нікелеві та нікель-кобальтові руди в площинних і лінійних корах вивітрювання в межах Капітанівського рудного поля;

проведення пошукових робіт на сульфідні мідно-нікелеві руди у межах розповсюдження габроїдних масивів північно-західної частини Українського щита.

Роботи виконуватимуться за рахунок бюджетних коштів та залучення приватних інвестицій.»;

14) главу «Свинець і цинк» глави «Кольорові та легуючі метали» підрозділу «Металічні корисні копалини» викласти у такій редакції:

«Цей вид сировини належить до категорії В. Свинцево-цинкові руди досить високої якості відомі у двох регіонах України: Закарпатті та південно-східній частині Дніпровсько-Донецької западини. Перспективи з видобутком свинцю та цинку пов'язуються із золото-поліметалічними родовищами Закарпаття. Експлуатація Мужіївського золото-поліметалічного родовища може задовольнити потреби України тільки частково.

Найбільш перспективними об'єктами для приросту промислових запасів свинцю-цинку вважаються Берегівське золото-поліметалічне і Біганьське комплексне алуніт-барит-поліметалічне родовища в Закарпатті.

Окрім цього, в межах Чортомлицької зеленокам'яної структури встановлено золото-поліметалічний тип руд (мідь, свинець, цинк), характерний для світових аналогів, але через недосконалість управління процесами

звітування за виконані роботи захищений звіт про це до сих пір відсутній (відтак, - ці результати залишаються відомими лише виконавцям робіт).

Для нарощування мінерально-сировинної бази свинцевих та цинкових руд передбачається:

геологічне довивчення та переоцінка запасів супутніх свинцево-цинкових руд в межах золотоносних об'єктів Берегівського та Мужіївського рудних районів;

переоцінка ресурсів свинцю та цинку перспективних рудопроявів Рахівського та Вишківського рудних районів;

оцінка промислового значення Біляївського та Новодмитрівського родовищ.

Роботи виконуватимуться за рахунок бюджетних коштів та залучення приватних інвестицій.»;

15) главу «Титан» глави «Кольорові та легуючі метали» підрозділу «Металічні корисні копалини» викласти у такій редакції:

«Цей вид сировини належить до категорії А. В Україні титанова металогенічна провінція охоплює північно-західну частину Українського щита. У цілому в Україні створено потужну мінерально-сировинну базу титану, що нараховує понад 40 родовищ, серед яких одне унікальне, 13 великих, 10 середніх, а решта з незначними запасами. За геолого-промисловими типами родовища титану підрозділяються на розсипні та корінні.

Континентальні ільменітові розсипи представлені Іршанською групою родовищ, які розташовані в північно-західній частині Українського щита та розсипами Корсунь-Новомиргородського плутону.

Корінні родовища титану представлені великим Стремигородським, підготовленим до промислового освоєння, та меншими за запасами Федорівським та Злобицьким родовищами, які розташовані в північно-західній частині Українського щита. Для експлуатації цих родовищ необхідне капітальне

будівництво нових рудників та збагачувальних фабрик, що потребує значних інвестицій і часу.

Для нарощування мінерально-сировинної бази титанових руд передбачається проведення пошуково-оцінювальних та розвідувальних робіт на встановлених об'єктах (аналогічних Стремигороду) корінних титанових руд північно-західної частини Українського щита та проведення пошукових і пошуково-оцінювальних робіт на перспективних об'єктах розсіпних титан-цирконієвих руд Волинського, Новомиргородського та Середньопридніпровського рудних районів.

Роботи виконуються за рахунок приватних інвестицій.»;

16) главу «Олово» глави «Кольорові та легуючі метали» підрозділу «Металічні корисні копалини» виключити;

17) главу «Вольфрам» глави «Кольорові та легуючі метали» підрозділу «Металічні корисні копалини» викласти у такій редакції:

«Цей вид сировини належить до категорії Г. В Україні відсутні розвідані родовища вольфраму, хоча їх численні рудопрояви поширені на території Українського щита. Нині потреби держави в цій сировині задовольняються за рахунок імпорту.

В останні роки у Східному Приазов'ї виявлено перспективні прояви вольфраму. Підвищений вміст вольфраму в деяких частинах Сергіївського золоторудного родовища у Придніпровському регіоні свідчить про потенційні можливості виявлення в межах цього і подібних йому рудопроявів (крім промислових молібденових) також і вольфрамових руд.

Для нарощування мінерально-сировинної бази руд вольфраму передбачається проведення пошукових робіт на вольфрамові зруденіння у межах перспективних районів Українського щита.

Роботи виконуються за рахунок бюджетних коштів та приватних інвестицій.»;

18) главу «Молібден» глави «Кольорові та легуючі метали» підрозділу

«Металічні корисні копалини» викласти у такій редакції:

«Цей вид сировини належить до категорії Г. В Україні відсутні розвідані родовища молібдену, хоча його численні рудопрояви широко поширені на території Українського щита. Виділено три райони, що є високоперспективними на відкриття промислових родовищ молібдену: північно-західна частина Українського щита, Середнє Придніпров'я та Східне Приазов'я.

Серед відомих об'єктів є перспективні площі і конкретні перспективні рудопрояви, підготовлені до проведення пошуково-оцінювальних робіт, розвідки й подальшого освоєння. Це, насамперед, Вербинський та Устинівський рудопрояви в північно-західній частині Українського щита, ділянка «Червона» в Криворізькому районі та Східносергіївський рудопрояр у Середньому Придніпров'ї. Останній є складовим елементом вертикальної та латеральної зональності Сергіївського золоторудного родовища, що за деяких умов може розглядатися як комплексний (золото-срібно-мідно-молібденовий).

Для нарощування мінерально-сировинної бази руд молібдену передбачається проведення геологічного довивчення з метою підготовки найбільш перспективних рудопроярів (ділянок) для розвідки.

Роботи виконуються за рахунок приватних інвестицій.»;

19) главу «Тантал і ніобій» глави «Рідкісні та рідкісноземельні метали» підрозділу «Металічні корисні копалини» викласти у такій редакції:

«Цей вид сировини належить до категорії В. Ресурсний потенціал танталу та ніобію в Україні є найвищим в Європі. Україна в змозі повністю забезпечити власні потреби у тантал-ніобієвій сировині. В межах Українського щита виділяються два великих рідкіснометальних райони поширення танталу та ніобію: Приазовський і Північно-Західний.

Найбільш ґрунтовно вивчено об'єкти Приазов'я, що мають значні ресурси і запаси, а також сприятливі гірничо-геологічні та гідрогеологічні умови для розробки. За умови комплексного використання цих запасів (цирконій, нефелін, польовий шпат) родовища можуть рентабельно експлуатуватися. Найбільш

досконало вивчено значне за розмірами Мазурівське родовище, розташоване в Донецькій області.

Невеликі за розмірами рудопрояви (але з високим вмістом танталу – 0,10–0,15%) відкрито в межах Ганнівсько-Звенигородської зони (Мостове, Копанки, Вись та інші).

Для нарощування мінерально-сировинної бази руд танталу та ніобію передбачається проведення пошукових і пошуково-оцінювальних робіт у межах перспективних районів Українського щита на тантал-ніобієве зруденіння пов'язане з пегматитами.

Роботи виконуються за рахунок бюджетних коштів.»;

20) главу «Літій» глави «Рідкісні та рідкісноземельні метали» підрозділу «Металічні корисні копалини» викласти у такій редакції:

«Цей вид сировини належить до категорії В. Перспективи створення власної мінерально-сировинної бази літію в Україні та перетворення країни з імпортера в експортера літієвої продукції достатньо високі. Пов'язані вони з реальною можливістю освоєння Полохівського родовища петалітових руд і Шевченківського та Станкуватського родовищ сподуменових та сподумен-петалітових руд. Освоєння інших полів рідкіснометальних пегматитів може привести до розвідання нових перспективних об'єктів.

Для нарощування мінерально-сировинної бази руд літію передбачається проведення пошукових і пошуково-оцінювальних робіт у межах перспективних районів Українського щита на літієве зруденіння пов'язане з пегматитами.

Роботи виконуються за рахунок бюджетних коштів та приватних інвестицій.»;

21) главу «Рідкісні землі і ітрій» глави «Рідкісні та рідкісноземельні метали» підрозділу «Металічні корисні копалини» викласти у такій редакції:

Цей вид сировини належить до категорії В. П'ятнадцять лантанодів і близький до них ітрій становлять групу рідкісних земель або рідкісноземельних металів, попит на які постійно зростає. Освоєння власної мінерально-сировинної

бази рідкісноземельних металів, без яких неможливе виробництво високоякісних конкурентоспроможних сталей і сплавів, стало нагальною потребою.

На території України виявлено кілька сотень пунктів концентрації рідкісних земель у масштабах від родовищ до рудопроявів, які потребують оцінки. Більшість їх розміщена в межах Українського щита і на прилеглих площах. У цілому ця велика територія є найбільшою в Європі рідкісноземельною металогенічною провінцією, в якій наявні прояви зруденіння майже всіх відомих ендегенних та екзогенних рідкісноземельних формацій.

Державним балансом запасів корисних копалин враховано Новополтавське родовище апатит-рідкіснометалевих руд (Запорізька область).

У Приазовській частині Українського щита відкрито Азовське родовище рідкісних земель, що вивчається. За результатами пошуково-оцінювальних робіт складено попереднє техніко-економічне міркування.

Для нарощування мінерально-сировинної бази руд рідкісних земель та ітрію передбачається проведення пошукових і пошуково-оцінювальних робіт у межах перспективних на рідкісноземельне зруденіння районів Українського щита.

Роботи виконуються за рахунок приватних інвестицій.»;

22) у главі «Цирконій і гафній» глави «Рідкісні та рідкісноземельні метали» підрозділу «Металічні корисні копалини»:

в абзаці першому букву «Г» замінити буквою «А»;

абзац другий після слів «цирконій-рідкісноземельних руд» доповнити словами «в кристалічних породах»;

абзац третій виключити.

У зв'язку з цим абзаци четвертий – восьмий вважати абзацами третім – сьомим відповідно;

абзаци четвертий – сьомий замінити двома абзацами такого змісту:

«Для нарощування мінерально-сировинної бази руд цирконію і гафнію передбачається проведення пошукових та пошуково-оцінювальних робіт на

комплексні ільменіт-цирконові руди у межах рудних полів відомих родовищ.

Роботи виконуються за рахунок приватних інвестицій.»;

23) главу «Скандій» глави «Рідкісні та рідкісноземельні метали» підрозділу «Металічні корисні копалини» виключити;

24) главу «Реній» глави «Розсіяні елементи» підрозділу «Металічні корисні копалини» виключити;

25) назву глави «Дорогоцінні метали та алмази» підрозділу «Металічні корисні копалини» викласти у такій редакції:

«Благородні метали»;

26) главу «Золото і срібло» глави «Благородні метали» підрозділу «Металічні корисні копалини» викласти у такій редакції:

«Цей вид сировини належать до категорії В. Виділяються три золотоносні провінції: Карпатська золотоносна провінція, Український щит та Донбас.

Карпатська золотоносна провінція є однією з найбільш досконало вивчених. За попередніми оцінками фахівців, загальні прогнозні ресурси цієї території складають: золота – 400 тонн, срібла – 5,5 тис. тонн, свинцю – 2,7 млн тонн, цинку – 5,3 млн тонн.

Тут розвідано Мужіївське родовище та родовище Сауляк.

Безпосередньо до Мужіївського родовища прилягає Берегівське золотополіметалічне родовище з рудами аналогічного складу. Родовище Сауляк попередньо розвідане, затверджено запаси за категоріями С1 і С2 обсягом у 10,1 тонни.

Золотоносність Донецького басейну вивчається давно, але через відсутність ґрунтовних досліджень немає її однозначної оцінки. Загальні прогнозні ресурси Донбасу оцінюються у 400 тонн золота. Тут відкрито невелике за запасами Бобриківське родовище золото-сульфідних руд.

Головною золотоносною провінцією України є Український щит, загальні обсяги ресурсів якого визначаються у 2400 тонн золота. Найбільш досконало вивчено шість родовищ: Майське, Клишівське, Юр'ївське, Сергіївське, Балка

Золота та Балка Широка. Оцінені в їх межах ресурси становлять понад 620 тонн золота.

Для покращення структури та стану запасів мінерально-сировинної бази руд золота та прискорення доведення потенційних золотопроявів до стану родовищ для подальшого залучення до експлуатації передбачається провести порівняльну геолого-економічну оцінку наявних рудоносних полів. На підставі цієї оцінки обрати найбільш привабливі та перспективні за комплексом ознак об'єкти Українського щита для доведення їх до рівня впевнених відповідей на типові питання найбільших золотодобувних компаній світу.

Найкоротшим шляхом реалізації таких завдань є підготовка Звітів по кожному з таких перспективних об'єктів з оцінкою ресурсного потенціалу за одним з кодів міжнародної звітності сімейства CRIRSCO.

Також це потребуватиме відновлення працездатності лабораторно-аналітичних центрів, проведення дослідно-промислового видобутку, комплексу технологічних та навпівзаводських випробувань, а також досить тривалої роз'яснювальної роботи для зняття екологічних та соціальних побоювань у місцевого населення.

Роботи виконуються за рахунок бюджетних коштів і коштів приватних інвесторів, що мають спеціальні дозволи на користування надрами в межах окремих ділянок та родовищ.»;

27) у главі «Платиноїди» глави «Благородні метали» підрозділу «Металічні корисні копалини» абзаци третій – сьомий замінити двома абзацами такого змісту:

«Для нарощування мінерально-сировинної бази платиноїдних руд передбачається створення власної сучасної лабораторної бази та проведення цільових пошукових робіт на виявлення металів платинової групи на локальних площах і об'єктах з оцінкою перспективи практичного їх освоєння.

Роботи виконуються за рахунок бюджетних коштів та приватних інвестицій.»;

28) главу «Алмази» глави «Благородні метали» підрозділу «Металічні корисні копалини» виключити;

29) абзаци перший – другий підрозділу «Неметалічні корисні копалини» замінити чотирма абзацами такого змісту::

«Неметалічні корисні копалини відіграють надзвичайно важливу роль у вітчизняній економіці і мають різноманітні сфери практичного використання – в металургії, гірничо-хімічному й аграрно-промисловому комплексах та будівництві. При цьому неметалічна сировина використовується переважно в природному стані.

За понад столітню історію української металургії створено потужну промисловість з видобування і первинної переробки пов'язаної з нею технологічними процесами неметалічної сировини. З усіх видів цієї сировини (вапняки, доломіти, кварцити, вогнетривкі глини, лужноземельні бентоніти) Україна до останнього часу повністю забезпечувала власні потреби і певною мірою потреби металургії Росії, Грузії, частково – Польщі, Словаччини. Але вже зараз виникають гострі проблеми, зумовлені загальним прогресом у металургії і значним підвищенням вимог до якості неметалічної сировини. Крім того, частина родовищ корисних копалин знаходиться на непідконтрольній території через окупацію АР Крим та окремих районів Донбасу. З іншого боку деякі види неметалічної сировини (магнезит, плавиковий шпат, лужні бентоніти) для металургійної галузі України імпортуються. Подібна ситуація склалася з неметалічною сировиною і в інших галузях економіки держави.

Ці обставини обумовлюють необхідність розвитку геологорозвідувальних робіт, спрямованих на максимально можливе забезпечення діючих підприємств власною мінеральною сировиною належної якості та нарощення експортного потенціалу країни.

Серед неметалічних корисних копалин виділяються такі групи: сировина флюсова, формувальна та для огрудкування залізородних концентратів, вогнетривка, хімічна, агрохімічна, адсорбційна, абразивна, скляна та фарфоро-

фаянсова, оптична та п'єзооптична, електро- та радіотехнічна, ювелірна (дорогоцінне каміння) та ювелірно-виробна (напівдорогоцінне каміння), а також будівельна сировина різного призначення: для облицювальних матеріалів (декоративне каміння), цементна, для пиляних стінових матеріалів, петрургійна та для легких наповнювачів бетону, для покриття доріг, для приготування бурових розчинів.»;

30) главу «Неметалічна сировина для металургії» підрозділу «Неметалічні корисні копалини» викласти у такій редакції:

«Сировина флюсова

Флюорит. Цей вид сировини належить до категорії Г. Основними споживачами флюориту (плавикового шпату) є заводи, що випускають феросплави і зварні флюси, а також металургійні комбінати, заводи важкого машинобудування, суднобудівні та алюмінієві підприємства.

Значні поклади плавикового шпату відомі у східній частині Українського щита, на його південно-західному та північному схилах. Перспективні прояви трапляються також у центральній частині щита – у Кіровоградській тектонічній зоні.

Державним балансом запасів корисних копалин враховуються два родовища плавикового шпату - Бахтинське родовище у Придністров'ї, запаси якого становлять 18 млн тонн, і Покрово-Кириївське у Приазов'ї та два родовища з вмістом супутнього фтору в апатиті - Стремигородське і Новополтавське. Усі чотири родовища не експлуатуються через відсутність значних капіталовкладень на їх освоєння. Бахтинське родовище флюориту у Придністров'ї розвідано і підготовлено до дослідно-промислової експлуатації.

Для нарощування сировинної бази флюориту передбачаються:

проведення пошукових та пошуково-оцінювальних робіт на флангах відомих родовищ та їхня переоцінка;

проведення пошукових та пошуково-оцінювальних робіт у межах Суцано-Пержанської зони з метою виявлення рідкісноземельного флюориту;

проведення пошукових і пошуково-оцінювальних робіт у межах поширення перспективних на флюорит геологічних комплексів Українського щита.

Флюсові вапняки і доломіти. Цей вид сировини належить до категорії В. В Україні розвідані великі родовища високоякісних флюсових вапняків у Кримській і Донецькій складчастих спорудах та Індоло-Кубанському прогині.

Державним балансом запасів корисних копалин враховано 14 родовищ флюсових вапняків, у тому числі 11 вапняків флюсових (немагnezіальних) і 3 комплексних немагnezіальних і магnezіальних. Також на державному балансі перебувають сім родовищ доломіту, з яких чотири розробляються. При значних загальних запасах вогнетривких доломітів підприємства України відчують дефіцит у високоякісних марочних сортах флюсової сировини, придатної для конверторного та електроплавильного виробництва сталі. Крім того, ситуація із сировиною ускладнюється тим, що більшість родовищ знаходиться на непідконтрольній Україні території Донбасу і в анексованій АР Крим, а це потребує проведення пошуків їх альтернативних джерел.

Для нарощування сировинної бази флюсових вапняків і доломітів передбачається:

проведення технологічних досліджень на придатність отримання флюсової сировини високої якості для конверторного та електроплавильного виробництва сталі;

проведення пошукових і пошуково-оцінювальних робіт у Донецькій складчастій області та на південно-західній окраїні Східноєвропейської платформи;

переоцінка розвіданих родовищ карбонатних порід як флюсової сировини в західних областях України.

Роботи виконуватимуться за рахунок бюджетних коштів та залучення

приватних інвестицій.»;

31) глави «Плавиковий шпат» та «Флюсові вапняки і доломіти» підрозділу «Неметалічні корисні копалини» виключити;

32) главу «Бентонітові глини» підрозділу «Неметалічні корисні копалини» викласти у такій редакції:

«Сировина формувальна

Бентонітові глини. Цей вид сировини належить до категорій В. Україна за кількістю встановлених проявів бентонітів посідає одне з провідних місць серед країн колишнього Радянського Союзу. На її території відомо приблизно 100 родовищ і проявів бентонітів. Найзначніші поклади бентонітів є в Закарпатській, Черкаській, Тернопільській, Хмельницькій областях і Автономній Республіці Крим. Однак, більшість відомих покладів не мають промислового значення через незначні запаси бентонітів або складні гірничо-геологічні умови їх залягання.

У зв'язку з тим, що перевагу в Україні мають лужноземельні різновиди бентонітів, не придатні для виробництва залізорудних катунів, певну кількість лужних бентонітів Україна імпортує.

Для нарощування сировинної бази бентонітової глини передбачається проведення пошуково-оцінювальних і розвідувальних робіт на перспективних площах центральної і південної частин України з метою виявлення й оцінки родовищ бентонітових глин.

Роботи виконуватимуться за рахунок бюджетних коштів та залучення приватних інвестицій.

Піски формувальні. Цей вид сировини належить до категорій А. Україна повністю забезпечує власні потреби металургійної та машинобудівної промисловості у формувальних пісках, а також експортує їх до країн колишнього Радянського Союзу. Родовища пісків і перспективні об'єкти локалізовані в крейдяних, палеоген-неогенових і четвертинних відкладах Донецької складчастої області, Дніпровсько-Донецької і Причорноморської западин,

Волино-Подільської плити та Українського щита. Держбалансом корисних копалин України враховано 14 родовищ (Гусарівське, Часово-Ярське, Бантишівське та ін.) і 6 об'єктів обліку, в яких запаси формувального піску затверджені як супутні корисні копалини. Нині розробляється 4 родовища і 6 об'єктів обліку.

Для нарощування сировинної бази формувальних пісків передбачається проведення геолого-розвідувальних робіт на кварцові піски в межах перспективних ділянок Дніпровсько-Донецької западини, Донецької складчастої області, Волино-Подільської плити та Українського щита.

Роботи виконуватимуться за рахунок залучення приватних інвестицій.»;

33) главу «Вогнетривка сировина» підрозділу «Неметалічні корисні копалини» викласти у такій редакції:

«Сировина вогнетривка

Вторинні каоліни. Цей вид сировини належить до категорії А. Вторинні каоліни широко використовуються в металургійній промисловості (для виготовлення вогнетривких виробів), а також в керамічній, цементній та інших галузях. Каоліни повинні містити мінімальну кількість СаО, що забезпечує їм відповідну вогнетривкість. Їх родовища сконцентровані на Українському щиті. На державному балансі числиться 6 родовищ вторинних каолінів (Володимирівське, Кіровоградське, Мурзинське, Новоселицьке, Обознівське і Пологи́вське).

Для нарощування сировинної бази вторинних каолінів (особливо вищих сортів) передбачається проведення пошукових, пошуково-оцінювальних та розвідувальних робіт на перспективних ділянках Українського щита та його схилів.

Зазначені роботи передбачається виконувати за небюджетні кошти.

Вогнетривкі і тугоплавкі глини. Цей вид сировини належить до категорії А. Україна має великі запаси вогнетривких глин, розвіданих у межах Донецької

складчастої споруди, Дніпровсько-Донецької западини та осадового чохла Українського щита. Державним балансом запасів корисних копалин враховано 18 родовищ, серед них чотири об'єкти обліку запасів глин комплексних родовищ розробляються, з яких 14 родовищ, у тому числі один об'єкт обліку.

Однак запаси високоякісної вогнетривкої сировини на найбільших родовищах (Часів'ярське, Новоселицьке) майже виснажені, знижується сортність сировини, що видобувається, ускладнюються гірничо-геологічні умови, збільшується глибина кар'єрів, і, як наслідок, зростає собівартість видобутку сировини.

Для нарощування сировинної бази вогнетривкої глини передбачаються:

проведення пошукових робіт із виявлення високоякісних тугоплавких глин в Кальміус-Торезській та Бахмутській котловинах Донецької області;

проведення пошуково-оцінювальних та розвідувальних робіт на перспективних ділянках вогнетривких та тугоплавких глин у межах Дніпровсько-Донецької западини (Полтавська, Сумська та Харківська області) та перспективних районів Українського щита та його схилів.

Роботи виконуватимуться за рахунок залучення приватних інвестицій.

Магнезит. Цей вид сировини належить до категорії Г. Україна сьогодні власної видобувної сировинної бази магнезиту практично не має, хоча потреби в ній дуже великі. Основні потреби в магнезиті та продуктах його переробки задовольняються за рахунок імпорту.

Разом з тим поклади магнієвих руд, пов'язані з серпентинітовими масивами, відомі в межах Середньопридніпровського мегаблока Українського щита. При цьому їхні породи є якісними магнієвими рудами як для вилучення металічного магнію, придатного для виготовлення високоякісних периклазових вогнетривів, так і оксиду магнію (магнезії). Однак на предмет магнієвих руд вони вивчені ще дуже слабо.

Для нарощування сировинної бази магнієвих руд передбачається проведення пошукових та пошуково-оцінювальних робіт у межах Побузького

рудного району та Середньопридніпровського і Приазовського мегаблоків Українського щита.

Роботи виконуватимуться за рахунок бюджетних коштів та залучення приватних інвестицій.

Високоглиноземна сировина. До високоглиноземної сировини відносять гранат-силіманітові та дистенові руди. Цей вид сировини належить до категорії Г. Державним балансом запасів корисних копалин враховані запаси дистен-силіманіту як супутнього компонента в пісках Малишівського розсипного титан-цирконієвого родовища та Вовчанського циркон-рутил-ільменітового родовища. Корінні поклади андалузит-дистен-силіманітових кварцитів і гнейсів тяжіють до докембрійських метаморфічних товщ Українського щита. Перспективними щодо виявлення родовищ цієї сировини є райони Приазов'я та північної частини Житомирської області (Суцано-Пержанська зона).

Для нарощування сировинної бази високоглиноземної сировини передбачається проведення пошукових, пошуково-оцінювальних та розвідувальних робіт на гранат-силіманітові та дистенові руди в перспективних районах Українського щита.

Роботи виконуватимуться за рахунок залучення приватних інвестицій.

Кварцити та кварцовий пісок. Цей вид сировини належить до категорії А. В Україні для виробництва вогнетривів (динасу, муліту, мертелю, феросплавів і кристалічного кремнію) використовуються кварцити, кварцитоподібні пісковики та кварцовий пісок. Вони виявлені і розробляються в різновікових геологічних утвореннях території України.

За запасами кварцитів Україна посідає третє місце серед країн колишнього Радянського Союзу (після Російської Федерації і Казахстану), а за видобутком – друге (після Російської Федерації). Частина цієї сировини експортується.

На держбалансі корисних копалин України обліковано 5 родовищ кварцитів, з яких розробляється 3 (Васильківське, Товкачівське, Овруцьке родовища) і 2 кварцитоподібного пісковика, з яких розробляється Баницьке

родовище.

Актуальною задачею нині є прискорення виявлення і розвідки родовищ високоякісних кварцитів.

За видобутком кварцових пісків для вогнетривів Україна посідає друге місце серед країн близького зарубіжжя (після Російської Федерації). Невелику кількість цих пісків Україна експортує до країн СНД. Родовища кварцових пісків для вогнетривів локалізовані в неогенових відкладах Донецької складчастої області (Красногорівське, Різниківське).

Для нарощування сировинної бази кварцитів та кварцового піску для вогнетривів передбачається:

проведення пошукових, пошуково-оцінювальних та розвідувальних робіт на кварцити для потреб чорної металургії в межах Донецького басейну та на високоякісні кварцити для потреб кольорової металургії в межах Українського щита та Дніпровсько-Донецької западини;

проведення пошукових, пошуково-оцінювальних та розвідувальних робіт на кварцові піски в межах перспективних ділянок Донецької складчастої області, Дніпровсько-Донецької западини, Волино-Подільської плити та Українського щита.

Роботи виконуватимуться за рахунок залучення приватних інвестицій.»;

34) глави «Магнезит» та «Високоглиноземна сировина» підрозділу «Неметалічні корисні копалини» виключити;

35) главу «Апатит» глави «Сировина для гірничо-хімічного та агропромислового комплексів» підрозділу «Неметалічні корисні копалини» викласти у такій редакції:

«Сировина агрохімічна

Апатит. Цей вид сировини належить до категорії Г. Видобуток фосфатної сировини в Україні не проводиться. Проблема забезпечення держави цією сировиною раніше вирішувалася шляхом імпорту з Російської Федерації.

Загальні запаси апатитових руд України майже повністю зосереджені у двох родовищах – Стремигородському та Новополтавському (як супутній компонент титанових руд). Водночас поблизу Стремигородського родовища є менші за обсягами родовища таких самих руд, що залягають на меншій глибині і потребують значно менших капітальних вкладень для їх розробки. Найкращі з них – Видиборське і Федорівське. Крім того, в межах Корсунь-Новомиргородського плутону розвідане Носачівське родовище фосфоританових руд. Розробка цих родовищ забезпечить значну частину потреб України у фосфорних добривах.

Самостійним типом апатитових руд є апатитвмісні основні породи Голосківської ділянки (Хмельницька область), де середній вміст пентаоксиду фосфору становить 6,5 %.

Для нарощування сировинної бази апатиту передбачаються:

проведення пошукових та пошуково-оцінювальних робіт на апатитові та апатит-ільменітові руди в перспективних районах Українського щита та Донецької області;

проведення пошуково-оцінювальних робіт на апатитові руди в межах Голосківського рудоносного поля (Хмельницька область).

Зазначені роботи передбачається виконувати за бюджетні кошти аграрного сектору та приватних інвестицій.

Фосфорити. Цей вид сировини належить до категорії Г. В Україні відкриті родовища та поклади зернистих фосфоритів (Новополтавське родовище – рихлі руди, фосфорити Донецького басейну та жовнові – Волині).

За останні роки обсяги використання фосфорних добрив у сільському господарстві складають лише шосту частину від обсягу, необхідного для забезпечення високої врожайності сільськогосподарських культур.

Через низьке засвоєння рослинами фосфору (всього кілька відсотків) при використанні традиційних фосфатних мінеральних добрив, для досягнення екологічної і раціонально комплексної переробки фосфоровмісної сировини

необхідно впровадити технологію одержання фосфорних мінеральних добрив, що передбачає використання сірчаної кислоти. Такий підхід дає можливість здійснювати промислове освоєння численних невеликих родовищ фосфоритів і робить їх привабливими для інвесторів.

Для нарощування сировинної бази фосфоритів передбачається проведення пошукових і пошуково-оцінювальних робіт на жовнові та зернисті фосфорити в межах Волино-Подільської плити (Волинська і Вінницька області), Дніпровсько-Донецької западини (Сумська та Харківська області) та Південного Донбасу.

Зазначені роботи передбачається виконувати за бюджетні кошти аграрного сектору та приватних інвестицій.

Калійні солі. Цей вид сировини належить до категорії Б. Калійна сіль головним чином застосовується у виробництві мінеральних добрив (калійних і комплексних). Різноманітні калійні солі у природних родовищах часто містяться разом із магнієвими і водночас можуть утворювати подвійні калій-магнієві хлоридні та сульфатні солі.

На території України калійні солі поширені в межах Дніпровсько-Донецької западини і Передкарпатського крайового прогину, з яким пов'язана одна з найбільших у світі провінцій калійних руд сульфатного типу (найцінніші калійні руди). Вони переважно зосереджені у двох родовищах (усього 13) – Стебницькому із запасами 1626 млн тонн і Калуш-Голинському – 49,9 млн тонн. Однак, застаріла технологія переробки видобутої сировини і відсутність ресурсів для її поновлення спричинили зменшення видобутку та втрату солі, а згодом і повне припинення виробничої діяльності через інтенсивне забруднення довкілля. Запаси переважної більшості родовищ оцінені ще у 1948–1960 роках, і на сьогодні вони відповідають лише прогнозним ресурсам та частково попередньо розвіданим запасам. Тому передбачається забезпечити розвіданими запасами промислових категорій діючі збагачувальні комбінати.

Для нарощування сировинної бази калійних солей передбачається:

проведення пошукових та пошуково-оцінювальних робіт у межах Передкарпатського калієносного басейну з метою виявлення ділянок із сприятливими для розробки гірничо-геологічними умовами;

проведення повного циклу робіт з охоронних заходів при експлуатації родовищ калійних солей.

Роботи виконуватимуться за рахунок залучення приватних інвестицій.»;

36) главу «Фосфорити» глави «Сировина для гірничо-хімічного та агропромислового комплексів» підрозділу «Неметалічні корисні копалини» виключити;

37) главу «Сірка самородна» глави «Сировина для гірничо-хімічного та агропромислового комплексів» підрозділу «Неметалічні корисні копалини» викласти у такій редакції:

«Сировина хімічна

Сірка самородна. Цей вид сировини належить до категорії Б. Україна протягом тривалого часу була одним зі світових лідерів з видобутку самородної сірки. При цьому основний її обсяг видобувався відкритим способом. Кар'єрний видобуток сірки призвів до незворотних екологічних наслідків, а перехід на прогресивніший метод – підземного виплавляння сірки – до різкого скорочення видобутку сірки.

Усі запаси та прогнозні ресурси самородної сірки пов'язані з Прикарпатським сірчаным басейном, що є основним джерелом добування сірки для агрохімічної промисловості. Нині єдине відносно рентабельне джерело добування сірки в Україні – Язівське родовище, де залишкові запаси сірки становлять 17 млн тонн.

У цьому напрямі передбачаються:

проведення комплексу геологорозвідувальних робіт на площах, що прилягають до рудних тіл, які перебували в експлуатації (Язівське родовище), з метою розроблення охоронних заходів;

виконання прогностно-пошукових і тематичних робіт з переоцінки перспектив сірконосності Прикарпатського басейну в цілому;

оцінка перспективних ділянок для відпрацювання їх методом підземного виплавляння за результатами пошукових робіт;

впровадження нових вітчизняних технологій видобування сірки з нафтових родовищ України.

Роботи виконуватимуться за рахунок бюджетних коштів та залучення приватних інвестицій.

Барит. Цей вид сировини належить до категорії В. Збагачений барит широко використовується в хімічній, лакофарбовій, електротехнічній, нафто- та газодобувній галузях промисловості.

На території України поклади бариту виявлено в Карпатській складчастій області та зоні зчленування Донецького басейну з приазовською частиною Українського щита. Баритові руди Закарпаття містяться у двох родовищах – Берегівському та Біганьському, але їх оцінені запаси є невеликими. Наявність власної сировинної бази баритових руд стала особливо актуальною в останні роки у зв'язку з виснаженням запасів цих руд на родовищах Російської Федерації, звідки Україна імпортувала сировину.

Для нарощування сировинної бази бариту передбачається проведення робіт з геолого-розвідувальної оцінки у межах Берегівського рудного поля.

Роботи виконуватимуться за рахунок залучення приватних інвестицій.

Вапняки для цукрової промисловості. Цей вид сировини належить до категорії Б. Для технологічного забезпечення цукрової промисловості використовуються міцні та хімічно чисті карбонатні породи із вмістом CaCO_3 не менше ніж 93%. Вапняки цього типу поширені в південній частині Волино-Подільської плити, на південно-західному схилі Українського щита, де простежуються два рифові пасма – Подільське і Східне.

Для потреб цукрової промисловості розробляється низка родовищ, запаси яких можуть забезпечити роботу цукрових підприємств України тільки на

найближчу перспективу.

Крім того, в разі збереження та розширення Національного природного парку "Подільські Товтри", де розташована переважна більшість родовищ вапняків високої якості, обсяг запасів вапняків ще зменшиться. Це вимагає невідкладних заходів щодо прискорення пошукових і пошуково-оцінювальних робіт на високосортні вапняки для цукрової промисловості у Вінницькій та Харківській областях.

Роботи виконуватимуться за рахунок залучення приватних інвестицій.»;

38) главу «Калійні солі» глави «Сировина для гірничо-хімічного та агропромислового комплексів» підрозділу «Неметалічні корисні копалини» виключити;

39) підрозділ «Неметалічні корисні копалини» після глави «Сировина хімічна» доповнити новою главою такого змісту:

«Сировина ювелірна (дорогоцінне каміння), ювелірно-виробна
(напівдорогоцінне каміння), виробна та п'єзооптична

Алмази. Цей вид сировини належить до категорії Г. В межах території України встановлено три райони прояву кімберлітового і лампроїтового магматизму (корінних джерел алмазів) – північ Волино-Подільської плити, північно-західна та центральна частини Українського щита та Приазовський масив і зона його зчленування з Донецьким басейном.

Реальні перспективи виявлення промислових алмазів пов'язані з метаморфізованими конгломератами, і, перш за все, Білокоровицької палеозападини, де вже встановлені зерна алмазів кімберлітового генезису в класі – 4+2 мм.

Крім зазначених районів, реальними також є перспективи виявлення промислових алмазів за комплексом геолого-геофізичних даних і на інших площах, але спеціалізовані пошукові роботи щодо виявлення цього дорогоцінного каміння потребують залучення значних обсягів інвестицій.

Для формування сировинної бази алмазів передбачається проведення пошукових робіт на перспективних ділянках в межах Східного Приазов'я, Волино-Подільської плити та Українського щита.

Роботи виконуватимуться за рахунок залучення приватних інвестицій.

Бурштин та інше дорогоцінне і напівдорогоцінне каміння, виробна та п'єзооптична сировина. Сукупність різновидів цієї сировини належить до категорії В. Об'єднує традиційні для України різновиди: бурштин, топаз, берил, гірський кришталі. Оцінені ресурси бурштину, мармурового оніксу, родоніту. Виявлені також прояви смарагду, аквамарину, рубіну, сапфіру, гранату, аметисту та різноманітного ювелірно-виробного каміння, але перспективи їх не з'ясовано.

З усіх видів природного кольорового каміння України бурштин на сьогодні є найбільш конкурентоспроможним. Водночас, враховуючи природну специфіку ареалу розміщення цієї корисної копалини — переважно, землі лісових господарств — комплексна розробка покладів з проведенням подальшої рекультиваци відпрацьованих територій вимагає визначення на рівні держави переліку порушених земель бурштиношукачами із зазначенням координат територій в Волинській, Житомирській та Рівненській областях та координації програми дій з центральним органом виконавчої влади, який реалізує державну політику у сфері лісового та мисливського господарства. Також на часі є картування ареалів розповсюдження товщ, що вміщують бурштин.

Для нарощування сировинної бази дорогоцінного і напівдорогоцінного каміння та п'єзокварцової сировини передбачається:

проведення пошукових і пошуково-оцінювальних робіт у межах Маневецької, Клесівської, Дубровицької, Барашівської і Білокоровицької бурштиноносних зон (Волинська, Рівненська та Житомирська області);

проведення пошукових і пошуково-оцінювальних робіт на виявлення родовищ опалу та мармурового оніксу в межах західного регіону України;

проведення пошукових і пошуково-оцінювальних робіт на перспективних проявах каменесамоцвітної сировини;

проведення пошукових і пошуково-оцінювальних робіт на п'єзокварцову сировину в межах Володарсько-Волинського пегматитового поля.

Роботи виконуватимуться за рахунок бюджетних коштів та залучення приватних інвестицій.»;

40) главу «Каменесамоцвітна сировина» глави «Інша нерудна сировина» підрозділу «Неметалічні корисні копалини» виключити;

41) главу «Первинні каоліни і опоки» глави «Інша нерудна сировина» підрозділу «Неметалічні корисні копалини» викласти у такій редакції:

«Сировина скляна та фарфоро-фаянсова

Первинні каоліни і опоки. Цей вид сировини належить до категорії А. Каоліни поширені переважно на Українському щиті, де виділяється одна з провідних каолінових провінцій світу, найбагатша в Європі, та простежується від Полісся до Азовського моря.

Каолін з України ще з позаминулого століття експортувався для виробництва найвищих сортів фарфору і паперу в десятки країн світу.

Досвід розвинутих країн свідчить, що ефективний видобуток високих сортів цієї сировини здійснюється на малих родовищах, що залягають у простих гірничо-геологічних умовах.

Для нарощування сировинної бази первинних каолінів і опок передбачається:

проведення пошукових, пошуково-оцінювальних та розвідувальних робіт на первинні каоліни в межах перспективних районів Українського щита;

проведення пошукових, пошуково-оцінювальних та розвідувальних робіт на опоки в межах перспективних ділянок Харківської, Сумської, Вінницької та Хмельницької областей.

Роботи виконуватимуться за рахунок залучення приватних інвестицій.

Польовий шпат. Цей вид сировини належить до категорії Г. На території України, в межах Українського щита, широко розвинуті польовошпатові породи

архей-протерозою. Пегматити 33 полів локалізації тяжіють до масивів гранітів різних комплексів, де утворюють скупчення переважно жильних тіл середньою потужністю 3–8 метрів, часто диференційованої будови. Блокова і пегматитова зони цих жил становлять промисловий інтерес як польовошпатової сировини.

Створений мінерально-сировинний комплекс протягом багатьох років не забезпечує потреби промисловості України в польовошпатовій сировині, тому щороку імпортується близько 300 тис. тонн польовошпатового концентрату.

Для нарощування сировинної бази польового шпату передбачається:

проведення пошукових, пошуково-оцінювальних та розвідувальних робіт у перспективних районах Українського щита;

впровадження вітчизняних технологій збагачення лужних каолінів.

Роботи виконуватимуться за рахунок залучення приватних інвестицій.

Кварцовий пісок для виробництва скла. Цей вид сировини належить до категорії А. Україна володіє значними запасами кварцового піску та експортує його. Для виробництва кварцового скла використовують дуже чисті, в основному збагачені кварцові піски. Для отримання звичайного скла використовують кварцовий пісок різної якості, збагачений або незбагачений. Державним балансом запасів корисних копалин України враховується Гусарівське родовище кварцового піску в бучацьких відкладах палеогену, який має різні сфери застосування – формувальні й абразивні піски, піски для скляної промисловості. У північно-західному районі Українського щита, в басейні р. Тетерів, відомі Білокриницьке і Кодринське родовища алювіальних і флювіогляціальних кварцових пісків та Новоселівське і Берестовеньківське в Дніпровсько-Донецькій западині.

З розвитком скляної промисловості постійно зростає потреба у високоякісних кварцових пісках. У зв'язку з широким розвитком у межах України кварцових пісків різного генетичного типу – алювіальних, льодовикових, морських, озерних, еолових та інших – можливості для нарощення їх сировинної бази існують. Для цього передбачається проведення

пошукових, пошуково-оцінювальних та розвідувальних робіт на високоякісну сировину в межах перспективних ділянок Дніпровсько-Донецької западини, Українського щита та в інших регіонах.

Роботи виконуватимуться за рахунок залучення приватних інвестицій.»;

42) главу «Вапняки для цукрової промисловості» глави «Інша нерудна сировина» підрозділу «Неметалічні корисні копалини» виключити;

43) главу «Глауконіт» глави «Інша нерудна сировина» підрозділу «Неметалічні корисні копалини» викласти у такій редакції:

«Сировина адсорбційна

Глауконіт. Цей вид сировини належить до категорії Г. Глауконіт використовується як важливий природний адсорбент або є комплексною агрономічною рудою. Крім того, він застосовується при рекультивації забруднених радіонуклідами ґрунтів. Глауконіт є супутнім компонентом фосфоритових руд або утворює самостійні родовища кварц-глауконітових пісків.

В Україні відклади кварц-глауконітових пісків неогенового і крейдового віку поширені на території Волино-Подільської плити, Українського щита та в південно-східній частині Дніпровсько-Донецької западини. Розвіданих родовищ глауконіту в Україні немає, але в низці регіонів поширені кварц-глауконітові піски із вмістом глауконіту до 40–60%, які можуть бути використані в якості супутніх видів мінеральної сировини при, видобутку бурштину класичним кар'єрним способом.

Для нарощування сировинної бази глауконіту передбачається проведення пошукових, пошуково-оцінювальних та розвідувальних робіт у межах Середнього і Лівобережного Придністров'я, в Криму, Донецькому регіоні та в інших осадових басейнах.

Роботи виконуватимуться за рахунок залучення приватних інвестицій.»;

44) глави «Барит», «Буто-щебенева сировина», «Кварцити та кварцовий

пісок для металургії та виробництва скла», «Польовий шпат» глави «Інша нерудна сировина» підрозділу «Неметалічні корисні копалини» виключити;

45) главу «Графіт» глави «Інша нерудна сировина» підрозділу «Неметалічні корисні копалини» викласти у такій редакції:

«Електро- та радіотехнічна сировина

Графіт. Цей вид сировини належить до категорії Б. За запасами графіту Україна посідає друге місце у світі (після Російської Федерації). В межах Українського щита відомо понад 100 родовищ та проявів графіту. Державним балансом запасів корисних копалин враховано шість родовищ графіту.

Розробляється одне Заваллівське родовище та готується до розробки Балахівське. Розвідана також Городнянська ділянка Буртинського родовища.

Актуальною є задача пошуків і розвідки багатих (пухких та змішаних) графітових руд – як для забезпечення власних потреб України, так і для експорту.

Для нарощування сировинної бази графіту передбачається проведення пошукових, пошуково-оцінювальних та геологорозвідувальних робіт на перспективних ділянках Українського щита.

Роботи виконуватимуться за рахунок залучення приватних інвестицій.»;

46) главу «Інша нерудна сировина» підрозділу «Неметалічні корисні копалини» після глави «Графіт» доповнити новою главою такого змісту:

«Будівельне каміння та інші нерудні корисні копалини (цегельно-черепична, керамзитова, цементна та інша сировина)

Будівельне каміння належить до категорії А. Україна є однією з найбагатших у світі країн за запасами будівельного каміння різного призначення (від монументального та облицювального до було-щебеневого). Його родовища відомі в межах Українського щита (магматичні та метаморфічні породи архейського і протерозойського віку: граніти, діорити, чарнокіти, гнейси, мігматити, кварцити, мармури та ін.), Волино-Подільської плити (базальти, пісковики, мармуризовані вапняки), Причорноморської западини та Степового

Криму (пиляльні вапняки), Карпат (граніто-гнейси, мармури, мармуризовані вапняки, андезито-базальти, туфи), Гірського Криму (мармуризовані вапняки, вапняки-ракушняки). Зараз в Україні відомо 166 родовищ облицювального каміння, понад 700 родовищ бутового та щебеневого каміння та 191 родовище пиляльного каміння.

Як сировина для виготовлення цегли, черепиці та деяких керамічних виробів використовуються легкоплавкі (частково тугоплавкі) глинисті породи, які зустрічаються в природі у щільному, пухкому і пластичному стані. Серед глинистих порід виділяються такі різновиди: глини, суглинки, леси, лесоподібні суглинки, аргіліти, глинисті сланці. Глинисті породи займають значне місце серед відкладів майже всіх геологічних груп практично у всіх геоструктурних регіонах: Дніпровсько-Донецькій западині та Донецькій складчастій структурі, на Українському щиті та його схилах, Волино-Подільській плиті, у Львівській западині, Карпатській складчастій області, Причорноморській западині та в Кримській складчастій зоні. Державним балансом запасів корисних копалин враховано 1834 родовища (із них 51 комплексне). Більшість розвіданих родовищ дрібні.

Для виробництва цементу використовують карбонатні (вапняк, крейду, вапняковий туф), карбонатно-глинисті (мергель, мергелястий вапняк) та глинисті (глини, суглинки, глинисті сланці, леси і лесоподібні суглинки) породи. Як добавки використовуються породи осадового (діатоміти, трепели, опоки, спонголіти) і вулканічного (туфи, пемзи, траси, вулканічний попіл) походження. Родовища цементної сировини локалізуються в Дніпровсько-Донецькій западині, на Донбасі, у Причорноморській западині, Криму, Волино-Подільській плиті, Львівському прогині та в Українських Карпатах.

Для нарощування сировинної бази будівельного каміння та іншої нерудної (цегельно-черепичної, керамзитової, цементної та іншої) сировини передбачається проведення в усіх геоструктурних районах України пошукових,

пошуково-оцінювальних та геологорозвідувальних робіт з метою забезпечення цими корисними копалинами зростаючих власних потреб та їх експорту.

Роботи виконуватимуться за рахунок залучення приватних інвестицій.»;

47) главу «Техногенна сировина» глави «Інша нерудна сировина» підрозділу «Неметалічні корисні копалини» доповнити новим абзацом такого змісту:

«Роботи виконуватимуться за рахунок залучення приватних інвестицій.»;

48) доповнити розділ IV новим підрозділом такого змісту:

«Підземні води та лікувальні грязі

Підземні води

Зважаючи на значний рівень господарського освоєння території України, підземні води є найважливішою корисною копалиною, що має стратегічне значення як надійне захищене джерело забезпечення населення якісною питною водою. Нині частка підземних вод у господарсько-питному водопостачанні населення України становить менше 30%, в той час як у більшості держав Європейського Союзу вона складає близько 70%. В Україні є значний потенціал для нарощування обсягів видобування підземних вод, адже розвіданість їхніх прогнозних ресурсів становить лише 26%.

В Україні розвідано близько 700 родовищ питних і технічних підземних вод, 250 родовищ мінеральних вод, два родовища теплоенергетичних вод та два родовища промислових вод.

Збільшення видобування підземних вод для забезпечення потреб питного водопостачання забезпечить реалізацію державної політики у сфері питної води, оскільки її принципами є наближення вимог державних стандартів на питну воду до відповідних стандартів, прийнятих у Європейському Союзі, та дотримання оптимального балансу використання поверхневих і підземних вод для питного водопостачання. Збільшення видобування мінеральних вод не лише сприятиме оздоровленню народу України, а й може значно підвищити інвестиційну та

туристичну привабливість нашої держави.

Питні та технічні підземні води

Прогнозні ресурси підземних вод в Україні становлять 61689,2 тис. м³/добу, з них з мінералізацією до 1500 мг/дм³ – 57499,9 тис. м³/добу. Розподілені вони по регіонах України нерівномірно – здебільшого зосереджені в північних і західних областях, а ресурси південних областей обмежені. Найбільша кількість прогнозних ресурсів підземних вод у Чернігівській області – 8326,7 тис. м³/добу, найменша – у Кіровоградській області – 404,6 тис. м³/добу.

Нині розвідано 680 родовищ підземних вод. Найвищим рівнем розвіданості прогнозних ресурсів підземних вод – понад 50% – характеризуються центральні і південні регіони України. Загальна кількість розвіданих експлуатаційних запасів підземних вод цих регіонів становить більше половини – близько 53% від загальної кількості запасів країни.

Водночас близько 180 з 490 адміністративних районів України зовсім не забезпечені експлуатаційними запасами підземних вод.

Середньорічний обсяг видобутку питних і технічних підземних вод на території України становить близько 5% від суми прогнозних ресурсів підземних вод і близько 10% з розвіданих експлуатаційних запасів. Впродовж останніх років, за даними офіційної статистики, спостерігалася тенденція падіння видобутку підземних вод та (за умов відсутності належного контролю за бурінням свердловин приватними організаціями) суттєве погіршення якості питних вод окремих горизонтів за рахунок створення умов водообміну з техногенно забрудненими горизонтами. Як наслідок, значна кількість розвіданих родовищ не використовується, деякі з них вже є непридатними для експлуатації у зв'язку із порушенням умов живлення, обумовленим забудовою території, забрудненням водоносних горизонтів у межах меліоративних систем, на ділянках розташування фільтрувальних накопичувачів, техногенних відвалів, звалищ тощо, видобуванням гравійно-галькових відкладів Карпатських річок тощо. Нині

в Україні зафіксовано понад 600 водозаборів, що працюють на розвіданих запасах підземних вод, де якість підземних вод продовж експлуатації погіршилася з причин природного і техногенного характеру.

У більшості країн Євросоюзу водозабезпечення населення здійснюється за рахунок саме підземних джерел водопостачання. Вкрай актуальним є забезпечення якісною питною водою південних і східних регіонів держави, гірничопромислових районів (Одеської, Миколаївської, Херсонської, Запорізької областей, тимчасово окупованої Автономної Республіки Крим, Донецького басейну, Криворізького басейну, Прикарпаття тощо).

Ці обставини обумовлюють нагальну необхідність проведення геологорозвідувальних робіт за такими напрямками:

- проведення пошукових, пошуково-оцінювальних і розвідувальних робіт на питні та технічні підземні води на території України;

- створення Державного реєстру артезіанських свердловин, які мають спецдозволи на надрокористування і дозволи на спеціальне водокористування (постанова Кабінету Міністрів від 8 жовтня 2012 р. № 963 «Про затвердження Порядку державного обліку артезіанських свердловин, облаштування їх засобами вимірювання об'єму видобутих підземних вод»);

- забезпечення автоматичного обліку обсягів видобутку підземних вод шляхом впровадження персонального кабінету водокористувача;

- збільшення кількості спостережних пунктах на моніторингових свердловин з 179 до 1000 за басейновим принципом;

- продовження щорічного буріння артезіанських розвідувально-експлуатаційних свердловин для забезпечення населення екологічно чистою питною водою.

Роботи в зонах екологічного лиха, в регіонах з обмеженими ресурсами питної води, в зоні проведення операції об'єднаних сил передбачається виконувати за рахунок державного бюджету, зокрема передбаченого на розвиток

інфраструктури України, в інших випадках – за рахунок місцевих бюджетів і приватних інвесторів.

Мінеральні води

Мінеральна сировина категорії А. Україна володіє унікальним гідромінеральним потенціалом. У нашій державі розповсюджені мінеральні води 15 типів зі специфічними компонентами та властивостями і 4 типи – без специфічних компонентів і властивостей. За лікувальними властивостями найбільшу цінність мають води зі специфічними компонентами та властивостями. Унікальні родовища мінеральних підземних вод розташовані в Закарпатській, Львівській, Хмельницькій, Тернопільській та Донецькій областях.

В Україні експлуатаційні запаси мінеральних вод розвідані на 326 ділянках у межах понад 250 родовищ.

Загальна сума експлуатаційних запасів мінеральних вод становить майже 97 000 м³/добу, з них мінеральні лікувальні та лікувально-столові підземні води розвідані на 172 родовищах із загальною кількістю запасів майже 71 000 м³/добу.

Середньодобовий видобуток за рік по Україні становить менше 10% від затверджених запасів. Однак, через порушення умов формування родовищ мінеральних вод внаслідок техногенного втручання на низці родовищ спостерігаються негативні процеси виснаження і забруднення водоносних горизонтів, втрати унікальних властивостей мінеральних вод у процесі експлуатації родовищ.

Для нарощування мінерально-сировинної бази мінеральних вод передбачається:

проведення пошукових і пошуково-оцінювальних робіт на мінеральні підземні води;

виконання переоцінки прогнозних і перспективних ресурсів, а також експлуатаційних запасів мінеральних вод з оцінкою результатів експлуатації та сучасного стану родовищ мінеральних вод, у т.ч. екологічного.

Роботи передбачається виконувати за рахунок місцевих бюджетів та приватних інвестицій.

Теплоенергетичні води

Мінеральна сировина категорії Б.

В Україні розвідано лише два родовища теплоенергетичних вод, які використовуються для оздоровчо-рекреаційних потреб. Їхні запаси затверджені в кількості 971,5 м³/добу. Видобуток становить лише чверть від затверджених запасів. На Закарпатті є значні ресурси для збільшення видобування теплоенергетичних вод та їхнього освоєння в бальнеологічних цілях. Доцільно також використовувати термальні води для тепловодопостачання.

Першочерговою задачею є переоцінка прогнозних ресурсів теплоенергетичних вод Закарпаття як для розвитку курортів, так і з метою тепловодопостачання, з урахуванням сучасних технологічних можливостей вилучення енергетичних ресурсів природних теплоносіїв.

Роботи передбачається виконувати за рахунок місцевих бюджетів і приватних інвестицій.

Лікувальні грязі

Мінеральна сировина категорії Б.

В Україні розвідані 13 родовищ (15 ділянок) лікувальних грязей. На 10 ділянках розвідані мулові грязі, приурочені до поверхневих водоймищ на півдні України (в анексованому Криму, а також у Дніпропетровській, Донецькій, Запорізькій, Миколаївській та Херсонській областях). Торф'яні лікувальні грязі розвідані на 3 родовищах у Львівській, Полтавській та Івано-Франківській областях. Експлуатаційні запаси лікувальних грязей становлять близько 2 000,0 тис. м³. Видобуток і використання лікувальних грязей становить трохи більше 3,0 тис. м³. Доцільним є проведення пошуково-оцінювальних робіт на лікувальні грязі.

Роботи передбачається виконувати за рахунок місцевих бюджетів і приватних інвестицій.»;

49) підрозділи «Геологічні, еколого-геологічні та інші дослідження на території України» та «Геофізичні дослідження» розділу IV виключити.

5. Доповнити Програму після позділу IV новим розділом V такого змісту:

Розділ V

«РЕГІОНАЛЬНІ ДОСЛІДЖЕННЯ, СПРЯМОВАНІ НА РОЗБУДОВУ МІНЕРАЛЬНО-СИРОВИННОЇ БАЗИ ТА СТАЛИЙ РОЗВИТОК

Геологічне картування території України

Геологічне картування проводиться з метою вивчення геологічної будови території України і створення геологічної основи (комплекту карт різних масштабів) багатоцільового призначення, що дає можливість оцінювати перспективи розвитку сировинної бази, поєднувати раціональне використання надр з екологічною безпекою і створювати умови для сталого розвитку держави. Геологічні карти є необхідною основою:

пошуково-розвідувальних робіт усіх стадій і на всі види корисних копалин;

вивчення геологічних особливостей територій з метою стратегічного планування розвитку регіонів, зокрема і їх мінерально-сировинних баз;

спеціалізованих геологічних досліджень з метою наземного та підземного будівництва, у тому числі не пов'язаного з розробкою родовищ корисних копалин, визначення місць захоронення небезпечних речовин тощо;

оцінки еколого-геологічних умов і можливості виникнення надзвичайних ситуацій природного походження в межах конкретної території та прогнозу цих явищ на майбутнє;

цільового картування інженерно-геологічних та гідрогеологічних умов з оцінкою їх змін у просторі та часі;

оцінки та прогнозування стану геологічного середовища у межах техногенно навантажених територій, насамперед у межах гірничодобувних регіонів;

визначення особливостей розвитку і прогнозу небезпечних ендегенних і екзогенних геологічних процесів і явищ та виявлення активних геодинамічних зон і зон розущільнення гірських порід;

регіонального прогнозування підвищення сейсмічності під впливом змін інженерно-геологічних умов в регіонах зі значним впливом господарської діяльності на геологічне середовище (гірничопромислові райони, промислово-міські агломерації, зони впливу АЕС тощо);

розвитку та раціонального використання мінерально-сировинної бази регіонів (пошук і розробка нових корисних копалин, у тому числі газогідратів акваторії Чорного моря).

Сьогодні пріоритетним напрямом регіональних геологічних досліджень для вирішення зазначених проблем є проведення геологічного довивчення раніше закартованих площ масштабу 1:200 000 (ГДП-200) і створення комплексу Державної геологічної карти України масштабу 1:200 000 (Держгеолкарта-200) багатоцільового призначення. Однак, через недостатнє фінансування з Держбюджету цими видами робіт нині охоплено лише близько 75% території України.

Беручи до уваги те, що за детальністю відображення геологічної інформації середньомасштабні карти не відповідають сучасним вимогам, в країнах Європейського Союзу видаються карти геологічного змісту масштабу 1:50 000 і крупніше. З урахуванням цього пріоритетними видами геологічного картування території України є:

завершення робіт з ГДП-200 з метою складення Держгеолкарти-200;

проведення геологічної зйомки і геологічного довивчення площ масштабу 1:50 000 в основних гірничорудних районах з метою створення Держгеолкарти-50 як багатоцільової основи надрокористування;

видання комплектів Держгеолкарти-200 і Держгеолкарти-50, а також зведених дрібномасштабних карт геологічного змісту території України та окремих регіонів;

виконання науково-дослідних робіт які спрямовані на узагальнення всіх існуючих геологічних (геофізичних, геохімічних тощо) даних та їх трансформацію в єдину модель (сукупність моделей) еволюції структур земної кори України (Український щит, Дніпровсько-Донецька западина, Причорноморська западина тощо), їх провідних вуглеводнево- та рудогенеруючих систем з комплексною оцінкою руд та покладів відповідних родовищ. Такі моделі повинні включати: уніфіковані теоретичні та методичні основи, єдиний лабораторний базис, спеціально створені комплементарні геологічні депозитарії (речовинно-інформаційні бази даних), сумісність з світовими регіональними та глобальними аналогами, що, у сукупності, забезпечить їх сталий подальший розвиток та практичне застосування в регіональних прогнозно-пошукових дослідженнях.

Україна як морська держава також проводить різноманітні геологічні дослідження в акваторії в межах виключної (морської) економічної зони України. Стратегія розвитку геологорозвідувальних робіт на континентальному шельфі Чорного та Азовського морів полягає у проведенні дрібномасштабного масштабу 1:200 000 геологічного картування дна морів. Воно проводиться з метою отримання комплексної геолого-геофізичної інформації, необхідної для вивчення і освоєння дна акваторій (берегових зон), зокрема раціонального природокористування, оцінки мінерально-сировинних ресурсів, а також всіх видів досліджень моря, охорони навколишнього середовища, для підводного будівництва, у тому числі нафто- і газопроводів, споруд для розвідки і видобування вуглеводнів, геологічного вивчення, прогнозу, пошуків і видобутку корисних копалин і для господарських потреб.

Отримання частини квот ООН для України на освоєння світового океану дозволить оцінити ресурсний потенціал за низкою видів мінеральної сировини

на його поверхні, що може стати інструментом подальшого залучення коштів підприємствами геологічної, гірничодобувної та гірничо-переробної галузей через операції з цінними паперами.

Роботи з геологічного картування виконуються комплексно з необхідними обсягами геофізичних (випереджаючих і супроводжуючих геологічне картування), геохімічних, аерокосмічних, лабораторно-аналітичних та інших досліджень з обов'язковим їх науково-методичним супроводженням галузевою та академічною наукою.

Зазначені роботи з геологічного картування є функцією держави, а тому їх передбачається виконувати за бюджетні кошти.

Глибинні, геофізичні та геохімічні дослідження надр

Новим етапом вивчення Землі є континентальне буріння в наукових цілях. Результати континентального буріння дають змогу по-новому підійти до вирішення фундаментальних проблем еволюції земної кори і вирішення окремих практичних питань геомеханіки і температурного режиму порід, отримати інформацію про зміни характеристик геологічного середовища на різних глибинах і в часі, які будуть враховані під час проєктування та будівництва підземних об'єктів для екологічно безпечної утилізації активних промислових відходів, а також використані в разі розв'язання інших теоретичних і практичних проблем геології.

Комплекс регіональних геофізичних досліджень включає методи (сейсмологічні дослідження, вивчення гравіметричного поля, магнітні спостереження тощо), що дають змогу отримувати відомості про фізичний стан літосфери та її зв'язок з тектонічною будовою регіонів поширення родовищ корисних копалин.

Метою регіональних геофізичних (і геохімічних) досліджень вздовж геотраверсів є одержання попередніх даних про тектонічну будову, структуру, поширення геологічних утворень, особливості їх внутрішньої будови і

речовинного складу, прогноз перспективних ділянок і попередні висновки щодо закономірностей розміщення корисних копалин. Зазначені дослідження також проводяться в разі пошуку родовищ корисних копалин, у тому числі вуглеводнів, а також для вирішення конкретних завдань під час прогнозно-геологічних досліджень

Стан довкілля в сейсмонебезпечних районах вимагає належного врахування та оцінки ризиків, пов'язаних із сейсмічними явищами. З метою забезпечення функціонування єдиної мережі гідрогеодеформаційного моніторингу і варіацій геофізичних полів, необхідної для реалізації довгострокового і середньострокового прогнозу геодинамічного стану території України, створення банку гідрогеодеформаційних та інших геофізичних даних для оцінки ризику геодинамічних подій, підвищення безпеки діяльності промислових підприємств, у тому числі гірничодобувних, та проживання населення у сейсмонебезпечних регіонах, на період до 2030 року у цьому напрямі передбачається:

проведення режимних сейсмологічних та пов'язаних з ними геофізичних спостережень;

створення центрального банку геофізичних даних, зокрема для забезпечення міжрегіонального та міжнародного обміну геофізичною інформацією;

проведення підготовки геохімічних основ на перспективних рудоносних і нафто-газоносних ділянках з метою визначення геохімічної спеціалізації гірських порід для металогенічного аналізу і прогнозування родовищ корисних копалин.

Зазначені роботи передбачається виконувати за бюджетні кошти.

Моніторинг підземних вод

Моніторинг підземних вод є пріоритетним напрямом діяльності геологічних служб розвинутих країн. В Україні з метою аналізу кількісного та

якісного стану підземних вод, прогнозування його змін, інформаційно-аналітичної підтримки прийняття управлінських рішень у галузі охорони та раціонального використання підземних вод створено систему моніторингу підземних вод державного рівня.

В останні десятиріччя через недостатнє фінансування роботи з моніторингу підземних вод скоротилися до мінімуму. У зв'язку з необхідністю імплементації Водної Рамкової Директиви 2000/60/ЄС (далі – ВРД) виникла гостра потреба у відновленні системи моніторингу підземних вод, її осучасненні, приведенні у відповідність до вимог ВРД. Для цього необхідно здійснити:

інвентаризацію спостережних свердловин;

перезатвердження системи моніторингу підземних вод державного рівня та відновлення спостережень у необхідному обсязі;

облаштування спостережних свердловин сучасною вимірювальною апаратурою;

удосконалення нормативно-методичного забезпечення моніторингу підземних вод для її відповідності вимогам ВРД;

створення ефективної інформаційно-аналітичної системи для оперативної (автоматичної) обробки й аналізу інформації, підготовки рекомендацій для прийняття управлінських рішень;

переоцінку прогнозних і перспективних ресурсів та експлуатаційних запасів підземних вод України за сучасними даними.

Моніторинг підземних вод передбачається виконувати за кошти державного бюджету та, за можливості залучення, приватних інвестицій.

Моніторинг небезпечних екзогенних процесів, геохімічного стану ландшафтів та еколого-геологічні дослідження

Територія України відзначається складними і неоднорідними еколого-геологічними умовами, зумовленими природно-техногенними чинниками.

Внаслідок бурхливого розвитку промисловості минулого століття,

нераціонального господарювання, хижацького видобутку корисних копалин, аварії на ЧАЕС тощо утворилися численні осередки забруднення компонентів геологічного середовища. На значній території породи земної кори були порушені впливом гірничих робіт, промислово-міської забудови, меліорації земель, гідротехнічного будівництва, що обумовило розвиток та активізацію небезпечних екзогенних геологічних процесів (далі – ЕГП).

Моніторинг ЕГП (вивчення їхніх видових і просторових характеристик, активності прояву) є актуальною проблемою для України, адже на її території мають розвиток понад 20 видів ЕГП як природного, так і техногенного характеру. Основними серед них є зсуви, карст, підтоплення, абразія, переробка берегів, селі, ерозія, осідання над гірничими виробками. В Україні зафіксовано близько 26 тисяч карстопроявів і 23 тисячі зсувів. Основними завданнями моніторингу ЕГП є оцінка ураженості території, активізації ЕГП, загрози їхнього впливу на населені пункти та об'єкти економіки, прогнозування розвитку ЕГП тощо.

Необхідність виконання еколого-геохімічних досліджень та моніторингу геохімічного стану ландшафтів обумовлена тим, що забруднення хімічними елементами є головним чинником змін ландшафтів у результаті техногенезу; впродовж кількох десятиліть минулого сторіччя зміни геохімічних полів за рахунок техногенної складової набули глобального і незворотного характеру.

Еколого-геологічні проблеми багатьох регіонів істотно ускладнюються негативними наслідками закриття гірничодобувних підприємств, шахт і розрізів. На території України і нині продовжуються накопичення твердих побутових та промислових відходів, скиди забруднених стічних вод у водні об'єкти, викиди у повітря гірничодобувних і промислових підприємств, які в окремих регіонах перевищують граничнодопустимі концентрації та захисні можливості компонентів геологічного середовища.

Актуальною проблемою є наявність численних незатампонованих пошуково-розвідувальних та недіючих експлуатаційних свердловин, що

створюють загрозу забруднення підземних вод.

З огляду на зазначені проблеми передбачається:

виконання еколого-геологічних досліджень з їхньою першочерговою концентрацією на територіях, що мають інтенсивне техногенне навантаження, з метою розроблення заходів щодо мінімізації негативного впливу на умови життєдіяльності в межах цих територій;

створення інформаційно-аналітичної системи для аналізу та прогнозування розвитку ЕГП із застосуванням сучасних комп'ютерних технологій;

широке запровадження геофізичних і дистанційних методів досліджень ЕГП;

відновлення функціонування спостережних полігонів у місцях інтенсивного розвитку ЕГП, передусім поблизу розміщення житлових масивів та об'єктів економіки й інфраструктури;

продовження робіт з моніторингу геохімічного стану ландшафтів;

ліквідаційний тампонаж свердловин для запобігання забруднення підземних вод.

Для виконання поставлених завдань необхідне забезпечення робіт сучасним технічним обладнанням, приладами й апаратурою, що повинні відповідати світовому технічному рівню. Усі зазначені роботи потребують науково-методичного супроводження галузевих і академічних наукових установ.

Зазначені роботи передбачається виконувати за бюджетні кошти за політичної та адміністративної підтримки державної екологічної інспекції та служби надзвичайних ситуацій.».

У зв'язку з цим розділи V, VI вважати розділами VI, VII відповідно.

6. Доповнити Програму після розділу V новим розділом VI такого змісту:

Розділ VI

«ДЕРЖАВНИЙ МОНІТОРИНГ ВИКОРИСТАННЯ ТА ОХОРОНИ НАДР

Державний моніторинг використання та охорони надр має бути

обов'язковою складовою частиною Загальнодержавної програми розвитку мінерально-сировинної бази держави, бо конституційне право громадян на володіння надрами не може бути реалізовано без державного управління та регулювання ефективного і безпечного використання надр, як національного надбання.

Державна система моніторингу надрокористування (далі – ДСМН) – це система збору, передавання, обробки, аналізу та збереження інформації з надрокористування, розроблення на цій основі науково обґрунтованих оптимальних напрямів розвитку мінерально-сировинної бази держави, здійснення систематичного державного нагляду за процесами надрокористування і прийняття ефективних і своєчасних управлінських рішень, оперативна підготовка та коригування нормативно-методичного та законодавчого забезпечення надрокористування.

Функціональною метою ДСМН є забезпечення раціонального використання надр, відведення кризових явищ у забезпеченні економіки держави мінеральною сировиною, дотримання екологічно безпечних умов надрокористування, охорона надр, як національного надбання. Створення та функціонування ДСМН ґрунтується на принципах:

- узгодженості рішень і дій з чинними нормативно-методичними та правовими документами;

- своєчасності та повноти збору, отримання, аналізу та обробки інформації про стан геологічного вивчення та видобутку корисних копалин;

- об'єктивності первинної аналітичної та прогностичної інформації щодо стану надрокористування в країні та оперативності її доведення до виконавчої влади усіх рівнів, засобів масової інформації, населення України.

Державний моніторинг надрокористування здійснює центральний орган виконавчої влади у сфері геологічного вивчення та раціонального використання надр. Практична реалізація завдань ДСМН включає:

- збір, систематизацію, аналіз та обробку інформації про стан

надрокористування;

ведення державного обліку родовищ корисних копалин і рудопроявів, державного балансу запасів;

системний аналіз кон'юнктури світового ринку мінеральної сировини та оперативне регулювання пріоритетних напрямів пошуково-розвідувальних робіт і обсягів видобутку корисних копалин з метою забезпечення економіки стратегічно важливими видами мінеральної сировини та зменшення її критичних видів;

експертну оцінку всіх проєктів та програм геологічного вивчення надр та розробки родовищ корисних копалин;

систематичний нагляд за дотриманням умов спеціальних дозволів та програм надрокористування;

перевірку обґрунтованості напрямів пошуково-розвідувальних та інших робіт з геологічного вивчення надр;

перевірку обґрунтованості методик та технологій геологічного вивчення надр і розробки родовищ корисних копалин, відповідності їх проєктній документації, повноти та комплексності вивчення надр, дотримання відповідних нормативів та стандартів;

планові та позапланові перевірки робіт безпосередньо на об'єктах надрокористування, за результатами яких (в разі виявлення недоліків та порушень вимог законодавства) складання висновків та рекомендацій щодо їх усунення або призупинення дії ліцензійних угод;

оперативну підготовку пропозицій щодо вдосконалення чинного нормативного та законодавчого забезпечення надрокористування.».

У зв'язку з цим розділи VI, VII вважати розділами VII ,VIII відповідно.

7. У розділу VII «МЕХАНІЗМ ВИКОНАННЯ ПРОГРАМ:

1) у назві розділу слово «ПРОГРАМ» замінити словом «ПРОГРАМИ»;

2) доповнити розділ новими абзацами такого змісту:

«Виконання Програми організовує Державна служба геології та надр

України (Держгеонадра) – центральний орган виконавчої влади, який реалізує державну політику у сфері геологічного вивчення та раціонального використання надр. Держгеонадра готує робочі програми за різними видами сировини і напрямками робіт, визначає їхніх виконавців, контролює виконання геологорозвідувальних робіт.

Держгеонадра звітує перед Кабінетом Міністрів України про результати виконання Програми, готує пропозиції щодо коригування переліку стратегічних корисних копалин і визначає пріоритетні напрями геологорозвідувальних робіт.»;

3) підрозділ «Нормативно-правове забезпечення» виключити;

4) підрозділ «Наукове забезпечення» викласти у такій редакції:

«Науково-методичне забезпечення

Нині більшість родовищ, які лежали «на поверхні», вичерпані, тому актуальним питанням є підвищення ролі геологічної науки, оскільки відкриття нових родовищ потребує залучення комплексу найсучасніших, науково обґрунтованих методів пошукових робіт. Крім того, в останні десятиліття гостро постали питання екологічної безпеки надрокористування, оцінки та прогнозування екологічного стану геологічного середовища. Тому першочерговим завданням Програми є забезпечення високопрофесійного наукового супроводження всіх видів і стадій геологорозвідувальних робіт та розроблення новітніх методик, адаптованих до відповідних документів Європейського Союзу або кращих міжнародних практик, що дозволить значно підвищити їхню ефективність і якість, забезпечить сталий розвиток держави.

Для науково-методичного забезпечення виконання Програми передбачається проведення науково-дослідних робіт і науково-методичного супроводження геологорозвідувальних робіт, а саме:

поступовий перехід на звітність згідно світових кодів сімейства CRIRSCO у сфері надрокористування;

наукова оцінка стану та прогнозування розвитку мінерально-сировинної

бази на основі вивчення кон'юнктури світового та українського ринку і перспективних потреб промисловості;

наукові дослідження, спрямовані на нарощування мінерально-сировинної бази за рахунок нетрадиційних для України корисних копалин, передусім енергоносіїв, окремих видів металічних корисних копалин тощо;

розроблення критеріїв і методики віднесення певних видів мінеральної сировини до стратегічно важливих і критичних для економіки і безпеки держави;

розроблення методики та впровадження моніторингу використання та охорони надр;

наукове обґрунтування пріоритетних напрямів геологорозвідувальних робіт;

розробка та вдосконалення методик геологорозвідувальних робіт на всі види корисних копалин та їхнє наукове супроводження;

прогнозування та моделювання родовищ корисних копалин;

розробка та вдосконалення методик і наукове супроводження еколого-геологічних робіт, а також моніторингу підземних вод, екзогенних геологічних процесів та геохімічного стану ландшафтів;

розроблення нових та удосконалення чинних методик з регіонального вивчення надр, геологічного картування і картографування;

удосконалення методик створення та науковий супровід ведення баз і банків даних геологічної інформації;

удосконалення технологій буріння та інтенсифікації видобутку корисних копалин;

розроблення, перегляд і гармонізація галузевих стандартів, їхня адаптація до відповідних документів Європейського Союзу або кращих міжнародних практик.

Міжнародний досвід показує, що розробкою нормативного і методичного забезпечення мають займатися незацікавлені експерти і компанії. Об'єктивність методики і розрахунків має бути забезпечена суб'єктом виконання, який не може

бути зацікавленою особою у подальшому фінансуванні конкретних заходів чи об'єктів вивчення. Для цього варто залучати як співробітників університетів і академічних закладів, так і міжнародних експертів.

Крім власне окремих видів робіт, які будуть виконуватись в рамках виконання Програми, необхідна координація робіт, які виконуються в рамках програм МОН України та НАН України.»;

5) доповнити розділ після підрозділу «Науково-методичне забезпечення» новими підрозділами такого змісту:

«Інформаційне забезпечення

Досвід розвинутих країн світу свідчить, що використання сучасних інформаційних технологій гарантує надійне зберігання та ефективне використання геологічної інформації.

Постійна нестача бюджетного фінансування у нашій державі впродовж останніх десятиліть обумовила суттєве скорочення обсягів геологорозвідувальних робіт. За таких умов напрацювання геологічної галузі за попередні десятиліття є вкрай важливим джерелом інформаційного забезпечення реалізації Програми.

В Україні ведуться державні баланси запасів корисних копалин, державний кадастр родовищ та проявів корисних копалин, державний водний кадастр, каталог відомостей про геологічну інформацію, реєстри пробурених нафтогазових свердловин та їх паспортів, реєстр протоколів із затвердження запасів, створені й постійно поповнюються фонди геологічних матеріалів тощо.

Залишається проблема із збереженням геологічної інформації, передовсім кернавого матеріалу. Значна частина геологічної інформації зберігається на паперових носіях, що унеможлиблює її оперативне використання і з часом призводить до її фізичних втрат.

Потребує вдосконалення правове регулювання використання геологічної інформації, визначення порядку доступу до неї користувачів, налагодження

оперативного інформаційного обміну. Необхідна уніфікація структури баз даних геологічної інформації, що зберігається в геологорозвідувальних підприємствах, їхнє оснащення уніфікованим програмним забезпеченням, що дасть змогу оперативно отримувати, обробляти та аналізувати геологічну інформацію.

За таких умов бази даних, створені на різних підприємствах галузі, будуть взаємно сумісними і стануть частиною єдиного національного банку даних, утвореного на основі новітніх комп'ютерних технологій, що забезпечить можливість оперативного прийняття обґрунтованих управлінських рішень у масштабах усієї країни.

Виходячи з викладеного вище, створення інформаційного забезпечення Програми вимагає реалізації наступних заходів:

- розробки та впровадження оновленого регламенту збереження геологічної інформації;

- активізації робіт з переведення геологічної інформації з паперових носіїв у цифровий формат;

- подальшого ведення державних кадастрів, балансів корисних копалин з переведенням їх згідно світових технічних стандартів, поповнення фондів геологічних матеріалів;

- створення національного банку даних геологічної інформації для її збереження і багатоцільового використання та як основи для прийняття управлінських рішень щодо розвитку мінерально-сировинної бази, підвищення ефективності геологорозвідувальних робіт, оцінки можливостей розвитку небезпечних геологічних процесів, а також для інформування щодо інвестиційно привабливих об'єктів;

- розроблення та впровадження нормативно-правового забезпечення функціонування національного банку даних геологічної інформації, визначення порядку доступу до неї, а також нормативних і методичних документів, що регламентують складання баз даних геологічної інформації та їхнє наукове супроводження;

забезпечення підприємств геологічної галузі, що виконують роботи зі створення баз даних геологічної інформації, уніфікованими програмними засобами та періодичне їхнє оновлення.

Важливим напрямом також є формування цільових фізичних та віртуальних дата-рум, з метою ознайомлення потенційних інвесторів з існуючою геологічною інформацією, оформленої за міжнародними галузевими стандартами.

Кадрове забезпечення розвитку мінерально-сировинної бази України

Ефективність виконання Програми багато в чому буде залежати від якості підготовки кадрів і оперативного реагування на виклики ринку і кон'юнктуру світової економіки в області забезпечення мінеральними ресурсами. Територіальна реформа і передача об'єднаним територіальним громадам (далі – ОТГ) частини функцій по управлінню мінерально-сировинною базою місцевого значення вимагає наявності і ефективного функціонування мережі підготовки національних кадрів як для проведення пошукових і розвідувальних робіт, так і для наукового супроводу окремих регіональних програм.

У зв'язку з цим актуальною є підтримка наявних вищих навчальних закладів, постійний моніторинг необхідної кількості підготовки фахівців-геологів для державних і комунальних підприємств, оновлення змісту та створення нових освітніх програм, підтримання і нарощування обсягів державного замовлення щодо підготовки фахівців геологічних спеціальностей.

Поряд з необхідністю стабілізації чисельності працюючих в геологічній галузі фахівців на оптимальному рівні слід реалізувати такі завдання щодо підвищення якості кадрової забезпеченості геологічної галузі:

розробка і проведення моніторингу та прогнозування (середньострокового і довгострокового) щодо кадрів;

розвиток і вдосконалення системи галузевих професійних стандартів;

створення системи безперервного підвищення кваліфікації, спрямованої на

формування нових компетенцій фахівців, необхідних для забезпечення інноваційного розвитку галузі, в тому числі з використанням технологій онлайн-навчання;

формування пропозицій про контрольні цифри прийому за спеціальностями та напрямками підготовки для навчання за освітніми програмами вищої освіти за рахунок бюджетних асигнувань державного бюджету в освітніх організаціях з урахуванням реальної потреби галузі в кадрах;

координації взаємодії освітніх організацій різного рівня і підприємств галузі в регіонах з метою забезпечення високої якості професійної підготовки, в тому числі перепідготовки та підвищення кваліфікації працівників галузі;

проведення незалежної оцінки та сертифікації компетенцій і кваліфікацій кадрів для галузі;

забезпечення використання підприємствами галузі механізму цільового навчання для залучення талановитих випускників;

стимулювання підприємств галузі удосконалювати програми розвитку персоналу;

забезпечення участі представників підприємств і організацій галузі в роботі профільних закладів системи вищої освіти для формування сучасної галузевої системи в змісті освіти;

забезпечення залучення та закріплення в галузі висококваліфікованих кадрів в області пріоритетних напрямів геологічного вивчення надр, інформаційних технологій і моделювання фізико-хімічних умов формування родовищ корисних копалин;

розробки державних освітніх стандартів вищої освіти відповідно до виникаючих завдань інноваційного, технічного і технологічного розвитку геологічної галузі.»;

6) у підрозділі «Етапи виконання Програми»:

у абзаці першому слова «три етапи» замінити словами «в чотири етапи»;

абзаци другий – одинадцятий замінити двома абзацами такого змісту:

«Перший (2011–2012 роки) і другий етапи (2013–2020 роки). На перших двох етапах передбачалося здійснення комплексу першочергових організаційних і науково-технічних заходів, зокрема модернізація галузевої нормативно-правової бази, спрямованих на створення сприятливих умов для залучення вітчизняних і зарубіжних інвестицій до геологічного вивчення надр.

Другий етап має закінчитися також підготовкою державного геологічного господарства до комплексної структурної реорганізації шляхом кластерної оптимізації, приватизації чи ліквідації неприбуткових виробничих підприємств, обтяжуючих фондів та непрофільних активів.».

У зв'язку з цим абзаци дванадцятий – сімнадцятий вважати абзацами четвертим – дев'ятим відповідно;

у абзаці четвертому цифри «2030» замінити цифрами «2025»;

абзаци п'ятий – восьмий замінити сімнадцятьма абзацами такого змісту:

«забезпечення джерела стабільного державного фінансування реалізації Програми шляхом спрямування щонайменше 1% надходжень рентної плати за користування надрами при видобуванні корисних копалин загальнодержавного значення до спеціалізованого фонду;

за напрямом нафта і газ, уран та деякі критичні види мінеральної сировини провести повну ревізію балансу запасів та фонду ділянок з перспективними ресурсами і визначити найбільш підготовлені та перспективні;

виконання прогностно-пошукових і тематичних робіт з переоцінки перспективних об'єктів, підготовка та промоція інвестиційно привабливих об'єктів для їх подальшого ліцензування, розвідки та розробки за кошти приватних інвесторів;

проведення регіональних досліджень території України, спрямованих на розширення мінерально-сировинної бази, зокрема, завершення геологічного картування масштабу 1:200000 і створення єдиної електронної геологічної карти;

збереження унікальної експертизи держави, зокрема з проведення

розвідувальних робіт на уран і радіологічні дослідження;

проведення моніторингу та застосування заходів щодо запобігання геологічних ризиків, запуск інформаційно-аналітичної системи для аналізу та прогнозування їх розвитку;

проведення моніторингу підземних вод та налагодження автоматизованого обліку їх видобутку з метою управління водними ресурсами та забезпечення захисту ґрунтових вод;

забезпечення вільного та зручного доступу до публічної геологічної інформації за рахунок впровадження сучасних цифрових технологій її зберігання та використання, спрощення доступу до геологічних даних з обмеженим режимом доступу;

створення національного банку геологічної інформації для її збереження як державного надбання і багатоцільового використання;

налагодження комплексної системи державного моніторингу раціонального використання та охорони надр шляхом ефективного та неупередженого здійснення інспекційних функцій.

Четвертий етап (2026–2030 роки):

перегляд та коригування Програми для забезпечення її збалансованого виконання на четвертому етапі (2026–2030 роки);

за умови збільшення державного фінансування до необхідних обсягів, проведення пошукових, пошуково-оцінювальних та розвідувальних робіт у перспективних районах розташування стратегічних та критичних корисних копалин;

прискорений розвиток мінерально-сировинної бази для задоволення обсягів використання стратегічно важливих для економіки України корисних копалин;

поступове зменшення залежності від імпорту сировини та досягнення переважного приросту ресурсів гостродефіцитної сировини над її видобутком;

збільшення обсягів експорту сировини, проміжних та кінцевих продуктів її

переробки;

відкриття нових покладів та родовищ стратегічних та критичних корисних копалин за рахунок державних та приватних інвестицій;».

У зв'язку з цим абзац дев'ятий вважати абзацом двадцять другим;

7) у підрозділі «Міжнародне співробітництво»:

абзац перший після слова «Союзу» доповнити словами «та провідними міжнародними практиками видобувних держав світу»;

абзац другий викласти у такій редакції:

«З метою вивчення іноземного, досвіду організації геологічних служб, ознайомлення з новітніми науково-технічними розробками в галузі геологічного вивчення надр, гармонізації законодавства у сфері надрокористування Державна служба геології та надр України також братиме участь у діяльності Асоціації геологічних служб країн Європи та Геологічної служби США.»;

у абзаці третьому:

слово «ощадливому» замінити словом «раціональному»;

слова «геологічним» та «(Закарпаття, Донецький басейн тощо)» виключити;

доповнити підрозділ новими абзацами такого змісту:

«Важливою складовою міжнародного співробітництва є налагодження постійного представництва геологічної галузі України на світових профільних форумах, наукових конференціях та інвестиційних майданчиках задля популяризації національного ресурсного потенціалу та залучення необхідних фінансових коштів для його сталого розвитку.

Державна підтримка роботи українських геологічних підприємств та розширення досвіду українських фахівців закордоном:

роботи на замовлення урядів країн, що розвиваються (розробка та впровадження Програм Держгеолкарта – 200, Держгеолкарта – 50, окремих видів геологорозвідувальних робіт, що вже впроваджені в Україні – Геолого-прогнозне картування масштабів 1:50000 та крупніше);

створення та супроводження сертифікованих лабораторних центрів для обслуговування надрокористувачів;

виконання сервісних робіт на замовлення (пошукові, пошуково-оціночні, розвідувальні роботи) з написанням звітів за міжнародними кодами та підписами компетентних осіб.»;

8) підрозділ «Очікувані результати виконання Програми» виключити.

8. Доповнити Програму після розділу VII новим розділом VIII такого змісту:

Розділ VIII

«ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ ВИКОНАННЯ ПРОГРАМИ

В результаті виконання Програми очікується:

відкриття нових покладів та родовищ корисних копалин, підготовка інвестиційно привабливих об'єктів для їх подальшого ліцензування, розвідки та розробки;

забезпечення потреб національної економіки стратегічно важливими видами мінеральної сировини (золото, марганець, титан тощо) та зменшення її критичних видів (нафта-газ, уран, алюміній, літій, нікель, тантал, рідкісноземельні тощо), досягнення переважного приросту ресурсів гостродефіцитної сировини над її видобутком;

створення власного виробництва необхідних видів мінеральної сировини, що ввозяться з інших країн і без яких неможлива робота діючих металургійних та деяких інших підприємств (хромові та хромонікелеві руди, апатит, флюорит, фосфатна сировина, тощо);

завершення геологічного картування території України масштабу 1:200000 і створення єдиної електронної геологічної карти України цього масштабу;

переоцінка прогнозних та перспективних ресурсів питних підземних вод, визначення порядку водовідбору підземних вод та їх автоматизованого обліку;

створення національного банку геологічної інформації для її збереження як

державного надбання і багатоцільового використання;

створення системи державного моніторингу використання надр та підготовки мінеральних ресурсів.»;

У зв'язку з цим розділ VIII вважати розділом IX.

9. Розділ IX «ОБСЯГИ ТА ДЖЕРЕЛА ФІНАНСУВАННЯ» викласти у такій редакції:

«Аналіз ефективного функціонування геологічної галузі у період сталого розвитку держави свідчить про те, що мінімальний обсяг фінансування повного комплексу геологорозвідувальних робіт для відновлення та нарощування мінерально-сировинної бази держави, у першу чергу, її стратегічно важливих та критичних видів, має становити за сучасних цін не менше 500 млн грн на рік. На 2021–2030 роки передбачається державне фінансування в обсягах не менше 6,0 млрд грн, а загальна вартість виконання Програми з урахуванням витрат перших двох етапів 2011–2020 років (1,925 млрд грн) має бути не менше 8,21 млрд грн. Зведене фінансування основних завдань Програми наведено у додатку 2.

Багаторічний досвід розвитку мінерально-сировинної бази України свідчить про те, що обсяг приросту мінеральних ресурсів пропорційно залежить від обсягів фінансування геологорозвідувальних робіт. У свою чергу, обсяги видобутку корисних копалин безпосередньо залежать від їх ресурсної бази. Отже, відновлення та нарощування мінеральних ресурсів має здійснюватися за рахунок прибутку, що отримується від видобутку корисних копалин, зокрема від рентної плати. Запропонований мінімальний щорічний обсяг фінансування Програми у розмірі 500 млн грн становить близько 1,0% від рентної плати за видобуток корисних копалин і його пропонується нормативно затвердити. З розвитком економіки держави та її зростаючих потреб у мінеральній сировині цей норматив має збільшуватися.

Розподіл фінансів у межах виділених завдань за окремими видами корисних копалин та робіт здійснюється центральним органом виконавчої влади з геологічного вивчення та раціонального використання надр.

Також джерелом фінансування підприємств галузі буде їх зовнішньо економічна діяльність (виконання робіт на замовлення, розвідка та видобуток корисних копалин власними силами)».

10. Пункт 7 Додатку 1 до Програми викласти у такій редакції:

«7. Прогнозні обсяги та джерела фінансування:

Джерела фінансування	Обсяг фінансування, млн. грн.	У тому числі за роками			
		перший етап 2011-2012 рр.	другий етап 2013-2020 рр.	третій етап 2021-2025 рр.	четвертий етап 2026-2030 рр.
Державний бюджет	8210,16	1137,62	787,15	2761,67	3523,72
Інші джерела	7521,1	6187,3	1333,8	0	0
Усього	15731,26	7324,92	2120,95	2761,67	3523,72

11. Додаток 2 до Програми викласти у редакції, що додається.

12. Додаток 3 до Програми виключити.

II. Прикінцеві положення

1. Цей Закон набирає чинності з дня, наступного за днем його опублікування.

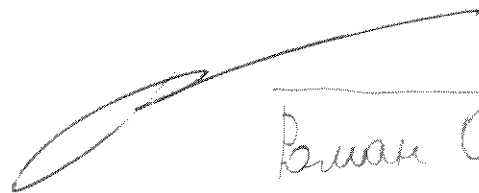
2. Кабінету Міністрів України у тримісячний строк:

привести свої нормативно-правові акти у відповідність із цим Законом;

забезпечити приведення міністерствами та іншими центральними органами виконавчої влади їх нормативно-правових актів у відповідність із цим Законом.

Голова

Верховної ради України

Роман ОШЧАК

Забезпечення і заходи з виконання "Затально-режисерської" програми розвитку мінерально-сировинної бази України на період до 2030 року

Найменування завдання за видами мінеральної сировини та ГРР	Показники,																
	обсяги фінансування державний бюджет, млн грн																
	I етап	II етап	III етап					IV етап					IV етап	Разом			
			2021	2022	2023	2024	2025	III етап	2026	2027	2028	2029			2030		
2011-2012	2013-2020	2021	2022	2023	2024	2025	III етап	2026	2027	2028	2029	2030	IV етап	Разом			
1. ПАЛИВНО-ЕНЕРГЕТИЧНІ РЕСУРСИ																	
Приріст запасів вуглеводнів (нафта, газ, газоконденсат), млн т у. п.	19,1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	19,1		
	819,44	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	819,44		
Підготовка ресурсів вуглеводнів, млн т у. п.	22,3	11,4	-	15,0	15,0	15,0	60,0	15,0	15,0	15,0	15,0	15,0	15,0	75,0	168,70		
	0,0	307,44	110,0	107,0	104,4	102,1	100,2	523,7	88,5	93,2	97,9	102,8	107,9	490,3	1321,44		
Приріст ресурсів і запасів вугілля, торфу, млн т у. п.	31,1	65,8	5,0	5,2	5,4	5,6	21,2	6,0	6,0	6,0	60,	6,0	6,0	30,0	82,3		
	34,34	32,18	30,00	31,50	33,10	34,70	36,40	165,70	38,20	40,10	42,10	44,20	46,40	211,00	443,22		
Приріст ресурсів і запасів урану, умовних одиниць	0,9	5,6	-	1,0	1,0	1,0	4,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	5,0	15,5		
	29,95	45,62	30,00	31,50	33,10	34,70	36,40	165,70	38,20	40,10	42,10	44,20	46,40	211,00	452,27		
Підготовка ресурсів нетрадиційних джерел газу, млн т у. п.	-	0,1	-	-	-	5,0	10,0	15,0	15,0	15,0	15,0	15,0	15,0	75,0	90,1		
	-	-	30,00	40,00	50,00	60,00	70,00	250,00	90,00	94,50	99,20	104,20	109,40	497,30	747,30		
Разом за розділом I	883,73	385,24	200	210	220,6	231,5	243	1105,1	254,9	267,9	281,3	295,4	310,1	1409,6	3783,67		

2. МЕТАЛІЧНІ КОРИСНІ КОПАЛИНИ															
Приріст ресурсів і запасів руд чорних металів, млн т	-	-	6,45	6,70	7,10	7,45	7,80	35,5	8,20	8,60	9,05	9,50	9,95	45,3	80,8
	1,12	3,70	12,8	13,44	14,11	14,80	15,54	70,69	16,32	17,13	18,00	18,90	19,80	90,15	165,66
Приріст ресурсів і запасів руд кольорових та легуючих металів, млн т	3,756	4,1	5,75	6,20	6,85	7,46	7,55	33,81	7,60	7,82	8,05	8,15	8,75	40,37	82,04
	9,98	15,15	11,75	12,34	12,95	13,6	14,28	64,92	15,00	15,75	16,54	17,36	18,23	82,88	172,93
Приріст ресурсів і запасів руд рідкісних та рідкісноземельних металів, тис. т	7,243	207,4	17,00	17,75	18,20	19,60	21,00	93,55	21,20	22,00	22,60	23,00	23,75	112,55	533,293
	5,97	6,25	28,25	29,66	31,14	32,7	34,33	156,08	36,00	37,85	39,74	41,73	43,81	199,13	367,43
Приріст ресурсів і запасів руд благородних металів, т	50,00	2,1	4,50	4,75	5,00	12,00	12,20	38,45	17,80	20,00	22,50	23,50	24,00	107,8	198,35
	20,0	19,50	17,20	18,6	19,00	20,00	21,00	95,80	22,05	23,15	24,31	25,52	26,80	121,83	257,13
Разом за розділом 2	37,07	44,6	70	74,04	77,2	81,1	85,15	387,49	89,37	93,88	98,59	103,51	108,64	493,99	963,15
3. НЕМЕТАЛІЧНІ КОРИСНІ КОПАЛИНИ															
Приріст ресурсів і запасів сировини для металургії (флюсової сировини), млн т	1,96	0,4	15	15	15	15	15	75	15	15	15	15	15	75	152,36
	1,47	0,32	15	15,75	16,54	17,36	18,23	82,88	19,14	20,1	21,11	22,16	23,27	105,78	190,45
Приріст ресурсів і запасів вогнетривкої і формувальної сировини, млн т	5,097	30,4881	4	4	4	4	4	20	4	4	4	4	4	20	75,59
	4,06	4,12	4	4,2	4,41	4,63	4,86	22,1	5,11	5,36	5,63	5,91	6,21	28,21	58,49
Приріст ресурсів і запасів руд агрохімічної сировини, млн т	0,1	53	14	14	14	14	14	70	14	14	14	14	14	70	193,1
	2,96	3,46	14	14,7	15,44	16,21	17,02	77,36	17,87	18,76	19,7	20,68	21,72	98,73	182,51

продовження додатка 2

Приріст ресурсів і запасів бурштину, т	2,84	4,7749	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	7,62
	2,52	1,40	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3,92
Приріст ресурсів п'єзоопитиноі сировини та супутніх самовитів, кг	200	0	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	200
	3,92	7,17	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	11,09
Приріст ресурсів виробного каміння, куб. м	185	235,3	200	200	200	200	200	200	1000	200	200	200	200	200	200	200	1000	2420,3	26,56
	0	1,41	2	2,1	2,21	2,32	2,43	11,05	2,55	2,68	2,81	2,95	3,1	14,1					15,33
Приріст ресурсів і запасів будівельних матеріалів та інших нерудних корисних копалин, млн куб. м.	15,33	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3,15
	3,15	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	16,6
В'язуча сировина (опоки), млн. т	-	16,6	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3,90
	-	3,90	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	18,08
Разом за розділом 3	18,08	21,78	35	36,75	38,6	40,52	42,54	193,41	44,67	46,9	49,25	51,7	54,3	246,82	480,09				
4. ГІДРОЕОЛОГІЧНІ РОБОТИ																			
Пошуки підземних вод, буріння розвідувально-експлуатаційних свердловин на підземні води, тис. м ³ / рік і ліквідаційний тапонаж	4743	2892	300	400	400	400	400	1900	400	400	400	400	400	2000	11535				
	30,61	30,04	10,0	10,5	11,0	11,5	12,0	55,0	12,5	13,0	14,0	14,5	15,0	69,0	184,65				

продовження додатка 2

Разом за розділом 4	30,61	30,04	10,0	10,5	11,0	11,5	12,0	55,0	12,5	13,0	14,0	14,5	15,0	69,0	184,65
5. ГЕОЛОГІЧНІ РЕГІОНАЛЬНІ, ГЕОФІЗИЧНІ ТА ІНШІ ДОСЛІДЖЕННЯ ТЕРИТОРІЇ УКРАЇНИ															
Геологічне картування у м-бі 1:200 000 і 1:50 000, тис. кв. км	18,9	22,8	2,6	2,6	2,6	2,6	2,6	13	2,6	2,6	2,6	2,6	2,6	13	67,7
	27,5	78,4	26	27,3	28,67	30,1	31,6	143,67	33,18	34,84	36,58	38,41	40,33	183,34	432,91
Геологопрогнозне картування, тис. кв. км	1,45	0	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	1,5	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	1,5	4,45
	16,6	0,12	3	3,15	3,31	3,47	3,65	16,58	3,83	4,02	4,22	4,43	4,65	21,15	54,45
Підготовка геофізичних основ під геологічну зйомку в м-бі 1:50 000 і 1:200 000, тис. кв. км	5,2	5,46	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	2	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	2	14,66
	20,82	20,06	4	4,2	4,41	4,63	4,86	22,1	5,11	5,36	5,63	5,91	6,21	28,22	91,2
Ідентифікаційне картування в м-бі 1: 200 000, тис. кв. км	11,4	4,5	0,7	0,7	0,7	0,7	0,7	3,5	0,7	0,7	0,7	0,7	0,7	3,5	22,9
	8,72	8,3	7	7,35	7,72	8,1	8,51	38,68	8,93	9,38	9,85	10,34	10,86	49,36	105,06
Геологічна зйомка шельфу морів, тис. кв. км	2,7	1,8	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	1	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	1	6,5
	2,36	3,18	2	2,1	2,21	2,32	2,43	11,06	2,55	2,68	2,81	2,95	3,1	14,09	30,69
Підготовка і видання карт, комплект	22	25	5	5	5	5	5	25	5	5	5	5	5	25	97

продовження додатка 2

Моніторинг підземних вод, переоцінка прогнозних і перспективних ресурсів та експлуатаційних запасів підземних вод ЕТП і геохімічного стану ландшафтів, спостережні пункти	5,74	6,42	3	3,15	3,31	3,47	3,65	16,58	3,83	4,02	4,22	4,43	4,65	21,15	49,89
	422	1408	500	500	500	500	500	2500	500	500	500	500	500	2500	6830
46,78	100,30	30	31,5	33	34,5	36	165	38,5	41	42	44,5	47	213	525,09	
Разом за розділом 5	128,52	216,78	75	78,75	82,63	86,59	90,7	413,67	95,93	101,3	105,31	110,97	116,8	530,31	1289,29
6. НАУКОВО-МЕТОДИЧНЕ ТА ІНФОРМАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВИКОНАННЯ ПРОГРАМИ	18,76	36,92	70,00	74,00	77,00	81,00	85,00	387,00	89,00	94,00	98,00	103,00	108,00	492,00	934,68
7. ДЕРЖАВНИЙ МОНІТОРИНГ ВИКОРИСТАННЯ ТА ОХОРОНИ НАДР	20,84	51,82	40,00	42,00	44,00	46,00	48,00	220,00	51,00	54,00	56,00	59,00	62,00	282,00	574,66
РАЗОМ ЗА ПРОГРАМОЮ	1137,62	787,15	500	526,04	551,03	578,21	606,39	2761,67	637,37	670,98	702,45	738,08	774,84	3523,72	8210,16

Розроблено ДП "НАХ"

АНАЛІЗ РЕГУЛЯТОРНОГО ВПЛИВУ
до проекту Закону України
«Про внесення змін до Загальнодержавної програми розвитку
мінерально-сировинної бази України на період до 2030 року»

I. Визначення проблеми

Розроблення цього законопроекту обумовлене вимогами Указу Президента України від 02.12.2019 № 874/2019 «Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 2 грудня 2019 року "Про невідкладні заходи щодо забезпечення енергетичної безпеки"».

Загальнодержавна програма розвитку мінерально-сировинної бази України на період до 2030 року (далі – Програма) розроблялася як пролонгація Програми-2010, а ідеологія, закладена в ній, була сформована у 1990 роках. Обсяги видатків Державного бюджету України на фінансування заходів Програми склали лише 20% від передбачених Програмою. Щорічне фінансування зменшилися з 1,2 млрд. грн. на початку її реалізації до 40 млн. грн. в 2020 році. Переважна більшість завдань виконана в обсягах, що не перевищують 20% від запланованих показників. Більше третини об'єктів, проведення робіт на яких передбачалось Програмою надані приватним надрокористувачам або знаходяться на непідконтрольній території. Окупація АР Крим та окремих районів Донецької та Луганської областей унеможлиблює на даний час використання природних ресурсів цих територій для потреб економіки України та вимагає пошуків їх альтернативних джерел. Стан світової мінерально-сировинної бази та перспективи використання окремих її видів визначають необхідність посиленої уваги до критичних та стратегічно важливих мінеральних ресурсів України. Новітні геополітичні виклики зумовили потребу активізації робіт, направлених на підготовку паливно-енергетичної складової.

Проектом акта передбачається: концентрація робіт на пріоритетних напрямках розвитку мінерально-сировинної бази; зосередження державного фінансування дослідження надр виключно на пошукових та пошуково-оцінювальних роботах з метою виявлення інвестиційно привабливих об'єктів.

Запропонована редакція Програми передбачає науково-інформаційне забезпечення усіх стадій робіт, у тому числі через постійний моніторинг тенденцій розвитку світового та українського ринку мінеральної сировини.

Реалізація запропонованого проекту призведе до подальшого розвитку мінерально-сировинної бази держави, і, як результат - збільшення надходжень до державного і місцевих бюджетів, залучення недержавних інвестицій.

Реалізація проекту акта вплине на:

Групи (підгрупи)	Так	Ні
Громадяни	-	+
Держава	+	-
Суб'єкти господарювання	+	-

Врегулювання зазначених проблемних питань не може бути здійснено за допомогою:

ринкових механізмів, оскільки такі питання регулюються виключно нормативно-правовими актами;

діючих регуляторних актів, оскільки чинним законодавством порушені питання не врегульовані.

II. Цілі державного регулювання

Основною ціллю прийняття проекту регуляторного акту є необхідність закріплення на рівні Закону України вимог, викладених у Кодексі України про надра, Указі Президента України від 30.04.1992 № 287 «Про управління в галузі використання і охорони надр України», Указі Президента України від 02.12.2019 № 874/2019 «Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 2 грудня 2019 року "Про невідкладні заходи щодо забезпечення енергетичної безпеки", Законі України «Про затвердження Загальнодержавної програми розвитку мінерально-сировинної бази України на період до 2030 року».

III. Визначення та оцінка альтернативних способів досягнення цілей

1. Визначення альтернативних способів.

Існує два прийнятних альтернативних способи досягнення цілей державного регулювання встановленої мети.

Вид альтернативи	Опис альтернативи
Збереження ситуації, яка існує на цей час («Альтернатива 1»)	Відсутність актуалізації положень Програми з урахуванням загроз енергетичній безпеці, не виконання рекомендацій Висновку Колегії Рахункової палати України, залишення без змін низки завдань, які втратили свою актуальність через відсутність реальних проявів і родовищ деяких видів корисних копалин.
Прийняття проекту Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про затвердження Загальнодержавної програми розвитку мінерально-сировинної бази України на період до 2030 року» («Альтернатива 2»)	Подальше удосконалення законодавства в частині геологічного вивчення надр. Концентрація робіт на пріоритетних напрямках розвитку мінерально-сировинної бази; зосередження державного фінансування дослідження надр, в основному, на геологорозвідувальних роботах з метою виявлення інвестиційно привабливих об'єктів. Науково-інформаційне забезпечення усіх стадій робіт, у тому числі через постійний моніторинг тенденцій розвитку світового та

	українського ринку мінеральної сировини. Актуалізації положень Програми з урахуванням загроз енергетичній безпеці, виконання рекомендацій Висновку Колегії Рахункової палати України.
--	---

2. Оцінка вибраних альтернативних способів досягнення цілей.
Оцінка впливу на сферу інтересів держави.

Вид альтернативи	Вигоди	Витрати
Альтернатива 1.	Відсутні.	Неврегульованість на рівні держави процедури геологічного вивчення надр, відсутність можливості виявлення інвестиційно привабливих об'єктів.
Альтернатива 2.	Упорядкування організаційної можливості виконання функції щодо здійснення розвитку мінерально-сировинної бази України, концентрація робіт на пріоритетних напрямках розвитку мінерально-сировинної бази.	Відсутні.

Оцінка впливу на сферу інтересів громадян.

Вид альтернативи	Вигоди	Витрати
Альтернатива 1.	-	-
Альтернатива 2.	-	-

Оцінка впливу на сферу інтересів суб'єктів господарювання

Показник	Великі*	Середні*	Малі*	Мікро*	Разом*
Кількість суб'єктів	54	472	585	1741	2852

господарювання, що підпадають під дію регулювання, одиниць					
Питома вага групи у загальній кількості, відсотків	1,89	16,54	20,51	61,04	100

**Державна служба статистики України.*

Вид альтернативи	Вигоди	Витрати
Альтернатива 1.	Відсутні	Витрати залишаються на існуючому рівні.
Альтернатива 2.	Встановлення чітких вимог до процедури розвитку мінерально-сировинної бази та геологічного вивчення.	Прогнозуються витрати, пов'язані виключно з необхідністю ознайомитись з новими вимогами регулювання. А саме: 0,5 год на ознайомлення з нормативно-правовим актом.

ТЕСТ 1

малого підприємництва (М-Тест)

1. Консультації з представниками мікро – та малого підприємництва щодо оцінки впливу регулювання.

Консультації щодо визначення впливу запропонованого регулювання для суб'єктів малого підприємництва та визначення переліку процедур, виконання яких необхідно для здійснення регулювання, проведено розробником з 14.11.2020 по 24.11.2020.

Порядковий номер	Вид консультацій	Кількість учасників консультацій	Основні результати консультацій
1.	Телефонні консультації із суб'єктами підприємницької діяльності — надрокористувачами.	5	Регулювання сприймається. Отримано інформацію щодо переліку процедур, які необхідно виконати у

			зв'язку із запровадженням нових вимог регулювання: ознайомитися з новими вимогами регулювання – 0,5 год.
--	--	--	--

2. Вимірювання впливу регулювання на суб'єктів малого підприємництва:

кількість суб'єктів малого (мікро) підприємництва, на яких поширюється регулювання: 2326.

питома вага суб'єктів малого підприємництва у загальній кількості суб'єктів господарювання, на яких проблема справляє вплив 81,5 %.

1. Розрахунок витрат суб'єкта малого підприємництва на виконання вимог регулювання.

У розрахунку вартості 1 години роботи використано вартість 1 години роботи, яка відповідно до Закону України «Про Державний бюджет України на 2021 рік», з 1 січня 2021 року становить – 36,11 гривні.

Первинна інформація про вимоги регулювання може бути отримана за результатами пошуку проекту Закону України «Про внесення змін до Загальнодержавної програми розвитку мінерально-сировинної бази України на період до 2030 року» на офіційному веб-сайті Державної служби геології та надр України.

Інформація про розмір часу, який витрачається суб'єктами на отримання зазначеної інформації є оціночною.

Розрахунок витрат суб'єктів малого підприємництва на виконання вимог регулювання

№ з/п	Найменування оцінки	У перший рік (стартовий рік впровадженн я регулювання)	Періодичні (за наступний рік)	Витрати за п'ять років
Оцінка «прямих» витрат суб'єктів малого підприємництва на виконання регулювання				
1.	Придбання необхідного обладнання (пристроїв, машин, механізмів)	-	-	-

2.	Процедури перевірки та/або постановки на відповідний облік у визначеному органі державної влади чи місцевого самоврядування	-	-	-
3.	Процедури експлуатації обладнання (експлуатаційні витрати - витратні матеріали)	-	-	-
4.	Процедури обслуговування обладнання (технічне обслуговування)	-	-	-
5.	Інші процедури:	-	-	-
6.	Разом, гривень <i>Формула:</i> (сума рядків 1 + 2 + 3 + 4 + 5)	-	-	-
7.	Кількість суб'єктів господарювання, що повинні виконати вимоги регулювання, одиниць.	-	-	-
8.	Сумарно, гривень <i>Формула:</i> відповідний стовпчик "разом" X кількість суб'єктів малого підприємництва, що повинні виконати вимоги регулювання (рядок 6 X рядок 7)	-	-	-
Оцінка вартості адміністративних процедур суб'єктів малого підприємництва щодо виконання регулювання				
9.	Процедури отримання первинної інформації	0,5 год. (час, який	0,00	0,00

	про вимоги регулювання <i>Формула:</i> <i>витрати часу на отримання інформації про регулювання X вартість часу суб'єкта малого підприємництва (заробітна плата) X оціночна кількість форм</i>	витрачається с/г на пошук нормативно-правового акту в мережі Інтернет та ознайомленн я з ним; за результатами консультацій) X 36,11 грн. = 18,055 грн.	(суб'єкт повинен виконувати вимоги регулювання лише в перший рік)	грн.
10.	Процедури організації виконання вимог регулювання <i>Формула:</i> <i>витрати часу на розроблення та впровадження внутрішніх для суб'єкта малого підприємництва процедур на впровадження вимог регулювання X вартість часу суб'єкта малого підприємництва (заробітна плата) X оціночна кількість внутрішніх процедур</i>	0,00	0,00	0,00
11.	Процедури офіційного звітування.	0,00	0,00	0,00
12.	Процедури щодо забезпечення процесу перевірок	0,00	0,00	0,00
13.	Інші процедури:			
14.	Разом, гривень	18,055 грн	X	18,055 грн

15.	Кількість суб'єктів малого підприємництва, що повинні виконати вимоги регулювання, одиниць.	2326	X	2326
16.	Сумарно, гривень	41996 грн	X	41996 грн

Витрати на одного суб'єкта господарювання великого і середнього підприємництва, які виникають внаслідок дії регуляторного акта

Порядковий номер	Витрати	За перший рік	За п'ять років
1	Процедури отримання первинної інформації про вимоги регулювання	18,055 грн	18,055 грн
2	Процедури організації виконання вимог регулювання	0.00 грн	0.00 грн
3	РАЗОМ (сума рядків: 1+2+3), гривень	18,055 грн	18,055 грн
4	Кількість суб'єктів господарювання великого та середнього підприємництва, на яких буде поширено регулювання, одиниць	526	526
5	Сумарні витрати суб'єктів господарювання великого та середнього підприємництва, на виконання регулювання (вартість регулювання) (рядок 3 x рядок 4), гривень	9497 грн.	9497 грн.
Сумарні витрати за альтернативами		Сума витрат, гривень	

Альтернатива 1.	
Витрати держави	-
Витрати с/г великого та середнього підприємництва	<i>Див. Розділ Оцінка впливу на сферу інтересів суб'єктів господарювання</i>
Витрати с/г малого підприємництва	<i>Див. Розділ Оцінка впливу на сферу інтересів суб'єктів господарювання</i>
Альтернатива 2.	
Витрати держави	-
Витрати с/г великого та середнього підприємництва	7680 грн.
Витрати с/г малого підприємництва	33960 грн.

IV. Вибір найбільш оптимального альтернативного способу досягнення цілей

Рейтинг результативності (досягнення цілей під час вирішення проблеми)	Бал результативності (за чотири бальною системою оцінки)	Коментарі щодо присвоєння відповідного бала
Альтернатива 1.	1	Залишення ситуації без змін, внаслідок чого буде мати місце відсутність актуалізації положень Програми з урахуванням загроз енергетичній безпеці, не виконання рекомендацій Висновку Колегії Рахункової палати України, залишення без змін низки завдань, які втратили свою актуальність через

		відсутність реальних проявів і родовищ деяких видів корисних копалин.
Альтернатива 2.	4	У випадку прийняття запропонованого проекту будуть досягнуті цілі щодо розвитку мінерально-сировинної бази та геологічного вивчення відповідно до сучасних вимог економіки країни з метою залучення інвестицій.

Рейтинг результативності	Вигоди (підсумок)	Витрати (підсумок)	Обґрунтування відповідного місця альтернативи у рейтингу
Альтернатива 1.	Для держави: Відсутні Для суб'єктів господарювання: Відсутні	Для держави: Відсутність актуальних, сучасних критеріїв, за якими здійснюється розвиток мінерально-сировинної бази. Для суб'єктів господарювання: Витрати залишаються на існуючому рівні.	Така альтернатива не сприятиме досягненню цілей державного регулювання.
Альтернатива 2.	Для держави: Залучення іноземних інвестицій. Збільшення інвестиційної	Для держави: Відсутні Для суб'єктів господарювання: Прогнозуються витрати, пов'язані	Розроблення Проекту є дуже важливим в контексті забезпечення енергетичної незалежності

	привабливості сфери надрокористування. Покращення розвитку ресурсного потенціалу держави. Наближення законодавства України до Європейського рівня. Деталізація особливостей геологічного вивчення та розвитку мінерально-сировинної бази і загалом є деталізаційним документом із зазначеного питання. Для суб'єктів господарювання: Встановлення чітких вимог до процедури розвитку мінерально-сировинної бази та геологічного вивчення.	виключно з необхідністю ознайомитись з новими вимогами регулювання. А саме: 0,5 год на ознайомлення з нормативно-правовим актом.	Держави, оскільки актуалізація положення Програми призведе до наповнення державного бюджету. Також, прийняття проєкту Закону сприятиме подальшому залученню іноземних інвесторів через можливість розробки необхідних економіці країни та інвесторам стратегічних (необхідних) корисних копалин.
--	--	--	---

Рейтинг	Аргументи щодо обраної альтернативи/причини відмови від альтернативи	Оцінка ризику зовнішніх чинників на дію запропонованого регуляторного акта
Альтернатива 1.	Переваги відсутні. Така	Відсутні.

	альтернатива не сприятиме досягненню цілей державного регулювання. Залишаються проблеми зазначені у Розділі 1 Аналізу.	
Альтернатива 2.	Прийняття акту забезпечить збереження інтересів держави з розвитку мінерально-сировинної бази	Відсутній ризик зовнішніх чинників на дію запропонованого регуляторного акта

V. Механізм та заходи, які забезпечать розв'язання визначеної проблеми

Механізмом, який забезпечить розв'язання проблематики, є прийняття регуляторного акта, що в свою чергу забезпечить:

збереження і забезпечення максимальної доступності накопиченої геологічної інформації для оперативності її використання потенційними надрокористувачами за рахунок швидкого впровадження сучасних цифрових технологій її зберігання та використання;

концентрація геологорозвідувальних робіт на пріоритетних напрямках розвитку мінерально-сировинної бази;

зосередження державного фінансування дослідження надр виключно на пошукових та пошуково-оцінювальних роботах з метою виявлення інвестиційно привабливих об'єктів.

1. Організаційні заходи для впровадження регулювання:

Для впровадження цього регуляторного акта необхідно забезпечити інформування надрокористувачів про вимоги регуляторного акта шляхом його оприлюднення у засобах масової інформації та розміщені на офіційному порталі Верховної Ради України.

2. Заходи, які необхідно здійснити суб'єктам господарської діяльності:

1) ознайомитися з вимогами регулювання (пошук та опрацювання регуляторного акту в мережі Інтернет).

VI. Оцінка виконання вимог регуляторного акта залежно від ресурсів, якими розпоряджаються органи виконавчої влади чи органи місцевого самоврядування, фізичні та юридичні особи, які повинні впроваджувати або виконувати ці вимоги

Реалізація регуляторного акта не потребуватиме додаткових бюджетних витрат і ресурсів на адміністрування регулювання органами виконавчої влади чи органами місцевого самоврядування.

Державне регулювання не передбачає утворення нового державного органу (або нового структурного підрозділу діючого органу).

Проведено розрахунок витрат на одного суб'єкта господарювання

великого і середнього підприємництва в межах даного аналізу.

Проведено розрахунок витрат суб'єктів малого (мікро) підприємництва в межах даного аналізу.

VII. Обґрунтування запропонованого строку дії регуляторного акта

Строк дії цього регуляторного акта встановлюється на необмежений строк з моменту набрання чинності, оскільки необхідність виконання положень регуляторного акта є постійною.

VIII. Визначення показників результативності дії регуляторного акта

Прогнозними значеннями показників результативності регуляторного акта є:

1. Розмір надходжень до державного та місцевих бюджетів і державних цільових фондів, пов'язаних із дією акта – не прогнозуються.

2. Кількість суб'єктів господарювання:

суб'єктів господарювання великого і середнього підприємництва – 526;

суб'єктів господарювання малого та мікро підприємництва – 2326.

3. Розмір коштів і час, які витрачаються суб'єктами господарювання у зв'язку із виконанням вимог акта – низький.

4. Розмір коштів, які витратимуться суб'єктом господарювання у зв'язку із виконанням вимог акта:

для одного суб'єкта господарювання великого і середнього підприємництва: 18,055 грн.

для одного суб'єкта господарювання малого та мікро підприємництва: 18,055 грн.

5. Кількість часу, який витратиметься суб'єктом господарювання у зв'язку із виконанням вимог акта:

для одного суб'єкта господарювання великого і середнього підприємництва: 0,5 год.

для одного суб'єкта господарювання малого та мікро підприємництва: 0,5 год.

6. Рівень поінформованості суб'єктів господарювання і фізичних осіб – високий. Проект акта та відповідний аналіз регуляторного впливу оприлюднено на офіційному вебсайті Державної служби геології та надр України.

Після прийняття регуляторного акта він буде опублікований у Відомостях Верховної Ради та засобах масової інформації.

Додатковими показниками результативності запровадження регуляторного акта, виходячи з його цілей, слугуватимуть:

1. Подальше проведення робіт з розвідки родовищ корисних копалин не здійснюватиметься за рахунок коштів Державного бюджету і має фінансуватись надрокористувачими на умовах інвестиційного ризику. З свого боку, держава забезпечує створення необхідних прозорих та стабільних регуляторних умов для

діяльності надрокористувачів з прирощення запасів корисних копалин та їх подальшого видобування.

2. За державою залишається проведення регіональних досліджень території України, спрямованих на розширення мінерально-сировинної бази, зокрема, завершення геологічного картування за програмою Держгеокарта-200, гідрогеологічних і еколого-геологічних робіт та ведення Державних балансів та кадастрів корисних копалин, моніторингу стану ресурсної бази, діяльності надрокористувачів, тощо.

3. Кількість виявлених інвестиційно привабливих об'єктів на пошукові та пошуково-оцінювальні роботи за державні кошти.

IX. Визначення заходів, за допомогою яких здійснюватиметься відстеження результативності дії регуляторного акту

Відстеження результативності регуляторного акта здійснюватиметься шляхом проведення базового та повторного та періодичного відстежень статистичних показників результативності акта, визначених під час проведення аналізу впливу регуляторного акта.

Базове відстеження результативності цього регуляторного акта здійснюватиметься через рік після набрання ним чинності, оскільки для цього використовуватимуться виключно статистичні показники.

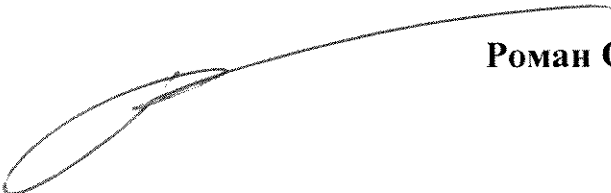
Повторне відстеження результативності регуляторного акта здійснюватиметься через два роки з дня набрання чинності цим регуляторним актом. За результатами даного відстеження відбудеться порівняння показників базового та повторного відстеження.

Періодичне відстеження результативності буде здійснюватися один раз на кожні три роки починаючи з дня закінчення заходів з повторного відстеження результативності цього акта.

У разі надходження пропозицій та зауважень щодо вирішення неврегульованих або проблемних питань буде розглядатись необхідність внесення відповідних змін.

Відстеження результативності регуляторного акта буде здійснювати Міністерство захисту довкілля та природних ресурсів України спільно з Державною службою геології та надр України протягом усього строку його дії шляхом розгляду пропозицій та зауважень, які надійдуть до нього.

Голова Державної служби
геології та надр України

Роман ОПІМАХ

ПОВІДОМЛЕННЯ

про оприлюднення проєкту закону України «Про внесення змін до Загальнодержавної програми розвитку мінерально-сировинної бази України на період до 2030 року»

1. Розробник:

Державна служба геології та надр України.

2. Стислий виклад змісту проєкту:

Проєкт спрямований на вирішення питань подальшого удосконалення законодавства в частині геологічного вивчення надр. Проєктом акта передбачається: концентрація геологорозвідувальних робіт на пріоритетних напрямках розвитку мінерально-сировинної бази; зосередження державного фінансування дослідження надр виключно на пошукових та пошуково-оцінювальних роботах з метою виявлення інвестиційно привабливих об'єктів.

За державою залишається проведення регіональних досліджень території України, спрямованих на розширення мінерально-сировинної бази, зокрема, завершення геологічного картування за програмою Держгеокарта-200, гідрогеологічних і еколого-геологічних робіт та ведення Державних балансів та кадастрів корисних копалин, моніторингу стану ресурсної бази, діяльності надрокористувачів, тощо.

Особлива увага приділяється збереженню і забезпеченню максимальної доступності накопиченої геологічної інформації для оперативності її використання потенційними надрокористувачами за рахунок швидкого впровадження сучасних цифрових технологій її зберігання та використання.

Запропонована редакція Програми передбачає науково-інформаційне забезпечення усіх стадій робіт, у тому числі через постійний моніторинг тенденцій розвитку світового та українського ринку мінеральної сировини.

3. Спосіб оприлюднення проєкту регуляторного акта:

Проєкт акта та аналіз регуляторного впливу оприлюднено на офіційному вебсайті Державної служби геології та надр України (www.geo.gov.ua).

4. Строк, протягом якого приймаються зауваження та пропозиції від фізичних та юридичних осіб, їх об'єднань:

Зауваження та пропозиції до проєкту акта приймаються протягом місяця з моменту його офіційного опублікування.

5. Зауваження та пропозиції надсилати на адресу:

Державна служба геології та надр України, 03057, м. Київ, вул. Антона Цедіка, 16, тел. (044) 456-71-55, e-mail: geonadra@geomail.kiev.ua.

Зауваження та пропозиції надсилати на вказані поштову та електронні адреси.

Голова Державної служби
геології та надр України

Роман ОПІМАХ

Порівняльна таблиця до проекту Закону України «Про внесення змін до Загальнодержавної програми розвитку мінерально-сировинної бази на період до 2030 року»

Зміст положення (норми) чинного законодавства		Зміст відповідного положення (норми) проекту акта
Розділ І		
ЗАГАЛЬНА ЧАСТИНА		
Одним із вагомих чинників подолання кризового становища в економіці України є належне забезпечення потреб економіки в мінерально-сировинних ресурсах та ефективне їх використання.		Основою сталого та ефективного розвитку національної економіки, особливо її видобувної та переробної галузей, є потужний вітчизняний мінерально-сировинний комплекс, що формується на власній мінерально-сировинній базі.
Мінерально-сировинна база – сукупність розвіданих і неперевірено оцінених запасів корисних копалин і супутніх компонентів, що може бути застосована в галузях економіки за умови отримання економічної вигоди на рівні, достатньому для провадження розширеного виробництва з метою забезпечення економічної безпеки держави.		Мінерально-сировинна база (далі – МСБ) – це сукупність ресурсів і запасів корисних копалин, які використовуються або можуть бути використані державою. МСБ країни створюється шляхом проведення комплексу геолого-зйомочних, пошукових та розвідувальних робіт. За їхніми результатами в надрах України розвідано близько 8,8 тисяч родовищ промислового значення з майже 100 видами корисних копалин. За обсягом розвіданих запасів вугілля, залізних, марганцевих і титано-цирконієвих руд, граніту, каоліну, калійних солей, сірки, вогнетривких глин, облицювального каменю, скляного піску й інших корисних копалин Україна належить до провідних країн світу. З видобутком та використанням корисних копалин пов'язано близько половини промислового потенціалу країни та до 20% її трудових ресурсів. За рахунок експорту мінеральної сировини та продуктів її переробки Україна отримує близько 60% від загальної суми експортних надходжень. При цьому надра України ще мають значний потенціал для суттєвого нарощування МСБ.
Мінерально-сировинний комплекс забезпечує вагомую частку валового національного продукту. З видобутком і використанням корисних копалин пов'язано 48 відсотків промислового потенціалу країни і до 20 відсотків її трудових ресурсів. Ці показники наближаються до показників розвинутих країн з потужною гірничодобувною промисловістю, де зосереджено від 20 до 40 відсотків загальних інвестицій та до 20 відсотків трудових ресурсів.		За промислово-економічним значенням передбачається розподіл видів сировини загальнодержавного значення, як складової мінерально-сировинної бази України, на такі категорії: категорія А – види мінеральної сировини, що інтенсивно видобуваються в Україні та відчутно впливають на економіку держави, вони характеризуються значними розвіданими запасами

На сьогодні в Україні у значних обсягах ведеться видобування кам'яного вугілля (1,7 відсотка загального видобутку у світі), товарних загінних (4,5 відсотка) та марганцевих (9 відсотків) руд, урану, титану, цирконію, графіту (4 відсотки), каоліну (18 відсотків), бромну, вохру, нерудної металургійної сировини (кварцитів, флюсових вапняків і доломітів), хімічної сировини (самородної сірки, кам'яних і каїнних солей), обпильовального каменю (гранітів, лабро, лабрадоритів), скляного піску тощо. В Україні видобувається також вуглеводнева сировина, буре вугілля, торф, цементна сировина, тугоплавкі та погнетривкі глини, сировина для виробництва будівельних матеріалів, йод, бром, різноманітні мінеральні води, дорожнє і цементне каїніни, пісок кварцу тощо. У відносно незначних обсягах здійснюється видобування нікелевих руд, золота, скандію, гафнію, бурититу, ієоліту, фосфатної сировини тощо.

З різним рівнем детальності вивчено родовища нетрадиційних для України корисних копалин - хрому, свинцю, цинку, міді, молибдену, берилію, літію, танталу, ніобію, рідкісних земель, плавикового шпату, анатиту, торючих станцій, бішофіту тощо.

Протягом останніх 5-10 років підтверджено реальні можливості подальшого приросту запасів вуглеводнів, відкриття і розвідки родовищ нових для України видів корисних копалин - золота, хрому, міді, свинцю, цинку, молибдену, рідкісних і рідкісноземельних елементів, літію, ніобію, танталу, фосфоритів, флюориту, каменесамонітної сировини тощо. Саме із започаткуванням та істотним нарощенням їх видобутку пов'язані потенційні можливості нарощення експортного потенціалу держави.

Однак через складне становище економіки держави, що зумовлює недостатні обсяги проведення

та є предметом експорту або можуть розглядатися такими з метою забезпечення в стислі строки надходжень до державного бюджету;

категорія Б - види мінеральної сировини, що нині в Україні видобуваються в обмежених обсягах, собівартість їх видобутку забезпечує прибутковий економічно вигідний рівень рентабельності, розробка ускладнюється екологічними проблемами, розвідані запаси родовищ невеликі або виснажені, нові родовища недостатньо вивчені, водночас потреба в таких видах сировини зумовлена розвитком промисловості. Нестача таких видів мінеральної сировини покривається за рахунок імпорту;

категорія В - види мінеральної сировини, родовища яких в Україні наявні, запаси їх (у тому числі значні) розвідані, але сировина видобувається в обмежених обсягах або не видобувається взагалі. Згідно з техніко-економічними розрахунками така мінеральна сировина за плиннішого економічного становища країни не є конкурентоспроможною, порівняно з імпортною сировиною, і не може бути рентабельно перероблена на вітчизняних підприємствах із застосуванням існуючих технологій. Водночас потреба в такій сировині може відновитися в результаті впровадження новітніх технологій збагачування або попередньої переробки відповідних руд;

категорія Г - види мінеральної сировини, родовища яких сьогодні в Україні не розробляються і недостатньо вивчені, але в перспективі можуть стати важливими для економіки держави, враховуючи потреби інших галузей промисловості.

Стратегічно важливі для економіки країни корисні копалини - це найважливіші корисні копалини загальнодержавного значення, що забезпечують економічну безпеку держави, стабільність розвитку національної економіки у довгостроковій перспективі, а також сприятливі та безпечні умови проживання населення.

Головними критеріями виділення стратегічно важливих корисних копалин можуть бути: їхня роль у формуванні валового національного продукту, обсяг валютних надходжень від експорту, вплив на стабільність національної валюти, кон'юнктура на

геолого-технічних, пошукових і розвідувальних робіт, темпів та обсягів відтворення власної мінерально-сировинної бази не відтворюють потребам країни.

Через нестачу коштів обсяги проведення геологорозвідувальних робіт скоротилися у 3-4 рази. Починаючи з 1994 року пріоритет розподіляв записів бійності стратегічних видів корисних копалин не компетенсу їх видобуток. Подальше звільнення із вжитим дієвих заходів зумовить нестачу деяких видів власної мінеральної сировини, зниження рівня захисту національних інтересів. Крім традиційного імпорту нафти, газу, деяких кольорових і рідкісних металів, коксівного вугілля, магнезиту, плавикового та польового шпату Україна вже сьогодні ввозить сірку, яку до 1992 року експортувала щороку в обсягах 1,5-2,9 млн тонн.

Скупне економічне становище України з часу набуття незалежності значною мірою зумовлене відсутністю власних дешевих джерел енергії. Єдиним на сьогодні виходом з такої ситуації є пріоритетний розвиток нових енергетичних технологій, що базуються на значних запасах в Україні кам'яного і бурого вугілля, багатих органічного сланців ("сланцевий газ"), торфу тощо та істотне наращення обсягів використання нетрадиційних та альтернативних джерел енергії.

Важливе значення також має комплексне геологічне вивчення території України (у тому числі української частини шельфу Чорного і Азовського морів) і природних та антропогенних змін геологічного середовища в режимі постійного моніторингу.

З урахуванням загальносвітових тенденцій у використанні корисних копалин основні проблемні питання задоволення на належному рівні потреб економіки в мінерально-сировинних ресурсах пов'язуються з такими факторами:

внутрішньому і світовому ринках, потреба у відповідній сировині національної оборони та інших видів промисловості, високотехнологічних виробництв тощо.

Перелік стратегічно важливих для економіки корисних копалин на різних етапах історичного розвитку змінюється, що є особливо актуальним сьогодні, у період стрімкого розвитку технологій, і тому цей перелік потрібно періодично уточнювати. Визначальний вплив на перелік стратегічно важливих корисних копалин має загальна стратегія держави, рівень розвитку її економіки.

Ліній стратегічно важливими для економіки України є: природний газ, нафта, вугілля, уран, золото, залізо, марганець, хром, титан, молибден, мідь, нікель, кобальт, свинець, цинк, благородні, рідкісні (берилій, літій, тантал, цирконій та ін.), рідкоземельні метали, сировина для металургії, гірничо-хімічна, агрохімічна та будівельна сировина, графіт, природно захищені питні та мінеральні води. Перелік стратегічно важливих корисних копалин затверджується Кабінетом Міністрів України за поданням центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері охорони навколишнього природного середовища та перетворюється кожні 5 років.

Критична мінеральна сировина – це стратегічна сировина, яка в країні не видобувається або видобувається в обмежених обсягах, а споживається в значній кількості та має високий потенційний ризик в обмеженні її імпорту, що може привести до зупинення відповідного промислового виробництва. Критичність сировини має тимчасовий характер і залежить від швидкоплинних змін в економіці держави, технологій промислового виробництва та стану державних запасів цієї сировини. Нестача критичної сировини несе в собі ризики та загрози для розвитку економіки держави. Проблема критичності уявляється шляхом диверсифікації джерел постачання або заміщенням критичної сировини іншою сировиною, або наращуванням видобутку цієї сировини із власних надр. В умовах обмежених фінансових ресурсів, бюджетні асигнування потрібно спрямовувати переважно на заходи, що

кінність і невідновлюваність природних мінеральних ресурсів зумовлюють необхідність їх раціонального та оптимізованого використання. Інтенсивні методи видобутку, переробки і споживання корисних копалин на основі новітніх досягнень науки і техніки є невід'ємною складовою частиною загальносвітової технічної революції; науково-технічний прогрес в усіх галузях мінерально-сировинного комплексу та жорстка конкуренція між виробниками мінеральної сировини у країнах з ринковою економікою унеможливають вступити усім країнам до активного використання бідніших руд. Навпаки, за останні 10-20 років у таких країнах спостерігається тенденція до беззастережного видобутку і переробки найбагатших руд більшої видів мінеральної сировини; подальше зростання хоч і уповільненими темпами загального обсягу споживання мінеральної сировини та продуктів її переробки в країнах з ринковою економікою, незважаючи на більш раціональне її використання. Досвід розвинутих країн (Японія, США, Південна Корея, Італія та інші) свідчить, що підвищення загального рівня соціально-економічного розвитку неминуче супроводжується нарощенням обсягів споживання природної мінеральної сировини. У розрахунку на душу населення їх споживання повільно, але невпинно зростає, і ця тенденція, за оцінками фахівців, збережеться у найближчі десятиріччя. Тому ці країни продовжують нарощувати інвестиції в геологічну розвідку на власних територіях і територіях країн, що розвиваються; аналіз світових тенденцій за останні 10-15 років свідчить, що найбільш високими темпами у світі продовжують зростати видобуток і споживання енергетичних ресурсів, легуючих металів та окремих видів кольорових і

будуть сприяти приросту ресурсів такої сировини.

В різних країнах існують неоднакові підходи до методології визначення критичності сировини. У США і в країнах Євросоюзу до критичної сировини відносяться передусім хімічні елементи та їхні групи, які є основною виробництва високотехнологічної продукції. Зокрема, як в США, так і ЄС до них віднесені магній, сурма, платиноїдні, кобальт, талій, германій, ніобій, рідкісноземельні елементи, тантал, вольфрам, індій.

Попереду в Україні можна визначити такий перелік критичних видів мінеральної сировини: природний газ, нафта, уран, коксівне та антрацитове кам'яне вугілля, руди алюмінію, вольфраму, міді, свинцю, цинку, нікелю, літію, танталу, ніобію, хрому, кобальту, магнію, платиноїдів. Перелік критичних корисних копалин та зміни до нього розробляються на підставі аналізу стану та змін балансу запасів корисних копалин і митної бази експортно-імпортних операцій з мінеральною сировиною та продуктами її переробки, а також затверджуються Кабінетом Міністрів України не рідше, ніж кожні 5 років, за поданням центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері охорони навколишнього природного середовища.

Поліг видів мінеральної сировини за промислово-економічним значенням

Види мінеральної сировини	Категорія А: значні запаси, інтенсивно видобуваються, предмет експорту	Категорія Б: запаси невеликі або виснажені, обмежений видобуток, предмет імпорту	Категорія В: значні запаси, обмежений або відсутній видобуток, (нерентабельний)	Категорія Г: запаси не розробляють, тиссячі і нестачатньо вичерпні
Паливно-енергетичні ресурси	природний газ *** нафта і конденсат *** уран *** кам'яне вугілля ***	торф	метан вугільних пластів	газ центральнo-басейного типу *** газ сланцевих товщ метан із

рідкісних металів, благородних металів та алмазів, сировини для сільськогосподарства.

буре вугілля ***		газотіпів	
Металічні руди	залізо * марганець * титан * цирконій і тафій *	нікель і кобальт *** свинцеві і цинк *** алюміній *	тантал і ніобій ** літій ** берилій *** річкові земельні та ірригаторські * срібло *
Нерудна сировина	піски формувальні * вторинні каооліни * тугоплавкі гліни * кварцити * первинні каооліни і опоки * кварцовий пісок * будівельне каміння *	калійні солі * сірка самородна * вапняки для цукрової промисловості * ті * графіт *	флюсові вапняки і доломіти * бентонітові гліни * барит напівпрозорі і не каміння
Підземні води та лікувальні гряди	питні та технічні підземні води * лікувальні мінеральні води *	теплоенергетичні води лікувальні гряди	флюорит магнізит високоглиноземна сировина * апатит * фосфорити * алмази * поверховий шпат * гладуконіт * техногенна сировина

* стратегічна сировина,

** критична сировина

*** критично-стратегічна сировина

В останні десятиріччя через суттєве скорочення витратів держбюджету на геологорозвідувальні роботи в розвитку МСБ спостерігаються негативні явища та тенденції – скорочуються обсяги видобування корисних копалин, приріст запасів більшості

	стратегічних видів корисних копалин не компенсує обсяги їх видобутку, збільшився імпорту мінеральної сировини, теми видобутку МСБ не відновлюють потребам країни. Крім того, наявна інформації про родовища та рудопрояви втрачає актуальність, первинна геологічна інформація втрачається, що призводить до втрат доказової бази наявності родовища, що, у свою чергу, унеможлиблює їх залучення до видобутку за рахунок інвестицій. Подальше зволювання із вжитими дієвих заходів зумовить нестачу низки видів власної мінеральної сировини, що загрожуватиме економічній та політичній незалежності країни. Одним з таких заходів є прийняття актуалізованої Загальнодержавної програми розвитку МСБ з урахуванням сучасних ринкових умов господарювання та надокористування.
Розділ II МЕТА ПРОГРАМИ	Розділ II
Метою Програми є забезпечення потреб національної економіки у мінеральних ресурсах за рахунок власного видобутку, зменшення залежності України від імпорту мінеральних ресурсів та збільшення експортного потенціалу країни за рахунок видобутку корисних копалин, що мають великий попит на світовому ринку. Мета Програми повною мірою відповідає сучасним європейським принципам сталого розвитку - забезпечення нагальних потреб у мінеральних ресурсах без ризику позбавлення майбутніх поколінь у забезпеченні їх потреб. За промислово-економічним значенням передбачається поділ видів сировини як складової мінерально-сировинної бази України на такі категорії: категорія А - види мінеральної сировини, що інтенсивно видобуваються в Україні, характеризуються значними	Метою Програми є забезпечення потреб національної економіки в мінеральних ресурсах за рахунок власного видобутку, зменшення залежності України від імпорту мінеральних ресурсів та збільшення експортного потенціалу країни за рахунок видобутку корисних копалин, що мають великий попит на світовому ринку. Мета Програми у повній мірі відповідає сучасним європейським принципам сталого розвитку та найкращим світовим практикам. Досигнення зазначеної мети передбачається не шляхом абстрактного валового націлювання запасів усіх видів корисних копалин, а за рахунок концентрації зусиль, в умовах обмежених фінансових ресурсів, на удосконаленні структури запасів та перспективних ресурсів стратегічно важливих для держави корисних копалин і критичної мінеральної сировини, а також відповідної активізації геологічного вивчення надр із застосуванням сучасних пошуково-розвідувальних та інформаційних технологій. Загальнодержавна програма в сучасних умовах господарювання

розвіданими запасами корисних копалин і компонентів та є предметом експорту або можуть розглядатися як такі з метою забезпечення в стислі строки валютних надходжень і надходжень до державного бюджету; категорія Б - види мінеральної сировини, що на даний час в Україні видобуваються в обмежених обсягах, собівартість видобутку яких забезпечує граничний економічно вигідний рівень рентабельності, розробка ускладнюється економічними проблемами, розвідані запаси родовищ невеликі або виснажені, нові родовища недостатньо вивчені, але потреба в таких видах сировини зумовлена розвитком промисловості. Нестача таких видів мінеральної сировини покривається за рахунок імпорту; категорія В - види мінеральної сировини, родовища яких в Україні наявні, запаси їх (у тому числі значні) розвідані, але сировина видобувається в обмежених обсягах або не видобувається взагалі. Згідно з техніко-економічними розрахунками така мінеральна сировина при сучасному становинні економіки країни не є конкурентоспроможною порівняно з імпортованою сировиною і не може бути рентабельно перероблена на вітчизняних підприємствах відповідно до діючих технологій. Водночас потреба в такій сировині може відновитися як результат освоєння новітніх технологій збагачення або попередньої переробки відповідних руд; категорія Г - види мінеральної сировини, родовища яких на даний час в Україні не розробляються і недостатньо вивчені, але в перспективі можуть стати важливими для економіки держави, враховуючи потреби інших галузей промисловості.	мас бути орієнтована на пошуки стратегічно важливих і критичних видів сировинних ресурсів і забезпечення швидкого та прозорого залучення інвестицій, з метою освоєння виявлених перспективних ділянок для геологорозвідувальних та видобувних робіт на найбільш доцільних для народу України умовах. Сучасні умови ринкової економіки вимагають наукового обґрунтування та невідкладної розробки стратегії надкористування, сталого державного стимулювання та фінансування пошуково-розвідувальних робіт і дій, спрямованих на прискорення залучення до промислової розробки стратегічних, насамперед, і критичних видів мінеральної сировини, а також оперативного регулювання пріоритетів розвитку МСБ залежно від кон'юнктури світового ринку й української економіки.
Норма відсутня	Розділ III ШЛЯХИ І СПОСОБИ РОЗВ'ЯЗАННЯ ПРОБЛЕМИ Проблема розвитку мінерально-сировинної бази України як матеріальної основи зростання національної економіки потребує

зв'язаного системного підходу, оптимальним варіантом якого є збалансоване використання ресурсів держави і приватного бізнесу та запровадження інноваційно-інвестиційного механізму надкористування. Це дасть змогу підвищити ефективність засобів впливу з боку держави на розвиток геологічної галузі, забезпечити впровадження сучасних ефективних форм господарювання, створити додаткові робочі місця на підприємствах мінерально-сировинного комплексу та збільшити його внесок у розвиток національної економіки, зменшити її залежність від імпорту окремих видів мінеральної сировини та змінити експортний потенціал.

Проблеми передбачається розв'язати шляхом:

концентрації зусиль, у тому числі фінансових ресурсів, на пріоритетних напрямках розвитку мінерально-сировинної бази, пошуках та розвідці родовищ корисних копалин, насамперед стратегічно важливих для національної економіки;

активізації робіт щодо геологічного вивчення надр з використанням сучасних засобів нагромадження, систематизації та обробки геологічної інформації, впровадження нових методів і технологій пошуків і розвідки родовищ корисних копалин;

диференційного підходу до оцінки запасів і перспективних ресурсів мінеральної сировини, впровадження раціональних способів розробки комплексних родовищ і вилучення супутніх компонентів, відтворення ресурсного потенціалу регіонів з інтенсивним видобутком корисних копалин;

активізації міжнародного співробітництва з питань геологічного вивчення, раціонального використання і охорони надр.

Значну частину витрачених на реалізацію Програми коштів передбачається компенсувати ще під час її реалізації за рахунок надходжень від продажу спеціальних дозволів на користування надрами, на виділені під час виконання Програми ділянки, а також від продажу геологічної інформації, створеної при виконанні Програми.

ЗАВДАННЯ ТА ЗАХОДИ ПРОГРАМИ

Основним завданням Програми є стаге пріоритетне забезпечення зростаючих потреб національної економіки в мінеральній сировині. В Україні наявні розвинута мінерально-сировинна база багатьох видів та значні перспективи її наповнення, потужна геологічна галузь, видобуток та переробка промисловість, вагомий потенціал досліджень, висококваліфікованих науково-технічних працівників. За обсягами розвіданих запасів та видобутку ряду видів мінеральної сировини Україна посідає чільне місце серед країн Схід, Європи та світу. В умовах зростання світових інтеграційних процесів і глобалізації необхідний подальший розвиток національної геологічної галузі. Завдання Програми визначене за пріоритетними напрямками розвитку мінерально-сировинної бази. Зведені обсяги простоту запасів видів корисних копалин та необхідні для дослідження цього обсяги фінансування наведені в <u>Додатку 2</u> до Програми.	Головне завдання Програми – це стаге забезпечення зростаючих потреб національної економіки в мінеральній сировині. Україна володіє потужною мінерально-сировинною базою з багатьох видів корисних копалин, її надра мають величезний потенціал для подальшого розвитку МСБ і наповнення запасів корисних копалин шляхом сучасної геолого-економічної оцінки нових перспективних ділянок та переоцінки історичних, збільшення видобутку стратегічно важливих та зменшення кількості критичних видів мінеральної сировини. З урахуванням загальних положень сформовано завдання Програми з наповнення запасів і перспективних ресурсів з окремих видів корисних копалин та визначено заходи з практичної реалізації завдань. Програма передбачає використання бюджетних асигнувань для стимулювання результативності проведення робіт з геолого-економічної оцінки за рахунок їх прискорення та покращення якості. Метою є не просто виявлення, а подальше пильнє освоєння промислових об'єктів стратегічно важливих і критичних корисних копалин, ресурсна база яких недостатня, але результати раніше проведених робіт свідчать про їх наявність. У додатку 2 до Програми окремі види стратегічно важливих і критичних корисних копалин, а також напрями геологорозвідувальних робіт об'єднані в групи із загальним фінансуванням для можливості оперативного управління пріоритетними напрямками розвитку МСБ з окремих видів корисних копалин та їх фінансуванням.
Газ, нафта, конденсат	Паливно-енергетичні ресурси
Норма відсутня	Природний газ, нафта, конденсат ... Держава зацікавлена в максимальному заміщенні імпорту вуглеводнів, оскільки ці дії матимуть значний позитивний ефект на економічне зростання країни та гарантуватимуть її стаге енергозабезпечення. Інвестиції в розвиток вітчизняного видобутку

... Державним балансом запасів корисних копалин враховано запаси нафти, газу і газового конденсату за 381 родовищем. Основна їх кількість - 211 - зосереджена у Східному регіоні, 112 - у Західному, 45 - у Південному.	нафти і газу та їх переробки призведуть до створення нових робочих місць і розширення податкової бази по всьому ландшафту задіяних послуг та товарів у суміжних галузях.
Державним балансом запасів корисних копалин враховано запаси нафти, газу і газового конденсату за 426 родовищами , з них 50 законсервовані. Основна їх кількість - 253 - зосереджена у Східному регіоні, 116 - у Західному, 42 - у Південному, 15 з них перебувають на морському шельфі.	Державним балансом запасів корисних копалин враховано запаси нафти, газу і газового конденсату за 426 родовищами , з них 50 законсервовані. Основна їх кількість - 253 - зосереджена у Східному регіоні, 116 - у Західному, 42 - у Південному, 15 з них перебувають на морському шельфі.
Обсяг щорічного видобутку вуглеводнів за останні роки в середньому становив 4 млн тонн нафти з конденсатом і 18-20 млрд куб. метрів газу, що дорівнює відповідно 10 і 20 відсоткам, що споживаються в країні.	Норму виключити
У Східному регіоні початкові сумарні ресурси вуглеводнів за станом на 1 січня 2010 року становили 5425,4 млн тонн умовного палива, у тому числі газ (вільний та розчинний) - 4636,7 млрд куб. метрів, нафта і конденсат - 788,7 млн тонн.	У Східному регіоні початкові сумарні ресурси вуглеводнів станом на 2019 рік обліковані 5319,0 млн. тонн умовного палива, у тому числі газ (вільний та розчинний) – 4545,8 млрд. куб. метрів, нафта і конденсат – 773,2 млн. тонн.
Ступінь використання початкових сумарних ресурсів за сумарним обсягом усіх вуглеводнів за станом на 1 січня 2010 року становив близько 54 відсотки. Нерозвідана частка початкових сумарних ресурсів у кількісному відношенні за сумарним обсягом вуглеводнів становить 2565,2 млн тонн умовного палива, у тому числі газу - 2181,4 млрд куб. метрів, нафти і конденсату - 383,8 млн тонн.	Станом на 2019 рік використано близько 59% початкових сумарних ресурсів за сумарним обсягом усіх вуглеводнів. Нерозвідана частка початкових сумарних ресурсів у кількісному відношенні за сумарним обсягом вуглеводнів склала 2193,0 млн тонн умовного палива.
Таким чином, у Східному регіоні є достатній потенціал для нарощування обсягів видобутку нафти і газу. Під час прогнозування простоту запасів вуглеводнів у Східному регіоні на перспективу враховано тенденції та обсяги, що склалися за останні п'ять років. Початкові сумарні ресурси Західного регіону за станом на 1 січня 2010 року становлять 1464,2 млн тонн умовного палива, з них 988,2 млрд куб. метрів газу та 476,0 млн тонн нафти і конденсату. Ступінь реалізації початкових	Таким чином, у Східному регіоні залишається значний потенціал для нарощування обсягів видобутку нафти і газу. Початкові сумарні ресурси Західного регіону за станом на 2019 рік обліковані 1440 млн. тонн умовного палива, з них 970 млрд. куб. метрів газу та 470 млн. тонн нафти і конденсату. Ступінь реалізації початкових сумарних ресурсів вуглеводнів становить 42%. Нерозвідана (залишкова) частина близько 850 млн. т у.п. В Західному регіоні також є значні перспективи для нарощування запасів вуглеводнів та їх видобутку. У Південному регіоні (Причорномор'я, Крим та шельф у межах виключної (морської) економічної зони Чорного та Азовського морів) реалізовано тільки 4% початкових сумарних ресурсів, що в

сумарних ресурсів вуглеводнів становить 41,8 відсотка. Нерозвідана (залишкова) частина становить 867,4 умовних одиниць. Поточна кількість прогнозних і перспективних ресурсів нафти та газу, що може бути першочерговою основою для відкриття нових родовищ і приросту запасів вуглеводнів, становить 2603,0 млн тонн нафти і 157,7 млрд куб. метрів вільного газу. У Західному регіоні також є значні перспективи для напроудування запасів вуглеводнів та їх видобутку. У Південному регіоні (Причорномор'я, Крим та шельф у межах виключної (морської) економічної зони Чорного та Азовського морів) реалізовано тільки 4,4 відсотка початкових сумарних ресурсів, що в цілому становлять 2619,6 млн тонн вуглеводнів, з яких газ - 2208,0 млрд куб. метрів і нафта з конденсатом - 411,6 млн тонн. Потенціал цього регіону для приросту запасів. У цілому протягом 2011-2020 років планується приростити 127 млрд куб. метрів газу та 32,5 млн тонн нафти і конденсату, а протягом 2021-2030 років - відповідно 160 млрд куб. метрів газу і 40 млн тонн нафти і конденсату. Щорічне зростання приросту їх запасів на період до 2030 року становить 2 відсотки та зумовлюється наявними ресурсами вуглеводнів. Під час визначення вартості одиниці підготовки запасів прийнятий досягнутий середній показник за 2004-2009 роки - 30,9 гривні. На запланований приріст запасів необхідні витрати (з урахуванням індексу споживчих цін): у 2011-2020 роках - 72032,35 млн гривень (у тому числі з державного бюджету - 5460,03 млн гривень), у 2021-2030 роках - відповідно 104225,73 млн гривень (у тому числі з державного бюджету - 7863,19 млн гривень). Частка державного бюджету в загальному фінансуванні робіт з пошуку та розвідки родовищ вуглеводнів становить 8 відсотків	
цілому становить 2100 млн тонн вуглеводнів, з яких газ - 1900 млрд куб. метрів і нафта з конденсатом - 200 млн тонн. Потенціал цього регіону для приросту запасів є максимальним. У зв'язку з окупатиєю значної частини території Південного регіону прогнозні ресурси економічної зони України зменшуються до 270 млн. т у. п., у тому числі по Чорному морю - 160,0 млн. т і по Азовському - 110,0 млн. т. За міжнародною системою оцінки PRMS, станом на 2018 рік, комерційно видобувними запасами нафти і газу вважалися приблизно 3477 млн барелів нафтового еквіваленту (22 роки споживання), а ресурси з невизначеною вірогідністю комерціалізації - 1160 млн т барелів нафтового еквіваленту. Понад 70% перспективних ресурсів (С3), які є першочерговими для проведення розвідувальних робіт та пошукового буріння, зосереджені на глибині понад 3 км, значна частина цих ресурсів також залеглає на надглибоких горизонтах - понад 5 км. Крім того, понад 92% родовищ мають запаси менше 5 млрд куб. м і 5 млн т, та вважаються дрібними і дуже дрібними. На частку великих і середніх родовищ припадає поговинна запасів та видобутку країни, однак вони перебувають на завершальній стадії розробки та виснажені на понад 70%. Отже, в надрах нафтогазоносних регіонів України заглинюються нерозвіданими близько половини наявних ресурсів вуглеводнів. Разом з цим їх переважна більшість представлена дрібними, глибокозаглибленими або низькорентабельними об'єктами, освоєння яких є проблемним і не забезпечить необхідного приросту розвіданих запасів та його підвищення над обсягом нафтогазовидобутку. Суттєве збільшення видобутку вуглеводнів у перспективі неможливе без значного нарощування ресурсної бази та покращення її якості за рахунок розвідки та підготовки нових об'єктів. Це пріоритетне завдання за попередніми оцінками дозволить приростити до ресурсної бази ще близько 800 млн т у. п., зокрема за період виконання цієї Програми - близько 170 млн т.	

(досягнутий рівень співвідношень протягом останніх 10 років). У цілому в цьому напрямі протягом 2011-2030 років за рахунок державного бюджету передбачено забезпечити приріст запасів вільного газу - 287 млрд куб. метрів, конденсату і нафти - 72,5 млн тонн.	умовного палива. Цей напрям нарощування мінеральної сировини належить до пріоритетних. Суттєвим резервом для повного забезпечення економіки України газом власного видобутку є нафти в українських надрах нетрадиційні джерела газу.
Норма відсутня	Нетрадиційні джерела газу До нетрадиційних джерел газу належать: газ центрального-басейнового типу, газ сланцевих товщ, метан пугільних родовищ та газ-метан із газогідратів. Ресурси цих різновидів газу відносять до так званих альтернативних джерел вуглеводневої сировини. Вони є присутніми в українських надрах та характеризуються різними (як правило, складними) гірично-геологічними умовами заглиблення та формування і, як наслідок, потребують спеціальних методів та методик їх оцінювання, розвідки, розробки та видобування і, відповідно, значних витрат на їх освоєння. Усі зазначені різновиди газу характеризуються додатковим капіталомісткістю та підвищеною складністю видобування, але їх ресурси значно перевищують ресурси традиційного природного газу. Запаси нетрадиційних джерел газу почали офіційно обліковуватися в державному балансі запасів лише в 2020 році. Водночас, цей вид сировини все ще належить до категорії Г. Газ центрального-басейнового типу Цей тип природного газу пов'язаний з низькопористими та низькопроникиними колекторами, які залягають на великих глибинах (5–8 км) переважно в Центральній та Південно-Східній частині ДДЗ. Поряд з низькими фільтраційно-емісійними властивостями для них характерні, як правило, низька продуктивність свердловин, що вимагає постійного буріння їх великої кількості, необхідність застосування стимуляції (гідророзрив пласта) та, зокрема, горизонтального буріння, коротка тривалість життя свердловин та швидке падіння їх дебіту, на позовину вже у перший рік. Пошуки, розвідка та видобуток цих скупчень газу має свої специфічні особливості, через що він

виділений у окремий тип. Його ресурси та запаси раніше не обліковувались, а перші обсяги такого газу у розмірі 98,3 млн куб. м перспективних запасів та ресурсів Святогірського родовища були офіційно поставлені на Державний баланс у 2020 році.

За попередніми оцінками ресурси газу центральнобасейного типу в Україні суттєво перевищують ресурси звичайного природного газу, і тільки по Східному регіону, за підрахунками Українського державного геологорозвідувального інституту (дальше – УкрДГРІ), його геологічні запаси до глибини 4500 м за п'ятьма продуктивними комплексами сягають 32 трлн куб. м, а видучені – 8,5 трлн куб. м при коефіцієнті видучення 0,28%.

Для вирішення проблем необхідно:

провести переінтерпретацію наявних геолого-геофізичних матеріалів та виконати наукове обґрунтування найбільш перспективних ділянок можливих скопінень такого газу;

виконати комплекс геофізичних досліджень, включаючи 3Д сейсмічне моделювання, виділити пакети та визначити місця закладання параметричних свердловин;

виконати буріння параметричних свердловин з повним відбором керну у перспективній частині розрізу, а також сучасні комплексні петрофізичні дослідження керну для створення інтерпретаційних моделей;

провести геолого-економічну оцінку першочергових нафтогазо-перспективних об'єктів і підготувати їх для ліцензування;

впровадити необхідне технічне регулювання та економічні стимули на рівні держави для залучення інвесторів до пошуку таких ресурсів.

Повне виконання цих завдань дозволить прирости ресурсну базу газу на 150–200 млрд куб. м, зокрема за період виконання Програми близько 50 млрд куб. м.

Газ сланцевих товщ

Газ сланцевих товщ (який вміщують глинисті сланці та аргіліти) – це горючий природний газ, що міститься в низькопористих та низькопроникних газоносних сланцевих товщах. У пластових

Умовах він знаходиться в практично нерухомому стані і видобувається через штучні проникні зони та резервуари в навіскодосвердловинному просторі, які створені з використанням технології гідророзриву або інших технологій розшнцільнення газонасної сланцевої товщі. Уміщуючими породами газу сланцевих товщ є осадові породи з переважанням глинистої складової (до 50%), сланцевою (шаруватою) текстурою, збагачені розсіяною органічною речовиною (РОР від 1% до 25%), що за ступенем каталітичності неретвердє здатна генерувати й акумулювати газ пуглеводисневого складу. Ндспримованими теоретичними дослідженнями проблем і можливостей видобування природного газу зі сланцевих товщ в Україні почали займатись десять років тому, а практика його видобування відсутня.

У Дніпровсько-Донецькій западині високоперспективними вважаються чорносланцеві товщі девону та карбону, які залгають у прибогрових частинах на глибинах 2000–4000 м. Одним з першочергових об'єктів для пошуків є ділянка надп Одеська та арійїти силуру Волино-Поділья у Західному регіоні, Руденківське родовище в ДДЗ та Кальміус-Торецька площі північно-західної частини Донецького прогину. Попередня оцінка ризикованих видобувних ресурсів сланцевого газу в ДДЗ сягає 2,2 трлн куб. м, у Західному регіоні – до 1,5 трлн куб. м.

З метою практичної реалізації Програми з пошуку сланцевого газу необхідним є:

проведення фундаментальних та прикладних науково-дослідних і тематичних досліджень вивчення світового досвду з наукового прогнозування та обгрунтування перспективних зон розвитку сланців із високим вмістом органічної речовини, з якими пов'язуються перспективи видобутку газу в усіх нафтогазоносних басейнах України;

здійснення оцінки прогнозних і перспективних ресурсів газу сланцевих товщ нафтогазоносних басейнів України;

розроблення цільової програми з техніко-економічним обгрунтуванням проведення пошуково-розвідувальних робіт,

	виключаючи буріння опорно-параметричних свердловин; виявлення та підготовка об'єктів для первочергового проведення геологорозвідувальних робіт з метою відкриття родовищ сланцевого газу; пошук технологій досліджень сланцевого газу; впровадження необхідного технічного регулювання та економічних стимулів на рівні держави для заохочення бізнесу займатися пошуком та розробкою таких ресурсів; практична реалізація проєктів з пошуку, розвідки та видобутку сланцевого газу на первочергових об'єктах. В результаті практичної реалізації цього напрямку очікується приріст ресурсів газу обсягом близько 100 млрд куб. м, зокрема за період виконання Програми близько 40 млрд куб. м. Газ-метан із газогідратів Газ-метан із газогідратів є перспективною складовою нетрадиційних джерел газу. Наявність газогідратних скопчень у північно-західній частині шельфу Чорного моря підтверджена результатами комплексних геофізичних досліджень, виконаних Інститутом геофізики НАН України у 2010–2013 рр. Попередня оцінка обсягів метану тільки цієї ділянки складає близько 1,2 трлн куб. м. Крім того, ознаки наявності газогідратів виявлено і на інших ділянках Чорного моря, а також у розрізах Дніпровсько-Донецької западини. Пошуково-розвідувальні роботи з виявлення та оцінки скопчень газогідратної сировини повинні передбачати, зокрема, розробку, освоєння та впровадження технологій видобування та видобутку метану з газогідратів, із подальшим проведенням аналізу та узагальненням результатів вітчизняних та закордонних досліджень і робіт з пошуку та проведення дослідно-промислової експлуатації розвіданих газогідратних об'єктів. В межах цієї Програми за державний кошт може передбачатися лише проведення науково-тематичних досліджень. Метан вугільних родовищ Цей вид сировини належить до категорії В. Важливий додатковий
--	---

	ресурсний потенціал вуглеводневої сировини, пов'язаний із покладами родовищ Донецького та Львівсько-Волинського вугільних басейнів. За попередніми оцінками ресурсна база першого з басейнів досягає 6–10 трлн куб. м, другого – 10 млрд куб. м. Балансові запаси метану вугільних родовищ становлять понад 300 млрд куб. м. Для розвитку цього напрямку необхідно завершити розробку нормативної документації з оцінки промислових запасів метану та провести геологорозвідувальні роботи з оцінкою запасів і ресурсів метану окремих ділянок. Практична реалізація зазначених заходів передбачається за рахунок небаюджетного фінансування.
Вугілля	Кам'яне вугілля
Цей тип сировини належить до категорії А. Вугілля в Україні – єдина енергетична сировина, запасів якої потенційно достатньо для достатньо для забезпечення енергетичної безпеки держави. Видобуток вугілля і його переробка в готову вугільну продукцію на прогнозований період залишається основним джерелом забезпечення потреб України в енергоносіях.	Цей тип сировини належить до категорії А. Вугілля в Україні – єдина енергетична сировина, запасів якої потенційно достатньо для забезпечення енергетичної безпеки держави. Видобуток вугілля і його переробка в готову вугільну продукцію на прогнозований період залишається одним з основних джерел забезпечення потреб України в енергоносіях.
Необхідність залучення зовнішніх джерел для забезпечення потреб економіки у вугіллі зумовлена недостатніми обсягами власного видобутку коксівного вугілля та високим вмістом сірки в ньому, а також дефіцитом вугілля газової групи для потреб українських теплоелектростанцій. Основними імпортерами є Росія (майже 97 відсотків) та Казахстан. Споживачами імпортованого коксівного вугілля є підприємства металургійного комплексу України, енергетичного – теплоелектростанцій та підприємства інших галузей промисловості.	Необхідність залучення зовнішніх джерел для забезпечення потреб економіки у вугіллі зумовлена недостатніми обсягами власного видобутку коксівного вугілля та високим вмістом сірки в ньому, а також дефіцитом вугілля газової групи для потреб українських теплоелектростанцій.
Загальні ресурси вугілля України: балансові, позабалансові, прогнозні (за станом на 1 січня 2010 року) становлять 117,12 млрд тонн, у тому числі розвідані	Загальні ресурси кам'яного вугілля України: балансові, позабалансові, прогнозні становлять більше 100,0 млрд. тонн, серед них розвідані запаси – понад 50 млрд тонн.

запаси - 56,25 млрд тонн, з них коксівних марок - 17,21 млрд тонн (30,6 відсотка), антрацитів - 7,60 млрд тонн (13,5 відсотка).	
Разом з тим вугільні родовища України характеризуються дуже складними природними умовами їх розробки, а наявний шахтний фонд - високою зношеністю і низьким технічним рівнем, унаслідок чого вітчизняна вугільна промисловість є збитковою і потребує державної підтримки.	Разом з тим вугільні родовища України характеризуються дуже складними природними умовами їх розробки, а наявний шахтний фонд - високою зношеністю і низьким технічним рівнем, унаслідок чого вітчизняна вугільна промисловість є збитковою.
Тенденції розвитку металургії, електроенергетики, інших галузей матеріального виробництва та соціальної сфери зумовлюють достатньо постійний попит на коксівне і зростаючий високими темпами попит на енергетичне вугілля.	Тенденції розвитку металургії, електроенергетики, інших галузей матеріального виробництва та соціальної сфери зумовлюють достатньо постійний попит на коксівне і зростаючий високими темпами попит на енергетичне вугілля. Ці види вугілля належать до критичної сировини і роботи по них можуть виконуватись за рахунок бюджетних коштів.
У цьому напрямі передбачаються: - Дорозвідка родовищ, що розробляються, для продовження строку експлуатації та реконструкції діючих підприємств; - Проведення геологорозвідувальних робіт на найбільш перспективних площках та родовищах вугілля.	Для вирішення проблеми передбачається здійснення переоцінки наявного резерву ділянок шахтного будівництва із зазначеним високою перспективних для освоєння об'єктів та підготовка їх до подальшого інвестування, а також пошук нових об'єктів, зокрема в регіонах, перспективних до розширення площ промислової вугленосності.
Норма відсутня	Буре вугілля Цей тип сировини належить до категорії А. Буре вугілля в Україні, як і кам'яне, - єдина енергетична сировина, запасів якої потенційно достатньо для забезпечення енергетичної безпеки держави. Видобуток бурого вугілля і його глибока переробка в готову продукцію може стати одним з основних джерел забезпечення потреб України в енергоносіях. Сировина, окрім традиційних напрямів використання як енергетичної, може мати велике значення шляхом глибокої переробки з отриманням різного та газоподібного палива. Загальні ресурси бурого вугілля України, згідно з державним балансом, становлять близько 2,9 млрд т. Основними завданнями цього напрямку на період до 2030 року

	можна вважати персоналіку наявного резерву ділянок шахтного будівництва із зазначеним високо перспективних для освоєння об'єктів з позицій нових технологій нероботи та підготовка їх до подальшого інвестування, а також пошуково-оцінювальні роботи, підготовка до інвестування та промислового освоєння перспективних до видобуток родовищ. Роботи виконуються за рахунок залучення приватних інвестицій.
Метан вугільних родовищ Даний вид сировини належить до категорії В. Важливий додатковий ресурсний потенціал вуглеводневої сировини пов'язаний з покладями метану вугільних родовищ Донецького та Львівсько-Волинського вугільних басейнів. Станом на 1 січня 2010 року в Україні балансові запаси категорій А+В+С1 та С2 оцінені в 313,9 млрд куб. метрів метану вугільних родовищ (на балансі діючих шахт - 140,8 млрд куб. метрів). У цьому напрямі передбачаються: розроблення методів вивчення і оцінки запасів метану; проведення геологорозвідувальних робіт з оцінкою запасів і ресурсів метану окремих ділянок; одержання промислових категорій запасів газу метану вугільних родовищ для забезпечення його видобутку в обсязі 8 млрд куб. метрів у 2020 році та 16 млрд куб. метрів у 2030 році.	Норму виключити
Станцевий газ Цей вид сировини належить до категорії Г. Запаси сланцевого газу за станом на 1 січня 2010 року в державному балансі запасів корисних копалин не обліковуються. Цілеспрямованими теоретичними та практичними дослідженнями проблем і можливостей видобування природного газу із сланцевих порід в Україні не займалася жодна організація. У природних умовах сланцевий газ є сильно розсіяним, газонасичення порід досягає від десятих часток до кількох	Норму виключити

висотків, товщина продуктивних пластів змінюється в значних обсягах до сотень метрів з глибиною залягання до 3000 метрів і більше та належить до важковидобувних корисних копалин. Поклади сланцевого газу пов'язані з станцими (аргілітами) нафтогазоносних басейнів, у тому числі центральnobасейнового типу, а також родовищами горючих сланців Українського кристалічного щита, Волино-Поділья та Причорномор'я. У цьому напрямі передбачаються: - проведення фундаментальних та прикладних науково-дослідних і тематичних досліджень з наукового прогнозування та обґрунтування перспективних зон розвитку сланців з високим вмістом органічної речовини, з якими пов'язуються перспективи видобутку газу в усіх нафтогазоносних басейнах України, Українського кристалічного щита, Волино-Поділья та Причорномор'я; - здійснення оцінки прогнозних і перспективних ресурсів газу сланцевих товщ нафтогазоносних басейнів України, Українського кристалічного щита, Волино-Поділья та Причорномор'я; - розроблення проекту програми з техніко-економічним обґрунтуванням проведення регіональних пошуково-розвідувальних і геологорозвідувальних робіт та освоєння ресурсів сланцевого газу; - виявлення та підготовка об'єктів для першочергового проведення геологорозвідувальних робіт з метою відкриття родовищ сланцевого газу; - вивчення світового досвіду щодо проблем та технологій видобутку сланцевого газу; - реалізація пілотного проекту з пошуку, розвідки та видобутку сланцевого газу на найбільш перспективному об'єкті.	
Норма відсутня	Торф і сапропель

	Ці види сировини належать до групи Б. Вони використовуються як паливо або як аграрна сировина. Найбільші ресурси торфу зосереджені на Пелісесі – у Волинській, Рівненській, Сумській, Чернігівській і Житомирській областях, де розвідано понад 1000 родовищ. В Україні близько 500 родовищ торфу захищені до групи експлуатованих. Близько 80% добутого торфу використовується як паливо і 20% – як добрива. Розвіданість торф'яних родовищ дозволяє значно збільшити видобуток торфу для палива і виробництва органічних добрив. В Україні відкладення сапропелю встановлено у 351 водоймі, переважно в північних областях. Основна кількість запасів (74%) зосереджена у водоймах Волинської області, в озерах Шацької групи. Зі 190 розвіданих родовищ області, вісім належить до експлуатаційних, решта – до резервних. У цьому напрямі передбачається прогнозно-кадастрова та сучасна геолого-економічна оцінка перспективних ділянок і родовищ торфу та сапропелю з проведенням радіоізогічної оцінки останніх, для введення їх в промислову експлуатацію. Роботи виконуватимуться за рахунок залучення приватних інвестицій.
Цей вид сировини віднесено до категорії А. За даними Міністерства енергетики та вугільної промисловості України, у 2010 році в Україні вироблено понад 202 млрд кіловат електричної енергії, з яких 47,4 відсотка вироблено на атомних електростанціях. Загальний стан уранової мінерально-сировинної бази оцінюється як задовільний. Основу її становлять великі за запасами родовища у Кіровоградському рудному районі, уранові руди яких за якістю належать до рядових і бідних. Друге місце за своїм промисловим значенням займають родовища у вуглисто-піщаних відкладах палеогену Дніпровського басейну, придатні для	Уран Цей вид сировини належить до категорії А. Він є стратегічно важливим, бо забезпечує вироблення понад 50% загального обсягу електроенергії в Україні. Потреба атомних електростанцій України в концентраті природного урану для перевантаження діючих енергоблоків становить 2,5 тис тонн на рік. Можливість розвитку вітчизняного уранового виробництва обумовлена наявністю в Україні значних покладів уранових руд та кон'юнктурою світового ринку концентрату природного урану. Загальний стан уранової мінерально-сировинної бази оцінюється як задовільний. За ресурсами і підтвердженими запасами урану Україна входить до першої десятки країн світу і є провідною в Європі. За даними WNA

видрацювання методом підземного видобування на місці їх загатання. Хоча окремі родовища цього типу невеликі за запасами, але їх загальні ресурси значні. До резервних належать невеликі за запасами родовища на Українському кристалічному щиті - Южне, Дзюватське і Калнінське, руди яких разом з ураном вміщують торій, молибден та різконеземельні метали. Крім того, в Україні є перспективні до відкриття родовища з багатим урановим зруденінням, що дасть змогу суттєво покращити стан мінерально-сировинної бази. У цьому напрямі передбачаються: наращування та удосконалення структури промислових запасів урану на Новокостинівсько-Докучаєвському гірничодобувному комплексі; наращування промислових запасів Кіровоградського урановорудного району за рахунок детальної розвідки і передачі у промислове освоєння Апелєвського, Партизанського, Кіровського та Літнього родовищ урану; розвідка і підготовка до промислового освоєння Куринчанського, Новотур'ївського, Хуторського та Оленівського родовищ урану для їх розробки методом підземного видобування, а також попереднє випробування разом із Східним гірничо-збагачувальним комбінатом методу збагачення за киснево-содовою технологією на Сафонівському родовищі; виділення перспективних ділянок та пошуки уранового зруденіння у вулкано-тектонічних структурах Українського кристалічного щита.	(Світова ядерна асоціація), у 2017 році Україна посіла 11 місце у світі за розвіданими запасами урану. Основні поклади урану зосереджені в межах Українського щита, де виділяються дві головні металогенічні області: Кіровоградська (з Центрально-Українським ураново-рудним районом) та Придніпровська (з Криворізько-Кременчуцького та Західно-Луганського металогенічними зонами). В межах Центрально-Українського ураново-рудного району розміщені великі за запасами родовища, уранові руди яких за якістю належать до рідкох і бідних. Метою розвитку урановидобувного виробництва є задоволення в повному обсязі потреби атомних електростанцій у природному урані. У цьому напрямі передбачаються: з метою введення в експлуатацію родовища з меншою собівартістю видобутку і покращення таким чином структури запасів; за рахунок більш багатого вмісту урану – проводити пошуки багатого зруденіння в зоні рифейської структурної незгоди та в межах вулкано-тектонічних западин; за рахунок менших витрат на видобуток – проводити пошуки, розвідку, дорозвідку та підготовку до промислового освоєння родовищ, придатних для видрацювання відкритим способом з комплексуванням бурової розвідки цього типу родовищ із дослідно-промисловим видобутком; з метою зменшення впливу на навколишнє природне середовище проведення робіт з удосконаленням реагентів, що застосовуються при видобуванні. Цей напрям наращування мінеральної сировини належить до пріоритетних, який потребує державного фінансування та адміністративної підтримки. Сучасний стан наливоно-енергетичних ресурсів України та практична реалізація завдань і заходів Програми дозволить забезпечити потреби економіки країни на довгострокову перспективу за рахунок власного видобутку.
---	--

Металічні корисні копалини

Чорні метали

Залізні руди

Цей вид сировини належить до категорії А. Усього в Україні нараховується 54 родовища з залізних руд, з яких 22 перебувають в експлуатації. Багаті залізні руди і залізисті кварцити добуваються на родовищах Криворізького, Кременчуцького та Білозерського залізрудних басейнів. Розвідані (підтверджені) запаси становлять 28 млрд тонн. Найбільші підтверджені запаси світу (понад 10 млрд тонн) розподіляються серед чотирьох країн: Росія, Україна, Бразилія та Китай. Їх сумарна частка у світових підтверджених запасах - 67,2 відсотка (139 млрд тонн). Товарними залізними рудами Україна не тільки повністю забезпечувала потужний власний металургійний комплекс, а й у великих обсягах експортувала їх до інших країн. У цьому напрямі перебачаються: проведення геологоровідувальних робіт у межах родовища багатих залізних руд Суха Балка; розвідка і передача у промислове освоєння нових родовищ переважно окислених залізистих кварцитів та довивчення фліатів родовищ, що розробляються; вивчення підгеологічних умов південної частини Криворізького басейну для вжиття ефективних заходів щодо протидії водопритокам; довивчення вузьких зон лужного метасоматозу на залізрудних родовищах, які можуть бути джерелом видобутку скандію, ванадію або рідкісних земель; підготовка невеликих родовищ високоякісних легкозбагачуваних магнетитових кварцитів у Криворізькому басейні (Дальні західні смуги,	Цей вид сировини належить до категорії А. В Україні залізні руди і залізисті кварцити видобуваються на родовищах Криворізького, Кременчуцького та Білозерського залізрудних басейнів. Усього нараховується 54 родовища залізних руд, з яких 22 перебувають в експлуатації. Розвідані (підтверджені) запаси становлять 28 млрд тонн, майже стільки ж становлять і обсяги перспективних та проігнозних ресурсів. Але незважаючи на значні запаси та ресурси, в державі є певні проблеми із забезпеченням тривчовидобувних підприємств якісними залізними рудами. Необхідно визначити, що запаси багатих руд у межах рудних полів діючих гірничодобувних підприємств Кривбасу на прийнятних глибинах (800–1000м) обмежені. Економічна доцільність розробки багатих руд на більших глибинах не визначена. Безліч покладів залізистих кварцитів із вмістом Fe₂O₃ менше 30-35% потребують оцінки з позитивної ринкової економіки. Актуальною є переоцінка існуючих запасів і ресурсів відповідно до сучасних технологічних процесів металургії, зокрема, прямого відновлення заліза. Для нарощування мінерально-сировинної бази залізних руд перебачається: проведення геологоровідувальних робіт в межах родовищ багатих залізних руд; проведення пошукових, пошуково-оцінювальних робіт з метою розвідки багатих руд і легко збагачуваних магнетитових кварцитів в межах існуючих рудних районів; розробка, апробація та впровадження сучасних раціональних технологій комплексного дослідження залізних руд для забезпечення об'єктивної оцінки їх якості, обґрунтованого нарощування запасів та оперативного супровіду видобутку та переробки з забезпеченням ліквідності кінцевих товарних
--	---

Правоберезні магнітні аномалії, Середньому Побузьжю та Призов'ї (можливо із залученням іноземних інвесторів).	продуктів. Реалізація цих заходів передбачається за рахунок небаджетного фінансування.
Марганцеві руди	Марганцеві руди
Цей вид сировини належить до категорії А. Україна з її розвиненою чорною металургією за наявності значних покладів марганцевих руд є провідною у світі за споживанням та виробництвом марганцевої продукції (феромарганець, сілкомарганець, металічний марганець тощо). За обсягом загальних запасів марганцевих руд Україна займає у світі друге місце після Південно-Африканської Республіки, а за підтвердженими запасами - перше. Промислові запаси марганцевих руд зосереджені у Південноукраїнській марганцеворудній провінції, що включає родовища найбільшого у світі Нікопольського марганцеворудного басейну. Видобуток і переробку марганцевих руд в Україні здійснюють Орджонікідзевський і Марганецький гірничозбагачувальні комбінати. Існуюча структура запасів і технологія збагачення марганцевих руд не можуть забезпечити зростаючі потреби чорної металургії у вищих сортах марганцевих концентратів, передусім малофосфористих. Важливим чинником є також забезпечення хімічної промисловості так званими пероксидними високоякісними концентратами, що раніше завозилися з Грузії. Одним із шляхів вирішення проблемних питань марганцеворудного комплексу може стати підготовка до промислового освоєння Федорівського родовища марганцевих руд, що розташоване поблизу Нікопольського басейну. Руди родовища вміщують 98 відсотків окисних і карбонатно-окисних різновидів. Вони сприятливі для збагачення з отриманням високоякісного	Цей вид сировини належить до категорії А. Основні запаси та ресурси марганцевих руд приурочені до Нікопольського марганцеворудного басейну. Україна з її розвиненою чорною металургією за наявності значних покладів марганцевих руд є провідною у світі за споживанням та виробництвом марганцевої продукції. Але існуюча структура запасів і технологія збагачення марганцевих руд не можуть забезпечити зростаючі потреби чорної металургії у вищих сортах марганцевих концентратів, передусім малофосфористих. Численні прояви залізо-марганцевих і марганцевистих залізних руд, виявлених в корках вивітрювання кристалічних порід докембрію у Побузькому рудному районі, можуть слугувати резервом для марганцеворудної промисловості. Ці руди, як правило, окислені й легко піддаються збагаченню, що робить їх рентабельними для переробки. Для нарощування мінерально-сировинної бази марганцевих руд передбачається: - проведення геологорозвідувальних робіт на флангах існуючих родовищ; - проведення пошукових та пошуково-оцінювальних робіт з метою розвідання окисних марганцевих руд у межах існуючих рудних районів; - проведення пошукових робіт на залізо-марганцеві руди в корках вивітрювання кристалічних порід докембрію у Побузькому рудному районі - розробка технологічних схем переробки важкозбагачуваних карбонатних та змішаних типів руд. Роботи виконуються за рахунок приватних інвестицій.

концентрату (вміст марганцю до 49 відсотків), а також придатні для виплавки металічного марганцю. У цьому напрямі передбачаються: виділення перспективних ділянок промислових марганцевих руд у межах річчї Інгул-Інгулець, оцінка ресурсів карбонатних марганцевих руд у межах річчї Інгул-Інгулець проведення пошуку в межах Костромської ділянки Дніпропетровської області виявлення нових рудних покладів марганцевих руд у межах східного та західного флангів Нікопольського родовища проведення гідрогеологічних режимних спостережень на території Нікопольського марганцеворудного басейну прогнозна оцінка ресурсного потенціалу рудних районів Велико-Токмацького та Федорівського родовищ. проведення геолого-економічної переоцінки марганцевих родовищ з урахуванням умов ринкової економіки.	
Хромові руди	

Цей вид сировини належить до категорії Г. Україна поки що не має власної мінерально-сир. основи бази хрому, потреба в якому становить 300-330 тис. тонн на рік (у перерахунок на 100 відсотків Cr2 O3). Скоротити імпорту хромових концентратів з Казахстану та Росії (з Донецького і Сіверського гірничо-облаштувальних комбінатів) Україна може найбільшичиними роками за рахунок розвідки і введення в експлуатацію Капітанівського родовища хромітів на Українському кристалічному щиті. Експлуатація значеного родовища дасть змогу частково забезпечити потреби вітчизняної металургійної промисловості за рахунок власного видобутку хромової та хром-нікелевої сировини. Потребують подальших досліджень руди Капітанівського родовища та інших перспективних об'єктів Побужжя на наявність у них промислових концентратів золота, платиноідів і металевого ренію. У цьому напрямі передбачаються: - продовження виконання тематичних робіт з аналізу та інтерпретації геолого-геофізичної інформації та оцінки перспективних ресурсів хромітів; - проведення пошуково-оцінювальних робіт на найбільш перспективних об'єктах Капітанівського рудного поля та геологорозвідувальних робіт на двох кращих з них після визначення промислового значення Капітанівського родовища; - підготовка до промислового освоєння, затвердження запасів окремих ділянок Капітанівського родовища; - здійснення пошукової оцінки і розвідки Пушківського, Північно-Липовеньківського і Липняківського родовищ у Середньому Побужжі; - здійснення супутньої оцінки хромітових руд на такі корисні копалини, як золото, метали групи платини, боксити, вермикуліт;	Цей вид сировини належить до категорії Г. Основні споживачі хрому – металургійна промисловість, виробництво ферохрому і вогнетривів, хімічна промисловість. Україна поки не має власної мінерально-сировинної бази хрому. Перспективні та потужні ресурси цього виду корисної копалини оцінені в Побужзькому рудному районі, в межах Капітанівського рудного поля, де, крім корінних руд, в останні роки було відкрито новий геолого-промисловий тип: комплексні хром-нікелеві руди в корях вивітрювання та мінералізації металевого ренію. Крім того, відомо, що ультразвук супроводжуються золото-платиноїдною мінералізацією, вивчення якої може привести до виявлення нових типів родовищ. Для нагромадження мінерально-сировинної бази хромових руд передбачається проведення пошукових та пошуково-оцінювальних робіт на найбільш перспективних об'єктах Капітанівського рудного поля. При цьому факт наявності інших вищезазначених типів рудопроказів потребує суворого контролю з боку Держави та дотримання принципів комплексного використання надр. Роботи виконуватимуться за рахунок бюджетних коштів та залучення приватних інвестицій.
--	---

проведення прогностико-пошукових робіт у межах перспективних районів Українського кристалічного щита.	
Кольорові та легуючі метали	
Алюміній	

Цей вид сировини належить до категорії В. Проблема забезпечення потреб вітчизняної промисловості у власній алюмінієвій сировині є дуже нагальною, незважаючи на її чималі ресурси в цілому на території України. Сировинною базою Миколаївського глиноземного заводу (потужність підприємства за глиноземом близько 1300 тис. тонн) і Запорізького алюмінієвого комбінату (потужність за глиноземом - 250 тис. тонн, за первинним алюмінієм - 100-110 тис. тонн) є високоякісні боксити, що імпортуються. Потенційні внутрішні ресурси алюмінієвої сировини (залізисті боксити Високопільського родовища у Дніпропетровській області, нефелінові руди у Приазов'ї, закарпатські алуніти, каоолі та інші) згідно з попередніми техніко-економічними розрахунками є неконсурсентоспроможними порівняно з імпортною сировиною і не можуть бути рентабельно перероблені на вітчизняних підприємствах за діючими технологіями. Для остаточного визначення промислового значення Високопільського родовища, загальні ресурси якого оцінюються у 72 млн тонн, а розвідані запаси - 17 млн тонн, необхідно розробити спеціальне техніко-економічне обґрунтування з урахуванням усіх можливих варіантів використання сировини, що вміщує глинозем. Потенційною для видобутку алюмінію сировиною також є закарпатські алуніти за умови їх комплексного використання. На державному балансі запасів корисних копалин перебувають два великих родовища - Бганьське та Берегівське - з розвіданими запасами алунітових руд відповідно 290,3 та 51,4 млн тонн. Крім того, у межах Берегівського рудного поля нараховується ще майже 10 рудопроявів, пов'язаних із вторинними кварцитами. У цьому напрямі передбачаються: проведення робіт з пошуку бокситів у Середньому Придністров'ї	Цей вид сировини належить до категорії В. Проблема забезпечення потреб вітчизняної промисловості у власній алюмінієвій сировині є дуже нагальною. Потенційні внутрішні ресурси алюмінієвої сировини (зокрема Високопільського родовища в Дніпропетровській області, нефелінові руди у Приазов'ї, закарпатські алуніти, каоолі та інші) згідно з попередніми техніко-економічними розрахунками є неконсурсентоспроможними, порівняно з імпортною сировиною, і не можуть бути рентабельно перероблені на вітчизняних підприємствах за діючими технологіями. Для нарощування мінерально-сировинної бази алюмінієвих руд передбачається: геологічне доивчення та оцінка промислових запасів залізистих бокситових руд у межах Високопільського родовища. Роботи виконуються за рахунок приватних інвестицій.
---	--

геологічне довищення та оцінка промислових запасів заінтегрованих бокситових руд у межах Високопільського родовища.	
Цей вид сировини належить до категорії Г. За оцінками експертів, прогнози потреби України в міді найбільшичими роками наблизяться до 200 тис. тонн. Україна не має промислових запасів мідних руд, незважаючи на загальні досить значні прогнозні ресурси. Вони пов'язані з трьома регіонами: Донецькою та Волинсько-Подільською металогенічними міднорудними провінціями, Українським кристалічним щитом. На території останнього виявлено самородну мідну мінералізацію у траповій формації Волинського рудного району, де вже визначилися як найбільш перспективні Рафалівський та Гриньківський рудні вузли. Всього на території України відомо понад 150 рудопроявів міді, деякі з них можуть розглядатися як потенційні родовища. Не можна не враховувати також значні перспективи виявлення мідних руд як компонента специфічного мідно-цинково-коледанного зруденіння зеленокам'яних породних комплексів давніх щитів (насамперед Українського кристалічного щита) з вмістом міді класичних світових родовищ цього типу на рівні 3-4 відсотків та цинку на рівні 8-10 відсотків (при незначному вмісті свинцю). Ще одним важливим джерелом видобутку міді можуть бути зони розвитку халькопїриту у складі золото-продуктивного полісульфідного мінерального комплексу таких золоторудних родовищ, як Сергіївське. У цьому напрямі передбачаються: аповерхній формації на території Волинського рудного району;	Мідь Цей вид сировини належить до категорії Г. Україна не має промислових запасів мідних руд, незважаючи на загальні досить значні перспективні та прогнозні ресурси. Всього на території України відомо понад 150 рудопроявів міді, деякі з них можуть розглядатися як потенційні родовища. Найбільш перспективною є Волинсько-Подільська металогенічна провінція, де у траповій формації виявлено самородну мідну мінералізацію та виділені перспективні Волинський, Маневницький та Кухотсько-Вольський металогенічні райони, а в їх межах рудні поклади. Загальні обсяги перспективних ресурсів міді (кат. Р₁+ Р₂) складають 3,5 млн.т. Для нарощування мінерально-сировинної бази мідних руд передбачається: збільшення обсягів геологорозвідувальних робіт з метою виявлення нових, перспективних проявів самородної міді у траповій формації; проведення пошукових і пошуково-оцінювальних робіт на території Волинського, Маневницького та Кухотсько-Вольського металогенічних районів з метою підготовки рудопроявів (для виїмки) для розвідки. Роботи виконуються за рахунок приватних інвестицій.

проведення пошукових і пошуково-оцінювальних робіт на Рафайівському і Гіринському рудних вузлах з метою підготовки перспективних рудопроявів (родовищ) до розвідки; розвідка найбільш перспективного з виявлених родовищ та підготовка його до промислового освоєння з орієнтовними запасами 1 млн тонн міді; проведення пошуково-ревізійних та пошуково-оцінювальних робіт у межах перспективних рудопроявів Донецького басейну південно-західного крила Бахмутської котловини; геолого-економічна оцінка перспективних на мідь родовищ на території Воллинського рудного району та перспективних рудопроявів Донецького басейну, на південно-західному крилі Бахмутської котловини; проведення цілеспрямованих тематичних і пошукових досліджень з розробки прогнозно-пошукових критеріїв міжродуного зруденіння, пов'язаного із зеленокам'яними породами комплексами (Дніпропетровська область).	
Цей вид сировини належить до категорії Б. Практично вся внутрішня потреба в нікелі та кобальті забезпечується на сьогодні за рахунок імпорту переважно з Росії і країн Західної Європи. Кобальт в Україні, як і в більшості країн світу, не створює самостійних родовищ, а міститься у нікелевих рудах та продуктах їх переробки (феронікель - із силікатних нікелевих руд, нікелевий концентрат - із сульфідних руд). <i>Родовища обох металів на території України представлені</i> <i>силікатними рудами кори експлуатації гірбазитів і зосереджені у двох районах: у Середньому Побужжі (Кіровоградська область) та Середньому Придніпров'ї</i>	Нікель і кобальт Цей вид сировини належить до категорії Б. Родовища обох металів на території України представлені силікатними рудами кори вивітрювання гірбазитів і зосереджені у двох районах: у Середньому Побужжі (Кіровоградська область) та Середньому Придніпров'ї (Дніпропетровська область). Але у зв'язку з незадовільними гірничотехнічними умовами та низькою якістю руди практично вся внутрішня потреба в нікелі та кобальті в останні роки забезпечується за рахунок імпорту. Сьогодні в Середньому Побужжі встановлені лінійні кори вивітрювання з промисловими вмістами нікелю та хрому. Загальні перспективні ресурси нікелю в межах ділянок з лінійними і площинними корами вивітрювання становлять 52 тис. т і розташовані поблизу Побужзького нікелевого заводу.

(Дніпропетровська область). Залишки активних запасів нікелю в Середньому Побужжі становлять понад 60 тис. тонн, що забезпечує Побужзький нікелевий завод сировиною на 9-10 років. Поблизу міста розташовування зазначеного заводу виявлено кілька нових родовищ і перспективних ділянок із загальними перспективними ресурсами 52 тис. тонн.	Перспективні сульфідної нікелєності України обмежені, але деякі передумови виявлення родовищ сульфідного нікелю є. Так, сульфідне мідно-нікелеве зрудення встановлено в північно-західній частині Українського щита.
Перспективні сульфідної нікелєності України обмежені, але деякі передумови виявлення родовищ сульфідного нікелю є. Нерадіційним для України джерелом нікель-кобальтових руд є зелені кам'яні поєси та масиви гіпербазитів Українського кристалічного щита, де наявна достатньо висока вірогідність відкриття промислових об'єктів західно-австралійського типу (у коматіїтах) та пов'язаних із розшарованими дунітовими та перидитовими інтрузіями.	Для нагромадження мінерально-сировинної бази нікелевих та кобальтових руд передбачається:
У цьому напрямі передбачаються: проведення розвідки на найбільш перспективних Західноланівській і Північнолновеньківській ділянках та продовження пошукових і пошуково-оцінювальних робіт на перспективних ділянках для відкриття нових родовищ, розташованих поблизу Побужзького нікелевого заводу;	проведення пошукових робіт на сульфідні мідно-нікелеві руди у межах розповсюдження габроїдних масивів північно-західної частини Українського щита.
проведення додаткових технологічних випробувань на Прутівському родовищі мідно-нікелевих сульфідних руд; проведення пошуково-оцінювальних робіт у північно-західному районі Українського кристалічного щита та у Придніпров'ї; вивчення базит-гіпербазитових масивів і стратифікованих потоків метаконатитів метаконатит-толеїтової (сурьска світа), а також нижньої та верхньої метаконатитових формаций (структурно-речовинні аналогі відповідно чортомлицької світи і талькового горизонту криворізької	Роботи виконуються за рахунок бюджетних коштів та залучення приватних інвестицій.

серії) у докембрійських граніт-зеленокам'яних областях під час проведення спеціальних тематичних досліджень; у разі одержання позитивних результатів - проведення пошуково-оцінювальних робіт.

Свинцеві і цинк

Цей вид сировини належить до категорії Г. Україна, незважаючи на відсутність власної свинцево-цинкової мінерально-сировинної бази, має значні потужності щодо виробництва свинцевої і цинкової продукції. Костянтинівський завод "Укриник" (Донецька область) є найбільшим в Європі підприємством з виробництва свинцю (80-90 тис. тонн на рік), цинку (20-30 тис. тонн), кадмію, індію та інших суцільних компонентів.

Свинцево-цинкові руди досить високої якості відомі у двох регіонах України: Закарпатті та південно-східній частині Дніпровсько-Донецької западини. Перспективи з видобутком свинцю та цинку пов'язуються із золото-поліметалічними родовищами Закарпатті. Експлуатація Мужіївського золото-поліметалічного родовища може задовольнити потреби України тільки частково.

Найбільш перспективними об'єктами вважаються Бігальське комплексне алуніт-барит-поліметалічне родовище в Закарпатті та Білійвське у Харківській області.

У межах Бігальського родовища нараховано 381,1 тис. тонн цинку та 120,2 тис. тонн свинцю. Розроблено технологічну схему збагачення. Встановлено золотоносність поліметалічних руд.

У межах Білійвського родовища виділено рудний блок з неглибоким (до 500 метрів) заглибленим руд для можливої першочергової розробки.

У межах цього блока попередньо розвідано запаси

Цей вид сировини належить до категорії В. Свинцево-цинкові руди досить високої якості відомі у двох регіонах України: Закарпатті та південно-східній частині Дніпровсько-Донецької западини. Перспективи з видобутком свинцю та цинку пов'язуються із золото-поліметалічними родовищами Закарпатті. Експлуатація Мужіївського золото-поліметалічного родовища може задовольнити потреби України тільки частково.

Найбільш перспективними об'єктами для прискорення промислових запасів свинцю-цинку вважається Беретівське золото-поліметалічне і Бігальське комплексне алуніт-барит-поліметалічне родовища в Закарпатті.

Окрім цього, в межах Чортківської зеленокам'яної структури встановлено золото-поліметалічний тип руд (мідь, свинець, цинк), характерний для світових аналогів, але через недосконалість управління процесами звітування за виконані роботи захищений звіт про це до сих пір відсутній (втім, - ці результати заглиблюються відомими лише виконавцям робіт).

Для наращування мінерально-сировинної бази свинцевих та цинкових руд передбачається:

геологічне довищення та переоцінка запасів суцільних свинцево-цинкових руд в межах золотоносних об'єктів Беретівського та Мужіївського рудних районів;

переоцінка ресурсів свинцю та цинку перспективних рудопроявів Рахівського та Вишківського рудних районів; оцінка промислового значення Білійвського та Новомирівського родовищ.

Роботи виконуються за рахунок державного бюджету, а також

категорії С2, що становлять 618 тис. тонн цинку та 265 тис. тонн свинцю Перспективи відкриття додаткових джерел руд цих металів пов'язуються із зеленокам'яними комплексами на Українському кристалічному щиті, де у складі окремих зон мінералізації таких золоторудних родовищ, як Балка Широка, виявлено галеніт-сфалеритові руди. Основною проблемою залиняється відсутність просторової параметризації рудних зон подібного типу. У цьому напрямі передбачаються: оцінка промислового значення Біганьського, Новодмитрівського та Білийського родовищ; проведення пошуково-оцінювальних робіт, а в разі отримання позитивних результатів - розвідки на Новодмитрівському родовищі; проведення пошуково-оцінювальних робіт на флангах Білийського родовища; проведення досліджень з просторової параметризації золотого-галеніт-сфалеритових руд у родовищах і рудопроявах золота зеленокам'яних поєсів Українського кристалічного щита джемпіттового типу та в зоні залянування Українського кристалічного щита і Донецького басейну (Комсомольський рудний вузол).	приватних інвестицій.
Цей вид сировини належить до категорії А. В Україні титанова металогенічна провінція охоплює північно-східну частину Українського кристалічного щита, Дніпровсько-Донецьку западину та частину південно-західного схилу Воронезького кристалічного масиву загальною площею більш як 200 тис. кв. кілометрів. В її межах виявлено 78 родовищ різного рівня вивченості. З них 19 враховані державним балансом запасів корисних копалин. Сім родовищ перебувають на різних етапах	Титан Цей вид сировини належить до категорії А. В Україні титанова металогенічна провінція охоплює північно-східну частину Українського щита. У цілому в Україні створено потужну мінерально-сировинну базу титану, що нараховує більш як 40 родовищ, серед яких одне унікальне, 13 великих, 10 середніх, а решта з незначними запасами. За геолого-промисловими типами родовища титану підрозділяються на розсипні та корінні. Континентальні ільменітові розсипи представлені Іршанською групою родовищ, які розташовані в північно-західній частині

промислового освоєння. Родовища, які експлуатуються чи підготовлені до експлуатації, мають сумарні запаси, що перевищують запаси всіх промислових родовищ зарубіжних країн. У цілому в Україні створено потужну мінерально-сировинну базу титану, що нараховує більш як 40 родовищ, серед яких одне унікальне, 13 великих та 10 середніх.	Українського шита та розсипами Корунь-Новомиргородського шлунку.
Видобування титанових (ільменітових) концентратів здійснюють Ірпаський гірничо-збагачувальний комбінат у Житомирській області та Вільногірський гірничо-металургійний комбінат у Дніпропетровській області сумарною продуктивною потужністю 700 тис. тонн концентратів на рік.	Корінні родовища титану представлені великим Стремгородським, підготовленим до промислового освоєння, та меншими за запасами Федорівським та Злобиським родовищами, які розташовані в північно-західній частині Українського шита.
Розвіданими запасами титанових руд обидва комбінати забезпечені на далеку перспективу. Проблема полягає в дефіциті руд із свіжим ільменітом, з якого можна отримувати високоякісні та конкурентоспроможні пігменти за технологією діючих сірчанокислотних виробництв у місті Суми та в Автономній Республіці Крим. Запаси таких руд в Україні пов'язані в основному з великим Стремгородським корінним родовищем, підготовленим до промислового освоєння, та меншим за розмірами Федорівським. Експлуатація цих родовищ дасть змогу одночасно отримувати дефіцитний апатитовий концентрат, а також рідкісні землі в апатитовому концентраті, ванадій та скандій - в ільменітовому.	Для експлуатації цих родовищ необхідне капітальне будівництво нових рудників та збагачувальних фабрик, що потребує значних інвестицій і часу.
У цьому напрямі перебачаються: підготовка до промислового освоєння об'єктів комплексних циркон-титанових руд у межах Тарасівсько-Тарашанської площі;	Для нарощування мінерально-сировинної бази титанових руд передбачається: проведення пошуково-оцінювальних та розвідувальних робіт на встановлених об'єктах (аналогічних Стремгороду) корінних титанових руд північно-західної частини Українського шита та проведення пошукових і пошуково-оцінювальних робіт на перспективних об'єктах розсипних титан-цирконівих руд Волинського, Новомиргородського та Середньопідніпровського рудних районів.

Роботи виконуються за рахунок приватних інвестицій.

проведення пошуково-розвідувальних робіт у межах Дніпровської ділянки та Покрово-Київської структури (Дніпровська область); проведення пошукових і пошуково-оцінювальних робіт на перспективних об'єктах центрального та північно-західного регіонів України. Поряд з титаном передбачається також виділення ванадію з ільменітових і рутинітових концентратів. Технологію його виділення давно розроблено, однак у промисловості цієї діє не реалізовано.	
Олово Цей вид сировини належить до категорії Г. Потреба господарського комплексу України в олові та його слагавах оцінюється в 700-800 тонн на рік. В Україні відомі невеличкі розсини кассітериту в північно-західній частині Українського кристалічного шита (Сущано-Пержанська зона), в районі розміщення родовищ і рудопроявів літофільних рідких мінералів (берилію, танталу, ніобію, рідкісноземельних елементів), де в їх рудах і вмісних гранітоїдах і метасоматитах кассітерит є звичайним аксесорним мінералом. Перспективи відкриття промислових родовищ олова пов'язуються з рудовмісними структурами Сущано-Пержанської зони. Серед них рудопрояви Кар'єр, Західне, Гірниче та інші. У цьому напрямі передбачаються: проведення комплексу бурових, мінералого-петрографічних і технологічних досліджень у процесі пошукових і пошуково-оцінювальних робіт; проведення геолого-економічної оцінки і визначення доцільності розвідки Західного і Гірничого рудопроявів.	Норму виключити

Вольфрам

Цей вид сировини належить до категорії Г. Потреби України у вольфрамовій продукції на найближчу перспективу становить 430-480 тонн на рік і задовольнятимуться за рахунок імпорту з Росії і країн Азії. В останні роки у Східному Приазов'ї виявлено перспективні провали вольфраму. Підвищений вміст вольфраму у деяких частинах Сергіївського золоторудного родовища у Придніпровському регіоні свідчить про потенційні можливості виявлення в межах цього і подібних йому рудопроявів (крім промислових молибденових) також і вольфрамових руд. У цьому напрямі передбачаються: - проведення пошукових робіт літогеохімічними методами з проходженням поверхневих гірничих виробок і свердловин із здійсненням комплексу геофізичних досліджень у межах перспективних районів Українського кристалічного щита; - проведення тематичних досліджень з оцінки перспектив виявлення руд вольфраму серед рідкіснометалевого мінерального комплексу золоторудних родовищ типу Сергіївського за умови отримання позитивних результатів пошукових і оцінювальних робіт.	Цей вид сировини належить до категорії Г. В Україні відсутні розвідані родовища вольфраму, хоча їх численні рудопрояви поширені на території Українського щита. Нині потреби держави в цій сировині задовольняються за рахунок імпорту. В останні роки у Східному Приазов'ї виявлено перспективні провали вольфраму. Підвищений вміст вольфраму у деяких частинах Сергіївського золоторудного родовища у Придніпровському регіоні свідчить про потенційні можливості виявлення в межах цього і подібних йому рудопроявів (крім промислових молибденових) також і вольфрамових руд. Для наращування мінерально-сировинної бази руд вольфраму передбачається проведення пошукових робіт на вольфрамові зрудення у межах перспективних районів Українського щита. Роботи виконуються за рахунок бюджетних коштів та приватних інвестицій.
Цей вид сировини належить до категорії Г. Потреби сталеливарної промисловості України в молибденовій сировині оцінюються в обсязі близько 280 тонн на рік і забезпечуються виключно за рахунок імпорту. У невеликих обсягах (до 350 тонн) Україна ввозить молибденові концентрати в основному з Китаю і Росії. В Україні відсутні розвідані родовища молибдену, хоча його численні рудопрояви широко поширені на території Українського кристалічного щита. Виділено три райони,	Цей вид сировини належить до категорії Г. В Україні відсутні розвідані родовища молибдену, хоча його численні рудопрояви широко поширені на території Українського щита. Виділено три райони, що є високоперспективними на відкриття промислових родовищ молибдену: північно-західна частина Українського кристалічного щита, Середнє Придніпров'я та Східне Приазов'я. Серед відомих об'єктів є перспективні площі і конкретні перспективні рудопрояви, підготовлені до проведення пошуково-оцінювальних робіт, розвідки й подальшого освоєння. Це,

Молибден

що є високонерспективними на відкриття промислових родовищ молибдену: північно-західна частина Українського кристалічного щита, Середнє Придніпров'я та Східне Приазов'я.

Серед відомих об'єктів є нерспективні площі і конкретні перспективні рудопрови, підготовлені до проведення пошуково-оцінювальних робіт, розвідки і подальшого освоєння. Це насамперед Вербінський і Устинівський рудопрови в північно-західній частині Українського кристалічного щита та Східносергіївський рудопров у Середньому Придніров'ї. Останній є складовим елементом вертикальної та латеральної зональності Сергіївського золоторудного родовища, що за деяких умов може розглядатися як комплексний (золото-срібно-мідно-молибденовий).

В останні роки у Східноприазовському блоці Українського кристалічного щита у субвулканічних структурах виявлено рудопрови молибдену, вольфраму, вівситу, свинцю, срібла та інших металів. Виявлення нового перспективного типу вольфрам-молибденового зруденіння значно збільшує перспективи України на відкриття власних промислових родовищ вольфраму і молибдену.

У цьому напрямі передбачаються:

продовження виконання пошукових і пошуково-оцінювальних робіт на північному заході Українського кристалічного щита в Устинівському рудному полі - на перспективних рудопровах: Устинівському, Високому та інших і розвідка Вербінського родовища для підготовки його до промислового освоєння;

завершення комплексу бурових робіт та технологічних досліджень на Східносергіївському рудопрові, проведення прогнозної геолого-економічної оцінки рудопрову і проведення техніко-економічних обрахунків

насамперед, Вербінський і Устинівський рудопрови в північно-західній частині Українського щита, ділянка «Червона» в Криворізькому районі та Східносергіївський рудопров у Середньому Придніров'ї. Останній є складовим елементом вертикальної та латеральної зональності Сергіївського золоторудного родовища, що за деяких умов може розглядатися як комплексний (золото-срібно-мідно-молибденовий).

Для нарощування мінерально-сировинної бази руд молибдену передбачається проведення геологічного довивчення з метою підготовки найбільш перспективних рудопровів (ділянок) для розвідки.

Роботи виконуються за рахунок приватних інвестицій.

доцільності гірничо-бурової розвідки порід із розвідкою Сергіївського золоторудного родовища; проведення пошукових робіт для виявлення нових і оконтурення виявлених об'єктів на рудопроєвах (літинках) Східного Призов'я з подальшим виконанням комплексу оцінювальних робіт для визначення їх промислового значення; проведення пошукових та пошуково-оцінювальних робіт у центральній частині Українського кристалічного щита (східний борі Криворізько-Кременчуцької нової зони).	
Рідкісні та рідкісноземельні метали	
Тантал і ніобій	
Цей вид сировини належить до категорії Г. Ресурсний потенціал танталу та ніобію в Україні є найвищим в Європі. Нині видобуток тантал-ніобієвої сировини в Україні не проводиться. Виробничі потужності з випуску готової продукції практично не задіяні через скорочення виробництва концентратів у Росії. Україна в змозі повністю забезпечити власні потреби у тантал-ніобієвій сировині. У межах Українського кристалічного щита виділяються два великих рідкіснометальних райони поширення танталу та ніобію: Призовський і Північно-Західний. Найбільш ґрунтовно вивчено об'єкти Призов'я, що мають значні ресурси і запаси, а також сприятливі гірничо-геологічні і гідрогеологічні умови для розробки. За умови комплексного використання цих запасів (цирконій, нефелін, польовий шпат) родовища можуть рентабельно експлуатуватися. Видобуток танталу і ніобію проводиться Вільногірським гірничо-металургійним комбінатом на комплексному Малишевському родовищі в	Цей вид сировини належить до категорії В. Ресурсний потенціал танталу та ніобію в Україні є найвищим в Європі. Україна в змозі повністю забезпечити власні потреби у тантал-ніобієвій сировині. У межах Українського щита виділяються два великих рідкіснометальних райони поширення танталу та ніобію: Призовський і Північно-Західний. Найбільш ґрунтовно вивчено об'єкти Призов'я, що мають значні ресурси і запаси, а також сприятливі гірничо-геологічні і гідрогеологічні умови для розробки. За умови комплексного використання цих запасів (цирконій, нефелін, польовий шпат) родовища можуть рентабельно експлуатуватися. Найбільш досконало вивчено значне за розмірами Мазурівське родовище, розташоване в Донецькій області. Невеликі за розмірами рудопроєви (але з високим вмістом танталу - 0,10-0,15 відсотка) відкрито в межах Ганнівсько-Звенигородської зони (Мостове, Копанки, Вись та інші). Для наращування мінерально-сировинної бази руд танталу та ніобію передбачається проведення пошукових і пошуково-оцінювальних робіт у межах перспективних районів Українського

Дніпропетровській області. Найбільш досконало вивчено значне за розмірами Мазурівське родовище, розташоване в Донецькій області поруч з Донецьким хіміко-металургійним заводом. Значний ресурсний потенціал мають недостатньо вивчені кори винігровання в метасоматитах Сущано-Пержанської зони, де разом з ніобієм містяться рідкісні землі, тантал та інші метали. Невеликі за розмірами рудопроєви (але з високим вмістом танталу - 0,10-0,15 відсотка) відкрито в межах Ганнівсько-Звенигородської зони (Мостове, Копанки, Вись та інші). У цьому напрямі передбачаються: розвідка Мазурівського родовища та апробації запасів у Державній комісії України по запасах корисних копалин; проведення пошукових і пошуково-оцінювальних робіт у межах Ганнівсько-Звенигородської зони для визначення доцільності проведення подальших робіт на танталове багате зрудження. проведення пошукових і пошуково-оцінювальних робіт у межах перспективних районів Українського кристалічного щита.	щита на тантал-ніобієве зрудження пов'язане з пегматитами. Роботи виконуються за рахунок бюджетних коштів.
Цей вид сировини належить до категорії В. Україна має значні запаси і перспективні ресурси літію. За розвіданими запасами і протизонними ресурсами літію Україна може вважатися найбільш забезпеченою країною в Європі (включно з Європейською частиною Росії). Україна в змозі забезпечити в повному обсязі власні потреби і забезпечити потреби західноєвропейського ринку в літєвій сировині. Є пегматитові родовища, досліджені на різному рівні: Шевченківське (сподуменові	Літій Цей вид сировини належить до категорії В. Перспективи створення власної мінерально-сировинної бази літію в Україні і перетворення країни з імпортера в експортера літєвої продукції достатньо високі. Пов'язані вони з реальною можливістю освоєння Полохівського родовища пегматитових руд і Шевченківського та Станкуватського родовищ сподуменових та сподумен-пегматитових руд. Освоєння інших полів рідкіснометалевих пегматитів може привести до розвідання нових перспективних об'єктів. Для нарощування мінерально-сировинної бази руд літію

рудні), Полохівське (неталітові рудні), Станкуватське (сподумен-пелітові рудні), Крута Балка (комплексні рідкісноземельні рудні), а також численні рудопрояви цього типу. Літій у складі сподистих мінералів із вмістом окису літію в обсязі 0,2-0,6 відсотка утворює великі накопичення в Донецькому басейні. Потреби України в літєвих продуктах (приблизно 100-200 тонн на рік у перерахунку на метал) забезпечуються імпортом з Росії, де єдине родовище літєвих руд Завітінське в Забайкаллі практично вже вироблене, і Росія сама імпортує літєву продукцію. Прогнозується збільшення потреби в неталітовому концентраті для виробництва спецкерамики і спецкераміки - до кількох десятків тисяч тонн. У цьому напрямі передбачаються: виявлення запасів промислових категорій Полохівського родовища та Ізв'ячківського родовища; проведення розвідки та підготовка родовищ до промислового освоєння.	передбачається: проведення пошукових і пошуково-оцінювальних робіт у межах перспективних районів Українського шита на літєве зрудення пов'язане з неталітими. Роботи виконуються за рахунок бюджетних коштів та приватних інвестицій.
На території України виявлено кілька сотень пунктів концентрації рідкісних земель у масштабах від родовищ до рудопроявів, які потребують оцінки. Більшість їх розміщена в межах Українського кристалічного шита і на прилеглих площах. У цілому ця велика територія є найбільшою в Європі рідкісноземельною металогенічною провінцією, в якій навіні прояви зрудення майже всіх відомих ендеогенних та ексогенних рідкісноземельних формацій. У межах цієї провінції розглядаються три райони концентрації рідкісноземельного зрудення, у межах яких є родовища і перспективні рудопрояви: Південно-Східний, Північно-Західний і Центральний.	Рідкісні землі та ітрії Цей вид сировини належить до категорії В. П'ятинадцять лантанодів і близький до них ітрії становлять групу рідкісних земель або рідкісноземельних металів, попит на які постійно зростає. Освоєння власної мінерально-сировинної бази рідкісноземельних металів, без яких неможливе виробництво високоякісних конкурентоспроможних сталей і сплавів, стало нагальною потребою. На території України виявлено кілька сотень пунктів концентрації рідкісних земель у масштабах від родовищ до рудопроявів, які потребують оцінки. Більшість їх розміщена в межах Українського шита і на прилеглих площах. У цілому ця велика територія є найбільшою в Європі рідкісноземельною металогенічною

Державним балансом запасів корисних копалин враховано Новопогтавське родовище анатит-рідкіснометалевих руд (Запорізька область). У Приазовській частині Українського кристалічного щита відкрито Азовське родовище рідкісних земель, що вивчається. За результатами пошуково-оцінювальних робіт складено попередні техніко-економічне мірування. У цьому напрямі передбачаються: підготовка до дослідно-промислової експлуатації Азовського родовища цирконій-рідкісноземельних руд; оцінка ресурсів Шевченківського рудного поля, Анадольтського рудопрояву та Христовофіївської ділянки; здійснення оцінки рідкісноземельних руд у коржах вивітрювання Сущано-Пержанської зони; геологічна оцінка перспективних ультраметаморфічних комплексів Українського кристалічного щита.	провініцією, в якій наявні прояви зрудення майже всіх відомих ендемічних та екзотемних рідкісноземельних форманій. Державним балансом запасів корисних копалин враховано Новопогтавське родовище анатит-рідкіснометалевих руд (Запорізька область). У Приазовській частині Українського щита відкрито Азовське родовище рідкісних земель, що вивчається. За результатами пошуково-оцінювальних робіт складено попередні техніко-економічне мірування. Для нарахування мінерально-сировинної бази руд рідкісних земель та ітрію передбачається проведення пошукових і пошуково-оцінювальних робіт у межах перспективних на рідкісноземельне зрудення районів Українського щита. Роботи виконуються за рахунок приватних інвестицій.
Цей вид сировини належить до категорії Г. Ці два метали мають близькі фізико-хімічні властивості (вогнетривкість, інертність тощо). Гафній при цьому не утворює власних мінералів, але постійною домішкою у цирконії при середньому співвідношенні оксидів 1:50. Україна за ресурсами і запасами цирконію і гафнію входить до числа провідних країн світу. В центральній частині Українського кристалічного щита і на його схилах виявлені і різною мірою розвідані комплексні родовища розсипів циркон-ільменіт-рутилу в теригенних відкладах сарматського ярусу і погтавської світи неогену (Малишевське, Волчанське, Воскресенське, Тарасівське, Краснокутське та інші). У Приазов'ї розташовані крупні родовища комплексних рідкіснометалевих, цирконій-рідкісноземельних руд	Цей вид сировини належить до категорії А. Ці два метали мають близькі фізико-хімічні властивості (вогнетривкість, інертність тощо). Гафній при цьому не утворює власних мінералів, але є постійною домішкою у цирконії при середньому співвідношенні їх оксидів 1:50. Україна за ресурсами і запасами цирконію і гафнію входить до переліку провідних країн світу. В центральній частині Українського щита і на його схилах виявлені та різною мірою розвідані комплексні родовища розсипів циркон-ільменіт-рутилу в теригенних відкладах сарматського ярусу і погтавської світи неогену (Малишевське, Волчанське, Воскресенське, Тарасівське, Краснокутське та інші). У Приазов'ї розташовані крупні родовища комплексних рідкіснометалевих, цирконій-рідкісноземельних руд в кристалічних породах (Мазурівське, Азовське, Новопогтавське). Як суцільні корисна копалина цирконій виявлений у флюорит-рідкісноземельних рудах Ястребського родовища і на берігівському Пержанському родовищі в північно-східній частині Українського щита.

(Мазурівське, Азовське, Новополтавське). Як супутня корисна копалина цирконій виявлений у флюорит-рідкісноземельних рудях Ястрембельського родовища і на берилієвому Пержанському родовищі в північно-східній частині Українського кристалічного щита.	
Споживання цирконію і його сполук в Україні становить близько 90 тонн на рік, металевого гафнію - 0,5 тонн і повністю забезпечується власним виробництвом. Перспективна потреба в цирконієвій сировині та сплавах на період до 2020 року оцінюється в 320 тонн, у металевому гафнії - 0,7 тонн.	Норму виключити
... У цьому напрямі передбачаються: забезпечення приросту запасів цирконію категорій С1 та В на Тарасівсько-Тарашанській площі; здійснення підготовки до промислового освоєння об'єкта в межах Тарасівсько-Тарашанської площі; проведення допиткового вивчення корінних родовищ у Приазов'ї - рідкіснометалевого Мазурівського та рідкісноземельного Азовського.	... Для нарахування мінерально-сировинної бази руд цирконію і гафнію передбачається проведення пошукових та пошуково-оцінювальних робіт на комплексній льменні-цирконові руді у межах рудних полів відомих родовищ. Роботи виконуються за рахунок приватних інвестицій.
Скандій Цей вид сировини належить до категорії Г. Україна за ресурсами скандію є одним з лідерів на європейському субконтиненті. Державним балансом запасів корисних копалин враховані запаси скандію як супутнього компонента в чотирьох комплексних родовищах: Жовторічинському, Стремгородському, Торчинському і Злобильському. Усі вони розміщені в межах Українського кристалічного щита і пов'язані з докембрійськими комплексами корінних порід, їх корами вивітрювання та розסיпами. У цьому напрямі передбачаються: здійснення підготовки до експлуатації Жовторічинського	Норму виключити

родовина скандієвих руд із домішками ванадію та рідкісних земель; продовження розвитку вітчизняних технологій отримання алюмінієво-скандієвих сплавів для забезпечення потреб вітчизняного літако- та ракетобудування; продовження розвитку вітчизняних технологій видобування скандію під час хімічної переробки ільменіту з руд Стрелигородського апатит-ільменітового родовища.	
Розсіяні елементи	
Реній Цей вид ерзовини належить до категорії Г. В Україні вперше у світовій геологічній практиці в ульїтрабазитах масивів Капітанівської групи виявлено достатньо крупні (до 50 мікрон) фази металевого ренію або його природних інтерметалевих сполук. Реній - надзвичайно рідкісний розсіяний елемент з найменшим кларком (7х10-8) з усіх платиноїдів і дантаїноїдів. Досі реній був відомий лише у вигляді ізоморфних домішок і у промислових обсягах видобувався з інших мінералів (насамперед з моїбденіту). В окремих випадках реній утворює власні мінерали, які через це не мають промислової цінності. Реній - метал майбутнього. Його унікальні і не до кінця з'ясовані властивості зумовлюють основні сфери застосування ренію: радіоелектроніка, електронна та електронно-вакуумна промисловість; нафтопереробка (виробництво високооктанових бензинів); авіабудування (суттєве збільшення ресурсу двигунів); приладобудування; космонавтика; виробництво металоконструкцій з унікальними фізико-механічними властивостями за рахунок різних відсоткових домішок ренію (наприклад, вольфраму з 5, 20, 27 відсотками	Норму виключити

ренію та молибдену з 8, 20, 47 відсотками ренію, а також молибден-вольфрам-ренієві сплави). Такі сплави є високотехнологічними (добре зварюються, дуже міцні, при цьому пластичні, а отже, зберігають свої властивості та форму в екстремальних умовах їх експлуатації - високих і надвисоких температур, тиску), застосовуються для виробництва ниток накалювання із збільшенням ресурсом, підігрівачів катодів, термонар. Потреби в ренії є обмеженими. На сьогодні його використання здійснюється в обсягах видобування. За оцінками експертів, потреба в ренії з часом лише зростатиме. У цьому напрямі передбачаються: проведення геолого-прогнозного картування перспективних територій; проведення пошуково-оцінювальних робіт на виявлених перспективних ділянках з метою оцінки їх ресурсного потенціалу та (за сприятливих обставин) параметризації промислового об'єкта в їх межах.	
Дорогоцінні метали та алмази	Благородні метали
Золото і срібло Ці види сировини належать до категорії В. Виділяються три золотоносні провінції: Карпати, Донбас та Український кристалічний щит. Карпати є однією з найбільш досконало вивчених провінцій. Тут розвідано запаси золота в обсязі майже 55 тонн - Мужіївське родовище та родовище Сауляк. Мужіївське золотополіметалічне родовище введено у промислове освоєння в 1999 році. Безпосередньо до Мужіївського родовища прилягає Беретівське золотополіметалічне родовище з рудами аналогічного складу. В межах єдиного гірничого відводу Мужіївського шахтного поля можна забезпечити приріст запасів до 80-	Цей вид сировини належать до категорії В. Виділяються три золотоносні провінції: Карпатська золотоносна провінція, Український щит та Донбас. Карпатська золотоносна провінція є однією з найбільш досконало вивчених. За попередніми оцінками фахівців, загальні прогнозні ресурси цієї території визначаються: золота - 400 т, срібла - 5,5 тис., свинцю - 2,7 млн т, цинку - 5,3 млн т. Тут розвідано Мужіївське родовище та родовище Сауляк. Безпосередньо до Мужіївського родовища прилягає Беретівське золотополіметалічне родовище з рудами аналогічного складу. Родовище Сауляк попередньо розвідане, затверджено запаси за категоріями С₁ і С₂ обсягом у 10,1 тис. тонн.

100 тонн золота, 1 тис. тонн срібла та близько 2,5 млн тонн свинцю та цинку. Родовище Савчик поневдільно розвідане, затверджено запаси за категоріями С1 і С2 обсягом у 10,1 тис. тонн. За поневдільними оцінками фактивів, загальні ресурси Карпатської провінції визначаються: золота - 400 тонн, срібла - 5,5 тис. тонн, свинцю - 2,7 млн, цинку - 5,3 млн тонн. Золотоносність Донецького басейну вивчається давно, але через відсутність ґрунтовних досліджень немає однозначної оцінки. Загальні прогнозні ресурси Донбасу оцінюються в 400 тонн золота. Тут відкрито невелике за запасами Бобрівське родовище золотого-сильфідних руд. У цьому напрямі передбачаються: активізація геологорозвідувальних робіт у Закарпатті для надійного забезпечення Мужівського золотого-металічного комбінату запасами промислових категорій руд золота і збільшення перспективних ресурсів району та підготовка до експлуатації Бобрівського родовища у Донецькому басейні; присвоєння пошукових, пошуково-оцінювальних робіт у Донецькому басейні для вивчення територіально-карбонатних товщ Південного Донецького басейну перспективних на багаті руди типу Карлін; продовження виконання пошукових і пошуково-оцінювальних робіт на Українському кристалічному щиті в межах перспективних структур відомих рудних полів і зон (Верхівцевська, Сурьська і Чортотмилівська зеленокамі'яні структури Середнього Придніпров'я, Савраньсько-Капустинська, Кішинівсько-Юр'ївське рудні поли в гнейсових товщах) і в межах потенційних рудних полів інших районів, а також у межах нововиявлених зеленокамі'яних структур (рудопрови Андріївський, Сорокінський, Попельнастівський, Зеленодольський, Вільнохутірський, Гайчурський, Квітка, Орхівий,	Золотоносність Донецького басейну вивчається давно, але через відсутність ґрунтовних досліджень немає однозначної оцінки. Загальні прогнозні ресурси Донбасу оцінюються в 400 тонн золота. Тут відкрито невелике за запасами Бобрівське родовище золотого-сильфідних руд. Головним золотоносним провінцією України є Український щит, загальні обсяги ресурсів якого визначаються у 2400 тонн золота. Найбільш досконало вивчено шість родовищ: Майське, Кішинівське, Юр'ївське, Сергіївське, Балка Золота та Балка Широка. Оцінені в їх межах ресурси становлять понад 620 тонн золота. Для покращення структури та стану запасів мінерально-сировинної бази руд золота та прискорення доведення потенційних золотопровів до стану родовищ для подальшого залучення до експлуатації передбачається провести порівняльну геолого-економічну оцінку наявних рудоносних полів. На підставі цієї оцінки обрати найбільш привабливі та перспективні за комплексом ознак об'єкти Українського щита для доведення їх до рівня вивчених відповідей на типові питання крупних золотодобувних компаній світу. Найкращим шляхом реалізації таких завдань є підготовка Звітів по кожному з таких перспективних об'єктів з оцінкою ресурсного потенціалу за одним з кодів міжнародної звітності сімейства CRIRSCO. Також це потребуватиме відновлення працездатності лабораторно-аналітичних центрів, проведення дослідно-промислового видобутку, комплексу технологічних та навчально-дослідних випробувань, а також досить тривалої роз'яснювальної роботи для зняття екологічних та соціальних побоювань у місцевого населення. Роботи виконуються за рахунок бюджетних коштів і коштів приватних інвесторів, що мають спеціальні дозволи на користування надрами в межах окремих ділянок та родовищ.
---	--

Капустянський, Південно-Дніпівський); проведення пошукових та пошуково-оцінювальних робіт на перспективних ділянках Беретівського і Вишківського рудних полів, а також на площях і ділянках Рахівського рудного району, розвідка Беретівського родовища, а також флангів Мужіївського родовища; вивчення чорносланцевих товщ Донецького басейну, перспективних на виявлення родовин типу Кокнатас, Бакирчик, Мурун-Тау; здійснення комплексної геолого-економічної оцінки промислових ресурсів виявлених золоторудних родовин Українського кристалічного щита (Балка Ніпрока та Сергіївське у Дніпропетровській області; Кліщині, Губівське та Юр'ївське у Кіровоградській області; Майське в Одеській області); продовження виконання робіт з геологічного вивчення золоторудних родовин у Закарпатті (у тому числі завершення розвідки флангів Мужіївського родовища та родовища Сауляк; приріст запасів золота на основній частині Беретівського родовища з супутнім приростом запасів срібла, свинцю та цинку; оцінка ресурсів Східножуравського та Беретівського родовин срібла; підготовка до промислового освоєння, підрахунок запасів срібла Журавського і Східножуравського родовин; відкриття нових родовин у межах перспективних структур Українського кристалічного щита).	
Платиноїди	

... У цьому напрямі передбачаються: створення власної лабораторної бази (оснащення спектрометром ICP-MS типу NERTUNE) і організація масових цілеспрямованих пошуків металів платинової групи у процесі виконання всіх видів геологорозвідувальних робіт і геолого-прогнозного картування встановлення форм знаходження платиноїдів у рудах та проведення лабораторно-аналітичних досліджень лише в сертифікованих лабораторіях проведення цільових пошукових робіт на виявлення металів платинової групи на локальних площах і об'єктах з оцінкою перспективи практичного їх освоєння розвідкування одного з родовищ металів платинової групи або здійснення геолого-економічної оцінки за високими промисловими категоріями як сукупного компонента в комплексному родовищі.	... Для нарощування мінерально-сировинної бази платиноїдних руд передбачається створення власної сучасної лабораторної бази та проведення цільових пошукових робіт на виявлення металів платинової групи на локальних площах і об'єктах з оцінкою перспективи практичного їх освоєння. Роботи виконуються за рахунок бюджетних коштів та приватних інвестицій.
Алмази Цей важливий вид сировини належить до категорії Г. У межах території України встановлено три райони провалу кімберлітового і лампроїтового магматизму (корінних джерел алмазів) - північ Волино-Подільської плити, центральна частина Українського кристалічного щита та Приазовський масив і зона його зчленування з Донецьким басейном. За перспективами виявлення промислових алмазів Кухотсько-Серхівська площа посідає провідне місце. Саме біля села Кухотська Воля у 1975 році було виявлено перший кімберлітовий прояв на території України. У центральній частині Українського кристалічного щита в останні роки поблизу міста Кіровограда на ділянках Лежківська і Щорівська були виявлені малопотужні тіла кімберлітів і лампроїтів дайкоподібної форми.	Норму виключено

Цілеспрямованих пошукових робіт щодо виявлення алмазів у цьому районі не проводилося. У Приазов'ї виявлено сім кімберлітових тіл, прояви лампроїтового магматизму, значну кількість масивів ультрасновних лужних порід і карбонатитоподібних утворень, а також відомі численні знахідки алмазів та їх мінералів-супутників у вторинних колекторах, представлених різновіковими (від кам'яновугільного до четвертинного періоду) тергенними відкладами. Крім зазначених районів реальними є перспективи виявлення промислових алмазів за комплексом геолого-геофізичних даних і на інших площах, але спеціалізовані пошукові роботи щодо виявлення алмазів потребують залучення значних обсягів інвестицій. У зв'язку з цим проведення широкомасштабних пошукових робіт у межах всієї території України сьогодні ускладнено. У цьому напрямі передбачаються: - виявлення за комплексом методів потенційно-алмазоносних площ; - концентрація основних обсягів пошукових робіт на вже відомих площах, насамперед у межах Східного Приазов'я, Волино-Подільської плити, північно-західній і центральній частинах Українського кристалічного щита; проведення розвідувальних робіт на найбільш перспективних ділянках.	
За більш як столітню історію української металургії створено потужну промисловість з видобування і первинної переробки неметалічної сировини. З усіх видів цієї сировини (вапняки, доломіти, кварцити, вогнетривкі глини, лужноземельні бентоніти) Україна до останнього часу повністю забезпечувала власні потреби і певною мірою потреби металургії Росії, Грузії, частково - Польщі,	Неметалічні корисні копалини відіграють надзвичайно важливу роль у вітчизняній економіці і мають різноманітні сфери практичного використання – в металургії, гірничо-хімічному й аграрно-промисловому комплексах та будівництві. При цьому неметалічна сировина використовується переважно в природному стані. За понад столітню історію української металургії створено потужну

Словаччини. Але вже зараз виникають гострі проблеми, зумовлені загальним прогресом у металургії і значним підвищенням вимог до якості неметалічної сировини. Деякі види неметалічної сировини (магнезит, плавиковий шпат, лужні бентоніти) для металургійної галузі України імпортуються. У цьому напрямі передбачається розвиток геологоровідувальних робіт, спрямованих на максимальне можливе забезпечення діючих підприємств власною мінеральною сировиною належної якості.	промисловість з видобування і первинної переробки пов'язаної з нею технологічними процесами неметалічної сировини. З усіх видів цієї сировини (вапняки, доломіти, кварцити, вогнетривкі глини, лужноземельні бентоніти) Україна до останнього часу повністю забезпечувала власні потреби і певною мірою потреби металургії Росії, Грузії, частково – Польщі, Словаччини. Але вже зараз виникають гострі проблеми, зумовлені загальним прогресом у металургії і значним підвищенням вимог до якості неметалічної сировини. Крім того, частина родовищ корисних копалин знаходиться на невідконтрольній території через окупацію АР Крим та окремих районів Донбасу. З іншого боку деякі види неметалічної сировини (магнезит, плавиковий шпат, лужні бентоніти) для металургійної галузі України імпортуються. Подібна ситуація склалася з неметалічною сировиною і в інших галузях економіки держави. Ці обставини обумовлюють необхідність розвитку геологоровідувальних робіт, спрямованих на максимальне можливе забезпечення діючих підприємств власною мінеральною сировиною належної якості та нарощення експортного потенціалу країни. Серед неметалічних корисних копалин виділяються такі групи: сировина флюсова, формувальна та для огрудукування залізрудних концентратів, вогнетривка, хімічна, агрохімічна, адсорбційна, абразивна, скляна та фарфоро-файнсова, оптична та п'єзооптична, електро- та радіотехнічна, ювелірна (дорогоцінне каміння) та ювелірно-виробна (напівдорогоцінне каміння), а також будівельна сировина різного призначення: для облицювальних матеріалів (декоративне каміння), цементна, для пиляних стінових матеріалів, петруртіна та для легких наповнювачів бетону, для покриття доріг, для приготування бурових розчинів.
Норма відсутня	Сировина флюсова Флюорит. Цей вид сировини належить до категорії Г. Основними споживачами флюориту (плавикового шпату) є заводи, що випускають феросплави і зварні флюси, а також металургійні

комбінати, заводи важкого машинобудування, суднобудівні та алюмінієві підприємства.

Значні поклади плавикового шпату відомі у східній частині Українського шита, на його південно-західному та північному схилах. Перспективні прояви навні також у центральній частині шита – у Кіровоградській тектонічній зоні.

Державним балансом запасів корисних копалин враховуються два родовища плавикового шпату – Бахтинське у Придністров'ї і Покрово-Київське у Призов'ї та два родовища із вмістом сульфатного фтору в апатиті – Стремитороське і Новопоплавське. Усі чотири родовища не експлуатуються через відсутність значних капіталовкладень на їх освоєння.

Для нарощування сировинної бази флюориту передбачається проведення пошукових і пошуково-оцінювальних робіт у межах поширення перспективних на флюорит геологічних комплексів Українського шита.

Роботи передбачається виконувати за рахунок приватних інвестицій.

Флюсові вапняки і доломіти. Цей вид сировини належить до категорії В. В Україні розвідані великі родовища високоякісних флюсових вапняків у Кримській і Донецькій складчастих спорудах та Індоло-Кубанському прогині.

Державним балансом запасів корисних копалин враховано 14 родовищ флюсових вапняків, у тому числі 11 вапняків флюсових (немагнетизальних) і 3 комплексних немагнетизальних і магнетизальних. Також на державному балансі перебувають сім родовищ доломіту, з яких чотири розробляються. При значних загальних запасах вогнетривких доломітів підприємства України відчувають дефіцит у високоякісних марочних сортах флюсової сировини, придатної для конверторного та електроплавильного виробництва сталі. Крім того, ситуація із сировиною ускладнюється тим, що більшість родовищ знаходиться на невідконтрольній території Донбасу і в анексованій АР Крим, а це потребує проведення пошуків їх альтернативних

	джерел. Для нарощування сировинної бази флюсових вапняків і доломітів передбачається: проведення технологічних досліджень на придатність отримання флюсової сировини високої якості для конверторного та електроплавильного виробництва сталі; проведення пошукових і пошуково-оцінювальних робіт у Донецькій складчастій області та на південно-західній окраїні Східноєвропейської платформи; переоцінка розвіданих родовищ карбонатних порід як флюсової сировини в західних областях України. Роботи виконуватимуться за рахунок бюджетних коштів та залучення приватних інвестицій.
Плавиковий шпат Цей вид сировини належить до категорії Г. Основними споживачами плавикового шпату є заводи, що випускають феросплави і зварні флюси, а також металургійні комбінати, заводи важкого машинобудування, суднобудівні та алюмінієві підприємства Донецької, Дніпропетровської, Запорізької та Миколаївської областей. Значні поклади плавикового шпату відомі у східній частині Українського кристалічного щита, на його південно-західному та північному схилах. Перспективні прояви трапляються також у центральній частині щита - у Кіровоградській тектонічній зоні. Державним балансом запасів корисних копалин враховуються два родовища плавикового шпату - Бахтинське родовище у Придністров'ї, запаси якого становлять 18 млн тонн, і Покрово-Кириївське у Приазов'ї та два родовища з вмістом сульфурного фтору в апатиті - Стремигородське і Новопопелівське. Усі чотири родовища не експлуатуються через відсутність значних капіталовкладень на їх освоєння. Бахтинське родовище	Норму виключити

флюориту у Придністров'ї розвідано і підготовлено до дослідно-промислової експлуатації. У цьому напрямі передбачаються: проведення пошуково-оцінювальних робіт у межах Сущано-Пержанської зони для підготовки запасів рідкісноземельно-флюоритового флюосу; підготовка до промислового освоєння Центральної ділянки Сущано-Пержанської зони; оцінка запасів плавикового шпату Покрово-Кириївського родовища в Приазов'ї; проведення пошуково-оцінювальних і розвідувальних робіт на флангах Бахтинського родовища; геологічна оцінка перспективних комплексів Українського кристалічного шита (за позитивних результатів - розвідка родовищ).	
Флюсові вапняки і доломіти Цей вид сировини належить до категорії В. Запасами флюсової сировини діючі гірничодобувні підприємства повністю забезпечені, але переважна більшість цих запасів придатна лише для застарілого доменно-мартенівського виробництва сталі. Конверторне та електроплавильне виробництво сталі вимагає ту саму сировину, але високої якості (за хімічним складом та механічною міцністю). В Україні розвідані великі родовища високоякісних флюсових вапняків у Кримській і Донецькій складчастих спорудах та Індол-Кубанському прогині. Державним балансом запасів корисних копалин враховано 14 родовищ флюсових вапняків, загальні запаси яких становлять 2,46 млрд тонн, у тому числі 11 вапняків флюсових (немагнетизальних) і 3 комплексних немагнетизальних і магнетизальних. Також на державному балансі перебувають сім родовищ доломіту, з яких чотири розробляються. При значних загальних запасах	Норму виключити

вотнетривких доломітів, загальний обсяг яких становить 380 млн тонн, підприємства України відчувають дефіцит у високоякісних марочних сортах, обсяг яких всього 36 млн тонн. Проблемою сировинної бази залишається нестача розвіданих запасів смолодоломітів. Єдине родовище в країні – Стильське (Донецький басейн) закрите через гідрогеологічні проблеми. У цьому напрямі передбачаються: розвідка західної ділянки Стильського родовища; оцінка запасів і технологічна придатність отримання флюсової сировини високої якості за хімічним складом та механічною міцністю з Родниківського родовища та ділянки Балка Безводна Оленівського родовища для конверторного та електроплавильного виробництва сталі.	
Бентонітові глини	Сировина формувальна
Цей вид сировини належить до категорій В і Г. Україна за кількістю встановлених проявів бентонітів займає одне з провідних місць серед країн СНД. На її території відомо приблизно 100 родовищ і проявів бентонітів. Найзначніші поклади бентонітів є в Закарпатській, Черкаській, Тернопільській, Хмельницькій областях і Автономній Республіці Крим. Однак більшість відомих покладів не мають промислового значення через незначні запаси бентонітів або складні гірничо-геологічні умови їх залягання. Металургійні підприємства України використовують як формувальні бентонітові глини Дашуківської ділянки Черкаського родовища (забезпечення запасами більш як на 100 років). У зв'язку з тим що перевагу в Україні мають лужноземельні різновиди бентонітів, не придатні для виробництва залізрудних катунів, певну кількість	Бентонітові глини. Цей вид сировини належить до категорій В. Україна за кількістю встановлених проявів бентонітів посідає одне з провідних місць серед країн колишнього Радянського Союзу. На її території відомо приблизно 100 родовищ і проявів бентонітів. Найзначніші поклади бентонітів є в Закарпатській, Черкаській, Тернопільській, Хмельницькій областях і Автономній Республіці Крим. Однак, більшість відомих покладів не мають промислового значення через незначні запаси бентонітів або складні гірничо-геологічні умови їх залягання. У зв'язку з тим, що перевагу в Україні мають лужноземельні різновиди бентонітів, не придатні для виробництва залізрудних катунів, певну кількість лужних бентонітів України імпортує. Для нарощування сировинної бази бентонітової глини передбачається проведення пошуково-оцінювальних і розвідувальних робіт на перспективних площах центральної і південної частин України з метою виявлення й оцінки родовищ

лужних бентонітів Україна завозить переважно із Закавказзя (Азербайджану). У цьому напрямі передбачаються: оцінка запасів та ресурсів флангів Черкаського родовища, глини якого подібні до азербайджанських бентонітів; проведення пошуково-оцінювальних робіт на перспективних площах з метою виявлення активних запасів для потреб чорної металургії у формувальній сировині для виробництва катунів.	бентонітових глин. Роботи виконуватимуться за рахунок бюджетних коштів та залучення приватних інвестицій. Піски формувальні. Цей вид сировини належить до категорії А. Україна повністю забезпечує власні потреби металургійної та машинобудівної промисловості у формувальних пісках, а також експортує їх до країн колишнього Радянського Союзу. Родовища пісків і перспективні об'єкти локалізовані в крейдяних, палеогено-неогенових і четвертинних відкладах Донецької складчастої області, Дніпровсько-Донецької і Причорноморської западин, Волинно-Подільської плити та Українського щита. Держбалансом корисних копалин України враховано 14 родовищ (Іусарівське, Часово-Ярське, Бантишівське та ін.) і 6 об'єктів обліку, в яких запаси формувального піску затверджені як супутні корисні копалини. Нині розробляється 4 родовища і 6 об'єктів обліку. Для нарощування сировинної бази формувальних пісків передбачається проведення геолого-розвідувальних робіт на кварцові піски в межах перспективних ділянок Дніпровсько-Донецької западини, Донецької складчастої області, Волинно-Подільської плити та Українського щита. Роботи виконуватимуться за рахунок залучення приватних інвестицій.
Вогнетривка сировина Цей вид сировини належить до категорії Г. Україна має великі запаси вогнетривких глин і формувальних пісків, розвіданих у межах Донецької складчастої споруди, Дніпровсько-Донецької западини та осадочного чохла Українського кристалічного щита. Державним балансом запасів корисних копалин враховано 18 родовищ, у тому числі чотири об'єкти обліку запасів глин комплексних родовищ, з яких 14 родовищ, у тому числі один об'єкт обліку, розробляються. Однак запаси високоякісної вогнетривкої сировини на найбільш великих родовищах (Часів'ярське,	Сировина вогнетривка Вторинні каоліни. Цей вид сировини належить до категорії А. Вторинні каоліни широко використовуються в металургійній промисловості (для виготовлення вогнетривких виробів), а також в керамічній, цементній та інших галузях. Каоліни повинні містити мінімальну кількість СаО, що забезпечує їм відповідну вогнетривкість. Їх родовища сконцентровані на Українському щиті. На державному балансі числиться 6 родовищ вторинних каолінів (Володимирівське, Кіровоградське, Мушинське, Новоселицьке, Обознівське і Подолівське). Для нарощування сировинної бази вторинних каолінів (особливо вищих сортів) передбачається проведення пошукових, пошуково-

Новоселицьке) майже виснажені, знижується сортність сировини, що видобувається, ускладнюються гірничо-геологічні умови, збільшується глибина кар'єрів, і, як наслідок, зростає собівартість видобутку сировини. У цьому напрямі передбачаються: забезпечення простоту запасів промислових категорій на Володимирівському родовищі вторинних каолінів і Поголівському родовищі вогнетривких глин, а також вторинних каолінів; проведення розвідки Рижанівського (Черкаська область) і Балашівського (Кіровоградська область) родовищ глин з очікуваними запасами відповідно 20 і 10 млн тонн; вивчення перспективних ділянок у Полтавській, Сумській та Харківській областях; проведення пошукових робіт з виявлення глин Часів'ярського типу в Кальміус-Торезській та Бахмутській котловинах Донецької області; підготовка до промислового освоєння, підрахунок запасів Бантшиївського (східна ділянка) та Часів'ярського (північна ділянка) родовищ формувальних пісків; проведення пошукових та пошуково-оцінювальних робіт у межах перспективних районів Українського кристалічного щита та його схилів.	оцінювальних та розвідувальних робіт на перспективних ділянках Українського щита та його схилів. Зазначені роботи передбачається виконувати за небажєтні кошти. Вогнетривкі і тугоплавкі глини. Цей вид сировини належить до категорії А. Україна має великі запаси вогнетривких глин, розвіданих у межах Донецької складчастої споруди, Дніпровсько-Донецької западини та осадочного чохла Українського щита. Державним балансом запасів корисних копалин враховано 18 родовищ, серед них чотири об'єкти обліку запасів глин комплексних родовищ розробляються, з яких 14 родовищ, у тому числі один об'єкт обліку. Однак запаси високоякісної вогнетривкої сировини на найбільших родовищах (Часів'ярське, Новоселицьке) майже виснажені, знижується сортність сировини, що видобувається, ускладнюються гірничо-геологічні умови, збільшується глибина кар'єрів, і, як наслідок, зростає собівартість видобутку сировини. Для нарощування сировинної бази вогнетривкої глини передбачаються: проведення пошукових робіт із виявлення високоякісних тугоплавких глин в Кальміус-Торезській та Бахмутській котловинах Донецької області; проведення пошуково-оцінювальних та розвідувальних робіт на перспективних ділянках вогнетривких та тугоплавких глин у межах Дніпровсько-Донецької западини (Полтавська, Сумська та Харківська області) та перспективних районів Українського щита та його схилів. Роботи виконуватимуться за рахунок залучення приватних інвестицій. Магнезит. Цей вид сировини належить до категорії Г. Україна сьогодні власної видобувної сировинної бази магнезиту практично не має, хоча потреби в ній дуже великі. Основні потреби в магнезиті та продуктах його переробки задовольняються за рахунок імпорту. Разом з тим поклади магнезиту руд, пов'язані з серпентинітовими масивами, відомі в межах Середньопридніпровського мегаблока
--	--

Українського шита. При цьому їхні породи є якісними магнієвими рудами як для вилучення металічного магнію, придатного для виготовлення високоякісних периклазових вогнетривів, так і оксиду магнію (магнезії). Однак на предмет магнієвих руд вони вивчені ще дуже слабо.

Для нарошування сировинної бази магнієвих руд передбачається проведення пошукових та пошуково-оцінювальних робіт у межах Побузького рудного району та Середньопридніпровського і Приазовського металоблоків Українського шита.

Роботи виконуватимуться за рахунок бюджетних коштів та залучення приватних інвестицій.

Високоглиноземна сировина. До високоглиноземної сировини відносять гранат-сильманітові та дистенові руди. Цей вид сировини належить до категорії Г. Державним балансом запасів корисних копалин враховані запаси дистен-сильманіту як суцільного титан-цирконієвого родовища та Вовчанського циркон-рутил-ільменітового родовища. Корінні поклади андалузит-дистен-сильманітових кварцитів і гнейсів тяжіють до докембрійських метаморфічних товщ Українського шита. Перспективними щодо виявлення родовищ цієї сировини є райони Приазов'я та північної частини Житомирської області (Сушано-Пержанська зона).

Для нарошування сировинної бази високоглиноземної сировини передбачається проведення пошукових, пошуково-оцінювальних та розвідувальних робіт на гранат-сильманітові та дистенові руди в перспективних районах Українського шита.

Роботи виконуватимуться за рахунок залучення приватних інвестицій.

Кварцити та кварцовий пісок. Цей вид сировини належить до категорії А. В Україні для виробництва вогнетривів (динасу, мулиту, мертелю, феросплавів і кристалічного кремнію) використовуються кварцити, кварцитоподібні пісковики та кварцовий пісок. Вони виявлені і розробляються в різновікових геологічних утвореннях території України.

	За запасами кварцитів Україна посідає третє місце серед країн колишнього Радянського Союзу (після Російської Федерації і Казахстану), а за видобутком – друге (після Російської Федерації). Частина цієї сировини експортується. На держбалансі корисних копалин України обліковано 5 родовища кварцитів, з яких розробляється 3 (Васильківське, Товкачівське, Овруцьке родовища) і 2 кварцитоподобного пісковик, з яких розробляється Баницьке родовище. Актуальною задачею нині є прискорення виявлення і розвідки родовищ високоякісних кварцитів. За видобутком кварцових пісків для вогнетривів Україна посідає друге місце серед країн близького зарубіжжя (після Російської Федерації). Невелику кількість цих пісків Україна експортує до країн СНД. Родовища кварцових пісків для вогнетривів локалізовані в неогенових відкладах Донецької складчастості області (Красногорівське, Різнюківське). Для нарощування сировинної бази кварцитів та кварцового піску для вогнетривів передбачається: проведення пошукових, пошуково-оцінювальних та розвідувальних робіт на кварцити для потреб чорної металургії в межах Донецького басейну та на високоякісні кварцити для потреб кольорової металургії в межах Українського шита та Дніпровсько-Донецької западини; проведення пошукових, пошуково-оцінювальних та розвідувальних робіт на кварцові піски в межах перспективних ділянок Донецької складчастості області, Дніпровсько-Донецької западини, Волино-Подільської плити та Українського шита. Роботи виконуватимуться за рахунок залучення приватних інвестицій.
--	--

Магнетит	Норму виключити
Цей вид сировини належить до категорії Г. Україна на сьогодні власної видобувної сировинної бази магнетиту практично не має. Родовищ основного геолого-промислового типу (кристалічних магнетитів древніх осадових товщ) на її території не виявлено. Поклади магнетиту відомі в межах Придніпровського блоку Українського кристалічного щита. В Україні вивчення серпентинітових масивів мало односторонній характер. Насамперед на масивах вивчалася кора вивітрювання серпентинітів на силікатні руди нікелю, проводилися пошуки сульфідного нікелю та хромітових руд, але через специфіку робіт та недостатнє фінансування комплексні дослідження серпентинітів не проводилися. При цьому встановлено, що серпентиніти є насамперед якісними магнієвими рудами як для вилучення металічного магнію (MgO - 97-98,8 відсотка), придатного для виготовлення високоякісних периклазових вогнетривів, так і оксиду магнію (магnezії). У Дніпропетровській області розвідано Правдинське родовище талько-магнетиту, розробка якого дасть змогу замінити імпортований магнетит у всіх випадках, якщо використовуватиметься його порошок (до 50 відсотків загальних потреб). До того ж у процесі збагачення талько-магнетитів отримується високоякісний і цінний тальк. У металургії значна частина магнетиту переробляється на форстеритові вогнетриви, сировина для яких імпортується. У цьому напрямі передбачаються: проведення пошуково-розвідувальних робіт у межах Побузького рудного району (Кіровоградська та Миколаївська області), спрямованих на заміну імпортованої сировини цього різновиду на власну; проведення в межах Тарнавського масиву або іншого	

перспективного об'єкта пошуково-оцінювальних робіт з відбором проб серпентинітів для лабораторно-технологічних досліджень з метою вилучення з них оксиду магнію і металічного магнію; оцінка озалізеної вохри та нонтронітів кори вивітрювання серпентинітів (крім нікеленосності) на придатність їх як сировини (природно легуваної) для виробництва залізрудних окатишів. Показовими в цьому відношенні є Тарнавський та Сухохутірський серпентинітові масиви, в корі вивітрювання яких середній вміст нікелю та кобальту відповідно становить (у відсотках): 0,81 і 0,04 та 0,78 і 0,05.	
Високоглиноземна сировина Цей вид сировини належить до категорії Г. Державним балансом запасів корисних копалин враховані запаси дістен-силіманіту як супутнього компонента в пісках Малішевського розсіпного титан-цирконієвого	Норму виключити

родовища, що розробляється Вільногірським гірничо-металургійним комбінатом, та Вовчанського цирконіт-ільменітового родовища. Корінні поклади андалузит-дістен-сильманітових кварцитів і гнейсів тяжіють до докембрійських метаморфічних товщ Українського кристалічного щита. Перспективними щодо виявлення родовищ цієї сировини є райони Призов'я та північної частини Житомирської області (Сущансько-Пержанська зона). Нині річні потреби України у дістен-сильманітових концентратах становлять 400 тис. тонн, а в майбутньому вони будуть збільшуватися. У цьому напрямі передбачаються: проведення розвідки Сущанського родовища дістену, на ділянці першочергової розробки якого прогнозується отримати запаси в обсязі 5 млн тонн; проведення розвідки Соломівського родовища гранат-сильманітових руд у Призов'ї, на ділянці першочергової розробки якого прогнозується отримати запаси в обсязі 10 млн тонн; проведення пошукових та пошуково-оцінювальних робіт у перспективних районах Українського кристалічного щита.	
Сировина для гірничо-хімічного та агропромислового комплексів	
Апатит	Сировина агрохімічна
Цей вид сировини належить до категорії Г. За даними Державного агентства України з управління державними корпоративними правами та майном, сучасна потреба галузей економіки у фосфорній сировині оцінюється у 2,3-2,8 млн тонн на рік у розрахунку на 100 відсотків оксиду фосфору P₂O₅ (у перерахунку на оксид фосфору P₂O₅), тобто 6-7 млн тонн кондіційного апатитового концентрату. Із власних родовищ можна забезпечити	Апатит. Цей вид сировини належить до категорії Г. Видобуток фосфатної сировини в Україні не проводиться. Проблема забезпечення держави цією сировиною раніше вирішувалася шляхом імпорту з Російської Федерації. Загальні запаси апатитових руд України майже повністю зосереджені у двох родовищах – Стремитородському та Новооптавському (як супутній компонент титанових руд). Водночас поблизу Стремитородського родовища є менші за

тільки частину потреби у фосфорних добривах. Можливість ввезення кольєського апатитового концентрату різко зменшується у зв'язку з відпрацюванням основних запасів для відкритого добування. Вирішення питання щодо імпорту фосфоритових концентратів з Північної Африки та Близького Сходу потребує певної обережності, оскільки в їх рудах переважають фосфорити з підвищеним вмістом кадмію, урану, торію та інших шкідливих компонентів. Загальні запаси апатитових руд України становлять 842,2 млн тонн фосфорного ангідриту і майже повністю зосереджені у двох родовищах - Стремигродському та Новопопелівському. Однак для освоєння цих родовищ необхідні значні затрати часу та інвестицій. Водночас поблизу Стремигродського родовища є менші за обсягами родовища таких самих руд, що залягають на меншій глибині і потребують значно менших капітальних вкладень для їх розробки. Найкращі з них - Видиборське і Федорівське. У цьому напрямі передбачаються: - проведення пошуково-оцінювальних робіт на Голосківській ділянці у Хмельницькій області; - розвідка та затвердження запасів Державною комісією України по запасах корисних копалин Видиборського родовища апатит-тілменітових руд; - розвідка Голосківського родовища апатиту; - розвідка Володарського родовища апатиту, Донецька область; - проведення пошукових та пошуково-оцінювальних робіт у перспективних районах.	обсягами родовища таких самих руд, що залягають на меншій глибині і потребують значно менших капітальних вкладень для їх розробки. Найкращі з них - Видиборське і Федорівське. Крім того, в межах Корсунь-Новомиргородського пуготу розвідане Носачівське родовище фосфор-титанових руд. Розробка цих родовищ забезпечить значну частину потреб України у фосфорних добривах. Самостійним типом апатитових руд є апатитвмісні основні породи Голосківської ділянки (Хмельницька область), де середній вміст пентаоксиду фосфору становить 6,5 %. Для нарощування сировинної бази апатиту передбачаються: - проведення пошукових та пошуково-оцінювальних робіт на апатитові та апатит-тілменітові руди в перспективних районах Українського щита та Донецької області; - проведення пошуково-оцінювальних робіт на апатитові руди в межах Голосківського рудоносного поля (Хмельницька область). Зазначені роботи передбачається виконувати за бюджетні кошти аграрного сектору та приватних інвестицій. Фосфорити. Цей вид сировини належить до категорії Г. В Україні відкриті родовища та поклади зернистих фосфоритів (Новопопелівське родовище - рихлі руди, фосфорити Донецького басейну та жовнові - Волинні). За останні роки обсяги використання фосфорних добрив у сільському господарстві складають лише шосту частину від обсягу, необхідного для забезпечення високої врожайності сільськогосподарських культур. Через низьке засвоєння рослинами фосфору (всього кілька відсотків) при використанні традиційних фосфатних мінеральних добрив, для досягнення екологічної і раціональної комплексної переробки фосфоровмісної сировини необхідно впровадити технологію одержання фосфорних мінеральних добрив, що передбачає використання сірчаної кислоти. Такий підхід дає можливість здійснювати промислове освоєння численних невеликих родовищ фосфоритів і робить їх привабливими для
---	--

	інвесторів. Для нарощування сировинної бази фосфоритів передбачається проведення пошукових і пошуково-оцінювальних робіт на жовнові та зернисті фосфорити в межах Волинсько-Подільської плати (Волинська і Вінницька області), Дніпровсько-Донецької западини (Сумська та Харківська області) та Південного Донбасу. Зазначені роботи передбачається виконувати за бюджетні кошти аграрного сектору та приватних інвестицій. Калійні солі. Цей вид сировини належить до категорії Б. Калійна сіль головним чином застосовується у виробництві мінеральних добрив (калійних і комплексних). Різноманітні калійні солі у природних родовищах часто містяться разом із магнієвими і водночас можуть утворювати подвійні калій-магнієві хлоридні та сульфатні солі. На території України калійні солі поширені в межах Дніпровсько-Донецької западини і Передкарпатського крайового прогину, з яким пов'язана одна з найбільших у світі провінцій калійних руд сульфатного типу (найцінніші калійні руди). Вони переважно зосереджені у двох родовищах (усього 13) – Стебницькому із запасами 1626 млн тонн і Калуш-Толінському – 49,9 млн тонн. Однак, застаріла технологія переробки видобутої сировини і відсутність ресурсів для її поновлення спричинили зменшення видобутку та втрату солі, а згодом і повне припинення виробничої діяльності через інтенсивне забруднення довкілля. Запаси переважної більшості родовищ оцінені ще у 1948–1960 роках, і на сьогодні вони відповідають лише прогнозним ресурсам та частково попередньо розвіданим запасам. Тому передбачається забезпечити розвіданими запасами промислових категорій діючі збагачувальні комбінати. Для нарощування сировинної бази калійних солей передбачається: проведення пошукових та пошуково-оцінювальних робіт у межах Передкарпатського калієносного басейну з метою виявлення ділянок із сприятливими для розробки гірничо-геологічними умовами;
--	---

Фосфорити Цей вид сировини належить до категорії І. В Україні відкриті родовища та поклади зернистих фосфоритів (Новополянське родовище - рихлі руди, фосфорити Донецького басейну та жовнові - Волині). Орні площі України становлять 27,5 млн гектарів. Щороку після збирання врожаю сільськогосподарських культур ґрунти втрачають приблизно 1 млн тонн діючої речовини у перерахунку на P_2O_5 (пентоксид фосфору). Для її поповнення необхідне щорічне внесення добрив у кількості 60 кілограмів на гектар у перерахунку на пентоксид фосфору (засвоюваного). Фактично за останні 2-3 роки вносилося менш як 10 кілограмів на гектар у перерахунку на пентоксид фосфору. За останні роки обсяги вживання мінеральних добрив у сільському господарстві України скоротилися у 4 рази, а обсяги вжитку фосфорних добрив в 11,5 раза стали менше науково обґрунтованих норм. Результати аналізу використання традиційних фосфатних мінеральних добрив свідчать, що їх ефективність є невисокою, оскільки рослини засвоюють всього лише кілька відсотків фосфору, а кислотна технологія вимагає максимального високого вмісту п'ятиоксиду фосфору з використанням лише багатих руд і реагентів високої якості. Для розв'язання зазначених проблем пропонується втілити спосіб одержання фосфорних мінеральних добрив (з вмістом кальцію, магнію і кремнію), що виключає використання сірчаної кислоти і утворення гіпсу як відходів виробництва, шляхом неповного відновлення фосфатів вугіллям при нагріванні до 800-1200 град.С	проведення повного циклу робіт з охоронних заходів при експлуатації родовищ калійних солей. Роботи виконуватимуться за рахунок залучення приватних інвестицій.
	Норму виключити

безпосередньо з фосфоровмісних руд. Досягається ефективна екологічна, раціональна комплексна переробка фосфоровмісної сировини, продуктом якої є оптавлені водонерозчинні фосфати. Такий підхід дає можливість започатковувати промислове освоєння численних невеликих родовищ фосфоритів, для яких початкові капітали можуть бути невеликими і тим самим приваблювати більше коло інвесторів. У цьому напрямі передбачаються: завершення розвідки Жванського родовища; проведення пошуків та розвідки родовищ фосфоритів, техногенних фосфоровмісних об'єктів і фосфатовмісних вапняків Жванського, Осиківського, Крелевецького, Колківського, Білогірського родовищ, рудопровів Криводузької м'яли; протоз та оцінка перспективних стратегічних комплексів.	
Сірка самородна	Сировина хімічна
Цей вид сировини належить до категорії Б. Україна протягом тривалого часу була одним із світових лідерів з видобутку самородної сірки. При цьому основний обсяг сірки видобувався відкритим способом. Кар'єрний видобуток сірки призвів до незворотних екологічних наслідків, а перехід на прогресивніший метод підземного виплавляння сірки - до різкого скорочення видобутку сірки (70-80 тис. тонн), що значно нижче за потреби України. Річна потреба України в самородній сірці для виробництва 98-відсоткової сірчаної кислоти (при загальній потужності існуючих виробництв 6 млн тонн) становить 2 млн тонн. Усі запаси та прогнозні ресурси самородної сірки пов'язані з Прикарпатським сірчанним басейном, що є основним джерелом добування сірки для агрохімічної промисловості. На сьогодні єдине відносно рентабельне	Сірка самородна. Цей вид сировини належить до категорії Б. Україна протягом тривалого часу була одним зі світових лідерів з видобутку самородної сірки. При цьому основний її обсяг видобувався відкритим способом. Кар'єрний видобуток сірки призвів до незворотних екологічних наслідків, а перехід на прогресивніший метод - підземного виплавляння сірки - до різкого скорочення видобутку сірки. Усі запаси та прогнозні ресурси самородної сірки пов'язані з Прикарпатським сірчанним басейном, що є основним джерелом добування сірки для агрохімічної промисловості. Нині єдине відносно рентабельне джерело добування сірки в Україні - Язівське родовище, де залишкові запаси сірки становлять 17 млн тонн. У цьому напрямі передбачаються: проведення комплексу геологорозвідувальних робіт на площях, що прилягають до рудних тіл, які перебували в експлуатації (Язівське родовище), з метою розроблення охоронних заходів;

джерело добування сірки в Україні - Язівське родовище, залишкові запаси сірки в якому становлять 17 млн тонн. У цьому напрямі передбачаються:

проведення комплексу геологорозвідувальних робіт на площах, що прилягають до рудних тіл, які перебували в експлуатації (Язівське родовище), з метою розроблення охоронних заходів;
виконання прогностико-пошукових і тематичних робіт з переоцінки перспектив сірконосності Прикарпатського басейну в цілому;
оцінка перспективних ділянок для відпрацювання їх методом підземного виплавляння за результатами пошукових робіт;
впровадження нових вітчизняних технологій видобування сірки з нафтових родовищ України.

виконання прогностико-пошукових і тематичних робіт з переоцінки перспектив сірконосності Прикарпатського басейну в цілому;
оцінка перспективних ділянок для відпрацювання їх методом підземного виплавляння за результатами пошукових робіт;
впровадження нових вітчизняних технологій видобування сірки з нафтових родовищ України.

Роботи виконуватимуться за рахунок бюджетних коштів та залучення приватних інвестицій.

Барит. Цей вид сировини належить до категорії В. Збагачений барит широко використовується в хімічній, лакофарбовій, електротехнічній, нафто- та газодобувній галузях промисловості. На території України поклади бариту виявлено в Карпатській складчастій області та зоні зчленування Донецького басейну з приазовською частиною Українського щита. Баритові руди Закарпаття містяться у двох родовищах – Берегівському та Бігниському, але їх оцінені запаси є невеликими. Наявність власної сировинної бази баритових руд стає особливо актуальною в останні роки у зв'язку з виснаженням запасів цих руд на родовищах Російської Федерації, звідки Україна імпортувала сировину.

Для нарощування сировинної бази бариту передбачається проведення робіт з геолого-розвідувальної оцінки у межах Берегівського рудного поля.
Роботи виконуватимуться за рахунок залучення приватних інвестицій.

Вапняки для цукрової промисловості. Цей вид сировини належить до категорії Б. Для технологічного забезпечення цукрової промисловості використовуються міцні та хімічно чисті карбонатні породи із вмістом СаСО₃ не менше ніж 93%. Вапняки цього типу поширені в південній частині Волино-Подільської плити, на південно-західному схилі Українського щита, де простежуються два рифові пасма – Подільське і Східне.

Для потреб цукрової промисловості розробляється низка родовищ, запаси яких можуть забезпечити роботу цукрових підприємств

Калійні солі Цей вид сировини належить до категорії Б. Калійна сіль головним чином застосовується у виробництві мінеральних добрив (калійних і комплексних). Різноманітні калійні солі у природних родовищах часто містяться разом із магнієвими і водночас можуть утворювати подвійні калій-магнієві хлоридні та сульфатні солі. На території України калійні солі поширені в межах Дніпровсько-Донецької западини і Передкарпатського крайового прогину, з яким пов'язана одна з найбільших у світі провінцій калійних руд сульфатного типу (найбільш цінні калійні руди). Розвідані запаси її становлять майже 3,4 млрд тонн. Вони переважно зосереджені у двох (усього 13) родовищах - Стебницькому із запасами 1626 млн тонн і Калущ-Голинському - 49,9 млн тонн. Проте запаси більшості родовищ оцінено ще у 1948-1960 роках, і на сьогодні вони відповідають лише прогнозним ресурсам та частково попередньо розвіданим запасам. Тому передбачається забезпечити розвіданими запасами промислових категорій діючі Стебницький і Калущський збагачувальні комбінати. У цьому напрямі передбачаються:	України тільки на найближчу перспективу. Крім того, в разі збереження та розширення Національного природного парку "Подільські Товтри", де розташована переважна більшість родовищ вапняків високої якості, обсяг запасів вапняків ще зменшиться. Це вимагає невідкладних заходів щодо прискорення пошукових і пошуково-оцінювальних робіт на високосортні вапняки для цукрової промисловості у Вінницькій та Харківській областях. Роботи виконуватимуться за рахунок залучення приватних інвестицій.
Калійні солі Цей вид сировини належить до категорії Б. Калійна сіль головним чином застосовується у виробництві мінеральних добрив (калійних і комплексних). Різноманітні калійні солі у природних родовищах часто містяться разом із магнієвими і водночас можуть утворювати подвійні калій-магнієві хлоридні та сульфатні солі. На території України калійні солі поширені в межах Дніпровсько-Донецької западини і Передкарпатського крайового прогину, з яким пов'язана одна з найбільших у світі провінцій калійних руд сульфатного типу (найбільш цінні калійні руди). Розвідані запаси її становлять майже 3,4 млрд тонн. Вони переважно зосереджені у двох (усього 13) родовищах - Стебницькому із запасами 1626 млн тонн і Калущ-Голинському - 49,9 млн тонн. Проте запаси більшості родовищ оцінено ще у 1948-1960 роках, і на сьогодні вони відповідають лише прогнозним ресурсам та частково попередньо розвіданим запасам. Тому передбачається забезпечити розвіданими запасами промислових категорій діючі Стебницький і Калущський збагачувальні комбінати. У цьому напрямі передбачаються:	Норму виключити

переоцінка запасів у перерахунку на оксид калію для першочергового відпрацювання району родовища Пійло; науковий прогноз та проведення пошуків у межах Прикарпатського басейну нових родовищ із сприятливими гірничо-геологічними умовами; проведення генеральної переоцінки запасів калійних солей.	
Норма відсутня	Сировина ювелірна (дорогоцінне каміння), ювелірно-виробна (напівдорогоцінне каміння), виробна та п'єзооптична Алмази. Цей вид сировини належить до категорії Г. В межах території України встановлено три райони промву кімберлітового і лампроїтового магматизму (корінних джерел алмазів) – північ Волино-Подільської плити, північно-західна та центральна частини Українського щита та Приазовський масив і зона його зчленування з Донецьким басейном. Реальні перспективи виявлення промислових алмазів пов'язані з метаморфізованими конгломератами, і, перш за все, Білгородовицької палеозападини, де вже встановлені зерна алмазів кімберлітового генезису в класі – 4+2 мм. Крім зазначених районів, реальними також є перспективи виявлення промислових алмазів за комплексом геолого-геофізичних даних і на інших площах, але спеціалізовані пошукові роботи щодо виявлення цього дорогоцінного каміння потребують залучення значних обсягів інвестицій. Для формування сировинної бази алмазів передбачається проведення пошукових робіт на перспективних ділянках в межах Східного Призов'я, Волино-Подільської плити та Українського щита. Роботи виконуватимуться за рахунок залучення приватних інвестицій. Бурштін та інше дорогоцінне і напівдорогоцінне каміння, виробна та п'єзооптична сировина. Сукупність різновидів цієї сировини належить до категорії В. Об'єднує традиційні для України різновиди: бурштін, топаз, берил, гірський кришталі. Оцінені

	ресурси бурштину, мармурового оніксу, родоніту. Виявлені також прови смарагду, аквамарину, рубіну, сафіру, гранату, аметисту та різноманітного ювелірно-виробного каміння, але перспективи їх не з'ясовано. З усіх видів природного кольорового каміння України бурштин на сьогодні є найбільш конкурентоспроможним. Водночас, враховуючи природну специфіку ареалу розміщення цієї корисної копалини – переважно, землі лісових господарств – комплексна розробка покладів з проведенням подальшої рекультивації відпрацьованих територій вимагає визначення на рівні держави переліку порушених земель бурштиношукачами із зазначенням координат територій в Волинській, Житомирській та Рівненській областях та координації програми дій з центральним органом виконавчої влади, який реалізує державну політику у сфері лісового та мисливського господарства. Також на часі є картування ареалів розповсюдження товщ, що вміщують бурштин. Для нарощування сировинної бази дорогоцінного і напівдорогоцінного каміння та п'єзокварцової сировини передбачається: проведення пошукових і пошуково-оцінювальних робіт у межах Маневецької, Клевцької, Дубровицької, Барашівської і Білокорівницької бурштиноносних зон (Волинська, Рівненська та Житомирська області); проведення пошукових і пошуково-оцінювальних робіт на виявленні родовищ онігу та мармурового оніксу в межах західного регіону України; проведення пошукових і пошуково-оцінювальних робіт на перспективних провазах каменесамовітної сировини; проведення пошукових і пошуково-оцінювальних робіт на п'єзокварцову сировину в межах Володарсько-Волинського негматитового поля. Роботи виконуватимуться за рахунок бюджетних коштів та залучення приватних інвестицій.
--	---

Інша нерудна сировина

Каменесамовітна сировина	Норму виключити
Сукупність різновидів цієї сировини належить до категорії Г. Включає традиційні для України різновиди: бурштин, топаз, берил, гірський криштал. Оцінені запаси бурштину, мармурового оніксу, родоніту. Виявлені також провали смарагду, аквамарину, рубіну, сафіру, гранату, аметисту та різноманітного ювелірно-виробного каміння, але перспективи їх не з'ясовано. Природне кольорове каміння (дорогоцінне, напівдорогоцінне та виробне) у ринкових умовах може бути однією з найбільш вигідних бюджетонаповнюючих корисних копалин. Окремі види і родовища цього каміння можуть давати значний прибуток при відносно невеликих затратах часу і коштів на їх розвідку і освоєння. З усіх видів природного кольорового каміння України бурштин на сьогодні є найбільш конкурентоспроможним. Реалізація готових високохудожніх виробів із бурштину може стати надійним джерелом поповнення державної скарбниці коштами, у тому числі валютними. У цьому напрямі передбачаються: проведення пошукових робіт у межах Кілецької, Дубровицької та Барашівської зон та у Володимирецькому районі Рівненської області; оцінка площ, перспективних на виявлення родовищ опалу та мармурового оніксу в межах західного регіону України; пошукова оцінка перспективних проявів каменесамовітної сировини.	Первинні каоліни і опоки Сировина склазна та фарфоро-фаянсова

Цей вид сировини належить до категорії Б. Каоліни поширені головним чином на Українському кристалічному щиті, де виділяється одна з провідних каолінових провідній світу, найбагатша в Європі, завдовжки майже 950 кілометрів при ширині до 350 кілометрів, а простежується від Полісся до Азовського моря.	Первинні каоліни і опоки. Цей вид сировини належить до категорії А. Каоліни поширені переважно на Українському щиті, де виділяється одна з провідних каолінових провідній світу, найбагатша в Європі, та простежується від Полісся до Азовського моря.
Ще з позаминулого століття український каолін постає для виробництва найкращих сортів фарфору і паперу в близько 50 країн світу. Досвід розвинутих країн свідчить, що ефективний видобуток високих сортів цієї сировини здійснюється на малих родовищах, що залягають у простих гірничо-геологічних умовах.	Досвід розвинутих країн свідчить, що ефективний видобуток високих сортів цієї сировини здійснюється на малих родовищах, що залягають у простих гірничо-геологічних умовах. Для нарощування сировинної бази первинних каолінів і опок передбачається:
У цьому напрямі передбачаються: проведення розвідки Бєлбайрацького та Оксанинського родовищ високосортних первинних каолінів, що містяться в центральній частині України; пошукова оцінка каолінів у межах перспективних районів Українського кристалічного щита; оцінка ресурсів і запасів опок у межах перспективних ділянок Харківської та Сумської областей.	проведення пошукових, пошуково-оцінювальних та розвідувальних робіт на первинні каоліни в межах перспективних районів Українського щита; проведення пошукових, пошуково-оцінювальних та розвідувальних робіт на опоки в межах перспективних ділянок Харківської, Сумської, Вінницької та Хмельницької областей. Роботи виконуватимуться за рахунок залучення приватних інвестицій.
	Польовий шпат. Цей вид сировини належить до категорії Г. На території України, в межах Українського щита, широко розвинуті польовошпатові породи архей-протерозою. Пегмати 33 полів локалізації тяжіють до масивів гранітів різних комплексів, де утворюють скупчення переважно жильних тіл середньою потужністю 3–8 метрів, часто диференційованої будови. Блокова і пегматитова зони цих жил становлять промисловий інтерес як польовошпатово сировина. Створений мінерально-сировинний комплекс протягом багатьох років не забезпечує потреби промисловості України в польовошпатовій сировині, тому щороку імпортується близько 300 тис. тонн польовошпатового концентрату. Для нарощування сировинної бази польового шпату

	передбачається: проведення пошукових, пошуково-оцінювальних та розвідувальних робіт у перспективних районах Українського шита; впровадження вітчизняних технологій збагачення лужних каоолнів. Роботи виконуватимуться за рахунок залучення приватних інвестицій. Кварцовий пісок для виробництва скла. Цей вид сировини належить до категорії А. Україна володіє значними запасами кварцового піску та експортує його. Для виробництва кварцового скла використовують дуже чисті, в основному збагачені кварцові піски. Для отримання звичайного скла використовують кварцовий пісок різної якості, збагачений або незбагачений. Державним балансом запасів корисних копалин України враховується Гусарівське родовище кварцового піску в бучацьких відкладах палеогеу, який має різні сфери застосування – формувальні й абразивні піски, піски для скляної промисловості. У північно-західному районі Українського шита, в басейні р. Тетерів, відомі Білокриницьке і Кодринське родовища алювіальних і флювіогляціальних кварцових пісків та Новоселівське і Берестовеньківське в Дніпровсько-Донецькій западині. З розвитком скляної промисловості постійно зростає потреба у високоякісних кварцових пісках. У зв'язку з широким розвитком у межах України кварцових пісків різного генетичного типу – алювіальних, льодовикових, морських, озерних, еолових та інших – можливість для нарощення їх сировинної бази існують. Для цього передбачається проведення пошукових, пошуково-оцінювальних та розвідувальних робіт на високоякісну сировину в межах перспективних ділянок Дніпровсько-Донецької западини, Українського шита та в інших регіонах. Роботи виконуватимуться за рахунок залучення приватних інвестицій.
Вапняки для цукрової промисловості Цей вид сировини належить до категорії Б. Для технологічного забезпечення цукрової промисловості	Норму виключити

використовуються міні та хімічно чисті карбонатні породи з вмістом CaCO_3 не менш як 93 відсотки. Вапняки цього типу поширені в південній частині Волино-Подільської плити, на південно-західному схилі Українського кристалічного щита, де простежуються два рифові пасма - Подільське і Східне. Для потреб цукрової промисловості розробляється ряд родовищ, запаси яких можуть забезпечити роботу цукрових підприємств України на 15-20 років. У зв'язку із зменшенням виробництва цукру в Україні значно знизився і видобуток вапняків для цукрової промисловості. У разі збереження та розширення Національного природного парку "Подільські Товтри", де розташована переважна більшість родовищ вапняків високої якості, запасів вапняків теоретично вистачить на 13-15 років. У цьому напрямі передбачаються пошуки та розвідка родовищ вапняків у Вінницькій та Хмельницькій областях.	
Глауконіт Цей вид сировини належить до категорії Г. Важливим природним адсорбентом серед інших є звичайний глауконіт як супутній компонент фосфоритових руд, а також у самостійних родовищах глауконіту. Кварц-глауконітові піски є комплексною агрономічною рудою. Іншим значним за обсягом напрямом застосування глауконіту може бути екологічний - рекультивация забруднених радіонуклідами ґрунтів. В Україні відклади кварц-глауконітових пісків неогенового і крейдового віку широко поширені на території Волино-Подільської плити, Українського кристалічного щита та в південно-східній частині Дніпровсько-Донецької западини. Прогнозні ресурси їх становлять приблизно 5 млрд тонн. Розвіданих родовищ	Сировина адсорбційна Глауконіт. Цей вид сировини належить до категорії Г. Глауконіт використовується як важливий природний адсорбент або є комплексною агрономічною рудою. Крім того, він застосовується при рекультивациі забруднених радіонуклідами ґрунтів. Глауконіт є супутнім компонентом фосфоритових руд або утворює самостійні родовища кварц-глауконітових пісків. В Україні відклади кварц-глауконітових пісків неогенового і крейдового віку поширені на території Волино-Подільської плити, Українського щита та в південно-східній частині Дніпровсько-Донецької западини. Розвіданих родовищ глауконіту в Україні немає, але в низці регіонів поширені кварц-глауконітові піски із вмістом глауконіту до 40-60%, які можуть бути використані в якості супутніх видів мінеральної сировини при, видобутку бурштину класичним кар'єрним способом.

глауконіту в Україні немає, але в ряді регіонів поширені кварц-глауконітові піски із вмістом глауконіту до 40-60 відсотків. У цьому напрямі передбачаються: проведення геологорозвідувальних робіт щодо глауконіту у межах Середнього та Лівобережного Придністр'я, Криму та у Донецькому регіоні; підготовлення до промислового освоєння родовищ (Автономна Республіка Крим, Вінницька, Хмельницька, Чернівецька та Луганська області) та підрахунок запасів і ресурсів руд.	Для нарощування сировинної бази глауконіту передбачається проведення пошукових, пошуково-оцінювальних та розвідувальних робіт у межах Середнього і Лівобережного Придністр'я, в Криму, Донецькому регіоні та в інших осадових басейнах. Роботи виконуватимуться за рахунок залучення приватних інвестицій.
Барит Цей вид сировини належить до категорії В. Збагачений барит широко використовується в хімічній, лакофарбовій, електротехнічній, нафто- та газодобувній галузях промисловості. На території України поклади бариту виявлено в Карпатській складчастій області та зоні зчленування Донецького басейну з приазовською частиною Українського кристалічного щита. Баритові руди Закарпаття містяться у двох родовищах - Беретівському та Біганьському, але їх оцінені запаси є невеликими. Наявність власної сировинної бази баритових руд стала особливо актуальною в останні роки у зв'язку з виснаженням запасів цих руд на родовищах Росії, звідки Україна імпортувала сировину. У цьому напрямі передбачається проведення пошукових робіт на флангах Біганьського родовища для виявлення додаткових рудних покладів з метою створення власної сировинної бази.	Норму виключити
Буто-щебенева сировина Цей вид сировини належить до категорії Б. Україна має великі ресурси різноманітних порід, що використовуються для виробництва бутового каменю і	Норму виключити

щобено і поширені майже на всій території. У плані майбутнього розвитку автотранспортної системи України передбачається, що будівництво вимагатиме виробництва великої кількості високоякісного, високоміцного, з певними нормами лещадності, щобено та буту. На розвіданих родовищах (і тих, що розробляються, і резервних) планується налагодити випуск саме такої сировини в необхідній кількості. Найбільш перспективними є родовища гранітів. Їх використання дасть можливість у стислий строк і з найменшими фінансовими затратами організувати виробництво. У цьому напрямі передбачаються: проведення в межах західного та центрального регіонів України пошукової оцінки родовищ, перспективних для забезпечення приросту запасів високоміцних категорій щобено та буту; підготовка до промислового освоєння перспективних ділянок резервних родовищ, перспективних для забезпечення приросту запасів високоміцних категорій щобено та буту.	
Кварцити та кварцовий пісок для металургії та виробництва скла Цей вид сировини належить до категорії Г. В Україні для виробництва вогнетривів (динасу, муліту, мертелю, феросплавів і кристалічного кремнію) використовуються кварцити, кварцитоподібні пісковики та кварцовий пісок. Вони виявлені і розробляються в різновікових геологічних утвореннях території України. У цьому напрямі передбачаються: пошукова оцінка ресурсів родовища кварцитів на Севостянівській площі Південного Донецького басейну для потреб чорної металургії; оцінка запасів високоякісних кварцитів Українського	Норму виключити

кристалічного шита та його схилів для потреб кольорової металургії України; оцінка ресурсів і запасів піску скляного в межах перспективних ділянок Полтавської та суміжних областей.	
Польовий шпат Цей вид сировини належить до категорії Г. На території України в межах Українського кристалічного шита широко розвинуті польовошпатові породи архей-протерозою. Пегматити 33 полів локалізації тяжіють до масивів гранітів різних комплексів, де утворюють скопчення переважно жильних тіл середньою потужністю 3-8 метрів, часто диференційованої будови. Блокова і пегматитова зони цих жил становлять промисловий інтерес як польовошпатово сировина. Створений мінерально-сировинний комплекс протягом багатьох років не забезпечує потреби промисловості України в польовошпатовій сировині, тому щороку завозилося приблизно 300 тис. тонн польовошпатового концентрату з рідкісноземельних родовищ Карелії та Узбекистану. Родовища, що розробляються в Україні, представляють сировину низької якості. Для розв'язання проблеми польовошпатової сировини необхідно виконати роботи з технології збагачення лужних каолінів, а також провести пошук і розвідку нових родовищ високоякісної польовошпатової сировини. У цьому напрямі передбачаються: проектна оцінка сировини на родовищах пегматиту, що розробляються, - Балка Великого Табору у Приазов'ї та родовищ лужних каолінів - Пресинівське у Дніпропетровській області та Дібровське в Житомирській області; впровадження вітчизняних технологій збагачення лужних	Норму виключити

каоолнів; проведення пошуків і пошуково-оцінювальних робіт у перспективних районах.	
Графіт	Електро- та радіотехнічна сировина
Цей вид сировини належить до категорії В. Родовища кристалічного графіту виявлені в межах Українського кристалічного шита, де утворюють українську графітоносну провінцію. Державним балансом запасів корисних копалин враховано шість родовищ кристалічного графіту із загальними запасами 17,4 млн тонн графіту. Розробляється одне Завальківське родовище із загальними запасами 6,8 млн тонн графіту. Готується до розробки Балахівське родовище, загальні запаси якого становлять 2,1 млн тонн графіту. У цьому напрямі передбачається пошукова оцінка запасів та ресурсів графіту на перспективних ділянках та на флангах відомих родовищ.	Графіт. Цей вид сировини належить до категорії Б. За запасами графіту Україна посідає друге місце у світі (після Російської Федерації). В межах Українського шита відомо понад 100 родовищ та провівів графіту. Державним балансом запасів корисних копалин враховано шість родовищ графіту. Розробляється одне Завальківське родовище та готується до розробки Балахівське. Розвідана також Городнянська ділянка Буртинського родовища. Актуальною є задача пошуків і розвідки багатих (пухких та змішаних) графітових руд – як для забезпечення власних потреб України, так і для експорту. Для нарощування сировинної бази графіту передбачається проведення пошукових, пошуково-оцінювальних та геологорозвідувальних робіт на перспективних ділянках Українського шита. Роботи виконуватимуться за рахунок залучення приватних інвестицій.
Норма відсутня	Будівельне каміння та інші нерудні корисні копалини (цегельно-черепиця, керамзитова, цементна та інша сировина) Будівельне каміння належить до категорії А. Україна є однією з найбагатших у світі країн за запасами будівельного каміння різного призначення (від монументального та облицювального до будто-щобенового). Його родовища відомі в межах Українського шита (магматичні та метаморфічні породи архейського і протерозойського віку: граніти, діорити, чарнокіти, гнейси, міматити, кварцити, мармури та ін.), Волино-Подільської плити (базальти, пісковики, мармури товані вапняки), Причорноморської западини та Степового Криму (пильні вапняки), Карпат (граніто-гнейси, мармури, мармуризовані

	вапняки, андезито-базальти, туфи), Гірського Криму (мармуризовані вапняки, вапняки-ракушняки). Зараз в Україні відомо 166 родовищ облицювального каміння, понад 700 родовищ будівельного та щебеневого каміння та 191 родовище пиллястого каміння. Як сировина для виготовлення цегли, черепиці та деяких керамічних виробів використовуються легкоплавкі (частково тугоплавкі) глинисті породи, які зустрічаються в природі у щільному, пухкому і пластичному стані. Серед глинистих порід виділяються такі різновиди: глини, суглинки, леся, лесоподібні суглинки, артіліти, глинисті сланці. Глинисті породи займають значне місце серед відкладів майже всіх геологічних груп практично у всіх геоструктурних регіонах: Дніпровсько-Донецькій западині та Донецькій складчастій структурі, на Українському шиті та його схилах, Волино-Подільській плиті, у Львівській западині, Карпатській складчастій області, Причорноморській западині та в Кримській складчастій зоні. Державним балансом запасів корисних копалин враховано 1834 родовища (із них 51 комплексне). Більшість розвіданих родовищ дрібні. Для виробництва цементу використовують карбонатні (вапняк, крейду, вапняковий туф), карбонатно-глинисті (мергель, мергельний вапняк) та глинисті (глини, суглинки, глинисті сланці, леся і лесоподібні суглинки) породи. Як добавки використовуються породи осадового (діатоміти, тресени, опоки, спонголіти) і вулканічного (туфи, пемзи, траси, вулканічний попіл) походження. Родовища цементної сировини локалізуються в Дніпровсько-Донецькій западині, на Донбасі, у Причорноморській западині, Криму, Волино-Подільській плиті, Львівському протині та в Українських Карпатах. Для наращування сировинної бази будівельного каміння та іншої нерудної (цегельно-черепичної, керамзитової, цементної та іншої) сировини передбачається проведення в усіх геоструктурних районах України пошукових, пошуково-оцінювальних та геологорозвідувальних робіт з метою забезпечення цими
--	---

	корисними копалинами зростаючих власних потреб та їх експорту. Роботи виконуватимуться за рахунок залучення приватних інвестицій.
Техногенна сировина	
Норма відсутня	... Роботи виконуватимуться за рахунок залучення приватних інвестицій.
Норма відсутня	ПІДЗЕМНІ ВОДИ ТА ЛІКУВАЛЬНІ ГРЯЗІ
	Підземні води Зважаючи на значний рівень господарського освоєння території України, підземні води є найважливішою корисною копалиною, що має стратегічне значення як надійне захищене джерело забезпечення населення якісною питною водою. Нині частка підземних вод у господарсько-питному водопостачанні населення України становить менше 30%, в той час як у більшості держав Європейського Союзу вона складає близько 70%. В Україні є значний потенціал для нарощування обсягів видобування підземних вод, адже розвіданість їхніх прогнозних ресурсів становить лише 26%. В Україні розвідано близько 700 родовищ питних і технічних підземних вод, 250 родовищ мінеральних вод, два родовища теплоенергетичних вод та два родовища промислових вод. Збільшення видобування підземних вод для забезпечення потреб питного водопостачання забезпечить реалізацію державної політики у сфері питної води, оскільки її принципами є наближення вимог державних стандартів на питну воду до відповідних стандартів, прийнятих у Європейському Союзі, та дотримання оптимального балансу використання поверхневих і підземних вод для питного водопостачання. Збільшення видобування мінеральних вод не лише сприятиме оздоровленню народу України, а й може значно підвищити інвестиційну та туристичну привабливість нашої держави. Питні та технічні підземні води

Прогнозні ресурси підземних вод в Україні становлять 61689,2 тис. м³/добу, з них з мінералізацією до 1500 мг/дм³ – 57499,9 тис. м³/добу. Розподілені вони по регіонах України нерівномірно – найбільшого зосереджені в північних і західних областях, а ресурси південних областей обмежені. Найбільша кількість прогнозних ресурсів підземних вод у Чернігівській області – 8326,7 тис. м³/добу, найменша – у Кіровоградській області – 404,6 тис. м³/добу.

Нині розвідано 680 родовищ підземних вод. Найвищим рівнем розвіданості прогнозних ресурсів підземних вод – понад 50% – характеризуються центральні і південні регіони України. Загальна кількість розвіданих експлуатаційних запасів підземних вод цих регіонів становить більше половини – близько 53% від загальної кількості запасів країни.

Водночас близько 180 з 490 адміністративних районів України зовсім не забезпечені експлуатаційними запасами підземних вод.

Середньорічний обсяг видобутку питних і технічних підземних вод на території України становить близько 5% від суми прогнозних ресурсів підземних вод і близько 10% з розвіданих експлуатаційних запасів. Впродовж останніх років, за даними офіційної статистики, спостерігається тенденція падіння видобутку підземних вод та (за умов відсутності належного контролю за бурінням свердловин приватними організаціями) суттєве погіршення якості питних вод окремих горизонтів за рахунок створення умов водообміну з техногенно забрудненими горизонтами. Як наслідок, значна кількість розвіданих родовищ не використовується, деякі з них вже є непридатними для експлуатації у зв'язку із порушенням умов живлення, обумовленим забудовою територій, забрудненням водоносних горизонтів у межах меліоративних систем, на ділянках розташування фільтрувальних накопичувачів, техногенних відвалів, звалищ тощо, видобуванням гравійно-галькових відкладів Карпатських річок тощо. Нині в Україні зафіксовано понад 600 водозаборів, що працюють на розвіданих запасах підземних вод, де якість підземних вод продовж

	експлуатації погіршилася з причин природного і техногенного характеру. У більшості країн Європою водозабезпечення населення здійснюється за рахунок саме підземних джерел водопостачання. Вкрай актуальним є забезпечення якісною питною водою південних і східних регіонів держави, гірничопромислових районів (Одеської, Миколаївської, Херсонської, Запорізької областей, тимчасово окупованої Автономної Республіки Крим, Донецького басейну, Криворізького басейну, Прикарпаття тощо). Ці обставини обумовлюють нагальну необхідність проведення геологорозвідувальних робіт за такими напрямками: - проведення пошукових, пошуково-оцінювальних і розвідувальних робіт на питні та технічні підземні води на території України; - створення Державного реєстру артезіанських свердловин, які мають спецдозволи на надкористування і дозволи на спеціальне волокористування (постанова Кабінету Міністрів від 8 жовтня 2012 р. № 963 «Про затвердження Порядку державного обліку артезіанських свердловин, облаштування їх засобами вимірювання об'єму видобутих підземних вод»); - забезпечення автоматичного обліку обсягів видобутку підземних вод шляхом впровадження персонального кабінету водокористувача; - збільшення кількості спостережних пунктів на моніторингових свердловин з 179 до 1000 за басейновим принципом; - продовження щорічного буріння артезіанських розвідувально-експлуатаційних свердловин для забезпечення населення екологічно чистою питною водою. Роботи в зонах екологічного лиха, в регіонах з обмеженими ресурсами питної води, в зоні проведення операцій об'єднаних сил передбачається виконувати за рахунок державного бюджету, зокрема передбаченого на розвиток інфраструктури України, в інших випадках – за рахунок місцевих бюджетів і приватних інвесторів.
--	--

Мінеральні води

Мінеральна сировина категорії А. Україна володіє унікальним гідромінеральним потенціалом. У нашій державі розповсюджені мінеральні води 15 типів зі специфічними компонентами та властивостями і 4 типи – без специфічних компонентів і властивостей. За лікувальними властивостями найбільшу цінність мають води зі специфічними компонентами та властивостями. Унікальні родовища мінеральних підземних вод розташовані в Закарпатській, Львівській, Хмельницькій, Тернопільській та Донецькій областях.

В Україні експлуатаційні запаси мінеральних вод розвідані на 326 ділянках у межах понад 250 родовищ.

Загальна сума експлуатаційних запасів мінеральних вод становить майже 97 000 м³/добу, з них мінеральні лікувальні та лікувально-столові підземні води розвідані на 172 родовищах із загальною кількістю запасів майже 71 000 м³/добу.

Середньодобовий видобуток за рік по Україні становить менше 10% від затверджених запасів. Однак, через порушення умов формування родовищ мінеральних вод внаслідок техногенного втручання на низці родовищ спостерігаються негативні процеси виснаження і забруднення водоносних горизонтів, втрати унікальних властивостей мінеральних вод у процесі експлуатації родовищ.

Для нарощування мінерально-сировинної бази мінеральних вод передбачається:

проведення пошукових і пошуково-оцінювальних робіт на мінеральні підземні води;

виконання переоцінки прогнозних і перспективних ресурсів, а також експлуатаційних запасів мінеральних вод з оцінкою результатів експлуатації та сучасного стану родовищ мінеральних вод, у т.ч. екологічного.

Роботи передбачається виконувати за рахунок місцевих бюджетів та приватних інвестицій.

Теплоенергетичні води

	Мінеральна сировина категорії Б. В Україні розвідано лише два родовища теплоенергетичних вод, які використовуються для оздоровчо-рекреаційних потреб. Їхні запаси затверджені в кількості 971,5 м³/добу. Видобуток становить лише чверть від затверджених запасів. На Закарпатті є значні ресурси для збільшення видобування теплоенергетичних вод та їхнього освоєння в бальнеологічних цілях. Доцільно також використовувати термальні води для тепловодопостачання. Першочерговою задачею є переоцінка прогнозних ресурсів теплоенергетичних вод Закарпаття як для розвитку курортів, так і з метою тепловодопостачання, з урахуванням сучасних технологічних можливостей вигучення енергетичних ресурсів природних теплоносіїв. Роботи передбачається виконувати за рахунок місцевих бюджетів і приватних інвестицій. Лікувальні грізі Мінеральна сировина категорії Б. В Україні розвідані 13 родовищ (15 ділянок) лікувальних грізей. На 10 ділянках розвідані мулові грізі, приурочені до поверхневих водоймищ на півдні України (в анексованому Криму, а також у Дніпропетровській, Донецькій, Запорізькій, Миколаївській та Херсонській областях). Торф'яні лікувальні грізі розвідані на 3 родовищах у Львівській, Полтавській та Івано-Франківській областях. Експлуатаційні запаси лікувальних грізей становлять близько 2 000,0 тис. м³. Видобуток і використання лікувальних грізей становить трохи більше 3,0 тис. м³. Доцільним є проведення пошуково-оцінювальних робіт на лікувальні грізі. Роботи передбачається виконувати за рахунок місцевих бюджетів і приватних інвестицій.
Геологічні, еколого-геологічні та інші дослідження території України Геологічне картування території України	Норму виключити

Геологічне картування території дає можливість оцінювати перспективи розвитку сировинної бази, поєднувати раціональне використання надр з екологічною безпекою і створювати умови для сталого розвитку держави. Одержання позитивного ефекту від виконання гідрогеологічних, екологічних та інженерно-геологічних робіт і досліджень досягається лише в разі, якщо вони виконуються на надійній геологічній основі відповідного масштабу. З урахуванням цього геологічні карти певних масштабів є необхідною основою: - пошуково-розвідувальних робіт за різними видами корисних копалин; - вивчення геологічних особливостей території з метою стратегічного планування розвитку регіонів; - спеціалізованих геологічних досліджень з метою наземного та підземного будівництва, у тому числі не пов'язаного з розробкою родовищ корисних копалин, визначення місць захоронення небезпечних речовин тощо; - оцінки еколого-геологічних умов і можливості виникнення надзвичайних ситуацій природного походження в межах конкретної території та прогнозу цих явищ на майбутнє; - цільового картування інженерно-геологічних та гідрогеологічних умов з оцінкою їх змін у просторі та часі; оцінки та прогнозування стану геологічного середовища у межах техногенно навантажених територій, насамперед у межах гірничодобувних регіонів; - визначення особливостей розвитку і прогнозу небезпечних ендемічних і екзотичних геологічних процесів і явищ та виявлення активних геодинамічних зон і зон розушталення гірських порід; - регіонального прогнозування підвищення сейсмічності	
--	--

під впливом змін інженерно-геологічних умов в регіонах із значним впливом господарської діяльності на геологічне середовище (гірничопромислові райони, промисловоміські агломерації, зони впливу АЕС тощо); розвитку та раціонального використання мінерально-сировинної бази регіонів (пошук і розробка нових корисних копалин, у тому числі газотідратів акваторії Чорного моря).

Незважаючи на певні досягнення у розв'язанні зазначених проблем та забезпеченні потреб економіки, а також у забезпеченні екологічної безпеки та фактичного стану вивченості, отримані переважно під час проведення геологічного довивчення раніше закартованих площ масштабу 1:200000 (ГДП-200) і відображені на картах, що входять до комплекту Державної геологічної карти України масштабу 1:200000 (Держгеокарта-200), вони повною мірою не забезпечують потреб сьогодення. Нині близько 75 відсотків території України охоплені роботами, пов'язаними із створенням Держгеокарти-200 (від підготовчого періоду ГДП-200 до вже виданих комплектів карт). Багато в чому середньомасштабні карти не відповідають сучасним вимогам. У країнах Європейського Союзу видаються карти геологічного змісту масштабу 1:50000 і крупніше. З урахуванням цього пріоритетними видами геологічного картування території України є:

завершення робіт з ГДП-200 з метою складення Держгеокарти-200;

проведення геологічної зйомки і геологічного довивчення площ масштабу 1:50000 з метою створення Держгеокарти-50 як багатопільової основи надкористування та іншого господарювання;

видання комплектів Держгеокарти-200 і Держгеокарти-50, а також зведених дрібномасштабних карт геологічного

змісту території України та окремих регіонів. З метою вивчення перспектив потенційних рудоносних структур і площ щодо певних видів корисних копалин, оцінки їх прогностичних ресурсів та виділення площ (ділянок), перспективних щодо виявлення родовищ цих корисних копалин, передбачено проведення геологопрогнозного картування, основні обсяги якого будуть виконані під час реалізації другого етапу Програми. У цьому напрямі передбачаються: - геологічне довивчення площ у масштабі 1:200000 на площі 120 тис. кв. кілометрів; - геологічна зйомка у масштабі 1:50000 на площі 300 тис. кв. кілометрів; - геолого-прогнозне картування у масштабі 1:200000 на площі 50 тис. кв. кілометрів; - підготовка геофізичних основ під геологічне довивчення площ у масштабах 1:200000 та 1:50000 на площі 80 тис. кв. кілометрів; - гідрогеологічне та інженерно-геологічне картування у масштабі 1:200000 на площі близько 190 тис. кв. кілометрів; - гідрогеологічне та інженерно-геологічне картування у масштабі 1:50000 на площі близько 18 тис. кв. кілометрів; - узагальнення геолого-геофізичної інформації за результатами проведених раніше робіт із складенням комплексів карт шельфу Чорного і Азовського морів у масштабі 1:500000; - проведення комплексного геологічного, інженерно-геологічного та еколого-геологічного картування шельфу Чорного і Азовського морів у масштабі 1:200000 із складенням комплексів карт багатопільового призначення; - геологічна зйомка шельфу в масштабі 1:50000 у	
---	--

прибережних акваторій Чорного і Азовського морів.

Роботи з геологічного картування виконуються комплексно з необхідними обсягами геофізичних (вищередакуючих і супроводжуючих геологічне картування), геохімічних, аерокосмічних, лабораторно-аналітичних та інших досліджень з обов'язковим їх науково-методичним супроводженням галузевою та академічною наукою.

Основним результатом регіональних геологічних, гідрогеологічних, еколого-геологічних досліджень є комплекти карт різних масштабів загального та цільового змісту, призначені для подальших геологоровідувальних та природоохоронних робіт, потреб будівництва, сільського господарства, видобувних та інших видів господарської діяльності.

Усього на період 2011-2030 років передбачено видання комплектів Держгеокарти-200 на більш як 100 аркушах та Держгеокарти-50 на більш як 600 аркушах.

Гідрогеологічні, інженерно-геологічні та еколого-геологічні роботи

Частка підземних вод у господарсько-питному водопостачанні населення України становить лише близько 30 відсотків, тоді як у державах Євросоюзу водопостачання для комунальних потреб переважно базується на підземних водах, питома вага яких у загальному водоспоживанні для забезпечення господарсько-побутових потреб становить 70 відсотків.

Водночас розвідані родовища підземних вод України освоєні лише на 20-25 відсотків. Значна кількість розвіданих родовищ не використовується, а деякі з них вже є непридатними для експлуатації у зв'язку із забудовою територій, видобуванням Правійно-галькових відкладів Карпатських річок, забрудненням водоносних горизонтів у межах меліоративних систем, на ділянках

розташування фільтрувальних накопичувачів, техногенних відвалів, звалищ тощо. Зазначені обставини обумовлюють нагальну необхідність проведення переоцінки прогнозних і перспективних ресурсів, а також експлуатаційних запасів підземних вод з метою визначення реальних перспектив забезпечення потреб держави в екологічно чистій питній воді. Залишаються актуальними проблеми забезпечення якісною питною водою південних та східних регіонів держави, гірничопромислових районів (Одеської, Миколаївської, Херсонської, Запорізької областей, Автономної Республіки Крим, Донецького басейну, Криворізького басейну, Прикарпаття тощо). Актуальними є також роботи з подальшого пошуку та розвідки нових родовищ питних, технічних, мінеральних, теплоенергетичних та промислових підземних вод. На території України продовжуються накопичення твердих побутових та промислових відходів, скиди забруднених стічних вод у водні об'єкти, викиди у повітря гірничодобувних та промислових підприємств, що в окремих регіонах перевищують граничнодопустимі концентрації та захисні можливості ґрунтів, гірських порід і підземних вод. Усе це обумовило забруднення підземних вод основних водоносних горизонтів, які використовуються для господарсько-питного водопостачання (Донецький басейн, Криворізький басейн, Прикарпаття, Крим, Приазов'я, Придніпров'я тощо). На 80 відсотках території України верхня частина гірських порід земної кори порушена впливом гірничих робіт, промислово-міської забудови, меліорації земель, гідротехнічного будівництва, що обумовило забруднення підземних водних ресурсів, розвиток та активізацію небезпечних екзогенних геологічних процесів (зсувів, осідання та просідання, підтоплення, карстових процесів	
--	--

тощо) і підвищення сейсмічності. Еколого-геологічні проблеми багатьох регіонів істотно ускладнюються негативними наслідками закриття гірничодобувних підприємств, шахт і розривів.

На регіональному рівні недостатньо досліджено вплив на умови життєдіяльності зон тектонічних порушень, підвищеної міграції в їх межах радону, парів ртуті, метану, вуглекислого газу, розвитку геофізичних полів та їх вплив на стійкість споруд і формування інженерно-геологічних умов, особливо в гірничопромислових регіонах.

З огляду на зазначені проблеми у напрямі гідрогеологічних, інженерно-геологічних та еколого-геологічних робіт передбачаються:

виконання переоцінки прогнозних і перспективних ресурсів, а також експлуатаційних запасів підземних вод для господарсько-питного та технічного водопостачання, лікувальних, теплоенергетичних та промислових потреб; проведення пошуку та розвідки питних, технічних, мінеральних, теплоенергетичних та промислових підземних вод для забезпечення потреб народного господарства; продовження щорічного буріння артезіанських розвідувально-експлуатаційних свердловин (приблизно 100) з метою забезпечення населення екологічно чистою питною водою, насамперед у регіонах, що постраждали від наслідків стихійного лиха, у південних та східних регіонах держави, у регіонах з обмеженими ресурсами питної води, а також на територіях з інтенсивним техногенним навантаженням;

виконання еколого-геологічних досліджень на територіях, що мають інтенсивне техногенне навантаження, з метою визначення чинників та кількісних показників його впливу на геологічне середовище з розробленням заходів

щодо мінімізації такого впливу на умови життєдіяльності в межах цих територій;

продовження інженерно-геологічних робіт з виявлення та оцінки розвитку небезпечних геологічних процесів, насамперед підтоплення, як процесу, що має регіональний розвиток і сприяє активізації інших небезпечних екзогенних геологічних процесів (зсувів, просідання та осідання земної поверхні, карсту та суфозії тощо) та обумовлює підвищення сейсмічної безпеки;

проведення оцінки ризику регіональних змін інженерно-сейсмогеологічних умов в межах гірничопромислових районів України, розташування АЕС, гідротехнічних споруд, промислово-міських агломерацій;

виконання спеціальних досліджень щодо забезпечення раціонального та екологічно безпечного надпрокористування, ліквідаційний та мпоаж пошуково-розвідувальних та експлуатаційних свердловин з метою запобігання забрудненню підземних вод;

проведення моніторингу геологічного середовища (геохімічного стану ландшафтів, підземних вод з оцінкою їх ресурсів, екзогенних геологічних процесів тощо);

продовження спеціальних еколого-геологічних досліджень в прибережних акваторіях Чорного та Азовського морів, насамперед в районах тигра ріки Дунай, Дніпровського лиману, островів Зміїного і Тузлг.

Для виконання поставлених завдань необхідне забезпечення робіт сучасним технічним обладнанням, приладами і апаратурою, що повинні відповідати світовому технічному рівню.

Усі зазначені роботи потребують науково-методичного супроводження галузевих і академічних наукових установ.

Геологорозвідувальні роботи на континентальному шельфі та в межах виключної (морської) економічної зони

Проведення геологічних, геофізичних і бурових робіт багатьма країнами в останні роки засвідчило, що шельфові зони і континентальні схили є високоперспективними на безліч видів мінеральної сировини, у тому числі нафту і газ. Ці роботи підтверджують практичну можливість освоєння шельфу, а також його економічну цінність.

Україна як морська держава проводить різноманітні геологічні дослідження в акваторії у межах виключної (морської) економічної зони України. Стратегія розвитку геологорозвідувальних робіт на континентальному шельфі Чорного та Азовського морів полягає у проведенні середньо- і дрібномасштабного (відповідно 1:200000 і 1:50000) геологічного картування дна морів. Воно проводиться з метою отримання комплексної та графічно систематизованої геологічної (геолого-геофізичної) інформації, необхідної для створення відповідної основи, що забезпечує розв'язання проблем вивчення і освоєння дна акваторій (берегових зон), зокрема раціонального природокористування, оцінки мінерально-сировинних ресурсів, а також всіх видів досліджень моря, охорони навколишнього середовища, для підводного будівництва, у тому числі нафто- і газопроводів, споруд для розвідки і видобування вуглеводнів, геологічного вивчення, прогнозу, пошуків і видобутку корисних копалин, для потреб Міністерства закордонних справ України, Адміністрації Державної прикордонної служби України тощо.

З метою розширення мінерально-сировинної бази за рахунок участі в міжнародних проектах з освоєння перспективних ділянок світового океану Урядом України подано офіційну заявку про намір України приєднатися до спільної міжнародної організації "Інтероксеанметал".

У цьому напрямі передбачаються:

в акваторії Чорного та Азовського морів: геолого-зйомочні роботи середньомасштабні - на всій території шельфу; геолого-зйомочні роботи крупномасштабні - у берегових зонах та на деяких окремих ділянках; пошукові роботи (як сукупні) на будівельні матеріали, сапропель, розсини титану та цирконію, благородні та кольорові метали, мінеральні солі та грази;

міжнародне співробітництво в галузі геологічного вивчення дна Чорного та Азовського морів;

пошук в акваторії Чорного і Азовського морів родовищ вуглеводневої сировини, у тому числі газогідратів; сапропелю, будівельних матеріалів і вивчення золотоносності;

пошук і розвідка у Світовому океані родовищ поліметалічних та залізо-марганцевих конкрецій, відпрацювання техніки, технології їх добування і переробки. Передбачається проведення цих робіт за рахунок недержавних інвестицій, обсяги яких на другому етапі виконання Програми становлять більш як 7 млрд гривень (додаток 2).

Глибинне дослідження надр

Остання чверть XX століття для багатьох країн (Росія, США, Німеччина, Японія, Канада, Франція, Швеція, Великобританія, Китай тощо) відзначилася реалізацією нового етапу вивчення Землі - континентального буріння в наукових цілях. Результати континентального буріння дали змогу по-новому підійти до розв'язання фундаментальних проблем еволюції земної кори і вирішення окремих практичних питань геомеханіки і температурного режиму порід. Усі глибокі та надглибокі свердловини після завершення буріння передбачається переобладнати на моніторингові геологічні лабораторії (погілони або геобсерваторії), оскільки ці об'єкти є унікальними штучними каналами в земній корі і несуть

різномпланову інформацію для всіх галузей науки про Землю. У цьому напрямі передбачається створення та функціонування у Криворізькому басейні моніторингової геологічної лабораторії на базі Криворізької нафтогазової (5422 метри) свердловини. Головним завданням цієї лабораторії є реєстрація і збір даних про варіації різних полів у свердловині в інтервалі 2800-5300 метрів і навколо з метою отримання інформації про зміни характеристик геологічного середовища на різних глибинах і в часі, що і будуть враховані під час проектування та будівництва підземних об'єктів для екологічно безпечної утилізації активних промислових відходів, а також використані в разі розв'язання інших теоретичних і практичних проблем геології.	
Геофізичні дослідження Геофізичні дослідження з прогнозування землетрусів Сейсмічне становище довкілля в регіонах, де зосереджена велика кількість родовищ корисних копалин та прогнозних ресурсів мінеральної сировини, зокрема вуглеводнів на шельфі Чорного та Азовського морів, вимагає належного врахування та оцінки ризиків, пов'язаних із сейсмічними явищами. З метою забезпечення функціонування єдиної мережі гідрогеодеформаційного моніторингу і варіацій геофізичних полів, необхідної для реалізації довгострокового і середньострокового прогнозу геодинамічного стану території України, створення банку гідрогеодеформаційних та інших геофізичних даних для оцінки ризику геодинамічних подій, підвищення безпеки діяльності промислових підприємств, у тому числі гірничодобувних, та проживання населення у	Норму виключити

сейсмонезбезпечних регіонах, на період до 2030 року у цьому напрямі передбачаються: проведення режимних сейсмологічних та пов'язаних з ними геофізичних спостережень; виконання сейсмопрототипичних досліджень на основі комплексного аналізу сейсмологічних і геолого-геофізичних даних; оперативний аналіз параметрів землетрусів на території України і суміжних територіях, сильних землетрусів на планеті, а також ядерних вибухів на іноземних випробувальних полігонах; оперативне забезпечення центральних та місцевих органів виконавчої влади, Ради міністрів Автономної Республіки Крим, території яких розташовані у сейсмонезбезпечних районах, інформацією про землетруси та їх можливі наслідки; утворення центрального банку геофізичних даних, зокрема для забезпечення міжрегіонального та міжнародного обміну геофізичною інформацією; розроблення карт сейсмічного районування території України; інформаційне забезпечення робіт щодо сейсмічного районування території України, оцінки потенційної сейсмічної небезпеки, сейсмостійкого будівництва, а також фундаментальних і прикладних досліджень, спрямованих на розв'язання проблем землетрусів. Регіональні геофізичні дослідження Комплекс регіональних геофізичних досліджень включає методи, що дають змогу отримувати відомості про фізичний стан літосфери та її зв'язок з тектонічною будовою регіонів поширення родовищ корисних копалин. Комплекс геофізичних і геохімічних методів включає сейсмологічні дослідження, вивчення гравіметричного поля, магнітні спостереження тощо. Метою регіональних геофізичних (і геохімічних)	
---	--

досліджень вздовж геотраверсів є одержання попередніх даних про тектонічну будову, структуру, поширення геологічних утворень, особливості їх внутрішньої будови і речовинного складу, прогноз перспективних ділянок і попередні висновки щодо закономірностей розміщення корисних копалин.

Зазначені дослідження також проводяться в разі пошуку родовищ корисних копалин, у тому числі вуглеводнів, а також для вирішення конкретних завдань під час прогнозно-геологічних досліджень. Комплексування геофізичних методів виконується з урахуванням геологічних завдань, у тому числі щодо пошуку конкретних видів корисних копалин, а також з урахуванням геологічної будови району, глибини залягання структурного поверху, що підлягає вивченню, тощо.

Регіональні геофізичні дослідження плануються проводити на суші і в акваторіях Чорного та Азовського морів разом з геологічними організаціями інших країн.

Технічне переоснащення

На сьогодні значна частина підприємств геологічної галузі перебуває у становищі, що відрізняється суттєвим зношенням і моральною застарілістю багатьох позицій технічного оснащення, помітна частка якого придбана ще за часів СРСР. Намітилася тенденція відставання галузі за цими показниками від провідних країн світу, а за окремими позиціями навіть від країн ближнього зарубіжжя, що суттєво гальмує розвиток мінерально-сировинної бази в цілому.

Програмою передбачається спрямувати на технічне переоснащення галузі кошти в обсязі до 30 відсотків витрат на геолого-розвідувальні роботи протягом 2011-2015 років. У наступні 2016-2030 роки на технічне переоснащення спрямувати кошти в обсязі до 10 відсотків

витрат на геолого-розвідувальні роботи. При цьому передбачається концентрація зусиль у таких напрямках: бурові верстати та бурове обладнання; геофізична апаратура та обладнання, у тому числі сейсморовідувальна техніка, судна для морських робіт, забезпечення геофізичних досліджень свердловин та польової геофізики; обладнання для еколого-геологічних досліджень; інше технологічне обладнання для виконання геологорозвідувальних робіт, автотранспорт для польових робіт, а також геодезичне обладнання; лабораторне обладнання, у тому числі спектрометр ICP-MS типу NERTUNE; технічне та програмне забезпечення обробки інформації; реконструкція виробничих приміщень.	
Норма відсутня	Розділ V РЕГІОНАЛЬНІ ДОСЛІДЖЕННЯ, СПРЯМОВАНІ НА РОЗБУДОВУ МІНЕРАЛЬНО-СИРОВИННОЇ БАЗИ ТА СТАЛІЙ РОЗВИТОК
	Геологічне картування територій України Геологічне картування проводиться з метою вивчення геологічної будови території України і створення геологічної основи (комплекту карт різних масштабів) багатонаціонального призначення, що дає можливість оцінювати перспективи розвитку сировинної бази, поєднувати раціональне використання надр з екологічною безпекою і створювати умови для сталого розвитку держави. Геологічні карти є необхідною основою: пошуково-розвідувальних робіт усіх стадій і на всі види корисних копалин; вивчення геологічних особливостей територій з метою стратегічного планування розвитку регіонів, зокрема і їх мінерально-сировинних баз; спеціалізованих геологічних досліджень з метою наземного та

підземного будівництва, у тому числі не пов'язаного з розробкою родовищ корисних копалин, визначення місць захоронення небезпечних речовин тощо;

оцінки еколого-геологічних умов і можливості виникнення надзвичайних ситуацій природного походження в межах конкретної території та прогнозу цих явищ на майбутнє;

цільового картування інженерно-геологічних та гідрогеологічних умов з оцінкою їх змін у просторі та часі;

оцінки та прогнозування стану геологічного середовища у межах техногенно навантажених територій, насамперед у межах гірничодобувних регіонів;

визначення особливостей розвитку і прогнозу небезпечних ендогенних і екзогенних геологічних процесів і явищ та виявлення активних геодинамічних зон і зон розуцілювання гірських порід;

регіонального прогнозування підвищення сейсмічності під впливом змін інженерно-геологічних умов в регіонах зі значним впливом господарської діяльності на геологічне середовище

(гірничопромислові райони, промислово-міські агломерації, зони впливу АЕС тощо);

розвитку та раціонального використання мінерально-сировинної бази регіонів (пошук і розробка нових корисних копалин, у тому числі газотідратів акваторії Чорного моря).

Сьогодні пріоритетним напрямом регіональних геологічних досліджень для вирішення зазначених проблем є проведення геологічного довідчення раніше закартованих площ масштабу 1:200 000 (ГДП-200) і створення комплексу Державної геологічної карти України масштабу 1:200 000 (Держгеокарта-200) багаторічного призначення. Однак, через недостатнє фінансування з Держбюджету цими видами робіт нині охоплено лише близько 75% території України.

Беручи до уваги те, що за детальністю відображення геологічної інформації середньомасштабні карти не відповідають сучасним вимогам, в країнах Європейського Союзу видаються карти геологічного змісту масштабу 1:50 000 і крупніше. З урахуванням

	цього пріоритетними видами геологічного картування території України є: завершення робіт з ГДП-200 з метою складення Держгеолкарти-200; проведення геологічної зйомки і геологічного довивчення площ масштабу 1:50 000 в основних гірничорудних районах з метою створення Держгеолкарти-50 як багатопільової основи надкористування; видання комплексів Держгеолкарти-200 і Держгеолкарти-50, а також зведених дрібномасштабних карт геологічного змісту території України та окремих регіонів; виконання науково-дослідних робіт, які спрямовані на узагальнення всіх існуючих геологічних (геофізичних, геохімічних тощо) даних та їх трансформацію в єдину модель (сукупність моделей) еволюції структур земної кори України (Український щит, Дніпровсько-Донецька западина, Причорноморська западина тощо), їх провідних вуглеводнево- та рудогенеруючих систем з комплексною оцінкою руд та покладів відповідних родовищ. Такі моделі повинні включати: уніфіковані теоретичні та методичні основи, єдиний лабораторний базис, спеціально створені комплементарні геологічні депозитарії (речовинно-інформаційні бази даних), сумісність з світовими регіональними та глобальними аналогами, що, у сукупності, забезпечить їх сталий подальший розвиток та практичне застосування в регіональних прогнозно-пошукових дослідженнях. Україна як морська держава також проводить різноманітні геологічні дослідження в акваторії в межах виключної (морської) економічної зони України. Стратегія розвитку геологрозвідувальних робіт на континентальному шельфі Чорного та Азовського морів полягає у проведенні дрібномасштабного масштабу 1:200 000 геологічного картування дна морів. Воно проводиться з метою отримання комплексної геолого-геофізичної інформації, необхідної для вивчення і освоєння дна акваторій (берегових зон), зокрема раціонального природокористування,
--	--

оцінки мінерально-сировинних ресурсів, а також всіх видів досліджень моря, охорони навколишнього середовища, для підводного будівництва, у тому числі нафто- і газопроводів, споруд для розвідки і видобування вуглеводнів, геологічного вивчення, прогнозу, пошуків і видобутку корисних копалин і для господарських потреб.

Отримання частини квот ООН для України на освоєння світового океану дозволить оцінити ресурсний потенціал за низкою видів мінеральної сировини на його поверхні, що може стати інструментом подальшого залучення коштів підприємствами геологічної, гірничодобувної та гірничо-переробної галузей через операції з цінними паперами.

Роботи з геологічного картування виконуються комплексно з необхідними обсягами геофізичних (винереджаючих і супроводжуючих геологічне картування), геохімічних, аерокосмічних, лабораторно-аналітичних та інших досліджень з обов'язковим їх науково-методичним супроводженням галузевою та академічною наукою.

Зазначені роботи з геологічного картування є функцією держави, а тому їх передбачається виконувати за бюджетні кошти.

Глибинні, геофізичні та геохімічні дослідження надр

Новим етапом вивчення Землі є континентальне буріння в наукових цілях. Результати континентального буріння дають змогу по-новому підійти до вирішення фундаментальних проблем еволюції земної кори і вирішення окремих практичних питань геомеханіки і температурного режиму порід, отримати інформацію про зміни характеристик геологічного середовища на різних глибинах і в часі, які будуть враховані під час проектування та будівництва підземних об'єктів для екологічно безпечної утилізації активних промислових відходів, а також використані в разі розв'язання інших теоретичних і практичних проблем геології.

Комплекс регіональних геофізичних досліджень включає методи (сейсмологічні дослідження, вивчення гравіметричного поля, магнітні спостереження тощо), що дають змогу отримувати

	відомості про фізичний стан літосфери та її зв'язок з тектонічною будовою регіонів поширення родовищ корисних копалин. Метою регіональних геофізичних (і геохімічних) досліджень вздовж геотраверсів є одержання попередніх даних про тектонічну будову, структуру, поширення геологічних утворень, особливості їх внутрішньої будови і речовинного складу, прогноз перспективних ділянок і попередні висновки щодо закономірностей розміщення корисних копалин. Зазначені дослідження також проводяться в разі пошуку родовищ корисних копалин, у тому числі вуглеводнів, а також для вирішення конкретних завдань під час прогнозу геологічних досліджень Стан довкілля в сейсмонезбезпечних районах вимагає належного врахування та оцінки ризиків, пов'язаних із сейсмічними явищами. З метою забезпечення функціонування єдиної мережі гідрогеодеформаційного моніторингу і варіацій геофізичних полів, необхідної для реалізації довгострокового і середньострокового прогнозу геодинамічного стану території України, створення банку гідрогеодеформаційних та інших геофізичних даних для оцінки ризику геодинамічних подій, підвищення безпеки діяльності промислових підприємств, у тому числі гірничодобувних, та проживання населення у сейсмонезбезпечних регіонах, на період до 2030 року у цьому напрямі передбачається: проведення режимних сейсмологічних та пов'язаних з ними геофізичних спостережень; створення центрального банку геофізичних даних, зокрема для забезпечення міжрегіонального та міжнародного обміну геофізичною інформацією; проведення підготовки геохімічних основ на перспективних рудоносних і нафто-газоносних ділянках з метою визначення геохімічної спеціалізації гірських порід для металогенічного аналізу і прогнозування родовищ корисних копалин. Зазначені роботи передбачається виконувати за бюджетні кошти. Моніторинг підземних вод Моніторинг підземних вод є пріоритетним напрямом діяльності
--	--

геологічних служб розвинутих країн. В Україні з метою аналізу кількісного та якісного стану підземних вод, прогнозування його змін, інформаційно-аналітичної підтримки прийняття управлінських рішень у галузі охорони та раціонального використання підземних вод створено систему моніторингу підземних вод державного рівня.

В останні десятиріччя через недостатнє фінансування роботи з моніторингу підземних вод скоротилися до мінімуму. У зв'язку з необхідністю імплементації Водної Рамкової Директиви 2000/60/ЄС (далі – ВРД) виникла гостра потреба у відновленні системи моніторингу підземних вод, її осучасненні, приведенні у відповідність до вимог ВРД. Для цього необхідно здійснити: інвентаризацію спостережних свердловин; перезатвердження системи моніторингу підземних вод державного рівня та відновлення спостережень у необхідному обсязі; облаштування спостережних свердловин сучасною вимірювальною апаратурою;

удосконалення нормативно-методичного забезпечення моніторингу підземних вод для її відповідності вимогам ВРД; створення ефективної інформаційно-аналітичної системи для оперативної (автоматичної) обробки й аналізу інформації, підготовки рекомендацій для прийняття управлінських рішень; переоцінку прогнозних і перспективних ресурсів та експлуатаційних запасів підземних вод України за сучасними даними.

Моніторинг підземних вод передбачається виконувати за кошти державного бюджету та, за можливості залучення, приватних інвестицій.

Моніторинг небезпечних екзогенних процесів, геохімічного стану ландшафтів та еколого-геологічні дослідження

Територія України відзначається складними і неоднорідними еколого-геологічними умовами, зумовленими природно-техногенними чинниками.

Внаслідок бурхливого розвитку промисловості минулого століття,

нерационального господарювання, хвижацького видобутку корисних копалин, аварій на ЧАЕС тощо утворилися численні осередки забруднення компонентів геологічного середовища. На значній території породи земної кори були порушені впливом гірничих робіт, промислово-міської забудови, меліорації земель, гідротехнічного будівництва, що обумовило розвиток та активізацію небезпечних екзогенних геологічних процесів (далі – ЕГП).

Моніторинг ЕГП (вивчення їхніх видівих і просторових характеристик, активності прояву) є актуальною проблемою для України, адже на її території мають розвиток понад 20 видів ЕГП як природного, так і техногенного характеру. Основними серед них є зсуви, карст, підтоплення, абразія, переробка берегів, селі, ерозія, осідання над гірничими виробками. В Україні зафіксовано близько 26 тисяч карстопроявів і 23 тисячі зсувів. Основними завданнями моніторингу ЕГП є оцінка ураженості території, активізації ЕГП, загрози їхнього впливу на населені пункти та об'єкти економіки, прогнозування розвитку ЕГП тощо.

Необхідність виконання еколого-геохімічних досліджень та моніторингу геохімічного стану ландшафтів обумовлена тим, що забруднення хімічними елементами є головним чинником змін ландшафтів у результаті техногенезу; впродовж кількох десятиліть минулого сторіччя зміни геохімічних полів за рахунок техногенної складової набули глобального і незворотного характеру.

Еколого-геологічні проблеми багатьох регіонів істотно ускладнюються негативними наслідками закриття гірничодобувних підприємств, шахт і розривів. На території України і нині продовжуються накопичення твердих побутових та промислових відходів, скиди забруднених стічних вод у водні об'єкти, викиди у повітря гірничодобувних і промислових підприємств, які в окремих регіонах перевищують граничнодопустимі концентрації та захисні можливості компонентів геологічного середовища.

Актуальною проблемою є наявність численних незатампонованих

	пошуково-розвідувальних та недрючих експлуатаційних свердловин, що створюють загрозу забруднення підземних вод. З огляду на зазначені проблеми передбачається: виконання еколого-геологічних досліджень з їхньою першочерговою концентрацією на територіях, що мають інтенсивне техногенне навантаження, з метою розроблення заходів щодо мінімізації негативного впливу на умови життєдіяльності в межах цих територій; створення інформаційно-аналітичної системи для аналізу та прогнозування розвитку ЕГП із застосуванням сучасних комп'ютерних технологій; широке запровадження геофізичних і дистанційних методів досліджень ЕГП; відновлення функціонування спостережних полігонів у місцях інтенсивного розвитку ЕГП, передусім поблизу розміщення житлових масивів та об'єктів економіки й інфраструктури; продовження робіт з моніторингу геохімічного стану ландшафтів; ліквідаційний тампонаж свердловин для запобігання забруднення підземних вод. Для виконання поставлених завдань необхідне забезпечення робіт сучасним технічним обладнанням, приладами й апаратурою, що повинні відповідати світовому технічному рівню. Усі зазначені роботи потребують науково-методичного супроводження галузевих і академічних наукових установ. Зазначені роботи передбачається виконувати за бюджетні кошти за політичної та адміністративної підтримки державної екологічної інспекції та служби надзвичайних ситуацій.
Норма відсутня	Розділ VI ДЕРЖАВНИЙ МОНІТОРИНГ ВИКОРИСТАННЯ ТА ОХОРОНИ НАДР Державний моніторинг використання та охорони надр має бути обов'язковою складовою частиною загальнодержавної програми розвитку мінерально-сировинної бази держави, бо конституційне право громадян на володіння надрами не може бути реалізовано без

	державного управління та регулювання ефективного і безпечного використання надр, як національного надбання. Державна система моніторингу надрокористування (далі – ДСМН) – це система збору, передавання, обробки, аналізу та збереження інформації з надрокористування, розроблення на цій основі науково обґрунтованих оптимальних напрямів розвитку мінерально-сировинної бази держави, здійснення систематичного державного нагляду за процесами надрокористування і прийняття ефективних і своєчасних управлінських рішень, оперативна підготовка та коригування нормативно-методичного та законодавчого забезпечення надрокористування. Функціональною метою ДСМН є забезпечення раціонального використання надр, відведення кризових явищ у забезпеченні економіки держави мінеральною сировиною, дотримання екологічно безпечних умов надрокористування, охорона надр, як національного надбання. Створення та функціонування ДСМН ґрунтується на принципах: - узгодженості рішень і дій з чинними нормативно-методичними та правовими документами; - своєчасності та повноти збору, отримання, аналізу та обробки інформації про стан геологічного вивчення та видобутку корисних копалин; - об’єктивності первинної аналітичної та прогностичної інформації щодо стану надрокористування в країні та оперативності її доведення до виконавчої влади усіх рівнів, засобів масової інформації, населення України. Державний моніторинг надрокористування здійснює центральний орган виконавчої влади у сфері геологічного вивчення та раціонального використання надр. Практична реалізація завдань ДСМН включає: - збір, систематизацію, аналіз та обробку інформації про стан надрокористування; - ведення державного обліку родовищ корисних копалин і рудопровів, державного балансу запасів;
--	--

	системний аналіз кон'юнктури світового ринку мінеральної сировини та оперативне регулювання пріоритетних напрямів пошуково-розвідувальних робіт і обсягів видобутку корисних копалин з метою забезпечення економіки стратегічно важливими видами мінеральної сировини та зменшення її критичних видів; експертну оцінку всіх проєктів та програм геологічного вивчення надр та розробки родовищ корисних копалин; систематичний нагляд за дотриманням умов спеціальних дозволів та програм надкористування; перевірку обґрунтованості напрямів пошуково-розвідувальних та інших робіт з геологічного вивчення надр; перевірку обґрунтованості методик та технологій геологічного вивчення надр і розробки родовищ корисних копалин, відповідності їх проєктній документації, повноти та комплексності вивчення надр, дотримання відповідних нормативів та стандартів; планові та позапланові перевірки робіт безпосередньо на об'єктах надкористування, за результатами яких (в разі виявлення недоліків та порушень вимог законодавства) складання висновків та рекомендацій щодо їх усунення або призупинення дії ліцензійних угод; оперативну підготовку пропозицій щодо вдосконалення чинного нормативного та законодавчого забезпечення надкористування.
Розділ IV МЕХАНІЗМ ВИКОНАННЯ ПРОГРАМ	Розділ VII МЕХАНІЗМ ВИКОНАННЯ ПРОГРАМИ
Норма відсутня	Виконання Програми організовує Державна служба геології та надр України (Держгеонадра) – центральний орган виконавчої влади, який реалізує державну політику у сфері геологічного вивчення та раціонального використання надр. Держгеонадра готує робочі програми за різними видами сировини і напрямками робіт, визначає їхніх виконавців, контролює виконання геологорозвідувальних робіт. Держгеонадра звітує перед Кабінетом Міністрів України про результати виконання Програми, готує пропозиції щодо коригування переліку стратегічних корисних копалин і визначає

	пріоритетні напрями геологорозвідувальних робіт.
Нормативно-правове забезпечення Виконання Програми потребує вдосконалення нормативно-правових актів, зокрема підготовки нової редакції Кодексу України про надра, удосконалення методики розрахунків початкової ціни продажу спеціальних дозволів на користування надрами, критеріїв визначення переможців конкурсів (аукціонів) на користування надрами і на право укладення угоди про розподіл продукції, відповідальності користувачів надр за виконання інвестиційних угод, проектної документації на розробку родовищ, ліквідації наслідків надкористування, здійснення вторинних операцій купівлі-продажу прав на користування надрами відповідно до практики розвитку країн світу.	Норму виключити
Наукове забезпечення Для наукового забезпечення виконання Програми передбачаються: наукове супроводження геологорозвідувальних робіт від прогнозової оцінки нафтогазоносних районів до пошуку і розвідки родовищ вуглеводневої сировини; проведення науково-методичних досліджень, спрямованих на підвищення ефективності геологорозвідувальних робіт щодо металічних і неметалічних корисних копалин, вугілля, метану вугільних родовищ; розроблення нових та удосконалення чинних методик з регіонального вивчення надр; підготовка наукових розробок та методичних рекомендацій щодо комплексного вивчення надр; розроблення новітніх методик технологічного збагачення руд, удосконалення технічних засобів спорудження	Науково-методичне забезпечення Нині більшість родовищ, які лежали «на поверхні», висчерпані, тому актуальним питанням є підвищення ролі геологічної науки, оскільки відкриття нових родовищ потребує залучення комплексу найсучасніших, науково обґрунтованих методів пошукових робіт. Крім того, в останні десятиліття гостро постали питання екологічної безпеки надкористування, оцінки та прогнозування екологічного стану геологічного середовища. Тому першочерговим завданням Програми є забезпечення високопрофесійного наукового супроводження всіх видів і стадій геологорозвідувальних робіт та розроблення новітніх методик, адаптованих до відповідних документів Європейського Союзу або кращих міжнародних практик, що дозволить значно підвищити їхню ефективність і якість, забезпечить сталій розвиток держави. Для науково-методичного забезпечення виконання Програми передбачається проведення науково-дослідних робіт і науково-методичного супроводження геологорозвідувальних робіт, а саме:

колонкових і глибоких розвідувальних свердловин; наукова розробка та впровадження новітніх екологічно чистих і безпечних технологій у процеси використання корисних копалин та реабілітації земель, на яких здійснювався видобуток корисних копалин; розроблення нових методик щодо оцінки прогнозних і перспективних ресурсів підземних вод, пошуків і оцінки запасів родовищ підземних вод в умовах техногенного навантаження на геологічне середовище в Україні, а також експлуатаційних запасів підземних вод з метою оперативного забезпечення подальшого удосконалення водопостачання за рахунок цих запасів потреб суспільства; розроблення та вдосконалення методики, здійснення наукового супроводження робіт з гідрогеологічного, інженерно-геологічного та еколого-геологічного картування та картографування; моніторингу екологічного стану геологічного середовища, моніторингу геохімічного стану ландшафтів, прогнозування розвитку екзогенних процесів в умовах інтенсивного освоєння територій, а також наукове супроводження під час проведення зазначених робіт.	поступовий перехід на звітність згідно світових кодів сімейства CRISCO у сфері надкористування; наукова оцінка стану та прогнозування розвитку мінерально-сировинної бази на основі вивчення кон'юнктури світового та українського ринку і перспективних потреб промисловості; наукові дослідження, спрямовані на розшування мінерально-сировинної бази за рахунок нетрадиційних для України корисних копалин, передусім енергоносіїв, окремих видів металічних корисних копалин тощо; розроблення критеріїв і методик віднесення певних видів мінеральної сировини до стратегічно важливих і критичних для економіки і безпеки держави; розроблення методики та впровадження моніторингу використання та охорони надр; наукове обґрунтування пріоритетних напрямів геологорозвідувальних робіт; розробка та вдосконалення методики геологорозвідувальних робіт на всі види корисних копалин та їхнє наукове супроводження; прогнозування та моделювання родовищ корисних копалин; розробка та вдосконалення методики і наукове супроводження еколого-геологічних робіт, а також моніторингу підземних вод, екзогенних геологічних процесів та геохімічного стану ландшафтів; розроблення нових та удосконалення чинних методик з регіонального вивчення надр, геологічного картування і картографування; удосконалення методики створення та науковий супровід ведення баз і банків даних геологічної інформації; удосконалення технологій буріння та інтенсифікації видобутку корисних копалин; розроблення, перегляд і гармонізація галузевих стандартів, їхня адаптація до відповідних документів Європейського Союзу або кращих міжнародних практик. Міжнародний досвід показує, що розробкою нормативного і методичного забезпечення мають займатися незацікавлені
---	---

	експерти і компаній. Об'єктивність методики і розрахунків має бути забезпечена суб'єктом виконання, який не може бути зацікавленою особою у подальшому фінансуванні конкретних заходів чи об'єктів вивчення. Для цього варто залучати як співробітників університетів і академічних закладів, так і міжнародних експертів. Крім власне окремих видів робіт, які будуть виконуватись в рамках виконання Програми, необхідна координація робіт, які виконуються в рамках програм МОН України та НАН України.
Норма відсутня	Інформаційне забезпечення Досвід розвинутих країн світу свідчить, що використання сучасних інформаційних технологій гарантує надійне зберігання та ефективне використання геологічної інформації. Постійна нестача бюджетного фінансування у нашій державі впродовж останніх десятиліть обумовила суттєве скорочення обсягів геологоровідувальних робіт. За таких умов напрацювання геологічної галузі за попередні десятиліття є вкрай важливим джерелом інформаційного забезпечення реалізації Програми. В Україні ведуться державні баланси запасів корисних копалин, державний кадастр родовищ та провів корисних копалин, державний водний кадастр, каталог відомостей про геологічну інформацію, реєстри пробурених нафтогазових свердловин та їх паспортів, реєстр протоколів із затвердження запасів, створені й постійно поповнюються фонди геологічних матеріалів тощо. Залишається проблема із збереженням геологічної інформації, передовсім керованого матеріалу. Значна частина геологічної інформації зберігається на паперових носіях, що унеможливило її оперативне використання і з часом призводить до її фізичних втрат. Потребує вдосконалення правове регулювання використання геологічної інформації, визначення порядку доступу до неї користувачів, налагодження оперативного інформаційного обміну. Необхідна уніфікація структури баз даних геологічної інформації, що зберігається в геологоровідувальних підприємствах, їхнє оснащення уніфікованим програмним забезпеченням, що дасть

	змогу оперативно отримувати, обробляти та аналізувати геологічну інформацію. За таких умов бази даних, створені на різних підприємствах галузі, будуть взаємно сумісними і стануть частиною єдиного національного банку даних, утвореного на основі новітніх комп'ютерних технологій, що забезпечить можливість оперативного прийняття обґрунтованих управлінських рішень у масштабах усієї країни. Виходячи з викладеного вище, створення інформаційного забезпечення Програми вимагає реалізації наступних заходів: розробки та впровадження оновленого регламенту збереження геологічної інформації; активізації робіт з переведення геологічної інформації з паперових носіїв у цифровий формат; подальшого ведення державних кадастрів, балансів корисних копалин з переведенням їх згідно світових технічних стандартів, поповнення фондів геологічних матеріалів; створення національного банку даних геологічної інформації для її збереження і багаторічного використання та як основи для прийняття управлінських рішень щодо розвитку мінерально-сировинної бази, підвищення ефективності геологорозвідувальних робіт, оцінки можливостей розвитку небезпечних геологічних процесів, а також для інформування щодо інвестиційно привабливих об'єктів; розроблення та впровадження нормативно-правового забезпечення функціонування національного банку даних геологічної інформації, визначення порядку доступу до неї, а також нормативних і методичних документів, що регламентують складання баз даних геологічної інформації та їхнє наукове супроводження; забезпечення підприємств геологічної галузі, що виконують роботи зі створення баз даних геологічної інформації, уніфікованими програмними засобами та періодичне їхнє оновлення. Важливим напрямом також є формування цільових фізичних та віртуальних дата-рум, з метою ознайомлення потенційних
--	--

	інвесторів з існуючою геологічною інформацією, оформленої за міжнародними галузевими стандартами.
Норма відсутня	Кадрове забезпечення розвитку мінерально-сировинної бази України Ефективність виконання Програми багато в чому буде залежати від якості підготовки кадрів і оперативного реагування на виклики ринку і кон'юнктуру світової економіки в області забезпечення мінеральними ресурсами. Територіальна реформа і передача об'єднаним територіальним промадам (далі – ОТГ) частини функцій по управлінню мінерально-сировинною базою місцевого значення вимагає наявності і ефективного функціонування мережі підготовки національних кадрів як для проведення пошукових і розвідувальних робіт, так і для наукового супроводу окремих регіональних програм. У зв'язку з цим актуальною є підтримка наявних вищих навчальних закладів, постійний моніторинг необхідної кількості підготовки фахівців-геологів для державних і комунальних підприємств, оновлення змісту та створення нових освітніх програм, підтримання і нарощування обсягів державного замовлення щодо підготовки фахівців геологічних спеціальностей. Поряд з необхідністю стабілізації чисельності працюючих в геологічній галузі фахівців на оптимальному рівні слід реалізувати такі завдання щодо підвищення якості кадрової забезпеченості геологічної галузі: розробка і проведення моніторингу та прогнозування (середньострокового і довгострокового) щодо кадрів; розвиток і вдосконалення системи галузевих професійних стандартів; створення системи безперервного підвищення кваліфікації, спрямованої на формування нових компетенцій фахівців, необхідних для забезпечення інноваційного розвитку галузі, в тому числі з використанням технологій онлайн-навчання; формування пропозицій про контрольні цифри прийому за спеціальностями та напрямками підготовки для навчання за

	освітніми програмами вищої освіти за рахунок бюджетних асигнувань державного бюджету в освітніх організаціях з урахуванням реальної потреби галузі в кадрах; координатції взаємодії освітніх організацій різного рівня і підприємств галузі в регіонах з метою забезпечення високої якості професійної підготовки, в тому числі перепідготовки та підвищення кваліфікації працівників галузі; проведення незалежної оцінки та сертифікації компетенцій і кваліфікацій кадрів для галузі; забезпечення використання підприємствами галузі механізму цільового навчання для залучення талановитих випускників; стимулювання підприємств галузі удосконалювати програми розвитку персоналу; забезпечення участі представників підприємств і організацій галузі в роботі профільних закладів системи вищої освіти для формування сучасної галузевої системи в змісті освіти; забезпечення залучення та закріплення в галузі висококваліфікованих кадрів в області пріоритетних напрямів геологічного вивчення надр, інформаційних технологій і моделювання фізико-хімічних умов формування родовищ корисних копалин; розробки державних освітніх стандартів вищої освіти відповідно до виникаючих завдань інноваційного, технічного і технологічного розвитку геологічної галузі.
Етапи виконання Програми	
Програма розрахована на період до 2030 року і буде виконуватися трьома етапами.	Програма розрахована на період до 2030 року і буде виконуватися в чотири етапи.
Перший етап - 2011-2012 роки. На першому етапі передбачається здійснення комплексу першочергових організаційних, правових і науково-технічних заходів, спрямованих на розв'язання найважливіших проблем забезпечення гірничодобувних підприємств мінеральною сировиною, формування оптимального розподілу завдань та програм розвитку і	Перший (2011–2012 роки) і другий етапи (2013–2020 роки). На перших двох етапах передбачалося здійснення комплексу першочергових організаційних і науково-технічних заходів, зокрема модернізації галузевої нормативно-правової бази, спрямованих на створення сприятливих умов для залучення вітчизняних і зарубіжних інвестицій до геологічного вивчення надр.

використання мінерально-сировинної бази за кожною з чотирьох категорій корисних копалин і за конкретними видами сировини, а також створення сприятливих умов для залучення до фінансування геологічного вивчення надр вітчизняних і зарубіжних інвестицій. Крім того, на першому етапі передбачається провести докорінне технічне переснащення підприємств геологічної галузі для їх успішної та ефективної діяльності в умовах ринкової економіки. Другий етап - 2013-2020 роки: формування збалансованої нормативно-правової бази для подальшого виконання Програми; здійснення основних заходів, спрямованих на вдосконалення структури та функціонального навантаження складових мінерально-сировинного комплексу, пов'язаних з використанням стратегічно важливих для економіки України корисних копалин; затвердження і виконання програм, контрольних виробничих та фінансових річних показників розвитку і використання мінерально-сировинної бази за категоріями корисних копалин на період до 2020 року; перегляд та коригування Програми у 2019 році для забезпечення її збалансованого виконання на третьому етапі (2021-2030 роки); визначення пріоритетів державної мінерально-сировинної політики щодо використання стратегічно важливих для економіки України корисних копалин стосовно напрямів та механізмів залучення вітчизняних та іноземних інвестицій; формування перспективних планів фінансування процесів виконання Програми та визначення співвідношень державних фінансових ресурсів, кредитно-банківських ресурсів, власних фондів підприємств, організацій та установ мінерально-сировинного	Другий етап має закінчитися також підготовкою державного геологічного господарства до комплексної структурної реорганізації шляхом кластерної оптимізації, приватизації чи ліквідації неприбуткових виробничих підприємств, об'єктуєчних фондів та непрофільних активів.
---	---

комплексу, внутрішніх та зовнішніх інвестицій у загальному обсязі фінансування заходів з виконання Програми.	
Третій етап - 2021-2030 роки:	Третій етап - 2021-2025 роки:
реалізація основного об'єму перспективних цілей та завдань Програми; прискорення розвитку мінерально-сировинної бази, проресивне зростання темпів та обсягів використання стратегічно важливих для економіки України корисних копалин; збільшення обсягів експорту сировини, проміжних та кінцевих продуктів її переробки; поступове зменшення залежності від імпорту сировини, в тому числі за рахунок виконання робіт українськими фахівцями за кордоном;	забезпечення джерела стабільного державного фінансування реалізації Програми шляхом спрямування щонайменше 1% надходжень рентної плати за користування надрами при видобуванні корисних копалин загальнодержавного значення до спеціалізованого фонду; за напрямом нафта і газ, уран та деякі критичні види мінеральної сировини провести повну ревізію балансу запасів та фонду ділянок з перспективними ресурсами і визначити найбільш підготовлені та перспективні; виконання прогнозно-пошукових і тематичних робіт з переоцінки перспективних об'єктів, підготовка та промоція інвестиційно привабливих об'єктів для їх подальшого ліцензування, розвідки та розробки за кошти приватних інвесторів; проведення регіональних досліджень території України, спрямованих на розширення мінерально-сировинної бази, зокрема, завершення геологічного картування масштабу 1:200000 і створення єдиної електронної геологічної карти; збереження унікальної експертизи держави, зокрема з проведення розвідувальних робіт на уран і радіологічні дослідження; проведення моніторингу та застосування заходів щодо запобігання геологічних ризиків, запуск інформаційно-аналітичної системи для аналізу та прогнозування їх розвитку; проведення моніторингу підземних вод та нагальнодження автоматизованого обліку їх видобутку з метою управління водними ресурсами та забезпечення захисту ґрунтових вод; забезпечення вільного та зручного доступу до публічної геологічної інформації за рахунок впровадження сучасних цифрових технологій її зберігання та використання, спрощення доступу до геологічних даних з обмеженим режимом доступу;

	створення національного банку геологічної інформації для її збереження як державного надбання і багатотипового використання; налагодження комплексної системи державного моніторингу раціонального використання та охорони надр шляхом ефективного та неупередженого здійснення інспекційних функцій. Четвертий етап (2026–2030 роки): перегляд та коригування Програми для забезпечення її збалансованого виконання на четвертому етапі (2026–2030 роки); за умови збільшення державного фінансування до необхідних обсягів, проведення пошукових, пошуково-оцінювальних та розвідувальних робіт у перспективних районах розташування стратегічних та критичних корисних копалин; прискорений розвиток мінерально-сировинної бази для задоволення обсягів використання стратегічно важливих для економіки України корисних копалин; поступове зменшення залежності від імпорту сировини та досягнення переважного приросту ресурсів гостродефіцитної сировини над її видобутком; збільшення обсягів експорту сировини, проміжних та кінцевих продуктів її переробки; відкриття нових покладів та родовищ стратегічних та критичних корисних копалин за рахунок державних та приватних інвестицій;
Міжнародне співробітництво	
Міжнародне співробітництво з питань геологічного вивчення та використання надр сприятиме гармонізації національного законодавства із законодавством Європейського Союзу.	Міжнародне співробітництво з питань геологічного вивчення та використання надр сприятиме гармонізації національного законодавства із законодавством Європейського Союзу та провідними міжнародними практиками видобувних держав світу.
Для оперативного розв'язання проблем надрокористування країн СНД та розроблення першочергових заходів щодо координації і розвитку співробітництва у сфері вивчення, розвідки та використання мінерально-сировинних ресурсів Державна	З метою вивчення іноземного, досвіду організації геологічних служб, ознайомлення з новітніми науково-технічними розробками в галузі геологічного вивчення надр, гармонізації законодавства у сфері надрокористування Державна служба геології та надр України також братиме участь у діяльності Асоціації геологічних

служба геології та надр України провадитиме діяльність у рамках Міжурядової ради країн СНД. З метою вивчення іноземного, насамперед європейського, досвіду організації геологічних служб, ознайомлення з новітніми науково-технічними розробками у галузі геологічного вивчення надр, гармонізації законодавства у сфері надрокористування Державна служба геології та надр України також братиме участь у діяльності Асоціації геологічних служб країн Європи.	служба країн Європи та Геологічної служби США.
Розвиток двостороннього співробітництва у галузі геології та використання надр з іншими країнами сприятиме ошадливому та комплексному використанню мінеральних ресурсів України, залученню нових методик та технологій дослідження геологічної будови надр, що застосовують геологічні служби і геологоторозвідувальні компанії розвинутих країн, а також дасть змогу запобігти багатством негативним геологічним наслідкам, пов'язаним з добуванням та переробкою корисних копалин на прикордонних територіях (Закарпаття, Донецький басейн тощо).	Розвиток двостороннього співробітництва у галузі геології та використання надр з іншими країнами сприятиме раціональному та комплексному використанню мінеральних ресурсів України, залученню нових методик та технологій дослідження геологічної будови надр, що застосовують геологічні служби і геологоторозвідувальні компанії розвинутих країн, а також дасть змогу запобігти багатством негативним наслідкам, пов'язаним з видобуванням та переробкою корисних копалин на прикордонних територіях.
Норма відсутня	Важливою складовою міжнародного співробітництва є налагодження постійного представництва геологічної галузі України на світових профільних форумах, наукових конференціях та інвестиційних майданчиках задля популяризації національного ресурсного потенціалу та залучення необхідних фінансових коштів для його сталого розвитку. Державна підтримка роботи українських геологічних підприємств та розширення досвіду українських фахівців закордоном: роботи на замовлення урядів країн, що розвиваються (розробка та впровадження Програм Держгеокарта – 200, Держгеокарта – 50, окремих видів геологоторозвідувальних робіт, що вже впроваджені в Україні – Геолого-прогнозне картування масштабів 1:50000 та крупніше); створення та супроводження сертифікованих лабораторних центрів

	для обслуговування надкористувачів; виконання сервісних робіт на замовлення (пошукові, пошуково-оціночні, розвідувальні роботи) з написанням звітів за міжнародними кодами та підписами компетентних осіб.
Очікувані результати виконання Програми Очікуваними результатами виконання Програми є: відкриття і розвідка нових родовищ паливно-енергетичної сировини; створення власного виробництва необхідних видів мінеральної сировини, що ввозяться з інших країн і без яких неможлива робота діючих металургійних та деяких інших підприємств (хромові та хромонікелеві руди, флюорит, фосфатна сировина, форстеритові вогнетривки); розбудова власної мінерально-сировинної бази найважливіших стратегічних видів корисних копалин (золота та інших благородних металів, скандію, літію, рідкісних земель тощо); підготовка нових родовищ для вигідної експлуатації в майбутньому власними силами України і з використанням зарубіжних інвестицій; проведення силами спеціалізованих державних підприємств різних видів геологорозвідувальних робіт (у тому числі розвідувальних та експлуатаційних) у країнах третього світу; комплексна геологічна, гідрогеологічна, інженерно-геологічна та еколого-геологічна оцінка, картування і картографування території України; переоцінка прогнозних та перспективних ресурсів питних підземних вод, визначення реальної схеми водовідбору підземних вод, яка дасть змогу визначити перспективи забезпечення прісними підземними водами споживачів в різних регіонах України і у зв'язку з цим конкретні плани проведення пошуково-розвідувальних робіт для розв'язання проблем водопостачання населення.	Норму виключити

Норма відсутня	Розділ VIII ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ ВИКОНАННЯ ПРОГРАМИ	
	В результаті виконання Програми очікується: відкриття нових покладів та родовищ корисних копалин, підготовка інвестиційно привабливих об'єктів для їх подальшого ліцензування, розвідки та розробки; забезпечення потреб національної економіки стратегічно важливими видами мінеральної сировини (золото, марганець, титан тощо) та зменшення її критичних видів (нафта-газ, уран, алюміній, літій, нікель, тантал, рідкісноземельні тощо), досягнення неперважного приросту ресурсів гостродефіцитної сировини над її видобутком; створення власного виробництва необхідних видів мінеральної сировини, що ввозяться з інших країн і без яких неможлива робота діючих металургійних та деяких інших підприємств (хромові та хромонікелеві руди, апатит, флюорит, фосфатна сировина, тощо); завершення геологічного картування території України масштабу 1:200000 і створення єдиної електронної геологічної карти України цього масштабу; переоцінка прогнозних та перспективних ресурсів питних підземних вод, визначення порядку водовідбору підземних вод та їх автоматизованого обліку; створення національного банку геологічної інформації для її збереження як державного надбання і багатотипового використання; створення системи державного моніторингу використання надр та підготовки мінеральних ресурсів.	
Розділ V	Розділ IX	
ОБСЯГ ТА ДЖЕРЕЛА ФІНАНСУВАННЯ Передбачається, що обсяг загального фінансування Програми становитиме 189053,99 млн гривень, з них: коштів державного бюджету - 26119,13 млн гривень; інших джерел фінансування - 162934,86 млн гривень; у тому числі:	Аналіз ефективного функціонування геологічної галузі у період етапного розвитку держави свідчить про те, що мінімальний обсяг фінансування повного комплексу геологорозвідувальних робіт для відновлення та нарощування мінерально-сировинної бази держави,	

перший етап виконання Програми (2011-2012 роки) відповідно - 1730,42 млн гривень і 10689,7 млн гривень; другий етап виконання Програми (2013-2020 роки) відповідно - 8952,04 млн гривень і 55882,62 млн гривень; третій етап виконання Програми (2021-2030 роки) відповідно - 15436,67 млн гривень і 96362,54 млн гривень.	у першу чергу, її стратегічно важливих та критичних видів, має становити за сучасних цін не менше 500 млн грн на рік. На 2021-2030 роки передбачається державне фінансування в обсягах не менше 6,0 млрд грн, а загальна вартість виконання Програми з урахуванням витрат перших двох етапів 2011-2020 років (1,830 млрд грн) має бути не менше 8,21 млрд грн. Зведене фінансування основних завдань Програми наведено у додатку 2. Багаторічний досвід розвитку мінерально-сировинної бази України свідчить про те, що обсяг приросту мінеральних ресурсів пропорційно залежить від обсягів фінансування геологорозвідувальних робіт. У свою чергу, обсяги видобутку корисних копалин безпосередньо залежать від їх ресурсної бази. Отже, відновлення та наповнення мінеральних ресурсів має здійснюватися за рахунок прибутку, що отримується від видобутку корисних копалин, зокрема від рентної плати. Запропонований мінімальний щорічний обсяг фінансування Програми у розмірі 500 млн грн становить близько 1,0% від рентної плати за видобуток корисних копалин і його пропонується нормативно затвердити. З розвитком економіки держави та її зростаючих потреб у мінеральній сировині цей норматив має збільшуватися. Розподіл фінансів у межах виділених завдань за окремими видами корисних копалин та робіт здійснюється центральним органом виконавчої влади з геологічного вивчення та раціонального використання надр. Також джерелом фінансування підприємств галузі буде їх зовнішньо економічна діяльність (виконання робіт на замовлення, розвідка та видобуток корисних копалин власними силами).
---	---

Голова Державної служби
геології та надр України

Роман ОПИМАХ

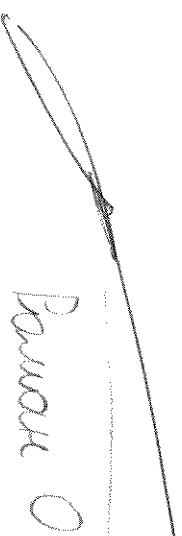
Додатки до порівняльної таблиці проекту Закону України «Про внесення змін до Загальнодержавної програми розвитку мінерально-сировинної бази на період до 2030 року»

Зміст Додатку 1 «ЗАВДАННЯ І ЗАХОДИ з виконання Загальнодержавної програми розвитку мінерально-сировинної бази України на період до 2030 року» чинного законодавства

ПАСПОРТ

ЗАГАЛЬНОДЕРЖАВНОЇ ПРОГРАМИ РОЗВИТКУ МІНЕРАЛЬНО-СИРОВИННОЇ БАЗИ УКРАЇНИ НА ПЕРІОД ДО 2030 РОКУ

Джерела фінансув ання	Обсяг фінансув ання, млн. грн.	У тому числі за роками			Джерела фінансу вання	Обсяг фінансува ння, млн. грн.	У тому числі за роками			
		перший етап 2011- 2012 рр.	другий етап 2013- 2020 рр.	третій етап 2026-2030 рр.			перший етап 2011- 2012 рр.	другий етап 2013- 2020 рр.	третій етап 2021- 2025 рр.	четвертий етап 2026-2030 рр.
Державн ий бюджет	26119,13	1730,42	8952,04	15436,67	Держав ний бюджет	8210,16	1137,62	787,15	2761,67	3523,72
Інші джерела	162934,86	10689,7	55882,62	96362,54	Інші джерела	7521,1	6187,3	1333,8	0	0
Усього	189053,99	12420,12	64834,66	111799,21	Усього	15731,26	7324,92	2120,95	2761,67	3523,72

Ваша ОФІНА

Зміст Додатку 2 «ЗАВДАННЯ І ЗАХОДИ з виконання загальнодержавної програми розвитку мінерально-сировинної бази України на період до 2030 року» чинного законодавства

Найменування завдання	Найменування показника	Значення показника			Найменування заходу	Головний розпорядник бюджетних коштів	Джерела фінансування (державний, місцевий бюджет, інші)	Прогнози й обсяг фінансових ресурсів для виконання завдань, млн гривень	У тому числі за роками					
		усього	у тому числі за роками						перший етап	другий етап	третій етап			
			2011	2012								2013-2020	2021-2030	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15

1. Паливно-енергетичні ресурси

1. Нарощування мінерально-сировинної бази нафти, газу, конденсату	приріст запасів і ресурсів (за кошти державного бюджету):					проведення геологоровідувальних робіт	Мініприрод и							
	нафти і конденсату, млн тонн	72,5	3	3,1	26,4	40			державний бюджет	7287,2	265,45	245,45	2487,29	4289,01
		538,57	22,29	23,03	196,11	297,14			інші джерела	88873,57	2822,73	3008,02	30481,43	52561,39
	газу, млрд куб. метрів	287	11,6	11,8	103,6	160			державний бюджет	6084,73	223,26	204,55	2072,74	3574,18

2. Нарощування мінерально-сировинної бази вугілля кам'яного	запаси промислових категорій, млн тонн	1000	10	20	470	500	проведення геологоровідувальних робіт	"-"	державний бюджет	186,12	5,06	6,33	64,14	110,59		
		572,4	25	30	206,4	311				204,73	5,57	6,96	70,55	121,65		
		оцінка запасів і перспективних ресурсів, млн тонн		1602,6	70	90				571,8	870,8	223,34	6,08	7,59	76,96	132,71
		запаси промислових категорій, млн тонн		100	4	6				40	50	148,89	4,05	5,06	51,31	88,47
3. Нарощування мінерально-сировинної бази вугілля бурого	приріст запасів, млн тонн	103	1,5	4,5	41	56	проведення геологоровідувальних робіт	Мініприрода і	державний бюджет	55,84	1,52	1,9	19,24	33,18		
		Усього		2056,83	83,13	84,57				742,47	1146,67	інші джерела	74061,3	2352,27	2506,68	25401,19
									державний бюджет	13341,93	488,71	450	4560,03	7863,19		
									інші джерела	162934,87	5175	5514,72	55882,6	96362,55		
									разом	176296,8	5625	5964,75	60442,65	104225,74		

	оцінка запасів і перспективних ресурсів, млн тонн	670	30	50	220	370				111,68	3,04	3,8	38,48	66,36
4. Нарощування мінерально-сировинної бази торфу	оцінка запасів і ресурсів, млн тонн	17	1	1,5	8	6,5	пошуки та розвідка в межах перспективних ділянок Харківської, Полтавської та Сумської областей	-"	-"	130,28	3,54	4,43	44,89	77,42
5. Нарощування мінерально-сировинної бази метану вугільних родовищ	приріст запасів та ресурсів, млрд куб. метрів	9,5	0,3	0,3	3	5,9	розвідка родовища з дослідно-промисловою експлуатацією	-"	-"	186,12	5,06	6,33	64,14	110,59
	оцінка запасів та ресурсів окремих ділянок, млрд куб. метрів	23,4	0,7	0,7	10	12	проведення геологорозвідувальних робіт	-"	-"	223,34	6,08	7,59	76,96	132,71
									разом	1470,34	40	49,99	506,67	873,68
6. Нарощування мінерально-сировинної бази урану	забезпечення поточної експлуатації родовищ запасами промислових категорій, умовних одиниць	11,4	0,5	0,5	4,2	6,2	проведення геологорозвідувальних робіт	Мінірирод и	державний бюджет	335,35	8,67	11,42	115,72	199,54
	приріст запасів, умовних одиниць	68,7	3	3	25,4	37,3	розвідка і підготовка до промислового освоєння Криничанського і Новогузьського родовищ	-"	-"	670,7	17,35	22,84	231,43	399,08

	-"	46,7	2	2	17,3	25,4	розвідка і передача у промислове освоєння Апфельського, Партизанського, Кіровського і Літнього родовищ	-"	-"	558,91	14,46	19,03	192,86	332,56
									разом	1564,96	40,48	53,29	540,01	931,18
Разом за розділом 1										179339,1	5744,1 ⁹	6067,9 ⁸	61489,3 ³	106030,6
у тому числі									державний бюджет	16397,23	569,19	553,19	5606,71	9668,05
									інші джерела	162934,87	5175	5514,7	55882,6 ²	96362,55

2. Металічні корисні копалини

7. Нарощування мінерально-сировинної бази руд чорних металів	приріст запасів природно багатих залізних руд, млн тонн	850	50	50	300	450	проведення геологрозвідувальних робіт в межах родовища "Суха Балка"	-"	державний бюджет	52,24	1,76	1,76	17,88	30,84
	приріст запасів природно багатих залізних руд, млн тонн	5100	250	250	2000	2600	пошукова оцінка Грушківського, Секретарського і Новоселицького родовищ, розвідка Піщанського, Савранського, Байбузівського і Молдовського родовищ			62,7	2,12	2,12	21,46	37

						у Середньому Побужжі							
-"-	600	50	50	200	300	переоцінка ресурсів перспективних об'єктів у Приазов'ї	Мінприрод и	державний бюджет	36,59	1,24	1,24	12,52	21,59
приріст запасів і ресурсів залізних руд, млн тонн	690	50	50	240	350	розвідка Сергіївського, Новоукраїнського, Північно-Терсянського і Павлівського родовищ (Запорізька область)	-"-	-"-	41,8	1,41	1,41	14,31	24,67
-"-	180	20	20	60	80	проведення пошуково-оцінювальних робіт (ділянки Леніна № 1, 2 і 3)	-"-	-"-	15,67	0,53	0,53	5,36	9,25
приріст ресурсів марганцевих руд, млн тонн	30	2	3	5	20	оцінка ресурсів карбонатних марганцевих руд у межиріччі Інгул - Інгулець	-"-	-"-	31,35	1,06	1,06	10,73	18,5
-"-	10	1	2	3	4	проведення пошуків у межах Костромської ділянки Дніпропетровської області	-"-	-"-	36,59	1,24	1,24	12,52	21,59
приріст запасів і ресурсів хромітових руд, млн тонн	11,4	0,5	0,5	4,2	6,2	підготовка до промислового освоєння, затвердження запасів окремих ділянок Капітанівського рудного вузла	-"-	-"-	52,24	1,76	1,76	17,88	30,84

8. Нарощування мінерально-сировинної бази руд кольорових та легуючих металів	приріст запасів і ресурсів хромітових руд, млн тонн	4,6	0,4	0,4	1,2	2,6	пошукова оцінка і розвідка Пушківського, Північно-Липовеньківського і Липнявського родовищ у Середньому Побужжі	Мініприрод и	державний бюджет	26,12	0,88	0,88	8,94	15,42
									разом	355,3	12	12	121,6	209,69
	приріст ресурсів бокситових руд, млн тонн	4,8	0,5	0,5	1,2	2,6	пошукова оцінка рудопроявів у межах палеодепресії у Придністров'ї	-"-	державний бюджет	7,81	0,25	0,26	2,68	4,62
	приріст запасів і ресурсів мідних руд, млн тонн	6,8	0,5	0,6	2	3,7	визначення промислового значення та підготовка до розвідки перспективних ділянок, оцінка запасів і ресурсів міді Рафалівського рудного вузла	-"-	-"-	3,91	0,13	0,13	1,34	2,31
	-"-	1,5	0,1	0,1	0,5	0,8	розвідка родовища міді в межах Волинського рудного району	-"-	-"-	46,89	1,52	1,59	16,07	27,71
приріст ресурсів мідних руд,	-"-	1,2	0,1	0,1	0,4	0,6	розвідка родовища міді в межах Північно-Ратнівської ділянки	-"-	-"-	23,43	0,76	0,79	8,03	13,85
	приріст ресурсів мідних руд,	0,9	0,1	0,1	0,3	0,4	пошуки в межах перспективних рудопроявів Донбасу (Бахмутська котловина)	-"-	-"-	11,73	0,38	0,4	4,02	6,93

млн тонн					і зелені кам'яних структур (Дніпропетровська область)										
оцінка та приріст ресурсів нікелю, кобальту, сурьми, платиноїдів, золота, а також бокситів, тальку, вермикуліту, тис. тонн	650	10	20	270	350	проведення геологорозвідувальних робіт в межах Деренюхівсько-Липовеньківської зони у Середньому Побужжі	Мінприрод и державний бюджет	27,33	0,88	0,92	9,37	16,16			
приріст запасів та ресурсів нікелю, кобальту, сурьми, платиноїдів, золота, а також бокситів, тальку, вермикуліту, тис. тонн	120	4	6	50	60			підготовка до промислового освоєння, оцінка запасів і ресурсів промислових категорій Західнодніпровського і Східнодніпровеньківського родовищ	-"	-"	15,64	0,51	0,53	5,36	9,24
приріст запасів та ресурсів сульфідних мінералів, нікелевих руд, тис. тонн	200	20	20	60	100			геолого-економічна оцінка промислового значення Прутівського родовища та визначення доцільності його розвідки	-"	-"	23,43	0,76	0,79	8,03	13,85
приріст ресурсів	1000	50	100	400	450			проведення пошуково-оцінювальних робіт в	-"	-"	35,16	1,14	1,19	12,05	20,78

нікелю, кобальту і міді, тис. тонн						межах Олександрівської та Авдіївської ділянок Дніпропетровської області							
оцінка перспективних ресурсів свинцю і цинку, тис. тонн	2400	300	300	1000	800	проведення пошуково- оцінювальних робіт в межах перспективних геологічних структур (Донбас, Карпати, Дніпровсько-Донецька западина)	Мініприрода и	державний бюджет	46,89	1,52	1,59	16,07	27,71
приріст запасів і ресурсів свинцю і цинку, тис. тонн	2300	200	300	500	1300	оцінка промислового значення Білківського та Новодмитрієвського родовищ	-"-	-"-	42,97	1,39	1,45	14,73	25,4
приріст ресурсів свинцю і цинку, тис. тонн	750			300	450	проведення пошуково- розвідувальних робіт в межах Комсомольського рудного вузла (Донецька область)	-"-	-"-	31,25	1,01	1,06	10,71	18,47
приріст запасів і ресурсів розсіпних комплексних цирконій- титанових руд, умовних одиниць	36,5	10	15	5	6,5	підготовка до промислового освоєння об'єктів в межах Тарасівсько- Тарасянської площі	-"-	-"-	19,52	0,63	0,66	6,69	11,54
приріст ресурсів титану, умовних	36			32	4	проведення пошуково- розвідувальних робіт в межах Лихівської ділянки та Покрово-	-"-	-"-	15,64	0,51	0,53	5,36	9,24

Одиниць						Київської структури (Дніпропетровська область)								
приріст ресурсів олова, тис. тонн	50			20	30	проведення пошуково- оцінювальних робіт в межах Пержанського рудного поля	-"-	-"-		19,52	0,63	0,66	6,69	11,54
приріст ресурсів молибдену і вольфраму, тис. тонн	295		10	185	100	проведення пошуків, оцінка ресурсів рудопровів у межах Капланівського, Устинівського, Новоселівського та Сергіївського рудних полів	Мініприрод и	державний бюджет		42,97	1,39	1,45	14,73	25,4
-"-	248,9		12,5	112	124,4	проведення пошуково- оцінювальних робіт на перспективних рудопровах Новоселівського рудного поля, визначення промислового значення та доцільності їх розвідки	-"-	-"-		39,06	1,26	1,32	13,39	23,09
приріст ресурсів молибдену, тис. тонн	487,9		39,1	200	248,8	підготовка до промислового освоєння, підрахунок запасів Вербинського родовища	-"-	-"-		46,89	1,52	1,59	16,07	27,71
-"-	85	10	10	10	55	проведення пошуково- розвідувальних робіт в межах східного борту Криворізько-	-"-	-"-		31,25	1,01	1,06	10,71	18,47

9. Нарощування мінерально-сировинної бази руд рідкісних та рідкісноземельних металів																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																											</
--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	----

	ресурсів рілкісних земель, тис. тонн					Анаодольського рудопрову Донецької області та Христофорівської ділянки Дніпропетровської області								
	приріст ресурсів рілкісних металів, тис. тонн	56			20	36	оцінка ресурсів на флангах Щевченківського рудного поля	-"	-"	31,44	0,92	1,07	10,81	18,64
	приріст ресурсів рілкісних земель, тис. тонн	487,9	10	20	209,1	248,8	оцінка ресурсів кори вивітрювання Сушано- Пержанської зони	-"	-"	75,44	2,21	2,56	25,94	44,73
									разом	264,05	7,74	8,95	90,8	156,56
10. Нарощування мінерально- сировинної бази руд дороговісних металів та алмазів	приріст ресурсів золота, тонн	2740		370	1000	1370	оцінка ресурсів Верболюзької, Кам'янської, Красногірської, Кочерівської, Компаніївської, Вільховатської, Волнивецької, Південнодонецької та інших ділянок (золоторудних полів)	Мініприрод и	державний бюджет	115,84	3,81	3,92	39,68	68,43
	приріст запасів та ресурсів золота і	173	10	20	100	43	оцінка запасів та ресурсів Андріївського, Сорокінського,	-"	-"	63,18	2,08	2,14	21,64	37,32

	приріст запасів та ресурсів платиноїдів, тонн	85			40	45	визначення промислового значення окремих рудопровівів	-"	-"	52,65	1,73	1,78	18,04	31,1
	приріст запасів та ресурсів платини, тонн	60			25	35	підготовка до промислового освоєння родовища (або комплексного родовища) та підрахунок запасів	-"	-"	73,71	2,43	2,49	25,25	43,54
	оцінка ресурсів алмазів, умовних одиниць	40			10	30	проведення пошуково-оцінювальних робіт в межах Східного Приазов'я, Волинно-Подільської плити та Українського кристалічного щита	-"	-"	105,31	3,47	3,56	36,07	62,21
									разом	789,81	26	26,7	270,55	466,56
Разом за розділом 2									державний бюджет	1940,45	62,94	65,62	665,05	1146,84
3. Неметалічні корисні копалини														
11. Нарощування мінерально-сировинної бази неметалічної сировини для металургії	приріст запасів та ресурсів плавникового шпату, млн тонн	2,5			1	1,5	підготовка до промислового освоєння, підрахунок запасів флангу Бахтинського родовища	-"	-"	8,52	0,28	0,29	2,92	5,03
			0,6	0,1	0,1	0,2	підготовка до промислового освоєння,	Мінприрод	державний	2,13	0,07	0,07	0,73	1,26

						підрахунок запасів Центральної ділянки Сушано-Пержанської зони	и	бюджет					
приріст запасів та ресурсів флюориту, млн тонн	2			0,5	1,5	переоцінка запасів Покрово-Кириївського родовища (Донецька область)	-"-	-"-	6,39	0,21	0,22	2,19	3,77
приріст запасів та ресурсів плавикового шпату, млн тонн	5			2	3	оцінка промислового значення, підрахунок запасів та перспективних ресурсів рідкісноземельного плавикового шпату Сушано-Пержанської зони	-"-	-"-	12,77	0,42	0,43	4,38	7,54
приріст запасів і ресурсів флюосових доломітів, млн тонн	2015			1000	1015	підготовка до промислового освоєння, підрахунок запасів Стильського (західна ділянка) родовища	-"-	-"-	25,54	0,84	0,86	8,75	15,09
приріст запасів та ресурсів флюосових вапняків, млн тонн	200		10	90	100	розвідка Родниківського, Оленівського (ділянка Балка Безводна), Стильського (західна ділянка) родовищ у Донецькій області	-"-	-"-	23,41	0,77	0,79	8,02	13,83
приріст запасів та ресурсів бентонітових глин, млн тонн	94	4	5	35	50	оцінка запасів та ресурсів флангів Черкаського родовища, глини якого подібні до азербайджанських	-"-	-"-	19,16	0,63	0,65	6,56	11,32

							бентонітів								
	приріст запасів та ресурсів бентонітових глин, млн тонн	35,5	1,5	2	12	20	проведення пошуково-оцінювальних робіт на перспективних площах з метою виявлення активних запасів	Мінприрод и	державний бюджет	21,28	0,7	0,72	7,29	12,57	
									разом	119,21	3,92	4,03	40,84	70,41	
12. Нарощування мінерально-сировинної бази вогнетривкої сировини	приріст запасів та ресурсів вторинних каолінів, млн тонн	87			30	57	підготовка до промислового освоєння, підрахунок запасів Володимирського родовища	-"	державний бюджет	12,03	0,4	0,41	4,12	7,1	
	-"	120			60	60	оцінка промислового значення окремих ділянок, підрахунок запасів на ділянках діючих підприємств у Черкаській, Кіровоградській і Донецькій областях	-"	-"	12,03	0,4	0,41	4,12	7,1	
	приріст запасів та ресурсів магнетиту, млн тонн	50			20	30	підготовка до промислового освоєння, підрахунок запасів родовища в Пюбзькому рудному районі	-"	-"	9,35	0,31	0,32	3,2	5,52	
	приріст запасів та ресурсів гранат-сигімантових руд та дістегну,	22			10	12	підготовка до промислового освоєння, підрахунок запасів Солотвинського родовища гранат-	-"	-"	8	0,26	0,27	2,74	4,73	

	млн тонн					силіманітових руд та Сушанського родовища дістелу								
	приріст запасів та ресурсів каоолінів та тугоплавких глин, млн тонн	120		60	60	підготовка до промислового освоєння Володимирівського та Пологівського (ділянки 1 і 2) родовищ	-"-	-"-	10,68	0,35	0,36	3,66	6,31	
	приріст ресурсів тугоплавких глин, млн тонн	475		425	50	вивчення перспективних ділянок у Полтавській, Сумській та Харківській областях	Мініприрод и	державний бюджет	13,35	0,44	0,45	4,57	7,89	
	приріст запасів і ресурсів тугоплавких глин, млн тонн	620		260	360	промислова оцінка окремих ділянок і ресурсів Кальміус- Торецької та Бахмутської котловин	-"-	-"-	16,02	0,53	0,54	5,49	9,46	
	приріст запасів та ресурсів формувальних пісків, млн тонн	620		260	360	підготовка до промислового освоєння, підрахунок запасів Бантишівського (східна ділянка) та Часів'ярського (північна ділянка) родовищ			14,69	0,48	0,5	5,03	8,68	
13. Нарощування мінерально- сировинної бази								разом	96,15	3,17	3,26	32,93	56,79	
	приріст запасів та ресурсів фосфорного	43		20	23	підготовка до промислового освоєння, підрахунок запасів	-"-	державний бюджет	25,78	0,85	0,87	8,83	15,23	

сировини для гірничо-хімічного та агропромислового комплексів	ангідриту, апатитових та апатит-ільменітових руд, млн тонн						фосфорного ангідриту Голосківського і Видибізького родовищ апатитових та апатит-ільменітових руд							
	приріст запасів та ресурсів фосфоритів, техногенних родовищ та фосфатовмісних вапняків, млн тонн	47	1	2	22	22	підготовка до промислового освоєння, підрахунок запасів Жванського, Осиківського, Кролевецького, Колківського, Білогірського родовищ, рудопроявів Криволуцької мульдри	-"-	-"-	28,66	0,94	0,97	9,82	16,93
	приріст ресурсів фосфоритів, млн тонн	1,2			0,7	0,5	пошукова оцінка перспективних ділянок у Харківській області	Мінприрод и	державний бюджет	8,59	0,28	0,29	2,94	5,08
	приріст запасів та ресурсів апатиту, млн тонн	1,5			0,5	1	розвідка Володарського родовища (Донецька область)	-"-	-"-	17,2	0,57	0,58	5,89	10,16
	приріст запасів та ресурсів калійних солей, млн тонн	460			210	250	переоцінка запасів у перерахунок на оксид калію для першочергового відпрацювання району родовища "Пійло"	-"-	-"-	31,53	1,04	1,07	10,8	18,62
	приріст ресурсів калійних солей, млн	490			245	245	виділення ділянок із сприятливими гірничо-геологічними умовами, підрахунок ресурсів	-"-	-"-	34,38	1,13	1,16	11,78	20,31

14. Нарощування мінерально-сировинної бази іншої нерудної сировини	тонн					оксиду калію в межах Передкарпатського калієносного басейну							
							разом	146,14	4,81	4,94	50,06	86,33	
	приріст запасів та ресурсів глауконіту, млн тонн	70	20	50	підготовка до промислового освоєння родовищ (Автономна Республіка Крим, Вінницька, Хмельницька, Чернівецька та Луганська області), підрахунок запасів і ресурсів руди	-"-	державний бюджет	19,27	0,61	0,65	6,61	11,4	
	приріст запасів та ресурсів бариту, млн тонн	50	23	27	встановлення промислового значення рудоділяв та доцільності їх розвідки; підрахунок запасів і ресурсів флігнів Біланьського родовища	-"-	-"-	12,85	0,41	0,43	4,41	7,6	
	приріст ресурсів графіту, млн тонн	2	0,5	1,5	оцінка ресурсів у межах Сачкинсько-Троїцької перспективної площі Донецької області	Мінериод и	державний бюджет	3,21	0,1	0,11	1,1	1,9	
	приріст запасів та ресурсів графіту, млн тонн	440	220	220	проведення пошуково-розвідувальних робіт на Сухоташинському та Ставківському проявах	-"-	-"-	38,53	1,22	1,3	13,22	22,79	
	приріст запасів	110	90	20	оцінка ресурсів і запасів	-"-	-"-	32,1	1,01	1,09	11,01	18,99	

	та ресурсів кварцитів та піску скляного, млн тонн					у межах перспективних ділянок Полтавської та суміжних областей								
	приріст запасів та ресурсів вапняків для цукрової промисловості, млн тонн	40			20	20	пошуки та розвідка родовищ у Вінницькій та Хмельницькій областях	-"	-"	9,63	0,3	0,33	3,3	5,7
	приріст запасів та ресурсів опок, млн тонн	110			45	65	оцінка ресурсів і запасів у межах перспективних ділянок Харківської та Сумської областей	-"	-"	32,1	1,01	1,09	11,01	18,99
	приріст ресурсів бурштину, тонн	450	4	6	200	240	проведення пошукових робіт у межах Кісєвської, Дубровицької, Барашівської зон та у Володимирському районі Рівненської області	-"	-"	38,53	1,22	1,3	13,22	22,79
	приріст запасів та ресурсів каоліну первинного, млн тонн	240			160	80	проведення пошуково-оцінювальних робіт на перспективних площах у центральній частині Українського кристалічного щита	-"	-"	35,33	1,12	1,2	12,12	20,89
									разом	221,55	7	7,5	76	131,05
15. Нарощування	приріст запасів	32	2	3	12	15	геолого-економічна	Мінприрод	державний	23,07	0,76	0,78	7,9	13,63

мінерально-сировинної бази техногенної сировини	та ресурсів техногенної сировини, млн тонн					оцінка техногенних накопичень	н	бюджет					
Разом за розділом 3								державний бюджет	606,11	19,66	20,51	207,73	358,21

4. Геологічні та еколого-геологічні дослідження території України з метою нарахування мінерально-сировинної бази

16. Геологічне вивчення території України	площа вивчення, тис. кв. кілометрів	781,4	39,5	46	271,3	424,6	геологічне довивчення площ у масштабі 1:200000	-"-	-"-	920,88	30,88	31,11	315,26	543,63
	-"-	50,4	2	3	18	27,4	геолого-прогнозне картування у масштабі 1:200000	-"-	-"-	383,69	12,86	12,96	131,36	226,51
	-"-	22,9	1	1,5	8	12,4	геологічна зйомка у масштабі 1:50000	-"-	-"-	153,48	5,15	5,19	52,54	90,6
	-"-	228,9	12	13	79,5	124,4	підготовка геофізичних основ під геологічну зйомку у масштабах 1:50000 і 1:200000	-"-	-"-	613,91	20,58	20,74	210,17	362,42
17. Проведення гідрогеологічних, інженерно-геологічних та еколого-геологічних робіт	буріння, свердловини	2040	100	120	800	1020	буріння артезіанських свердловин для питного водопостачання	-"-	державний бюджет	1238,96	40,12	42,04	424,54	723,26
							гідрогеологічне та інженерно-геологічне		разом	2071,96	69,47	70	709,33	1223,16

геолого-розвідувальних робіт на континентальному шельфі Азовського і Чорного морів та у межах виключної (морської) економічної зони										бюджет							
										разом	256,88	8	8,7	88,16	152,02		
Разом за розділом 4										державний бюджет	4751,57	155,83	160,65	1627,93	2807,16		
5. Інші дослідження території України, супроводження та забезпечення робіт, спрямованих на розбудову мінерально-сировинної бази																	
19. Проведення спеціальних видів досліджень, спрямованих на розбудову мінерально-сировинної бази	полігонн, кількість	90	17	18	25	30	глибинне дослідження надр	Міснпррод и	державний бюджет	52,82	1,61	1,79	18,14	31,28			
		4400	200	200	2000	2000	проведення геофізичних досліджень	"-	"-	177,32	5,39	6,01	60,9	105,02			
20. Підготовка і видання методичних матеріалів з питань розбудови мінерально-сировинної бази	друковані матеріали, видань	220	10	15	75	120	видання методичних рекомендацій з пошуку і розвідки родовищ корисних копалин та зведених матеріалів науково-технічних конференцій, нарад тощо	"-	"-	135,43	4,36	4,58	46,43	80,06			
		друковані матеріали, комплекти	195	7	8	80	підготовка і видання Держгеолкарти-200 та Держгеолкарти-50,	"-	"-	112,87	3,64	3,82	38,69	66,72			

	карт						інших зведених карт								
							проведення науково-дослідних робіт	"-	державний бюджет	1004,64	32	34	344,54	594,11	
21. Науково-методичне та технічне супроводження робіт, спрямованих на розбудову мінерально-сировинної бази							методичне супроводження та забезпечення робіт з надкористування	"-	"-	722,56	23,12	24,45	247,76	427,23	
Разом за розділом 5									державний бюджет	2205,64	70,12	74,65	756,46	1304,42	
Усього за Програмою										189053,99	6022,00	6398,12	64834,66	111799,21	
у тому числі									державний бюджет	26119,13	847,00	883,42	8952,04	15436,67	
									інші джерела	162934,86	5175,00	5514,70	55882,62	96362,54	

Зміст Додатку 2 «Завдання і заходи з виконання Загальнодержавної програми розвитку мінерально-сировинної бази України на період до 2030 року» проекту акта

Найменування завдання за видами мінеральної сировини та ГРР	Показники,														
	обсяги фінансування, млн грн														
	I етап	II етап	III етап					IV етап					Разом		
			2021	2022	2023	2024	2025	III етап	2026	2027	2028	2029		2030	IV етап
1. ПАЛИВНО-ЕНЕРГЕТИЧНІ РЕСУРСИ															
Приріст запасів вуглеводнів (нафта, газ, газоконденсат), млн т у. п. / млн грн *- здійснення приросту запасів передбачається за рахунок коштів надпрокредитувань	19,1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	19,1
	819,44	-	- *	- *	- *	- *	- *	- *	- *	- *	- *	- *	- *	- *	819,44
Підготовка ресурсів вуглеводнів, млн т у. п.	22,3	11,4	-	15,0	15,0	15,0	15,0	60,0	15,0	15,0	15,0	15,0	15,0	75,0	168,70
	0,0	307,44	110,0	107,0	104,4	102,1	100,2	523,7	88,5	93,2	97,9	102,8	107,9	490,3	1321,44
Приріст ресурсів і запасів вугілля, торфу, млн т у. п.	31,1	65,8		5,0	5,2	5,4	5,6	21,2	6,0	6,0	60,	6,0	6,0	30,0	82,3
	34,34	32,18	30,00	31,50	33,10	34,70	36,40	165,70	38,20	40,10	42,10	44,20	46,40	211,00	443,22
Приріст ресурсів і запасів урану, умовних одиниць	0,9	5,6	-	1,0	1,0	1,0	1,0	4,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	5,0	15,5
	29,95	45,62	30,00	31,50	33,10	34,70	36,40	165,70	38,20	40,10	42,10	44,20	46,40	211,00	452,27
Підготовка ресурсів нетрадиційних джерел газу, млн т у. п.	-	0,1	-	-	-	5,0	10,0	15,0	15,0	15,0	15,0	15,0	15,0	75,0	90,1
	-	-	30,00	40,00	50,00	60,00	70,00	250,00	90,00	94,50	99,20	104,20	109,40	497,30	747,30
Разом за розділом I	883,73	385,24	200	210	220,6	231,5	243	1105,1	254,9	267,9	281,3	295,4	310,1	1409,6	3783,67

2. МЕТАЛІЧНІ КОРИСНІ КОПАЛИНИ

Приріст ресурсів і запасів руд чорних металів, млн т	-	-	6,45	6,70	7,10	7,45	7,80	35,5	8,20	8,60	9,05	9,50	9,95	45,3	80,8
	1,12	3,70	12,8	13,44	14,11	14,80	15,54	70,69	16,32	17,13	18,00	18,90	19,80	90,15	165,66
Приріст ресурсів і запасів руд кольорових та легуючих металів, млн т	3,756	4,1	5,75	6,20	6,85	7,46	7,55	33,81	7,60	7,82	8,05	8,15	8,75	40,37	82,04
	9,98	15,15	11,75	12,34	12,95	13,6	14,28	64,92	15,00	15,75	16,54	17,36	18,23	82,88	172,93
Приріст ресурсів і запасів руд рідкісних та рідкісноземельних металів, тис. т	7,243	207,4	17,00	17,75	18,20	19,60	21,00	93,55	21,20	22,00	22,60	23,00	23,75	112,55	533,293
	5,97	6,25	28,25	29,66	31,14	32,7	34,33	156,08	36,00	37,85	39,74	41,73	43,81	199,13	367,43
Приріст ресурсів і запасів руд благородних металів, т	50,00	2,1	4,50	4,75	5,00	12,00	12,20	38,45	17,80	20,00	22,50	23,50	24,00	107,8	198,35
	20,0	19,50	17,20	18,6	19,00	20,00	21,00	95,80	22,05	23,15	24,31	25,52	26,80	121,83	257,13
Разом за розділом 2	37,07	44,6	70	74,04	77,2	81,1	85,15	387,49	89,37	93,88	98,59	103,51	108,64	493,99	963,15

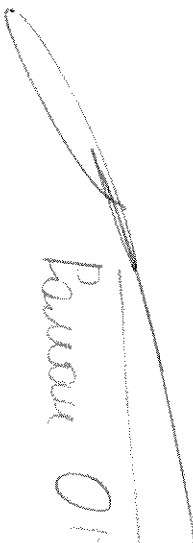
3. НЕМЕТАЛІЧНІ КОРИСНІ КОПАЛИНИ

Приріст ресурсів і запасів сировини для металургії (флюсової сировини), млн т	1,96	0,4	15	15	15	15	15	75	15	15	15	15	15	75	152,36
	1,47	0,32	15	15,75	16,54	17,36	18,23	82,88	19,14	20,1	21,11	22,16	23,27	105,78	190,45
Приріст ресурсів і запасів вогнетривкої і формувальної сировини, млн т	5,097	30,4881	4	4	4	4	4	20	4	4	4	4	4	20	75,59
	4,06	4,12	4	4,2	4,41	4,63	4,86	22,1	5,11	5,36	5,63	5,91	6,21	28,21	58,49
Приріст ресурсів і запасів руд агрохімічної сировини, млн т	0,1	53	14	14	14	14	14	70	14	14	14	14	14	70	193,1
	2,96	3,46	14	14,7	15,44	16,21	17,02	77,36	17,87	18,76	19,7	20,68	21,72	98,73	182,51

Приріст ресурсів і запасів буритину, т	2,84	4,7749	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	7,62
	2,52	1,40	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3,92
Приріст ресурсів п'єзооптичної сировини та супутніх самовитів, кг	200	0	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	200
	3,92	7,17	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	11,09
Приріст ресурсів виробного каміння, куб. м	185	235,3	200	200	200	200	200	200	200	1000	200	200	200	200	200	200	200	1000	2420,3
	0	1,41	2	2,1	2,21	2,32	2,43	11,05	2,55	2,68	2,81	2,95	3,1	14,1	26,56				
Приріст ресурсів і запасів будівельних матеріалів та інших нерудних корисних копалин, млн куб. м.	15,33	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	15,33
	3,15	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3,15
В'язуча сировина (опілки), млн. т	-	16,6	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	16,6
	-	3,90	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3,90
Разом за розділом 3	18,08	21,78	35	36,75	38,6	40,52	42,54	193,41	44,67	46,9	49,25	51,7	54,3	246,82	480,09				
4. ГІДРОЕКОЛОГІЧНІ РОБОТИ																			
Популки підземних вод, буріння розвідувально-експлуатаційних свердловин на підземні води, тис. м ³ / рік і ліквідаційний тампонаж	4743	2892	300	400	400	400	400	1900	400	400	400	400	400	2000	11535				
	30,61	30,04	10,0	10,5	11,0	11,5	12,0	55,0	12,5	13,0	14,0	14,5	15,0	69,0	184,65				

Разом за розділом 4	30,61	30,04	10,0	10,5	11,0	11,5	12,0	55,0	12,5	13,0	14,0	14,5	15,0	69,0	184,65
5. ГЕОЛОГІЧНІ РЕГІОНАЛЬНІ, ГЕОФІЗИЧНІ ТА ІНШІ ДОСЛІДЖЕННЯ ТЕРИТОРІЇ УКРАЇНИ															
Геологічне картування у м-бі 1:200 000 і 1:50 000, тис. кв. км	18,9	22,8	2,6	2,6	2,6	2,6	2,6	13	2,6	2,6	2,6	2,6	2,6	13	67,7
	27,5	78,4	26	27,3	28,67	30,1	31,6	143,67	33,18	34,84	36,58	38,41	40,33	183,34	432,91
	1,45	0	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	1,5	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	1,5	4,45
Геологопрогнозне картування, тис. кв. км	16,6	0,12	3	3,15	3,31	3,47	3,65	16,58	3,83	4,02	4,22	4,43	4,65	21,15	54,45
Підготовка геофізичних основ під геологічну зйомку в м-бі 1:50 000 і 1:200 000, тис. кв. км	5,2	5,46	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	2	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	2	14,66
Гідрогеологічне картування в м-бі 1: 200 000, тис. кв. км	20,82	20,06	4	4,2	4,41	4,63	4,86	22,1	5,11	5,36	5,63	5,91	6,21	28,22	91,2
	11,4	4,5	0,7	0,7	0,7	0,7	0,7	3,5	0,7	0,7	0,7	0,7	0,7	3,5	22,9
	8,72	8,3	7	7,35	7,72	8,1	8,51	38,68	8,93	9,38	9,85	10,34	10,86	49,36	105,06
Геологічна зйомка шельфу морів, тис. кв. км	2,7	1,8	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	1	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	1	6,5
	2,36	3,18	2	2,1	2,21	2,32	2,43	11,06	2,55	2,68	2,81	2,95	3,1	14,09	30,69
Підготовка і видання карт, комплект	22	25	5	5	5	5	5	25	5	5	5	5	5	25	97

Моніторинг підземних вод, переоцінка прогнозних і перспективних ресурсів та експлуатаційних запасів підземних вод ЕТП і геохімічного стану ландшафтів, спостережні пункти	5,74	6,42	3	3,15	3,31	3,47	3,65	16,58	3,83	4,02	4,22	4,43	4,65	21,15	49,89
	422	1408	500	500	500	500	500	2500	500	500	500	500	500	2500	6830
6. НАУКОВО-МЕТОДИЧНЕ ТА ІНФОРМАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВИКОНАННЯ ПРОГРАМИ	46,78	100,30	30	31,5	33	34,5	36	165	38,5	41	42	44,5	47	213	525,09
	128,52	216,78	75	78,75	82,63	86,59	90,7	413,67	95,93	101,3	105,31	110,97	116,8	530,31	1289,29
7. ДЕРЖАВНИЙ МОНИТОРИНГ ВИКОРИСТАННЯ ТА ОХОРОНИ НАДР	20,84	51,82	40,00	42,00	44,00	46,00	48,00	220,00	51,00	54,00	56,00	59,00	62,00	282,00	574,66
РАЗОМ ЗА ПРОГРАМОЮ	1137,62	787,15	500	526,04	551,03	578,21	606,39	2761,67	637,37	670,98	702,45	738,08	774,84	3523,72	8210,16

Рауан ОИИМАХ